Velp

Rheden

De Steeg

Ellecom

Dieren

Spankeren

Laag-Soeren

Jaarstukken 2024

gemeente Rheden

Datum vaststelling B&W : 27 juni 2025

Datum besluitvorming Raad: 1 juli 2025

Inhoudsopgave

Voorwoord ... 3
Jaarverslag ... 4
Leeswijzer ... 5
Inleiding ... 6
Financiële resultaten ... 9
Programma's ... 13
1. Samenleving ... 14
2. Leefomgeving ... 31
3. Bestuur en organisatie ... 58
Paragrafen ... 72
Lokale Heffingen ... 73
Weerstandsvermogen en Risicobeheersing ... 77
Onderhoud Kapitaalgoederen ... 84
Financiering ... 90
Bedrijfsvoering ... 95
Verbonden Partijen ... 106
Risico’s ... 114
Grondbeleid ... 121
Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo) ... 126
COVID-19 ... 128
Taakvelden - Beleidsindicatoren ... 129
Jaarrekening ... 130
Baten en lasten en toelichting ... 131
Balans en toelichting ... 138
Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen ... 166
Taakvelden - Realisatie ... 170
Rechtmatigheidsverantwoording ... 173
SISA ... 174
Bijlagen ... 186
Kerngegevens ... 187
Sustainable Development Goals (SDG) ... 188

Voorwoord

Voor u liggen de jaarstukken 2024 van de gemeente Rheden. Dit document biedt een helder en integraal overzicht van onze beleidsmatige en financiële resultaten van het afgelopen jaar. 2024 was een jaar waarin we als gemeente opnieuw hebben laten zien dat we koersvast en veerkrachtig zijn, ook in een tijd van financiële druk en maatschappelijke uitdagingen.

We hebben samen met onze inwoners, partners en collega's gewerkt aan een groener, socialer en dichterbij Rheden. De koersnota's voor samenleving en omgeving, de start van de omgevingsvisie en de unaniem vastgestelde begroting 2025–2028 getuigen van een duidelijke richting en bestuurlijke daadkracht. Tegelijkertijd hebben we met scherpe keuzes en een solide kadernota voorbereid op het ravijnjaar 2026, met als resultaat een positief rekeningsaldo van € 7,1 miljoen en een weerstandsratio die is gestegen naar 'uitstekend'.

Deze resultaten zijn mede te danken aan de grote inzet van onze ambtelijke organisatie, die onder hoge druk hard heeft gewerkt om deze jaarstukken tot stand te brengen. Dank is er ook voor de werkgroep Jaarrekening 2024 die met een kritische blik de jaarstukken heeft gecontroleerd en waardevolle aanbevelingen heeft aangedragen. De afstemming met de accountant is dit jaar helaas moeizaam verlopen. Ondanks alle inspanningen is het nog niet gelukt om een goedkeurende accountantsverklaring te verkrijgen. Het college verwacht voor behandeling van de jaarstukken op 1 juli aanstaande deze verklaring nog toe te voegen aan de stukken.

Ik ben trots op wat we samen hebben bereikt en dank iedereen die hieraan heeft bijgedragen.

Dorus Klomberg
Wethouder gemeente Rheden

De Steeg, 27 juni 2025

Jaarverslag

Leeswijzer

De Jaarstukken 2024 bestaan uit zowel het jaarverslag (programma’s en paragrafen), de jaarrekening (balans en toelichting) en een aantal verplicht voorgeschreven bijlagen. Door deze drie onderdelen te combineren in de Jaarstukken 2024 is er samenhang in de verantwoording aan de raad en kan tevens volstaan worden met een aantal logische verwijzingen om dubbele overzichten te voorkomen.

De verantwoording volgt de opzet van de begroting, waardoor de verschillende P&C-documenten goed te vergelijken zijn.

Inleiding
In de inleiding benoemen we op hoofdlijnen de belangrijkste ontwikkelingen in 2024.

Financiële resultaten
We gaan hier kort in op het jaarrekeningsaldo van 2024. Een verdere toelichting staat bij de afzonderlijke programma's.

Programma's
Bij alle programma’s geven we als eerste een algemene duiding van hetgeen we in het afgelopen jaar hebben bereikt. Vervolgens geven we, conform de indeling van de begroting, een nadere verdieping hiervan door per thema de realisatie van de beoogde doelen en resultaten weer te geven. Elk programma sluiten we af met de financiële verantwoording. Hoewel de raad autoriseert op programmaniveau en daarbinnen op themaniveau, hebben we in voorliggende jaarstukken per programma de financiële resultaten op taakveld-niveau weergegeven. De belangrijkste afwijkingen (> € 50K) zijn daarbij apart toegelicht.

Inleiding

Het jaar van de kracht van de Rhedense raad

Inleiding
De Jaarstukken 2024 laten zien hoe we als gemeente hebben gewerkt aan een veerkrachtige en duurzame toekomst. Het resultaat daarvan is een overschot van € 7,1 miljoen. Echter, ondanks dit positieve resultaat, blijft het noodzakelijk kritisch te blijven op onze structurele uitgaven.
Dit document geeft een overzicht van onze inspanningen, uitdagingen en successen.

We zijn bezig met een verschuiving van een beheergerichte naar een ontwikkelgerichte gemeente. In 2024 hebben we ons gericht op de vraag: "Welke gemeente willen we zijn?" Dit heeft geresulteerd in drie strategische documenten: de Koersnota Samenleving, de vast gestelde Koers voor de omgevingsvisie (later uitmondend in de omgevingsvisie) en de unaniem vastgestelde Begroting 2025 - 2028.

In de koersnota Sociaal richten we ons erop dat iedereen in de gemeente Rheden kan meedoen en fijn samen leeft. Daarbij zetten we in op bestaanszekerheid, de sociale basis, gezond en vitaal van -10 maanden tot 100+ jaar en de integrale wijkaanpak te beginnen met Dieren Stenfert.

Met koersnota Omgeving richten we ons op het koesteren van onze kernkwaliteiten, namelijk onze rijke cultuurhistorie; dorpen met een eigen identiteit en ons bijzondere fraaie natuur en landschap. Daarnaast koersen we op nieuwe ontwikkelingen van onze dorpen, waarmee de dorpen sociaal sterker en duurzamer worden. We onderzoeken ook nieuwe werkwijzen, waarbij samenwerking centraal staat. Op grote projecten (sleutelprojecten) pakken we meer regie, zoals bij de integrale wijkaanpak en de transformatie van het bedrijventerrein Haveland.

Met het traject 'Solide kadernota 2025' hebben we ons voorbereid op het ravijnjaar 2026. De raad heeft met het unaniem vaststellen van de begroting 2025-2028 kracht getoond bij het maken van moeilijke keuzes. De vastgestelde richting voor onze gemeente helpt ons bij het innemen van onze positie in de regio, waar samenwerking en herindelingen een steeds grotere rol gaan spelen. Bovenal blijft het Coalitieakkoord ons als college richting geven om groener, socialer en dichterbij te kunnen zijn.

Groener
Dit jaar hebben we voor het eerst een wijkgerichte aanpak ingezet voor de energie- en warmtetransitie. We hebben, als een van de weinige gemeenten, goedkeuring gekregen voor planfinanciering. We openden de Energiewinkel, hebben een eerste versie van het Dashboard Energietransitie gelanceerd en een duurzaamheidsfestival georganiseerd. Ook is de Duurzaam Leven Lening goedgekeurd door de raad.

We koesteren wat ons bijzonder maakt, zoals natuur, landschap en erfgoed. Dit heeft geleid tot bewuste besluiten om wat ons kenmerkt te beschermen (zoals het besluit over McDonald's en de strijd voor het behoud van het Rozendaalseveld). Ook de vele initiatieven voor het versterken van de biodiversiteit mogen niet onbenoemd blijven. Bijzondere aandacht verdiend het boek “Een warme jas” (die beschrijft hoe monumenten duurzaam geïsoleerd kunnen). Dit boek heeft inmiddels landelijke bekendheid als standaardwerk en is door een medewerker van de gemeente geschreven.

Het lukt ons om de openbare ruimte steeds groener in te richten. Asfalt en stenen er uit en groen daarvoor in de plaats realiseren. Een mooi voorbeeld hiervan is de herinrichting van de Oranjebuurt.

Socialer
In 2024 heeft de gemeente Rheden belangrijke stappen gezet om invulling te geven aan het thema ‘Socialer’. Het vastgestelde Koersdocument Sociaal Domein biedt richting voor de komende jaren

en is tot stand gekomen in samenwerking met inwoners en maatschappelijke organisaties. In datzelfde kader zijn constructieve gesprekken gevoerd over noodzakelijke ombuigingen, die het fundament leggen voor een sterkere sociale basis. De dienstverlening is verbeterd, onder meer door de automatische toekenning van de Gelrepas voor uitkeringsgerechtigden en onze website voor financiële hulpverlening is vereenvoudigd waarmee inwoners met schulden sneller bereikt kunnen worden.

Jeugdzorggebruik is teruggebracht richting het landelijk gemiddelde en er zijn positieve ontwikkelingen op het gebied van samenwerking en preventie met onze ketenpartners. Onder het motto 'it takes a village to raise a child' zoeken we samen met jongeren, onze partners uit de sociale basis en ondernemers naar meer perspectief voor onze jongeren.

We hebben ook de basisvaardigheden van onze inwoners versterkt door initiatieven zoals de uitbreiding van het Taalhuis en educatieve programma's om onderwijsachterstanden bij kinderen tegen te gaan. Deze inspanningen dragen bij aan een grotere financiële zelfredzaamheid en sociale inclusie binnen onze gemeenschap.

De integrale wijkaanpak Stenfert is verder vormgegeven en hier is o.a. een werkgroep bestaanszekerheid gestart en we hebben opfleurdagen georganiseerd op initiatief van Samen Stenfert in samenwerking met Vivare, Incluzio en de gemeente Rheden. De dagen draaien niet alleen om opruimen maar vooral ook om verbinding en saamhorigheid in de wijk. Ontmoeting, gezelligheid en samen de schouders eronder, horen nadrukkelijk ook bij deze dag.

Dichterbij
Onder andere door het vernieuwen van omgevingsbeleid en onze inzet op het verbeteren van de dienstverlening, de digitalisering en professioneler werken geven wij invulling aan "Dichterbij" uit het coalitieakkoord.

Per 1-1-2024 is de omgevingswet van start gegaan. We lopen als gemeente voorop bij het opstellen van het nieuwe omgevingsplan en we voldoen aan alle eisen en adviezen van de VNG. In 2024 is de koers voor de omgevingsvisie opgesteld die als basis dient voor de omgevingsvisie die in 2025 wordt vastgesteld.

Er is in 2024 een Rekenkamerrapport verschenen over de dienstverlening. Op basis hiervan is een verbeterplan opgesteld. In 2025 bespreken we met de raad de toekomstige visie en het verbeterplan voor de dienstverlening. Het participatiebeleid en is vastgesteld. Met het participatiebeleid hebben we voorwaarden vastgesteld om onze inwoners meer te betrekken bij het werk dat wij en hen uit te nodigen ook ons te betrekken.

Er is extra aandacht besteed aan de digitalisering van de dienstverlening. Het programma Digitaal Rheden heeft verschillende resultaten opgeleverd, zoals de overgang naar een nieuw zaaksysteem, 50% van de producten en diensten zijn digitaal toegankelijk en de mogelijkheid voor digitale handtekeningen. Voor de implementatie van de WOO is een coördinator aangesteld. Nieuwe ontwikkelingen zoals verdergaande digitalisering, robotisering en kunstmatige intelligentie vraagt blijvend onze aandacht.

Ons veiligheidsbeleid richt zich ook op het dichterbij de inwoner organiseren van onze veiligheidstaken. In 2024 is uit de veiligheidsmonitor gebleken dat de veiligheidsbeleving is toegenomen, dat is een mooi resultaat van onze inspanningen.

Tenslotte
Naast alle maatregelen die onze inwoners raken, zijn wij ook kritischer geworden op onze eigen organisatie. Zo is er goed gekeken bij de invulling van vacatures op welke wijze en termijn dit daadwerkelijk noodzakelijk was. Daar waar mogelijk werden vacatures niet ingevuld.

Omliggende gemeenten zoeken naar samenwerkingspartners. De gemeente Rheden zal zich hierop positioneren en de raad hierbij nauw betrekken.
Regionale samenwerking heeft een structurele positie gekregen in de raad door de inzet van

raadsrapporteurs voor verschillende gemeenschappelijke regelingen. Dit geeft de raad meer inzicht in de bijdrage van onze partners en maakt effectiever sturen mogelijk.

Al met al was 2024 een jaar waarin we vooruitlopend op het ravijnjaar, door scherpe keuzes te maken, perspectief hebben gehouden voor de toekomst.

Financiële resultaten

Financieel resultaat 2024

De jaarrekening 2024 vertoont een **overschot van afgerond € 7.101.000**.
In onderstaande tabel is dit voordelige resultaat op programmaniveau weergegeven.

tabel 1: Programma baten en lasten

Overzicht baten en lasten (Bedragen x € 1.000)	2024 realisatie	2024 realisatie	2024
Programma	**Baten**	**Lasten**	**Saldo**
1. Samenleving	43.525	103.979	-60.454
2. Leefomgeving	22.098	33.544	-11.446
3. Bestuur en organisatie	119.727	40.726	79.001
Totaal	**185.350**	**178.249**	**7.101**

De totale lasten en baten en de mutaties op de reserves zijn in de volgende tabel geduid.

tabel 2: Totaal baten en lasten en reservemutaties

(Bedragen x € 1.000)	Rekening	Primi-tieve begroting	Gewijzig-de begro-ting	Rekening (realisatie)	Afwijking
	2023	2024	2024	2024	2024
Lasten	169.185	149.784	170.917	166.857	4.060
Baten	162.619	151.612	166.414	169.788	3.374
Saldo van baten en lasten	-6.566	1.828	-4.503	2.930	7.434
Reserves					
Toevoeging	3.291	2.015	10.761	11.392	-631
Onttrekking	8.308	1.424	15.507	15.562	55
Resultaat	-1.549	1.237	243	7.101	6.858

Verschillenanalyse

Het voordelige resultaat 2024 ad € 7.101.000 is afgerond € 6.858.000 hoger dan het verwachte resultaat zoals opgenomen in de 2e bestuursrapportage (Berap) 2024.
In de 2e Berap 2024 was er een voordelig saldo verwacht van € 244.000. In onderstaande tabel is het verwachte verloop van het resultaat over 2024 weergegeven.

tabel 3: Verwachte ontwikkeling resultaat 2024

Verwachte ontwikkeling resultaat 2024	Bedrag (x € 1.000)
Vastgestelde Primitieve Begroting 2024	**1.237**
Bijstelling n.a.v. 1e BestuursRapportage:	
Programma 1 Samenleving	-2.666
Programma 2 Leefomgeving	-883
Programma 3 Bestuur & Organisatie	-281
Stand na 1e BestuursRapportage	**-2.593**

Bijstelling n.a.v. 2e BestuursRapportage:	
Programma 1 Samenleving	807
Programma 2 Leefomgeving	-200
Programma 3 Bestuur & Organisatie	2.230
Verwacht resultaat na 2e BestuursRapportage	**244**

In deze jaarrekening vindt conform de administratieve voorschriften de toelichting op afwijkingen plaats ten opzichte van de begroting na wijziging ofwel de stand van de 2e Berap 2024. Op dat moment heeft de raad de begroting namelijk voor het laatst gewijzigd vastgesteld.
De afwijking bedraagt € 6.858.000 voordelig (€ 7.101.000 werkelijk overschot versus een verwacht overschot van € 244.000). De afwijking is te verdelen in een incidenteel en een structureel deel, zoals gepresenteerd in onderstaande tabel.

tabel 4: Analyse resultaat 2024

Analyse rekeningresultaat 2024:		**Bedrag (x € 1.000)**
Incidentele afwijkingen		
Prgr. 1	Samenleving	8.677
prgr 2	Leefomgeving	-49
prgr 3	Bestuur & organisatie	992
	totaal incidentele afwijking	**9.620**
Structurele afwijkingen		
prgr 1	Samenleving	-1.833
prgr 2	Leefomgeving	-53
prgr 3	Bestuur & organisatie	-876
	totaal structurele afwijking	**-2.762**
Totale financiële afwijking		**6.858**

Ter informatie is in onderstaande tabel op hoofdlijnen de financiële afwijking nader gespecificeerd.

tabel 5: Hoofdlijnen financiële afwijking

Totale financiële afwijking (bedragen x € 1.000)		**6.858**	**begr.wijz.**	**vervolg**	
incidentele afwijking		**9.620**			
Programma 1		8.677	nee	nee	
TV 6.1	*Samenkracht en burgerparticipatie*	*5.177*	nee	nee	
TV 6.71	*Maatwerkdienstverlening 18+*	*2.666*	nee	nee	
div. taakvelden		*834*	nee	nee	
Programma 2	diverse taakvelden	-49	nee	nee	
Programma 3	diverse taakvelden	992	nee	nee	
structurele afwijking		**-2.762**			
Programma 1		-1.833			

TV 6.1	*Samenkracht en burgerparticipatie*	*450*	nee	ja	Berap25/KN26; Strategische agenda
TV 6.72	*Maatwerkdienstverlening 18-*	*-2.283*	nee	ja	Berap25/KN26; Strategische agenda
Programma 2		-53			
TV 2.1	*Verkeer en vervoer*	*-53*	ja	nee	Berap25/KN26; autonoom
Programma 3		-876			
TV 0.4	*Overhead (ICT licenties)*	*-280*	ja	nee	Berap25/KN26; autonoom
TV 0.4	*Overhead (facilitaire kosten)*	*-30*	ja	nee	Berap25/KN26; autonoom
TV 0.61	*OZB woningen*	*-402*	nee	ja	KN26; politieke afweging
TV 0.62	*OZB niet-woningen*	*-164*	nee	ja	KN26; politieke afweging

Afwijking per programma

tabel 6: Afwijking per programma

Programma	Bedrag (x € 1.000)
1. Samenleving	6.844
2. Leefomgeving	-100
3. Bestuur & organisatie	114
Totaal hoger voordelig resultaat 2024	**6.858**

Ten opzichte van de stand van de 2e Berap 2024 is er, per saldo, sprake van een positieve afwijking van € 6.858.000. De grootste afwijkingen zijn onderstaand weergegeven.

Grootste posten

In onderstaande tabel genoemde voor- en nadelen betreffen de omschrijvingen van de taakvelden uit de programma's. Voor een nadere toelichting op deze en overige afwijkingen wordt verwezen naar de betreffende programma’s bij onderdeel 'Wat heeft het gekost' bij tabellen 'Belangrijkste afwijkingen'.

tabel 7: Grootste voor- en nadelen

Post (taakveld)	Bedrag (x € 1.000)	Verwijzing nadere toelichting (zie "Wat heeft het gekost?", tabel 'Belangrijkste afwijkingen'):
Voordelen:		
Samenkracht en burgerparticipatie	5.627	Programma 1, taakveld 6.1
Maatwerkdienstverlening 18+	2.667	Programma 1, taakveld 6.71
Inkomensregelingen	892	Programma 1, taakveld 6.3
Milieubeheer	452	Programma 2, taakveld 7.4
Overhead	1.365	Programma 3, taakveld 0.4
Overige baten en lasten	1.097	Programma 3, taakveld 0.8
totaal voordelen	**12.100**	
Nadelen:		

Maatwerkdienstverlening 18-	-2.283	Programma 1, taakveld 6.72
Inzet bestemmingsreserves	-509	Programma 2, taakveld 0.10
Grondexploitatie	-415	Programma 2, taakveld 8.2
Wonen en bouwen	-465	Programma 2, taakveld 8.3
Overhead	-696	Programma 3, taakveld 0.4
OZB woningen	-403	Programma 3, taakveld 0.61
totaal nadelen	**-4.771**	
Saldo overige afwijkingen, per saldo nadeel	**-471**	
Totaal verklaard hoger voordelig resultaat	**6.858**	

De bovengenoemde afwijkingen hebben onder andere betrekking op:

- voordeel opvang nieuwkomers (Oekraïense ontheemden en asielzoekers) ad 4.600K (TV 6.1)
- lagere kosten hulp bij huishouden ad 650K (TV 6.71)
- voordeel op Wmo begeleiding ad 1.388K (TV 6.71)
- lagere uitvoeringskosten inkomensregelingen ad 766K (TV 6.3)
- vrijval voorziening gebouwen ad 1.365K (TV 0.4)
- niet bestede middelen HR21 (actualisatie functiewaarderingssysteem) ad 1.014K (TV 0.8)
- hogere kosten jeugdzorg ad -/- 1.750K (TV 6.72)
- hogere dotatie reserve afvalverwerking ad -/- 634K (TV 0.10)
- dotatie voorziening complex IJssel District ad -/- 246K (TV 8.2)
- nadeel op geraamde OZB-opbrengsten ad -/- 403K (TV 0.61)

Over de voordelige afwijking op de ontvangen rijksmiddelen voor opvang nieuwkomers is geen terugbetalingsplicht van toepassing.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en het risicoprofiel. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in de weerstandsratio.

Ten opzichte van de laatste herziening (begroting 2025) is het risicoprofiel gestegen met in totaal € 250.000 en de weerstandscapaciteit is toegenomen met € 12,7 miljoen. Als gevolg van deze mutaties is de weerstandsratio gestegen van 0,9 (stand begroting 2025) naar 2,1 met bijbehorende kwalificatie 'uitstekend'. Het is een bestuurlijke wens om in de komende jaren rekeningoverschotten te creëren om onze algemene reserve (en daarmee de weerstandscapaciteit) op peil te kunnen houden.

Bestemming rekeningresultaat

Het rekeningresultaat 2024 bedraagt afgerond € 7.101.000 voordelig.
We stellen voor om dit resultaat als volgt te bestemmen:

- reservering middelen voor HR21 (actualisatie functiewaarderingssysteem) ad € 1.014.000
- storting in algemene reserve ad € 6.087.000

Programma's

1. Samenleving

Wat hebben we bereikt?

In 2024 zijn we tot het koersdocument sociaal domein *Samenleven* gekomen samen met onze partners en met de inwoners. Een belangrijk document om de koers te bepalen en richting te geven aan de te maken keuzes op de korte en lange termijn. Dit Koersdocument is in mei 2024 door uw gemeenteraad vastgesteld.

We moeten ruim 15 miljoen ombuigen in onze begroting tot en met 2028. Ook voor programma Samenleving hebben we ingrijpende keuzes gemaakt. Deze keuzes hebben wij in de kadernota 2025 voorgelegd en zijn verwerkt in de begroting 2025. Over de inhoud van de voorgestelde keuzes zijn wij met een enorme betrokkenheid van onze partners in gesprek gegaan om richting te geven aan de voorgestelde ombuigingen. In 2025 presenteren we de resultaten hiervan.

In 2024 is uw gemeenteraad op verschillende momenten geïnformeerd over onderwerpen als onder andere: het Koersdocument sociaal domein, jeugdzorg, ombuigingen en sportaccommodaties via raadsinformatiebrieven, raadsbrieven sociaal domein, raadsorientatieavonden en via raadsvoorstellen.

Financiële bestaanszekerheid

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
Rhedense inwoners zijn financieel zelfredzaam. (Gea Hofstede)	
Rhedense inwoners maken optimaal gebruik van de ondersteuningsmogelijkheden. (Gea Hofstede)	
We hebben in 2024 doorlopend ingezet op het bereiken van inwoners die ondersteuning nodig hebben. *Dit hebben we gedaan via de samenwerking met onze maatschappelijke partners (de structurele overleggen met onze ketenpartners (o.a. ketenpartners armoede).* *Ook hebben we ons aanbod, voor inwoners die ondersteuning nodig hebben, bij partners onder de aandacht gebracht: de huisartsen, jeugdgezondheidszorg, ondernemersverenigingen.*	
Inwoners in Rheden kunnen lezen, schrijven, rekenen en zijn digitaal vaardig. (Ronald Ter Hoeven)	

We hebben verder uitvoering gegeven aan het in 2023 geactualiseerde uitvoeringsplan om basisvaardigheden van inwoners te versterken. We hebben onder andere inzet gepleegd om inwoners beter te vinden, het versterken van de kwaliteit van het Taalhuis, en het meten van de impact van het educatieaanbod. We werken hier met onze partners aan middels o.a. het aanbod vanuit het Taalhuis, cursussen Digisterker en cursussen Voor Hetzelfde Geld.

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: Rhedense inwoners zijn financieel zelfredzaam. (Gea Hofstede)	
Maximaal 4% van de inwoners geeft aan financiële problemen te hebben	
De monitoring van de stand van zaken van de vastgestelde doelen is in 2024 uitgevoerd met een gezondheidsmonitor door de GGD. De resultaten verwachten we in 2025.	
93% van onze inwoners geeft aan matig of veel regie te hebben over het eigen leven	
De monitoring van de stand van zaken van de vastgestelde doelen is in 2024 uitgevoerd met een gezondheidsmonitor door de GGD. De resultaten verwachten we in 2025.	
Maximaal 20% van de nieuwe asielstatushouders heeft verlenging van financiële ontzorging nodig (aansluitend op het wettelijke half jaar ontzorging)	
In 2024 heeft Vluchtelingenwerk en onze inburgeringsconsulent, alle statushouders ondersteunt op financieel vlak zowel met een persoonlijke maatschappelijke begeleider als met de cursus 'Omgaan met geld'. In 2024 hebben we 20 keer financiële ontzorging toegepast bij statushouders. In 3 van deze 20 gevallen (15%) is verlenging ingezet na gezamenlijke afstemming tussen Vluchtelingenwerk en de	
Het aantal mensen met (parttime) werk naast de bijstand stijgt	
Gedurende het jaar is het aantal mensen met parttime werk naast de bijstand, gedaald. We zien dat het grootste deel van de inwoners met parttime werk is uitgestroomd uit de uitkering vanwege werk. Daarnaast is er ook natuurlijk verloop (verhuizen, aow, overlijden) en slechts een klein deel heeft geen parttime werk meer naast de uitkering. Inwoners in de bijstand zonder parttime werk vinden momenteel minder gemakkelijk een baan omdat deze bijstandsdoelgroep steeds kwetsbaarder wordt, veel multi-problematiek kent en meer (arbeids)beperkingen ervaart.	
Behorend bij Doel: Rhedense inwoners maken optimaal gebruik van de ondersteuningsmogelijkheden. (Gea Hofstede)	
75% van de doelgroep is in het bezit van een Gelrepas	

In 2024 hebben 813 kinderen gebruik gemaakt van de GelrePas. Op de totale doelgroep is dit ca. 65%. *Kinderen komen in aanmerking voor de Gelrepas tot een inkomen (van de ouders) tot 150% van de bijstandsnorm.* *Weinig kinderen uit de inkomensgroep tussen 120-150% hebben in 2024 gebruik gemaakt van de Gelrepas.* *Het gebruikspercentage voor het totaal van alle rechthebbende kinderen valt hierdoor lager uit.*
75% van de inwoners uit de doelgroep is bekend met financiële hulpverlening en de minimaregelingen
We hebben diverse communicatie acties ingezet om de bekendheid van onze hulpverlening en de minimaregelingen te vergroten. Veelal samen met onze partners en met inwoners. Dit vraagt om een lange adem, waar de kracht in de herhaling zit.
In 2024 beoordelen de inwoners uit de doelgroep de minimaregelingen met een 8, de maatschappelijke partners beoordelen de minimaregelingen met een 7,5
We hebben in 2021 een nulmeting uitgevoerd. Inwoners beoordeelden de minimaregelingen met gemiddeld een 8. De maatschappelijke partners beoordeelden de minimaregelingen met een 6,7. De input van de maatschappelijke partners is een doorlopend agendapunt binnen de structurele overleggen die wij met hen hebben (financieel ketenoverleg en de werkgroep armoede).
Behorend bij Doel: Inwoners in Rheden kunnen lezen, schrijven, rekenen en zijn digitaal vaardig. (Ronald Ter Hoeven)
Het percentage laaggeletterden is gedaald naar 5% in 2050
De digitale vaardigheid en de stand van zaken laaggeletterdheid bij onze inwoners is nog niet op het niveau dat wij ambiëren. Naast inzet op laaggeletterde volwassenen via het Taalhuis, zetten wij ons ook in op het voorkomen van onderwijsachterstanden. Met voorschoolse educatie willen we bereiken dat kleuters zonder achterstand, starten met leren schrijven en lezen. *Bij de gezinsaanpak geletterdheid, blijven we inzetten op het stimuleren van een taalrijke thuisomgeving, het vinden van laaggeletterde ouders en het helpen bij hun basisvaardigheden. Tenslotte blijven we inzetten op het versterken van het professionele netwerk rondom het jonge kind en laaggeletterde ouders.*
In elke kwetsbare wijk is dichtbij de inwoner een cursus gericht op werk, geld, gezondheid en gezin
In 2024 zijn op de bibliotheekvestigingen en in de dorpshuizen cursussen aangeboden door De Zoomerij (bibliotheek) en Incluzio in samenwerking met verschillende partners uit het vrijwilligersnetwerk.

Wat heeft het gekost?

Wat mag het kosten?					**(x € 1.000,-)**
	R 2023	**PB 2024**	**GB 2024**	**R 2024**	**Saldo**
Lasten					
6.3 Inkomensregelingen	23.846	21.532	22.963	22.255	709
6.4 Begeleide participatie	10.470	10.797	10.567	10.907	-340
Subtotaal	34.316	32.329	33.531	33.162	369

Baten					
6.3 Inkomensregelingen	18.304	16.437	16.790	16.974	183
6.4 Begeleide participatie	582	858	558	563	5
Subtotaal	18.886	17.295	17.348	17.536	188
Saldo van baten en lasten	-15.430	-15.034	-16.183	-15.626	557

Belangrijkste afwijkingen

Taakveld (afwijkingen per taakveld => 50.000)	**Bedrag in € 1.000**	**Inc. / Struct.**
6.3 Inkomensregelingen	892	I
Het resultaat van dit taakveld is de som van hogere baten (183K) en lagere lasten (709K). De hogere baten komt doordat we meer BUIG-budget hebben ontvangen van het Rijk dan van tevoren begroot. Het gaat hier om een stijging van zo'n 7.5 %. (183K) De lagere lasten zijn een resultaat van verschillende lager uitvallende posten en een aantal hoger uitgevallen posten: • Bezwaar en Beroep: We hebben meer kosten gemaakt voor bezwaar en beroep (-/- 58K) • Bijstand elders verblijvende: We hebben meer bijstand verleend aan inwoners die elders verblijven dan begroot (-/- 280K) • We hebben meer bijstand verleend aan thuiswonenden (-/- 463K) en minder aan zelfstandigen (+/+ 203K) • We hebben minder IAOW-uitkeringen betaald. Dit is een dalende kostenpost omdat hier geen nieuwe instroom voor is. (+/+ 476K) • We hebben minder bedragen hoeven kwijtschelden (+/+ 85K) • We hebben lagere personeelslasten op dit taakveld dan begroot (+/+ 766K). Deze kosten worden verantwoord in de paragraaf bedrijfsvoering: personeel en organisatie. • Overige afwijkingen (20K nadelig).		
6.4 Begeleide participatie	-335	I
De hogere lasten op dit taakveld bestaan uit drie onderdelen: • Op het re-integratiebudget heeft in 2024 een grote begrotingswijziging plaats gevonden. Het budget is met 500K naar beneden bijgesteld. Deze wijziging is net niet volledig gerealiseerd (-/- 76K) • Werkvoorzieningsschap: in totaal is er 100K minder uitgegeven op de WsW. Hiernaast is er een overschrijding op beschut werk van 200k als gevolg van enerzijds een stijging van het aantal inwoners in de doelgroep beschut werk en anderzijds een doorbelasting van loonkosten die eerder elders werden geboekt (-/- 104K). • We hebben hogere personeelslasten op dit taakveld dan begroot (-/- 158K). Deze kosten worden verantwoord in de paragraaf bedrijfsvoering: personeel en organisatie. • Overige afwijkingen (3K voordelig)		
Totaal	557	I

Vitaal en gezond

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
Inwoners van de gemeente Rheden wonen in een leefomgeving die gezond is en stimuleert tot gezonde keuzes. (Ronald Ter Hoeven)	
Inwoners van de gemeente Rheden zijn vaardig om gezonde keuzes te maken. (Ronald Ter Hoeven)	
Jeugdigen groeien kansrijk op, ongeacht generatie-problematiek (armoede, werk, leefstijl, welzijn, inkomen en onderwijs). (Ronald Ter Hoeven)	
Een kansrijke start voor de eerste duizend dagen voor een kind is in Rheden in uitvoering. We richten ons op de 300 kinderen in onze gemeente die een kansrijke start nodig hebben. Er worden jaarlijks verschillende interventies ingezet vanuit de jeugdgezondheidszorg om de jonge kwetsbare ouders extra te ondersteunen. Daarnaast wordt er subsidie verstrekt voor babypakketten. Nu niet zwanger is een preventie-aanpak en richt zicht op de extra kwetsbare doelgroep met voorlichting over anticonceptie.	

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: Inwoners van de gemeente Rheden wonen in een leefomgeving die gezond is en stimuleert tot gezonde keuzes. (Ronald Ter Hoeven)	
Het aantal overlastmeldingen door houtstook is in 2025 met 20% afgenomen t.o.v. 2023	
Het aantal overlastmeldingen is blijven stijgen: van 264 naar 556 in 2024. Dit betreft geen unieke meldingen, er komen ook veel meldingen uit dezelfde wijken. In 2024 werkten we aan een aanpak voor houtstook en overlast. We onderzochten verschillende scenario's voor regelgeving en handhaving op basis van landelijke rapportages, onze ervaringen met controles voor handhavingsverzoeken en gesprekken met inwoners. In 2025 leggen wij de onderzoeksrapportage en een scenario-voorstel voor aan de Raad. Het aantal meldingen over heel 2025 kunnen we in 2026 in beeld brengen.	
Het aantal inwoners dat tijdens periodes van hitte voldoende verkoeling kan vinden in de eigen woning, tuin of buurt is in 2028 minimaal gelijk gebleven als in 2020	
In 2024 voerden we verschillende projecten uit om buurten te vergroenen. Zoals omvorming van bestrating naar groen aan de Laakweg in Rheden. En vergroening van de Oranjebuurt in Dieren. Zie ook de verantwoording bij programma Leefomgeving (onderdeel Inrichting en beheer openbare ruimte). We hebben nog geen nieuwe data over dit resultaat. Dit ontvangen we in 2025 en daarna weer in 2029.	
Het percentage inwoners dat aangeeft voldoende groen in de buurt te ervaren is in 2028 minimaal gelijk gebleven als in 2020	

In 2024 voerden we verschillende projecten uit om buurten te vergroenen. Zoals omvorming van bestrating naar groen aan de Laakweg in Rheden. En vergroening van de Oranjebuurt in Dieren. Zie ook de verantwoording bij programma Leefomgeving (onderdeel Inrichting en beheer openbare ruimte). We hebben nog geen nieuwe data over dit resultaat. Dit ontvangen we in 2025 en daarna weer in 2029.	
In 2028 zijn 10 buurtspeelplaatsen gerealiseerd met uitdagende speelvoorzieningen en aandacht is voor drinkwater, groen, koelteplekken, toegankelijkheid en voedingseducatie	
Van de 10 te realiseren buurtspeelplaatsen zijn er inmiddels 5 gerealiseerd. De realisatie van de beoogde 3 plaatsen in 2024 duurt langer dan gepland. Reden hiervoor is dat het participatietraject bij het Koning Willem Alexanderplein (Velp) meer tijd in beslag neemt. Met de buurtspeelplaats Burg. Brandtplein (Velp) starten we in 2025 (start participatietraject). *De locatie Speenkruidstraat Rheden hebben we on-hold gezet omdat we in Rheden reeds een buurtspeelplaats (Koningsland) en Natuurspeelplaats (Zuidflank) hebben gerealiseerd. We overwegen (in samenhang met andere locatie in de gemeente) of de locatie Speenkruidstraat nog steeds waardevol is.*	
In 2026 zijn bij lopende nieuwbouw en herinrichtingsprojecten plekken voor ontmoeting gerealiseerd	
In 2024 realiseerden we plekken voor ontmoeting via de aanleg van buurtspeelplaatsen en ondersteuning van initiatieven uit de samenleving. Voorbeelden zijn de buurtspeeltuin 't Akkertje in Velp en de komst van De Blauwe Tomaat (een SRV wagen met gezonde voeding en een ontmoetingsmoment) in Rheden en Velp. Grotere gebiedsontwikkelingen zoals woningbouwplannen of herinrichtingsplannen zijn in planvorming, ontmoeting nemen we daarin mee.	
Behorend bij Doel: Inwoners van de gemeente Rheden zijn vaardig om gezonde keuzes te maken. (Ronald Ter Hoeven)	
Het percentage volwassenen dat zijn/haar gezondheidsvaardigheden als voldoende beoordeelt is in 2024 gestegen tov 2020	
We helpen inwoners om gezondheidsvaardigheden te vergroten. In 2024 werkten we aan een gezonder voedingsaanbod in kwetsbare wijken. En hielpen inwoners via kookprogramma's gezonde maaltijden te bereiden (ook met kleine portemonnee). In het programma 'Samen Gezond Velp-Rozendaal 2030' ontwikkelen we samen met inwoners en organisaties uit Zorg en Welzijn programma's voor gezondheidsvaardigheden. Met de Ketenaanpak 'Actief Ouder Worden' ondersteunen we senioren om krachtig te blijven, vallen te voorkomen en voldoende te bewegen. De data over gezondheidsvaardigheden in 2024 ontvangen we in 2025 van de GGD.	
Het percentage jongeren van 0 t/m 19 jaar met gezond gewicht is in 2024 gestegen ten opzichte van 2022	
Over de afgelopen 10 jaar is sprake van een stijgende trend van het aantal jeugdigen met een gezond gewicht in de gemeente Rheden. Sinds de corona periode fluctueert het percentage. De ontwikkeling van 2022-2024: *5/6 jaar: 88% - gelijk gebleven* *10/11 jaar: van 88% naar 85% - daling* *13/14 jaar: van 87% naar 88% - stijging*	
Het percentage jongeren van 12-18 jaar dat rookt is in 2024 gedaald ten opzichte van 2018	
Het percentage jeugdigen dat rookt is gelijk gebleven (10%) in de periode 2018-2023. Onder jeugdigen in een lagere Sociaal Economische Positie is een stijging te zien (12% in 2018 naar 15% in 2023). Onder jongeren in een hogere SEP is er een daling (9% naar 6%). In 2026 wordt een nieuwe jeugdmonitor uitgevoerd.	

Het percentage inwoners dat problematisch alcohol gebruikt is in 2024 (18+ jr) en 2023 (12-18 jr) gedaald t.o.v. 2020 (18+ jr) en 2018 (12-18 jr)	
Problematisch alcoholgebruik (bingedrinken) onder jeugd (-18 jr) is gedaald van 25% (2018) naar 18% (2023). Onder jongeren in een lagere Sociaal Economische Positie (SEP) is er een stijging van 22% naar 24%. Onder jongeren met een hogere SEP is er een daling van 28% naar 14%. Bij volwassenen was in de periode 2020-2022 sprake van een stijging: van 22% naar 30%. Nieuwe cijfers voor volwassenen verschijnen in 2025.	
In 2026 sport/beweegt 75% van de inwoners	
De beoogde resultaten 3 t/m 8 zijn uitgevoerd en behaald in 2024. Met scholen in het primair onderwijs en kinderopvang implementeerden we het 2+1+2 concept (2u bewegingsonderwijs, 1u bewegen tijden school, 2u bewegen na school). Met alle Voortgezet Onderwijs (VO) scholen sloten we een meerjarige samenwerkingsovereenkomst voor combinatiefuncties in het VO. Oftewel: meer inzet op sport, bewegen, digitaal burgerschap en gezond leven op school. We breidden de Wijksport activiteiten uit. Op 10 plekken in de gemeente vinden wekelijks gratis sport- en spelactiviteiten plaats. We startten in 2024 met sportparkoverleggen en samenwerking tussen verenigingen. Op de Zuidflank Rheden hadden we deze overleggen al, nu ook Nieuwland Dieren, Velps Verenigingenoverleg en Sportpark De Pinkenberg. *Het onderzoek naar de vervanging van kunstgrasvelden is uitgevoerd. We hebben inzicht in de actuele mogelijkheden voor veldtypes en natuurgras. We werken in 2025 aan een plan van aanpak. De sportaccommodatievisie is in ontwikkeling en staat in oktober 2025 voor behandeling op de agenda.* *Nieuwe data over deelname aan sport en bewegen ontvangen we in 2025 (volwassenen) en 2026 (jeugd)*	
Behorend bij Doel: Jeugdigen groeien kansrijk op, ongeacht generatie-problematiek (armoede, werk, leefstijl, welzijn, inkomen en onderwijs). (Ronald Ter Hoeven)	
75% van de kinderen/gezinnen uit de doelgroep maakt gebruik van een of meer voorzieningen uit het Kindpakket	
In 2024 zijn 704 kinderen ondersteund via Stichting Leergeld. Dit is ca. 80% van de doelgroep (kinderen 4-18 uit gezinnen met een inkomen tot 120%).	
75% van de kinderen uit de doelgroep is in het bezit van de Gelrepas en zij hebben aan het einde van het pasjaar tenminste 75% van hun tegoed besteed	
In 2024 hebben 813 kinderen gebruik gemaakt van de GelrePas. Op de totale doelgroep is dit ca. 65%. *Kinderen komen in aanmerking voor de Gelrepas tot een inkomen (van de ouders) tot 150% van de bijstandsnorm.* *Het gebruikspercentage voor het totaal van alle rechthebbende kinderen valt lager uit omdat weinig kinderen uit de inkomensgroep tussen 120-150% gebruik maken van de Gelrepas.* *Het benuttingspercentage van het tegoed door deze groep ligt rond de 68% in 2023. Voor 2024 wachten we nog op de cijfers. Het benuttingspercentage laat jaarlijks nog steeds een (lichte) stijging zien.*	
Het aantal voortijdig schoolverlaters dat positief uitstroomt naar onderwijs, werk, of dagbesteding blijft gelijk of stijgt (76% in 2023)	

Een relatief klein deel van de jeugdigen met een melding voortijdig schoolverlaters is binnen een schooljaar teruggekeerd naar het onderwijs (21%). Van de groep die niet terug is gekeerd naar het onderwijs, is 43% aan het werk gegaan. *We hebben scholen gestimuleerd om in te zetten op schoolaanwezigheid om vroegtijdige schoolverlaters te voorkomen. Ook hebben we deelgenomen aan de regionale aanpak vroegtijdige schoolverlaters. Daarnaast heeft het Regionaal Bureau Leerlingzaken de leerplicht- en kwalificatieplichtwet voor ons uitgevoerd.*
We bereiken alle peuters met een verwachte onderwijsachterstand met vve
We bereiken jaarlijks gemiddeld tussen de 85% en de 90% van alle doelgroep peuters (voor- en vroegschoolse educatie (vve), dit was ook in 2024 het geval. Dit kunnen we terugzien in de Peutermonitor. Dit is een instrument om gemeentelijke wettelijke taken en financiën te monitoren. Het brengt het (non)-bereik van peuters met een peutersubsidie en vve-indicatie in beeld. *In de gemeente Rheden hebben we samen met onze ketenpartners 'Het Werkproces screening taalachterstanden'. Dit om zo o.a. het bereik van de vve-kinderen te optimaliseren. We maken samen goede afspraken vanaf de vve-indicering tot aan de warme overdracht naar de basisschool.* *Daarnaast promoten wij vve met posters op openbare plekken en krijgen ouders een vve-folder mee tijdens de vve-indicatie op het consultatiebureau, deze folders zijn ook te vinden op openbare plekken.*
90% van de kleuters met een vve-indicatie is gegroeid in de taalontwikkeling in relatie tot zichzelf
Vanuit het Uitvoeringsplan Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) 2023-2026 hebben we ons gericht op het bieden van kwalitatieve kinderopvang en het vergroten van kansengelijkheid. Ieder kind krijgt gelijke kansen en we gaan bijvoorbeeld voor een geletterde generatie. *Gemeenten, schoolbesturen en kinderopvangorganisaties hebben in het kader van het Onderwijsachterstandenbeleid samen resultaatafspraken gemaakt en monitoren deze. Voor- en vroegschoolse educatie (vve) loopt door tot het einde van het tweede schooljaar van de basisschool. Daarom stellen we de groei die de vve-kinderen uiteindelijk doormaken, vast in eind groep 2.* *In de tussenliggende tijd evalueren de Kinderdagverblijven (KDV) en Voor- en Vroegschoolse educatie (VVE)-locaties en OAB-scholen en de gemeente Rheden hoe het afgelopen jaar de speerpunten uit het beleidsplan in de praktijk zijn gebracht en worden de resultaten van de ontwikkeling van de kinderen aangegeven.*
Het jeugdzorggebruik neemt af en is in 2024 niet meer dan 1,5% hoger dan het landelijk gemiddelde

Op basis van de meest recente landelijke gegevens (2023) is het verschil tussen het jeugdzorggebruik in Rheden en het landelijk gemiddelde +1,6%. In 2022 was dit verschil nog 2,4%. Het verschil tussen het jeugdzorggebruik in Rheden en het landelijk gemiddelde is gedaald.

Dat het jeugdzorggebruik in Rheden hoger ligt dan het landelijk gemiddelde, ligt in de lijn der verwachting door de (groot)stedelijke) problematiek in de gemeente Rheden.

In 2024 hebben 1235 kinderen in Rheden jeugdhulp gekregen. Dat zijn er 74 minder dan in 2023. Deze afname zien we vooral terug bij de lichtere vormen van jeugdhulp. Onze focus komt te liggen op de kinderen in de meest kwetsbare posities. Het gebruik van de meest zware vormen van zorg neemt nog niet af. Voor bepaalde zware vormen van zorg zien we dat er juist meer gebruik van is gemaakt dan het jaar ervoor.
Om daar verandering in aan te brengen organiseren we per 1 januari 2025 de hoog-specialistische zorgvormen op een andere manier. Een samenwerking van zorgaanbieders met verschillende expertises (LVB, jeugd-ggz, jeugd- en opvoedhulp, verslavingszorg, forensische zorg) heeft de opdracht gekregen om in de komende jaren het gebruik van deze zware vormen effectiever vorm te geven. Zodat minder kinderen er gebruik van hoeven maken.

Wat heeft het gekost?

Wat mag het kosten?					(x € 1.000,-)
	R 2023	PB 2024	GB 2024	R 2024	Saldo
Lasten					
5.1 Sportbeleid en activering	574	479	496	475	21
5.2 Sportaccommodaties	4.780	4.373	4.458	4.897	-439
7.1 Volksgezondheid	2.049	3.005	2.960	2.897	63
Subtotaal	7.404	7.857	7.914	8.269	-355
Baten					
5.1 Sportbeleid en activering	510	10	10	70	60
5.2 Sportaccommodaties	1.605	1.412	1.412	1.589	177
7.1 Volksgezondheid	176	999	999	897	-102
Subtotaal	2.291	2.421	2.421	2.557	135
Saldo van baten en lasten	-5.113	-5.436	-5.493	-5.712	-220

Belangrijkste afwijkingen

Taakveld (afwijkingen per taakveld => 50.000)	Bedrag in € 1.000	Inc. / Struct.
5.1 Sportbeleid en activering	82	I
De lasten van de combinatiefuncties zijn 121K lager dan begroot.		

Er is dit jaar 85K meer dan begroot uitgegeven aan sportactiviteiten. Deze kosten worden deels gecompenseerd door 60K aan huuropbrengsten en eigen bijdragen van deelnemers opgehaald uit deze sportactiviteiten.		
5.2 Sportaccommodaties	-262	I
<u>Sporthal Theothorne</u> Nadeel 90K. De extra kosten komen voort uit busvervoer voor de basisschool naar een andere locatie in Eerbeek en Laag Soeren en het huren van alternatieve ruimte in Sprengenhuus, sporthal de Boele in Eerbeek en het Rhedens te Dieren. <u>Algemeen Sporthallen</u> Voordeel 54K. Minder ingekocht aan sport- en spelmateriaal. <u>Algemeen Zwembaden</u> Voordeel 59K als gevolg van lagere kapitaallasten. <u>Inkomendoverdracht Rijk</u> Nadeel 119K vanwege inkomsten vanuit het Rijk die lager uitvallen dan begroot. <u>Kosten inhuur</u> Vanwege uitvallen van personeel bij Sport in Rheden moesten taken worden overgenomen door inhuur. Daardoor waren de kosten van inhuur dit jaar hoger dan begroot. Deze kosten worden verantwoord in de paragraaf bedrijfsvoering: personeel en organisatie.		
7.1 Volksgezondheid	-39	I
Dit jaar gaven wij minder uit dan begroot aan collectieve preventie GGZ. Ook werden er minder uitgaven gedaan uit de Brede SPUK. Dit compenseert voor de hogere hoeveelheid inhuur (70K boven begroting). Ook is onze bijdrage aan de VGGM en jeugdgezondheidszorg hoger dan begroot (respectievelijk 43 en 70K).		
Totaal	-173	I

Sociale basis

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
Inwoners wonen op een prettige manier langer zelfstandig. (Gea Hofstede)	
De gemeente Rheden ondersteunt verschillende (inwoners)initiatieven met subsidies die laagdrempelig en nabij senioren ondersteunen waardoor zij kunnen blijven meedoen in de samenleving.	
In de gemeente Rheden is sprake van een sterke en brede sociale basis. (Gea Hofstede)	
In de sociale basis is een breed vrij toegankelijk ondersteuningsaanbod (collectief) beschikbaar aanvullend op dat wat inwoners voor elkaar betekenen bij een ondersteuningsvraag.	
Dorpen en wijken in de gemeente Rheden zijn samenredzaam. (Gea Hofstede)	
De gemeente Rheden ondersteunt inwonersinitiatieven waarin mensen omzien naar elkaar. Deze ondersteuning kan bestaan uit een subsidie, ondersteuning vanuit beroepskracht of een cursus of training vanuit het vrijwilligersloket.	
Inwoners maken gebruik van hulp en ondersteuning vanuit de algemene en voorliggende voorzieningen. Maatwerk is beschikbaar voor wie dit nodig heeft. (Gea Hofstede)	

Maatwerkvoorzieningen zijn toegankelijk voor wie ze nodig heeft, met als doel tijdelijke ondersteuning en versterking van zelfredzaamheid. *Eind 2024 gebruikt 8,86% van de inwoners een Wmo-maatwerkvoorziening. Dit betekent dat ruim 75% voldoende heeft aan algemene en voorliggende voorzieningen, in lijn met onze doelstelling.*

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: Inwoners wonen op een prettige manier langer zelfstandig. (Gea Hofstede)	
In 2026 wordt gestreefd naar daling van het percentage inwoners in beschermd wonen van 2,4 (per 100 inwoner) naar het regionale gemiddelde van 1,7 (per 1000 inwoners)	
In 2024 zijn de voorbereidingen gestart om in 2025 een regionaal spreidingsplan op te stellen waarmee we als regio toewerken naar een evenwichtige verdeling van de doelgroep beschermd wonen over de regio. Deze spreiding vraagt een sterke samenwerking met de aanbieders van beschermd wonen en beschermd thuis, het zorgkantoor voor inwoners die beschermd wonen via de Wlz ontvangen en de regiogemeenten. Het spreidingsplan richt zich op een termijn van 10 jaar.	
In 2024 zetten minimaal 10 inwoners de stap van beschermd wonen naar beschermd thuis en/of naar zelfstandig wonen in een uitstroomwoning van Vivare	
In 2024 zijn 10 inwoners via een woning van Vivare uitgestroomd vanuit beschermd wonen.	
50 inwoners per jaar voeren preventieve levensloopbestendige woningaanpassingen uit	
53 inwoners hebben in 2024 preventieve levensloopbestendige woningaanpassingen uitgevoerd m.b.v. de subsidieregeling Mijn huis, mijn toekomst.	
Behorend bij Doel: In de gemeente Rheden is sprake van een sterke en brede sociale basis. (Gea Hofstede)	
In 2024 is de bekendheid en gebruik onder de inwoners met vrijwilligers- of andere hulporganisaties binnen de sociale basis toegenomen ten opzichte van de resultaten van het inwonerspanel Rheden Spreekt uit 2022	
De enquête over de voorliggende voorzieningen die uitgezet is bij het Rheden Spreekt panel laat zien dat in 2024 de bekendheid van bijna alle voorzieningen in de sociale basis toegenomen is.	
In 2024 wordt 75% van de inwoners die bij Incluzio Rheden bekend is met een ondersteuningsvraag, toegeleid naar het steunsysteem conform het Rhedens model	
In 2024 is 95% van de inwoners die bij Incluzio Rheden bekend waren met een ondersteuningsvraag, toegeleid naar het steunsysteem conform het Rhedens model.	
In 2024 heeft tenminste 80% van de jeugdige inwoners die ondersteuning krijgen uit de sociale basis geen of minder maatwerkvoorziening meer nodig	
In 2024 heeft 94% van de jeugdige inwoners die ondersteuning krijgen uit de sociale basis geen of minder maatwerkvoorziening nodig gehad.	

Behorend bij Doel: Dorpen en wijken in de gemeente Rheden zijn samenredzaam. (Gea Hofstede)
Het percentage inwoners dat de mate waarin buurtbewoners omzien naar elkaar beoordeelt als (zeer) goed is gestegen van 36% in 2022 naar 40% in 2024
In 2024 vindt 38% van de inwoners dat buurtbewoners elkaar (zeer) goed helpen of ondersteunen.
Het percentage inwoners dat het geven van zorg aan een naaste beoordeelt met (helemaal) niet zwaar is gestegen van 45% in 2022 naar 50% in 2024
In 2024 vindt 38% van de inwoners het geven van zorg aan een naaste (helemaal) niet zwaar. 25% vindt de zorg voor een naaste zwaar tot heel erg zwaar (dit is vrij stabiel door de jaren heen). We zien dat met name de groep die de zorg voor een ander als neutraal beoordeelt, toegenomen is in 2024.
Het percentage inwoners dat vrijwilligerswerk doet in onze gemeente stijgt van 38% in 2022 naar 42% in 2024
In 2024 doet 39% van de inwoners vrijwilligerswerk in onze gemeente.
We stimuleren de actieve cultuurparticipatie tot 35% actief en 45% enigszins actief in 2026 ten opzichte van de cijfers in 2018: 26% actief en 36% enigszins actief (cultuur inzetten als middel/preventie: actieve deelname en lidmaatschap vereniging)
In 2025 staat een monitoring in de planning en de resultaten verwachten wij in 2026.
Behorend bij Doel: Inwoners maken gebruik van hulp en ondersteuning vanuit de algemene en voorliggende voorzieningen. Maatwerk is beschikbaar voor wie dit nodig heeft. (Gea Hofstede)
Minimaal 75% van de inwoners hoeft geen gebruik te maken van Wmo geïndiceerde zorg
In 2024 maakte 91,14% geen gebruik van geïndiceerde Wmo hulp. Daarmee blijven we ruim binnen de doelstelling dat minimaal 75% van de inwoners geen gebruik hoeft te maken van Wmo geïndiceerde zorg.

Wat heeft het gekost?

Wat mag het kosten?					**(x € 1.000,-)**
	R 2023	**PB 2024**	**GB 2024**	**R 2024**	**Saldo**
Lasten					
4.2 Onderwijshuisvesting	2.701	3.046	3.046	2.634	413
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.078	2.855	2.805	2.905	-101
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	887	697	854	632	222
5.6 Media	901	887	887	1.045	-158
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	9.689	3.882	16.388	12.905	3.482
6.2 Wijkteams	577	583	648	704	-56
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.414	2.846	2.842	2.429	413

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	15.031	16.114	18.199	15.346	2.853
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	16.991	17.243	19.100	21.361	-2.261
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	886	933	1.013	1.023	-10
Subtotaal	53.156	49.087	65.781	60.984	4.797
Baten					
4.2 Onderwijshuisvesting	480	507	507	351	-156
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.012	940	940	1.056	116
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	100	0	0	-50	-50
5.6 Media	0	0	0	0	0
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	7.452	252	12.807	14.952	2.144
6.2 Wijkteams	65	0	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	520	554	589	451	-138
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	540	940	940	753	-187
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	184	22	22	0	-22
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0
Subtotaal	10.352	3.215	15.805	17.513	1.708
Saldo van baten en lasten	-42.804	-45.872	-49.977	-43.471	6.505

Belangrijkste afwijkingen

Taakveld (afwijkingen per taakveld => 50.000)	Bedrag in € 1.000	Inc. / Struct.
4.2 Onderwijshuisvesting	257	I
In 2024 was onze bijdrage aan gymnastiekonderwijs 161K minder dan begroot. Daarnaast was er sprake van 171K minder toegerekende rente en 45K onroerend goed belasting dan begroot. Deze baten worden onder andere verminderd door de vergoeding onderwijs die 86K lager is dan begroot.		
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	16	I
In 2024 gaven wij 119K meer uit aan Sociaal Medische Indicaties dan begroot. Daarnaast verleenden wij 72K meer subsidie uit het Nationaal Programma Onderwijs. Deze kosten worden vergoed uit de reserve NPO. Dit wordt gecompenseerd door lagere personeelskosten (73K).		
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	172	I
In de begroting werd rekening gehouden met de motie 'Een gezonde Zoomerij is belangrijk voor onze gemeente', waardoor 161K extra subsidie ter behoeve van de Zoomerij werd begroot. Deze kosten zijn uiteindelijk niet in taakveld 5.3, maar in taakveld 5.6 besteed.		
5.6 Media	-158	I

Op 7 november 2023 nam de Gemeenteraad van Rheden de motie 'Een gezonde Zoomerij is belangrijk voor onze gemeente' aan. Met deze motie werd 161K in de algemene reserve geplaatst ter behoeve van de Zoomerij. Deze kosten werden op taakveld 5.3 begroot, maar werden uiteindelijk vanuit 5.6 besteed.		
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	5.627	I / S
Een groot deel van het positieve resultaat op dit taakveld is afkomstig vanuit team nieuwkomers. Het resultaat op team nieuwkomers is € 4,6 miljoen hoger dan wat tijdens de tweede bestuursrapportage is gecommuniceerd. Gezien de bijzondere projectvorm van team nieuwkomers worden alleen gerealiseerde resultaten gecommuniceerd en worden de verwachte baten en lasten budget neutraal opgenomen om onvoorziene gebeurtenissen te kunnen opvangen. Het resultaat wordt veroorzaakt doordat de vanuit het Rijk ontvangen normvergoeding hoger is dan de daadwerkelijke gemaakte kosten. Tijdens het opleveren van de tweede bestuursrapportage was de tijdelijke opvang asielzoekers aan de Broekstraat, welke 1 september in gebruik is genomen, nog niet operationeel. De gemaakte kosten zijn € 3,2 miljoen lager dan de hiervoor vanuit het Rijk ontvangen baten (ad € 4,8 miljoen zoals ook vermeld in de 2e berap 2024). De van het Rijk ontvangen baten (ad € 10 miljoen) voor de opvang van Oekraïense ontheemden zijn € 2,1 miljoen hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat Rheden penvoerder is voor gemeente Westervoort m.b.t. crisis noodopvang Oekraïense ontheemden. Rheden heeft hiervoor € 2,1 miljoen ontvangen en ditzelfde bedrag aan Westervoort doorbetaald. De kosten voor opvang Oekraïense ontheemden zijn € 1,4 miljoen lager dan begroot. Dit komt mede doordat de gemeente de opvang voor zowel Oekraïense ontheemden als voor asielzoekers in eigen beheer uitvoert, waarmee er efficiëntie voordelen zijn gerealiseerd. Het overige positieve resultaat (+/+ 1.000K) is een verzameling van voordelen op verschillende onderdelen. De lagere lasten zijn te verklaren doordat er minder middelen zijn besteed aan het transformatieplan (73K) en er minder subsidies zijn verstrekt dan oorspronkelijk begroot (353K). Daarnaast is het budget vanuit de zgn. POK-middelen (ten behoeve van de verbetering van de gemeentelijke dienstverlening met als speerpunten de wijkteams en het rechtsbeschermingssysteem) niet besteed op dit taakveld, maar ingezet voor de financiële positie van de Zoomerij. Deze kosten zijn in taakveld 5.6 geland (161K). Als laatste zijn de uitgaven voor de Integrale wijkaanpak lager dan begroot vanwege vertraging in het project. Deze kosten worden in 2025 gemaakt. (+/+ 90K). Daarnaast zijn de personeelslasten op dit taakveld waren lager dan begroot (+/+ 223K). Deze kosten worden verantwoord in de paragraaf bedrijfsvoering: personeel en organisatie.		
6.2 Wijkteams	-56	I
De overschrijding van 56K komt doordat er meer subsidie is verleend aan organisaties die zich in zetten om preventief jeugdzorg te voorkomen.		
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	275	I
Het resultaat van dit taakveld is de som van lagere baten (138K) en lagere lasten (413K). In de begroting van 2024 zijn we ervan uitgegaan dat het gebruik van het aantal WMO voorzieningen in de gemeente meer zou stijgen t.o.v. 2023. Hierdoor zou ook de totaal ontvangen eigen bijdrage stijgen. In de werkelijkheid is het aantal voorzieningen en		

daarmee de hoogte van de totaal ontvangen eigen bijdrage bijna gelijk gebleven aan 2023.

In totaal hebben we minder kosten gemaakt binnen de maatwerkvoorzieningen WMO dan begroot. Wmo voorzieningen zijn voorzieningen zoals rolstoelen, vervoersvoorzieningen en woningaanpassingen. Hierbij dient te worden aangetekend dat er sprake is van een achterstand. Daarnaast zijn het type voorzieningen die we hebben afgegeven goedkoper geweest dan vorig jaar. Zo hebben we in 2024 minder woningaanpassingen uit laten voeren. Dit zijn over het algemeen duurdere voorzieningen.

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	2.666	I

Het resultaat van dit taakveld is de som van lagere baten (187K) en lagere lasten (2.853K).

In totaal hebben we minder kosten gemaakt binnen de maatwerkvoorzieningen WMO dan begroot. Hierbij dient te worden aangetekend dat er sprake is van een oplopende achterstand en wachttijden in 2024, waardoor er minder uitgaven geweest in 2024. Deze wachttijden worden in 2025 actief opgepakt met de insteek om na wegwerken van achterstanden binnen de wettelijke termijn de aanvragen af te handelen. Dit betekent mogelijk dat de uitgaven deels zijn verschoven naar 2025 en in dat jaar tot een inhaaleffect in uitgaven leidt in verband met het wegwerken van de wachttijden.

Hiernaast zijn de volgende verklaringen voor de lagere uitgaven op dit taakveld:

- Hulp bij Huishouden: in de begroting van 2024 hebben we het budget voor Hulp bij Huishouden met 1,3 miljoen verhoogd omdat we anticipeerden op hogere kosten op dit onderdeel. In totaal zijn de kosten maar met 650K gestegen. (+/+ 650K)
- Begeleiding: In 2023 zagen een stijging van het aantal inwoners dat gebruik maakte van Wmo begeleiding. Op basis van deze ontwikkeling hebben we de begroting 2024 aangepast. De groei heeft zich minder hard doorgezet in 2024 in aantal personen en ook kosten t.o.v. 2023. De onderbesteding op dit onderdeel komt doordat we voor 2024 uit zijn gegaan van meer kosten dan nu gemaakt zijn (+/+ 1.388K). Net als bij de voorzieningen is ook hier sprake van een werkachterstand in de verwerking van de aanvragen, waardoor de realisatie in 2024 relatief laag is (+-5). Met het inlopen van de werkvoorraad verwachten wij over 2025 een realistisch beeld met mogelijk tijdelijk hogere kosten in 2025 door het wegwerken van wachtlijsten.
- Lagere lasten voor Coördinatie thuiszorg / Mantelzorg / Vrijwilligerswerk (+/+ 224K).
- Lagere lasten voor PGB wmo 2015 (+/+ 147K)
- Lagere personeelslasten op dit taakveld (+227K). Deze kosten worden verantwoord in de paragraaf bedrijfsvoering: personeel en organisatie.

De lagere baten zijn te verklaren doordat we in 2024 vanuit de centrumgemeente Arnhem middelen hebben ontvangen voor het voorbereiden van de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis. Omdat de wettelijke door decentralisatie van beschermd wonen naar beschermd thuis is uitgesteld, hebben we niet alle middelen nodig gehad. deze middelen zijn overgeheveld naar 2025. De baten vallen daarom niet in 2024 en zijn dus lager dan begroot.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-2.283	S

De overschrijding van 2.283K bestaat uit verschillende onderdelen jeugdhulp:

- Binnen verblijf zien we dat we in 2024 te maken hebben gehad met een paar kinderen die van de zwaarste vormen van verblijf gebruik hebben gemaakt en daar ook langer verbleven dan het jaar ervoor. (+- 1,1 M). De zwaarste vormen van verblijf zijn door de zwaarte duur met een overschrijding tot gevolg.

• Bij de hoog-specialistische jeugd-ggz zien we een toename in de intensiteit van zorg. Dat gecombineerd met hogere tarieven, leidt tot hogere uitgaven. Ondanks dat het aantal kinderen in zorg is afgenomen. (+- 0,65 M) • Bij landelijk ingekochte zorg gaat het om zeer schaarse vormen van zorg, die maar op enkele plekken in het land geboden worden. Ten opzichte van voorgaande jaren is hier meer gebruik van gemaakt. (+- 0,34M). Samenvattend zien we dat de uitgaven voor de zorg gestegen zijn door meer inzet van hoog-specialistische zorg gecombineerd met beleidsinhoudelijke (kleinere groepen) en prijstechnische (tariefaanpassing) ontwikkelingen.		
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-10	S
Geen nadere toelichting vereist.		
Totaal	6.505	I / S

Verbonden partijen

Voor het bereiken van de doelstellingen van het programma Samenleving, in het bijzonder de beoogde maatschappelijke effecten, heeft de gemeente Rheden zich met een aantal partijen verbonden waarin zij een bestuurlijk en een financieel belang heeft.
Het gaat hier om de volgende organisaties:

- Modulair Gemeentelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (MGR);
- Veiligheids- Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM);
- Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen (DRAN);
- Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen;
- Stichting Veilig Thuis.

In de paragraaf Verbonden Partijen wordt nader inzicht gegeven in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid en risico's van de gemeente in deze organisaties.

Wat heeft het gekost?

Programma 1. Samenleving

(Bedragen x € 1.000)	Rekening	Primi-tieve begroting	Gewijzig-de begro-ting	Rekening (realisatie)	Afwijking
	2023	2024	2024	2024	2024
Lasten	94.876	89.273	107.226	102.415	4.811
Baten	31.529	22.931	35.574	37.606	2.031
Saldo van baten en lasten	-63.347	-66.342	-71.652	-64.809	6.843
Reserves					
Toevoeging	83	425	1.565	1.565	0
Onttrekking	2.378	161	5.918	5.919	1
Resultaat	-61.051	-66.605	-67.298	-60.455	6.844

Belangrijkste afwijkingen

Taakveld (afwijkingen per taakveld => 50.000)	Bedrag in € 1.000	Inc. / Struct.
0.10 Mutaties reserves	1	I / S
Geen nadere toelichting vereist.		
Totaal	1	I / S

2. Leefomgeving

Wat hebben we bereikt?

Per 1-1-2024 is de nieuwe omgevingswet van kracht geworden. De invoering hiervan bij de gemeente Rheden is succesvol verlopen. In 2024 is hard doorgewerkt aan de implementatie van deze nieuwe wet terwijl de winkel ook gewoon open is gebleven. Belangrijke mijlpaal was de opname van de 'bruidsschat' in het nieuwe omgevingsplan en de vaststelling van de Koers voor de omwgevingsvisie (deze geeft richting aan de in 2025 vast te stellen omgevingsvisie).

De wijkvernieuwing Stenfert is in volle vaart doorgegaan waarbij er vooral veel contact is geweest met de inwoners van Stenfert. De wijkagenda en de ontwikkelvisie is opgesteld met groot draagvlak.

Eind 2025 is begonnen met de start bouw van het IJsseldistrict, een belangrijke mijlpaal die uiteindelijk ruim 800 nieuwe woningen in onze gemeente moet opleveren.

De afsluiting van de wegen naar de Posbank in de weekenden en de maanden juli en augustus was een grote stap in het realiseren van het masterplan veluwezoom. Deze afsluiting is zonder noemenswaardige problemen verlopen.

Deelgebied 5 (dr. Schaepmanstraat) van de wijkvernieuwing Velp-Zuid is afgerond. 38 nieuwe woningen zijn hiermee gerealiseerd.

Energie- en warmtetransitie

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
De bebouwde omgeving in Rheden is in 2040 aardgasvrij. (Paul Hofman)	
In 2024 is ingezet op een wijkgerichte aanpak in meerdere wijken. Binnen het Wijkuitvoeringsplan Dieren-West hebben we samen met de inwoners gewerkt aan de volgende fase op weg naar een aardgasvrij Dieren-West. Voor dit uitvoeringsplan hebben we, als een van de weinige gemeenten, met succes goedkeuring gekregen voor planfinanciering. *Daarnaast is in heel Rheden sterk ingezet op samenwerking tussen de vele initiatieven, met een focus op kennisuitwisseling, onderlinge afstemming en ondersteuning. Landelijke ontwikkelingen en netcongestie hebben in 2024 echter een remmende werking gehad.*	
In 2040 is Rheden een CO2-neutrale gemeente. (Paul Hofman)	
In 2024 is, naast de inzet voor een aardgasvrije gemeente, ook sterk ingezet op energiebesparing, woningisolatie en andere manieren om bij te dragen aan het klimaat. We ontwikkelden een breed pakket aan subsidies, ondersteuning en financieringsmogelijkheden, toegankelijk voor alle inwoners en ondernemers, ongeacht inkomen of woonstatus. Daarbij is speciale aandacht besteed aan inwoners die worstelen met energiearmoede.	
Inwoners en bedrijven zijn zicht bewust van- en dragen bij aan de klimaatopgave. (Paul Hofman)	
In 2024 is ingezet op een wijkgerichte aanpak in meerdere wijken. Binnen het Wijkuitvoeringsplan Dieren-West hebben we samen met de inwoners gewerkt aan de volgende fase op weg naar een aardgasvrij Dieren-West. Voor dit uitvoeringsplan hebben we, als een van de weinige gemeenten, met succes goedkeuring gekregen voor planfinanciering. *Daarnaast is in heel Rheden sterk ingezet op samenwerking tussen de vele initiatieven, met een focus op kennisuitwisseling, onderlinge afstemming en ondersteuning. Landelijke ontwikkelingen en netcongestie hebben in 2024 echter een remmende werking gehad.*	
In 2040 wekken wij alle energie die wij gebruiken duurzaam op. (Paul Hofman)	
In 2024 is een toename zichtbaar in de duurzame opwek, met name door de stijging van het aantal zonnepanelen op daken. Daarnaast zijn diverse lopende initiatieven verkend of onderzocht, zoals het warmtenet in Laag-Soeren, het regionale project 'Warmte uit de IJssel' (waarbij Rijkswaterstaat uiteindelijk voor andere gemeenten heeft gekozen), het solarparkproject en het regiodeel De Beemd.	

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: De bebouwde omgeving in Rheden is in 2040 aardgasvrij. (Paul Hofman)	
We starten we in een 2e wijk met een wijkgerichte aanpak en selecteren alvast een wijk voor 2025	

Naast het Wijkuitvoeringsplan in Dieren-West werken we in Stenfert en Ellecom aan een wijkgerichte aanpak of dragen we daaraan bij. De selectie van een derde wijk voor 2025 is uitgesteld in afwachting van de vaststelling van de energievisie in 2025, waarin de volgorde van de wijken wordt bepaald.	
In Dieren-West openen we een energiewinkel/pop-up-store	🟢
De Energiewinkel opende begin 2024 haar deuren. Wekelijks bezoeken inwoners uit heel Rheden de winkel voor tips over energiebesparing en woningisolatie. Daarnaast krijgen zij ondersteuning bij het toetsen van plannen en het vinden van de juiste subsidies en financieringsmogelijkheden.	
We doen een verkenning naar concrete ontzorging voor inwoners in Dieren-West	🟡
Deze verkenning is gaande, wordt in de loop van 2025 afgerond en maakt daarmee deel uit van het vervolg van het wijkuitvoeringsplan.	
Inwoners worden ondersteunt bij energiebesparende maatregelen	🟢
Het ondersteuningsaanbod is in 2024 uitgegroeid tot een breed palet voor zowel eigenaren als huurders. Dit omvat voorlichting, energiecoaching, buurtklusbedrijven, energiescans en isolatiesubsidies.	
Behorend bij Doel: In 2040 is Rheden een CO2-neutrale gemeente. (Paul Hofman)	
We ontwikkelen een volledig operationeel dashboard	🟢
De eerste versie van het Dashboard Energietransitie is gelanceerd en openbaar toegankelijk voor alle inwoners.	
De energietransitie wordt geborgd in de uitvoering van de omgevingswet	🟢
De ontwikkeling van de energietransitie is geborgd binnen de Omgevingswet. Op deze manier zijn we in staat om energiebeleid integraal te verankeren in ruimtelijke plannen, met aandacht voor participatie van inwoners en ondernemers	
De verbinding met stakeholders is structureel geborgd	🟢
We hebben structureel periodiek overleg met alle belangrijke stakeholders en daarnaast hebben we via de daarvoor ingerichte netwerktafel periodiek overleg met (alle) klimaat initiatieven.	
We starten een nieuwe duurzaamheidslening of een andere mogelijk voorziening	🟢
De nieuwe Duurzaam Leven Lening is eind december goedgekeurd door de raad en begin 2025 van start gegaan. De lening is er voor huurders, eigenaren en instellingen.	
Behorend bij Doel: Inwoners en bedrijven zijn zicht bewust van- en dragen bij aan de klimaatopgave. (Paul Hofman)	
Het klimaatplatform “Wat is jouw Rheden” wordt doorontwikkeld	🟢
Het platform heeft een grote metamorfose ondergaan en is doorontwikkeld tot een platform voor en door duurzame initiatieven en inwoners in Rheden.	
We maken een plan voor de vergroting van bewustwording en kennis onder LO,VO en MBO leerlingen	🔴
Dit plan is niet uitgevoerd vanwege het besluit om geen extra middelen meer beschikbaar te stellen voor de duurzaamheidsagenda.	
We zetten volop in op activering en bewustwording	🟢

In 2024 hebben we sterk ingezet op activering en bewustwording door inwoners en ondernemers directer te betrekken bij de energietransitie. We onderhouden regelmatig contact met initiatieven, ondersteunen deze actief en bieden een platform via het duurzaamheidsfestival en de netwerktafel. Met onze doelgroepaanpak hebben we specifieke groepen op een manier aangesproken die daarbij past.	
We werken aan goed functionerende energieloketten voor inwoners en bedrijven	
In 2024 hebben we het energieloket in eigen beheer genomen. Sinds 1 oktober 2024 kunnen inwoners rechtstreeks contact met ons opnemen via mail, webformulier of telefoon, waardoor ze beter en gerichter worden geholpen. Onze telefonische helpdesk is tijdens kantooruren bereikbaar. Sinds het duurzaamheidsfestival is het aantal contactmomenten sterk toegenomen. Voor ondernemers zijn we gestart met het intensiveren van de bestaande loketten, wat in 2025 merkbaar effect zal hebben.	
Behorend bij Doel: In 2040 wekken wij alle energie die wij gebruiken duurzaam op. (Paul Hofman)	
In 2030 is op grote daken in Rheden minimaal 25,5 MW aan vermogen opgesteld	
Op enkele grote daken zijn in 2024 zonnepanelen geplaatst. Door netcongestie bleef de groei echter beperkt. Daarnaast verschuift de focus van zonnepanelen naar PVT en heatpipes. We blijven al het potentieel benutten, maar mogelijk op een andere manier dan uitsluitend met PV.	
We zetten maximaal op zon-op-dak	
Wij blijven de komende jaren vol inzetten op duurzame opwek. Het accent verschuift daarbij van zonnepanelen naar PVT en heatpipes. Nog steeds gaan we al het potentieel benutten, maar mogelijk op een andere manier dan uitsluitend voor PV.	
We zetten in op kansen voor collectieve warmte	
In 2024 zijn verschillende verkenningen uitgevoerd naar de mogelijkheden voor collectieve warmte, waaronder het warmtenet in Laag-Soeren, de kansen voor collectieve warmte in Stenfert en het project 'Warmte uit de IJssel'. Gezien de houdbaarheid van het toekomstige energiesysteem wordt collectieve warmte zonder volledige afhankelijkheid van elektrificatie steeds vaker als uitgangspunt genomen.	
In het Soerense Beekdal onderzoeken we of een groot (15ha+) Zonneveld gerealiseerd kan worden	
In de gebiedsvisie is een zonneveld opgenomen als een van de mogelijke doelen. Daarom wordt er geen afzonderlijk onderzoek naar gedaan, maar maakt het deel uit van de integrale afweging.	
In 2025 is er minimaal 7 hectare aan zonnevelden in Rheden (op land en water) gerealiseerd	
Eind 2024 heeft de provincie besloten om zonneveld A348 in de markt te zetten. Daarmee groeit het totale aantal hectare zonnevelden in Rheden in 2025 naar ongeveer vijf hectare. Door netcongestie en ruimtelijke beperkingen is verdere uitbreiding op dit moment niet haalbaar.	

Vernieuwing omgevingsbeleid

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
In 2024 werken we met de Omgevingswet. (Paul Hofman)	
In 2024 heeft de dienstverlening -van de afdeling Leefomgeving waar deze wetswijziging op van toepassing is- geen stagnatie ervaren door de inwerkingtreding van de Omgevingswet. *De behandeling van initiatieven, plannen en aanvragen heeft onverminderd doorgang kunnen vinden. Hierbij is in een enkel geval is gezocht naar een meer maatwerkoplossing (TAM-IMRO).* *Dat er geen stagnatie geeft plaatsgevonden, betekent geenszins dat we ook klaar zijn met de implementatie van deze wetgeving. We blijven werken aan 'het werken in de geest van - en met de Omgevingswet'. Op basis van opgedane ervaringen (evaluatie), actualiteit en voortschrijdende wetskennis (als ook jurisprudentie) wordt er dagelijks gewerkt aan een verdere uitrol en optimalisatie van onder meer (werk)afspraken, processen en kennis.* *Het wordt steeds meer een gezamenlijke opgave van de organisatie als geheel en minder van het programmateam alleen.*	
In 2025 hebben wij een Omgevingsvisie. (Paul Hofman)	
We hebben in 2024 een Koers voor de omgevingsvisie (oorspronkelijke titel: omgevingsagenda) aan de raad aangeboden voor vaststelling. Daarna hebben met de raad een aantal gesprekken gevoerd over de inhoud van de omgevingsvisie. Dit alles ter voorbereiding van het maken van de omgevingsvisie zelf die gepland staat voor 2025	
Wij versnellen gewenste ruimtelijke ontwikkelingen door prioritering. (Paul Hofman)	
Prioritering is gemaakt. Er zijn meerdere gronden aangekocht voor woningbouw. Kijkende naar prognoses is er nu voor gekozen om niet actief naar nieuwe locaties te kijken, maar vooral te focussen op de lopende projecten om deze te realiseren ondanks alle uitdagingen die er zijn. Manier van werken aanpassen ten aanzien van kostendekkend zijn loopt door in 2025, maar zijn al goede stappen in gemaakt.	
Wij maken een gebiedsvisie voor het Soerens Beekdal. (Paul Hofman)	
We zijn samen met de vertegenwoordigers van alle gebiedspartijen gestart met de voorbereidingen voor de integrale gebiedsvisie. Dit is begeleid door de Groene Metropool Regio. We zijn een aantal keer bij elkaar gekomen om gezamenlijk te bepalen hoe we het proces willen invullen, de sfeer was open en constructief. De uitkomsten daarvan zullen terecht komen in een door iedereen gedragen Plan van Aanpak. Er is al gestart met de opdrachten voor het in beeld brengen van de geschiedenis van het gebied en de inwoners en de (landschaps)kwaliteiten en voor het inventariseren van de toekomstperspectieven van de boeren in het gebied. *De gebiedsvisie Soerens Beekdal is een van de drie gebiedsplannen in de Veluwezoom. Een ander gebiedsplan is de Zuidflank Veluwezoom waarin we met de gemeenten Arnhem, Rozendaal, Renkum, de Waterschappen Vallei en Veluwe en Rijn en IJssel en gebiedspartijen werken aan inzicht krijgen in het watersysteem in combinatie met de cultuurhistorische aspecten van het water. Dit als basis voor een integraal gebiedsplan waarin ook opgaven voor natuur, verstedelijking en recreatie uitgewerkt gaan worden.*	

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: In 2024 werken we met de Omgevingswet. (Paul Hofman)	
Wij voldoen aan alle 19 eisen en 8 adviezen van de VNG	
Alle 19 eisen en 8 adviezen zijn in min of meerdere maten opgepakt en in werking. De punten worden continue geoptimaliseerd en verdienen in sommige gevallen verbetering en extra aandacht.	
Onze systemen zijn gekoppeld aan de landelijke voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en initiatiefnemers kunnen vragenbomen doorlopen	
Alle aansluitingen met het DSO zijn gerealiseerd om de taken te kunnen uitvoeren die voor ons als bevoegd gezag worden verwacht. Het betreft hier het technisch mogelijk maken van het ontvangen van verzoeken uit het DSO en het wijziging van het omgevingsplan en de omgevingsvisie, het mogelijk maken van programma's en het aanpassen van de toepasbare regels binnen het DSO loket.	
Behorend bij Doel: In 2025 hebben wij een Omgevingsvisie. (Paul Hofman)	
Vaststellen omgevingsagenda met integrale doelen en hoofdopgaven	
De omgevingsagenda is de Koers voor de omgevingsvisie gaan heten (om aan te sluiten bij de terminologie van de kadernota 2024 en het koersdocument van het sociaal domein).	
Ontwerp omgevingsvisie vaststellen door college en ter informatie naar de raad	
Volgens planning zal het ontwerp van de omgevingsvisie (eind) 2025 aan de raad ter vaststelling worden aangeboden. Ter voorbereiding hebben we in 2024 inhoudelijke gesprekken met de raad gevoerd over: bouwstenen, integraal denken, het detailniveau van de visie en mogelijke uitwerking in sleutelprojecten Haveland en de integrale wijkaanpak in programma's onder de Omgevingswet.	
Behorend bij Doel: Wij versnellen gewenste ruimtelijke ontwikkelingen door prioritering. (Paul Hofman)	
Versnelling woningbouw (projecten)	
De projecten gebiedsontwikkeling zijn geprioriteerd. Door prioritering en het focussen op grotere kansrijke woningbouwprojecten worden deze sneller uitgevoerd.	

Wat heeft het gekost?

Wat mag het kosten?					(x € 1.000,-)
	R 2023	PB 2024	GB 2024	R 2024	Saldo
Lasten					
8.1 Ruimtelijke ordening	2.579	2.348	2.678	2.460	217
8.2 Grondexpl. (niet-bedr.terreinen)	6.671	33	35	356	-321
Subtotaal	9.250	2.381	2.713	2.817	-104

Baten					
8.1 Ruimtelijke ordening	52	10	10	0	-10
8.2 Grondexpl. (niet-bedr.terreinen)	3.770	129	129	35	-94
Subtotaal	3.822	139	139	35	-104
Saldo van baten en lasten	-5.428	-2.242	-2.573	-2.781	-208

Belangrijkste afwijkingen

Taakveld (afwijkingen per taakveld => 50.000)	Bedrag in € 1.000	Inc. / Struct.
8.1 Ruimtelijke ordening	207	I
Er is minder (238K) doorbelast aan personele lasten dan begroot en hierdoor is er een voordelig resultaat. Daar tegenover staat dat er binnen omgevingswet en bestemmingsplannen gesaldeerd een nadelig resultaat is van 31K.		
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-415	I
Op basis van de geactualiseerde grondexploitatie IJssel District is het resultaat bijgesteld van -/- € 2.952.000 naar -/- € 3.350.000, waardoor er een (niet geraamde) storting van 246K in de voorziening verliesgevende complexen is verwerkt. Op dit taakveld was vanuit de grondexploitatie gerekend met een opbrengst van 129K waardoor er een nadeel is van 375K. Daarnaast is er een nadeel van 35K i.v.m. afwikkeling bommenregeling over het jaar 2023. Overige afwijking ad -/- 6K.		
Totaal	-360	I

Volkshuisvesting

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
Terugdringen woningtekort. (Gea Hofstede)	
In 2024 hebben we gewerkt aan het uitvoeren van het in 2023 vastgestelde beleid. Helaas kost het veel tijd voor nieuwe projecten om gerealiseerd te worden. Er worden nog te weinig woningen toegevoegd om de ambitie van minimaal 810 woningen t/m 2030 te realiseren. Met het kernteam woningbouwversnelling wordt hard gewerkt aan het verminderen van belemmeringen.	
Betaalbare, levensloopgeschikte en circulaire woningen. (Gea Hofstede)	
Met het aantal betaalbare woningen, de doorstroming van senioren en bevorderen van circulaire woningbouw liggen we op koers. Het aantal toegevoegde levensloopgeschikte woningen blijft nog achter.	
Veerkrachtige, duurzame wijken en dorpen zonder tweedeling. (Gea Hofstede)	
Wijkaanpak Stenfert en meer opwerk van zonne-energie loopt volgens planning. De betere woningmix komt langzaam terecht in de plannen. Bij het verduurzamen van de sociale huurvoorraad moeten we van heel ver komen. Vivare zet stappen om deze achterstand in de lopen.	

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: Terugdringen woningtekort. (Gea Hofstede)	
Verbetering gemeentelijke aanpak woningbouw	
Uitvoering plan van aanpak is opgepakt. Kernteam woningbouwversnelling is gestart. Zij werken aan procesaanpak projecten, wegnemen of ondervangen belemmeringen en het verhalen van kosten via overeenkomsten met ontwikkelende partijen.	
Toename aantal reguliere woningen	
In 2024 zijn er netto 22 woningen toegevoegd. + 48 door nieuwbouw + 5 door splitsen en transformatie - 31 gesloopt en samengevoegd Dit zijn te weinig woningen om de ambitie van minimaal 810 woningen van 2023 t/m 2030 te realiseren.	
Meer flexwoningen/Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO)/bijzondere woonvormen	
In 2024 is hard gewerkt aan plannen voor 200 flexwoningen op Haveland. Wij werken er naar toe dat deze in 2026 opgeleverd worden, maar we zijn afhankelijk van de ontwikkelaar. Aan initiatiefnemers is meegegeven om te onderzoeken of vernieuwende woonvormen mogelijk zijn, zoals geclusterd wonen voor ouderen. Dit wordt langzaam maar zeker zichtbaar in de zachte plannen.	
Behorend bij Doel: Betaalbare, levensloopgeschikte en circulaire woningen. (Gea Hofstede)	
Voldoende betaalbare woningen	
Op de meest recente planningslijst is van de plannen waarbij de prijzen bekend zijn ruim 70% betaalbaar (sociale huur, middenhuur en betaalbare koop). Ruim 30% is sociale huur.	
Meer levensloopgeschikte woningen	
Omdat de nieuwbouw achter blijft, blijft ook het aantal toegevoegde levensloopgeschikte woningen in de nieuwbouw achter. In de bestaande voorraad zijn 181 woningen levensloopgeschikt gemaakt met aanpassingen vanuit de wmo. Daarnaast maken we met Vivare afspraken hoe het aantal levensloopgeschikte woningen in de bestaande sociale huurvoorraad kan toenemen.	
Meer doorstroming op de woningmarkt	
In 2024 is de focus van de wooncoach verschoven naar stimuleren van bewustwording van ouderen om na te denken over hun toekomst. Er is info gemaakt voor websites, een folder en voorbereidingen voor bijeenkomsten. Daarnaast heeft de wooncoach 88 hulpvragen opgepakt in 2024 waarvan in totaal 13 tot een verhuizing hebben geleid.	
Stimuleren circulaire woningbouw	
Bij nieuwe initiatieven wordt aandacht gevraagd voor circulair en conceptueel bouwen. Ook is er een regionaal plan van aanpak gemaakt voor meer circulaire en conceptuele bouw, waar we bij aanhaken.	

Behorend bij Doel: Veerkrachtige, duurzame wijken en dorpen zonder tweedeling. (Gea Hofstede)
Integrale wijkvisie Stenfert Dieren
Eind 2023 hebben we samen met Vivare opdracht gegeven aan bureau Inbo om een ruimtelijke agenda en een ontwikkelvisie op te stellen. Daarin staat advies over welke ingrepen we kunnen doen vanuit de aantrekkelijke woonwijk, de openbare ruimte en de duurzame wijk om andere principes zoals kansen voor iedereen en een samenredzame wijk te versterken. Dit is in november 2024 afgerond. Met het plan van aanpak ontwikkelvisie gaan we in 2025 kaders vaststellen om via deelgebieden de wijk in te gaan en de plannen verder uit te werken.
Betere woningmix in minder veerkrachtige wijken
Er is een ontwikkelvisie gemaakt voor Stenfert, waar een betere woningmix onderdeel van uitmaakt. Ook stimuleren we het toevoegen van sociale huurwoningen in meer veerkrachtige wijken, zoals in het nieuwe IJssel District, Imboslaan en Admiraal Helfrichlaan. Met het toevoegen van sociale huurwoningen in meer veerkrachtige wijken is het ook mogelijk om in onze minder veerkrachtige wijken (Dieren Stenfert, Rheden West en Velp Zuid) de sociale huurvoorraad te laten afnemen. Een uitruil is dan aan de orde.
Meer opwekken duurzame energie
Het aantal woningen met zonnepanelen is toegenomen naar 22%. Laatste gegevens uit de woningmarktmonitor zijn nog niet bekend.
Besparen op energiegebruik
Meer dan 100 woningen zijn geïsoleerd vanuit de SPUK isolatie subsidie. Vivare zet stappen om hun woningvoorraad te verduurzamen. In 2024 zijn er 96 woningen met een EFG label verduurzaamd, waardoor deze woningen minimaal label D hebben gekregen.

Wat heeft het gekost?

Wat mag het kosten?					**(x € 1.000,-)**
	R 2023	**PB 2024**	**GB 2024**	**R 2024**	**Saldo**
Lasten					
8.3 Wonen en bouwen	2.788	2.715	2.877	3.327	-450
Subtotaal	2.788	2.715	2.877	3.327	-450
Baten					
8.3 Wonen en bouwen	751	507	507	492	-15
Subtotaal	751	507	507	492	-15
Saldo van baten en lasten	-2.037	-2.208	-2.370	-2.835	-465

Belangrijkste afwijkingen

Taakveld (afwijkingen per taakveld => 50.000)	**Bedrag in € 1.000**	**Inc. / Struct.**
8.3 Wonen en bouwen	-465	I

Er zijn meer personeelskosten doorbelast (506K). De overig posten binnen taakveld hebben een voordelig resultaat van 41K.		
Totaal	-465	I

Economische ontwikkeling

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
Het aantrekkelijk houden van het vestigingsklimaat voor ondernemers door ruimte te bieden om mee te bewegen met nieuwe ontwikkelingen. (Ronald Ter Hoeven)	
In 2024 is het volgende o.a. bereikt : - economische activiteiten en werkgelegenheid is in het Masterplan Haveland is geborgd - Regionaal Programma Werklocaties proces succesvol afgerond - Advisering voor ruimtelijke plannen (bijvoorbeeld voor locatie voormalig apotheek Rheden) - Meer aandacht gevestigd voor lokaal inlopen door intensievere samenwerking met het georganiseerde bedrijfsleven - Samen met het bedrijfsleven is gewerkt aan de vorming van een economische adviesraad - Ondernemersmarkt in Rheden is uitgevoerd - Kenniscampus Arnhem Velp ambitiedocument is gerealiseerd - Bedrijven Investeringszone Rheden voor het centrum is succesvol verlengd - Samenwerking met het Werkgevers servicepunt is geïntensiveerd - Thema inclusie is onder de aandacht gebracht van de werkgevers.	
We stimuleren de verduurzaming van bedrijven. (Ronald Ter Hoeven)	
In 2024 is het bestaande aanbod voor ondernemers, zoals het Expertisecentrum Energie, ingezet voor de advisering van bedrijven. Daarnaast zijn de kansen voor de Regiodeal Beemd verder verkend. De aanpak van de energietransitie is in 2024 verder uitgewerkt. Dit heeft eind 2024 geleid tot de oprichting van een nieuwe werkgroep, samen met ondernemers: Rhedens Ondernemers CO2 Neutraal (ROCN). Deze werkgroep gaat een scala aan activiteiten organiseren om bedrijven te bereiken en te stimuleren om na te denken over én mee te doen aan de energietransitie. De daadwerkelijke acties starten in 2025.	
Wij streven naar een positieve werkgelegenheidsontwikkeling. (Ronald Ter Hoeven)	
De definitieve cijfers zijn nog niet bekend, de verwachting is dat de werkgelegenheid zich positief heeft ontwikkeld.	
Stijging van het aantal overnachtingen in de gemeente Rheden. (Ronald Ter Hoeven)	
Het aantal overnachtingen is gestegen met 4,63%.	

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: Het aantrekkelijk houden van het vestigingsklimaat voor ondernemers door ruimte te bieden om mee te bewegen met nieuwe ontwikkelingen. (Ronald Ter Hoeven)	
In 2024 ligt er een gedragen herinrichtingsplan voor een aantrekkelijker winkelgebied Velp (Hoofdstraat) dat zorgt voor aantrekkelijk gebied	
Het proces om te komen tot een herinrichtingsplan is in 2024 gestart. Eind 2025 dient er een gedragen herinrichtingsplan te liggen.	
De ambitie is het aantal bedrijven, passend bij de gemeente Rheden, te laten stijgen	
De cijfers vanuit de provincie Gelderland van 2024 zijn nog niet bekend. De verwachting is dat deze in lijn is met het Gelderse gemiddelde.	
Het aantal leegstaande panden op werklocaties (bedrijventerreinen en winkelgebieden) is gedaald met 2%	
De leegstandscijfers zijn in 2024 licht toegenomen. Met name de winkelgebieden in Velp en Dieren laten een toen name zien.	
In 2024 vinden er minimaal 3 projecten plaats binnen de Triple Helix VeluwezOOOm- samenwerking	
- uitgevoerde wijkonderzoek naar leefbaarheid door studenten van Hall Larenstein *- mede organiseren van de ondernemersmarkt in Rheden.* *- scholieren hebben meegedacht over de herinrichting Hoofdstraat Velp.*	
Behorend bij Doel: We stimuleren de verduurzaming van bedrijven. (Ronald Ter Hoeven)	
EPBD4 is structureel opgenomen in Vergunningsverlening, toezicht en handhaving (VTH)-uitvoeringsprogramma Leefomgeving 2024	
Stimuleringsmogelijkheden via VTH voor circulaire bedrijfsvoering voor gemeente helder en vertaald naar activiteiten	
Er was geen capaciteit voor de uitvoering.	
Meer opwekken van duurzame energie	
Ook in 2024 hebben we ingezet op het vergroten van de duurzame opwek van energie, waar dat mogelijk is. Netcongestie en landelijke wetgeving vormen daarbij een beperkende factor, maar werken tegelijkertijd als stimulans voor het ontwikkelen van creatieve oplossingen op het gebied van opwek en slimme energiesystemen.	
Behorend bij Doel: Wij streven naar een positieve werkgelegenheidsontwikkeling. (Ronald Ter Hoeven)	
Het aantal banen in de gemeente te laten stijgen met het Gelderse gemiddelde (bron: PWE Gelderland 2023)	
De definitieve cijfers van 2024 zijn nog niet bekend. De verwachting is dat de werkgelegenheid in 2024 in de lijn ligt van het Gelderse gemiddelde.	
In 2024 wordt verder ingezet op het vergroten van bewustwording rondom inclusiviteit en de rol van de werkgevers besproken	
Inclusie is een vast agendapunt met het georganiseerde bedrijfsleven.	
Behorend bij Doel: Stijging van het aantal overnachtingen in de gemeente Rheden. (Ronald Ter Hoeven)	
Het aantal overnachtingen is gestegen ten opzichte van 2022	

Het aantal overnachtingen is ten opzichte van 2023 met 4,63% gestegen.
Minder verkeersbewegingen door stimulering meerdaags verblijf
Dit hangt samen met het aantal overnachtingen over 2024. De impact van meer verblijfsgasten ten opzichte van minder verkeersbewegingen is een feit, maar is niet te controleren.

Wat heeft het gekost?

Wat mag het kosten?					(x € 1.000,-)
	R 2023	PB 2024	GB 2024	R 2024	Saldo
Lasten					
3.1 Economische ontwikkeling	419	445	456	328	128
3.3 Bedr.loket en bedr.regelingen	7	9	9	8	1
3.4 Economische promotie	325	404	407	301	107
Subtotaal	751	859	872	636	236
Baten					
3.1 Economische ontwikkeling	102	101	101	100	-1
3.3 Bedr.loket en bedr.regelingen	9	9	9	10	1
3.4 Economische promotie	533	483	533	551	18
Subtotaal	644	593	643	660	17
Saldo van baten en lasten	-107	-265	-230	24	254

Belangrijkste afwijkingen

Taakveld (afwijkingen per taakveld => 50.000)	Bedrag in € 1.000	Inc. / Struct.
3.1 Economische ontwikkeling	127	I
Bedrag stelpost coalitie (50K) is niet aangewend (project Hoofdstraat wordt in 2025 uitgevoerd). Het incidentele budget voor routekaart circulaire economie is nauwelijks uitgegeven (50K) omdat voorgesorteerd is op de bezuinigingen. Oorzaak: De structurele formatie voor economie die destijds nog aanwezig was (1ft), is vanaf het najaar 2023 niet meer ingevuld. Dit betekende dat in 2024 een forse herprioritering van werkzaamheden heeft plaatsgevonden. Gevolg van het niet invullen van de formatie was dat activiteiten, o.a. op het gebied van de routekaart circulaire economie niet uitgevoerd konden worden. Ondernemerscafé heeft in 2024 niet plaatsgevonden en de geplande kosten voor een lokale brede welvaartsmonitor hebben in 2024 niet plaatsgevonden.		
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	2	I
Geen nadere toelichting vereist.		
3.4 Economische promotie	125	I
In 2024 zijn er minder evenementen georganiseerd.		
Totaal	254	I

Circulaire economie

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
Gemeente Rheden geeft het goede voorbeeld op het gebied van circulair inkopen. (Dorus Klomberg)	
De interne organisatie is geïnformeerd over het belang van circulair inkopen	
Ondernemers zijn zich bewust van de kansen op het gebied van circulaire economie. (Ronald Ter Hoeven)	
Het begrip circulariteit en de kansen die hierbij behoren zijn onder de aandacht gebracht van alle ondernemersverenigingen.	
We streven naar een maximaal scheidingspercentage. (Ronald Ter Hoeven)	
Aan de nieuwe inzamelaar wordt gevraagd hier met voorstellen voor te komen.	

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: Gemeente Rheden geeft het goede voorbeeld op het gebied van circulair inkopen. (Dorus Klomberg)	
De interne organisatie is geïnformeerd over de noodzaak van (lokaal) circulair inkopen	
De interne organisatie is geïnformeerd	
Behorend bij Doel: Ondernemers zijn zich bewust van de kansen op het gebied van circulaire economie. (Ronald Ter Hoeven)	
Het begrip circulariteit en de kansen die hierbij behoren zijn onder de aandacht gebracht van alle ondernemersverenigingen	
Het begrip circulariteit en de kansen die hierbij behoren zijn onder de aandacht gebracht van alle ondernemersverenigingen.	
Behorend bij Doel: We streven naar een maximaal scheidingspercentage. (Ronald Ter Hoeven)	
Inzichtelijk is gemaakt met welke maatregelen het scheidingspercentage verhoogd kan worden	
Inzichtelijk is gemaakt met welke maatregelen het scheidingspercentage verhoogd kan worden, dit wordt door de aanstaande nieuwe inzamelaar opgepakt.	

Biodiversiteit, erfgoed en landschap

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
We werken aan het behouden en verbeteren van de biodiversiteit in de gemeente Rheden. (Paul Hofman)	

We hebben structureel kansen kunnen verzilveren in gemeentelijke projecten en bij vergunningverlening of bestemmingsplanwijzigingen. Bewustzijn over onze biodiversiteit is regelmatig uitgedragen, door actief in te zetten op communicatie en aanwezigheid buiten. Hierbij werken we prettig en intensief samen met de werkgroep VerNatuurZamen (voorheen werkgroep Biodiversiteit Nectarkroeg) en het Energietransitieteam. We hebben gewerkt aan het in beeld brengen van basisinformatie om te kunnen ontdekken welke waardevolle structuren en waarnemingen waardevol zijn als opmaat naar de 'Basiskwaliteit Natuur' en verslaglegging vanuit de Gedragscode Beheer. Werkzaamheden voor het totstandkomen van het Soortmanagementplan zijn voorgezet. *Het maaibeheer is volgens Kleurkeur uitgevoerd op beheervlakken 'bloemrijke gazons' en een bermeninventarisatie is uitgevoerd om deze ook biodiverser te kunnen laten worden.*
Het beheer van het Rozendaalse Veld is gericht op bescherming en versterking van de natuurwaarde. (Paul Hofman)
We hebben maatregelen genomen ten behoeve van het open houden van heide en stuifzand, mede door inzet vrijwilligers. Ook hebben wij op de heide een heidebloemenmengsel ingezaaid t.b.v. bestuivende insecten en zijn watervangers klimaatrobuust gemaakt. Op Landgoed Beekhuizen zijn paden hersteld.
Het beschermen, versterken en verbinden van het Rhedens landschap. (Paul Hofman)
In alle projecten, ontwikkelingen en vergunningaanvragen in 2024 is input en advies gegeven over behoud, versterken en verbinden van het (cultuurhistorisch) landschap. *Voorbeelden zijn de robuuste groenstructuur in het Masterplan Haveland die het gebied met het landschap verbindt, het inrichtingsplan voor de buitenruimte in de herontwikkeling van Rhederhof, advies voor herplant van bomenlanen die passen bij het cultuurhistorische landschap, advies bij functieveranderingen in het landschap.*
Het erfgoed is in goede staat. (Paul Hofman)
We hebben 60 eigenaren ondersteund bij het instandhouden of verduurzamen van hun erfgoed door middel van de subsidieregeling voor gemeentelijke monumenten en binnen het Actieprogramma Kwaliteitsimpuls Landgoederen Rheden (AKLR). Daarnaast worden vragen en aanvragen van eigenaren tijdig behandeld.
We zetten erfgoed in voor het behalen van gemeentebrede doelen. (Paul Hofman)
De erfgoedadviseurs, archeoloog en de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit worden goed betrokken bij ruimtelijke ontwikkelingen en aanpassingen aan erfgoedlocaties, waardoor de erfgoedwaarden kunnen worden geborgd en versterkt. Daarnaast wordt aansluiting gezocht bij initiatieven in de gemeente en de regio op het gebied van toerisme.
We ontsluiten erfgoedinformatie voor iedereen. (Paul Hofman)
De erfgoeddatabase is gevuld met basisinformatie, die verder aangevuld dient te worden. De gebiedsgenese en gebiedsatlas zijn vertraagd en worden vanaf 2025 in fases gerealiseerd. De Velpse goudschat is ontsloten middels een hologramvitrine. De archeologische waardenkaart is gering vertraagd en wordt in 2025 opgeleverd.

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: We werken aan het behouden en verbeteren van de biodiversiteit in de gemeente Rheden. (Paul Hofman)	
We ondersteunen initiatieven vanuit de samenleving	
We zijn gestart met pilots 'Schoolplein Groen, Doen' en 'Groen bedrijventerrein'. Er is een schetskaart en netwerk van inwoners om het gemeentegrensoverschrijdende bijenlint aan te kunnen leggen. Op wijkniveau is gewerkt met programma Steenbreek, het aanleggen van nectarkroegen en het realiseren van vleermuisvoorzieningen in ons vastgoed.	
We beheren zo natuurvriendelijk mogelijk, en geven hierin het goede voorbeeld	
Het maaibeheer volgens Kleurkeur is voortgezet op de bloemrijke gazons. Voorbereidingen voor Kleurkeur ten bate van bloemrijke bermen zijn getroffen.	
Bewustwording. We gaan de zichtbaarheid, bekendheid en het maatschappelijk bewustzijn over biodiversiteit vergroten	
We communiceren actiever over het biodiversiteitsplan. We presenteerden het interactief tijdens de Koningsdagmarkt Velp, Bonte Schaapfestival, de buurtsafari, Eco-event Ellecom, Open Monumentendag en het Duurzaamheidsfestival. De Duurzame Kalender voor 2025 is ontwikkeld en we geven invulling aan Watisjouwrheden.nl.	
We stimuleren dat in ruimtelijke ontwikkelingen een bijdrage geleverd wordt aan de biodiversiteit	
Biodiversiteit wordt opgenomen in onze eigen ruimtelijke ontwikkelingen, zoals in de stationsbuurt Dieren, Haveland, Stenfert en de groene omgeving van het gemeentehuis. Bij beoordeling van vergunningaanvragen wordt telkens de biodiversiteitsparagraaf toegevoegd.	
Behorend bij Doel: Het beheer van het Rozendaalse Veld is gericht op bescherming en versterking van de natuurwaarde. (Paul Hofman)	
Revitalisering Beekhuizense bossen	
De revitalisering van dit bosvak is conform planning gerealiseerd.	
Behorend bij Doel: Het beschermen, versterken en verbinden van het Rhedens landschap. (Paul Hofman)	
Wij stellen een landschapsuitvoeringsprogramma op	
Vanuit de samenwerking in de gebiedvisie Soerens Beekdal en de Zuidflank Veluwezoom zullen we een uitvoeringsprogramma op gaan stellen.	
Toename realisatie landschapsprojecten van derden	
Met onze investering voor landschap in de gebiedsprocessen van de Veluwezoom (Soerens Beekdal en Zuidflank Veluwezoom) hebben we cofinanciering gekregen vanuit de Provincie Gelderland en de Groene Metropool Regio. Hierdoor waren we in staat om het initiatief vanuit de gebiedspartijen voor het maken van een gebiedsplan te concretiseren.	
Behorend bij Doel: Het erfgoed is in goede staat. (Paul Hofman)	
Alle vergunning- en subsidieaanvragen worden binnen de gestelde termijn afgehandeld en bij de uitvoering worden eigenaren deskundig begeleid	

We hebben ruim 160 vergunningaanvragen behandeld (beoordeling archeologie en cultuurhistorie) en 60 subsidieaanvragen gehonoreerd.	
We borgen de instandhouding en verduurzaming van erfgoed via de Omgevingsvisie en via subsidies voor eigenaren	
Erfgoed wordt integraal meegenomen in de stukken die tot onze Omgevingsvisie moeten leiden. In totaal hebben 60 eigenaren gebruikt gemaakt van onze subsidieregeling (monumenten en landgoederen).	
We reiken jaarlijks een Erfgoedprijs uit	
In verband met te weinig capaciteit is het opzetten van een jaarlijks uit te reiken prijs niet gerealiseerd.	
Behorend bij Doel: We zetten erfgoed in voor het behalen van gemeentebrede doelen. (Paul Hofman)	
We brengen het cultuurhistorische groen in de dorpen in beeld	
Intern is een start gemaakt met een analyse van het cultuurhistorische groen en de groene structuur in de dorpen. Dit wordt voortgezet bij het beschrijven van de kernkwaliteiten in de omgevingsvisie.	
We adviseren 40 monumenteneigenaren over de verduurzaming van hun pand	
Het project is in 2021 van start gegaan (met een looptijd van 3 jaar) en eigenaren die via dit traject willen verduurzamen hebben zich vooral in de beginperiode gemeld. Dit jaar zijn 10 DuMo-adviezen behandeld. We bereiken echter veel meer mensen doordat onze werkwijze is aangepast. Het doel van het project is tussentijds bijgestuurd waardoor verduurzamingsadvies integraal onderdeel is geworden van onze monumentenadvisering. Cruciaal onderdeel hiervan is het door ons vervaardigde en landelijk zeer gewaardeerde detailboek waarmee eigenaren, architecten en adviseurs alle handvatten voor verduurzamen met inachtneming van de erfgoedwaarden in handen hebben. Deze enorme reikwijdte alleen al maakt dit project zeer succesvol.	
We ondersteunen de initiatiefgroep in Ellecom bij het gebiedsgerichte project Maatwerk voor Monumenten Ellecom over de verduurzaming van historische panden in een historische omgeving	
Op basis van gebouwtypen zijn 5 werkgroepen opgericht bestaande uit eigenaren van historische panden. Kennisdeling is gestart en eigenaren hebben in kaart gebracht welke verduurzamingsmaatregelen uitgevoerd zijn en waar de behoefte ligt. Er zijn twee ervaren projectleiders met kennis en ervaring op het gebied van energietransitie in historische gebouwen aangesteld die de groepen begeleiden en adviseren. Het project loopt tot eind 2025 en voorziet in meerdere kennisbijeenkomsten.	
Jaarlijks wordt minimaal één cultuurhistorische analyse opgesteld als onderlegger voor een integrale wijkaanpak	
Voor Haveland Rheden is een cultuurhistorische analyse opgesteld en deze is verwerkt in het Masterplan Haveland.	
We voeren samen met de vijf andere Veluwezoomgemeenten het Cultuur- en Erfgoedpact Veluwezoom vol Verhalen uit	
Afgerond. Er zijn nu in totaal twee belevingsobjecten gerealiseerd: in het Sterrenbos (Hof te Dieren) en op Rhederoord.	
Behorend bij Doel: We ontsluiten erfgoedinformatie voor iedereen. (Paul Hofman)	
Een integrale gebiedsatlas (inclusief gebiedsgenese) die door iedereen eenvoudig kan worden geraadpleegd	

De gebiedsgenese is eind 2023 vertraagd door capaciteitsproblemen. Dit product duurde langer dan voorzien om te maken. De genese wordt in 2024 afgerond. De gebiedsatlas wordt in fases vanaf 2024 ontsloten.	
Samen met Stichting Rheden op de Kaart ontsluiten we 1.000 Points of Interests via een vernieuwde website	
Aan de website is hard gewerkt. In Q1 van 2025 wordt de website opgeleverd en wordt deze door de redacties van Rheden op de Kaart gevuld. Vanuit de erfgoeddatabase worden ca. 1500 erfgoedlocaties geupload (Q1_2025). Planning is om in Q3 van 2025 live te gaan.	
Implementatie digitale erfgoedinformatie in omgevingsplan	
Erfgoed staat nog niet op de planning om opgenomen te worden in het definitieve Omgevingsplan. De voorbereiding is gestart en de planning is om in 2025 verder inhoudelijk voor te bereiden.	
We actualiseren de archeologische waardenkaart	
Er is gestart met de analyse voor het actualiseren van de archeologische waardenkaart. In 2025 wordt deze opgeleverd.	
Subsidie verwerven voor het ontsluiten van een archeologische vindplaats	
Betreft project in samenwerking met Rhedelijk Cultureel. De benodigde cofinanciering kon niet worden gevonden. De hologramvitrine met de Velpse goudschat is wel gerealiseerd en staat inmiddels in het nieuwe gemeentehuis.	

Wat heeft het gekost?

Wat mag het kosten?					**(x € 1.000,-)**
	R 2023	**PB 2024**	**GB 2024**	**R 2024**	**Saldo**
Lasten					
5.5 Cultureel erfgoed	556	245	245	213	32
Subtotaal	556	245	245	213	32
Baten					
5.5 Cultureel erfgoed	37	45	45	37	-8
Subtotaal	37	45	45	37	-8
Saldo van baten en lasten	-518	-199	-199	-176	23

Belangrijkste afwijkingen

Taakveld (afwijkingen per taakveld => 50.000)	**Bedrag in € 1.000**	**Inc. / Struct.**
5.5 Cultureel erfgoed	23	I
Geen nadere toelichting vereist.		
Totaal	23	I

Inrichting en beheer openbare ruimte

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
De openbare ruimte is duurzaam, heel en veilig ingericht, waarin de verschillende thema's zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit worden verwerkt. (Dorus Klomberg)	
Een aantal integrale projecten vanuit het Watertakenplan Olburgen lopen vertraging op. Deze projecten lichten we bij de resultaten nader toe. *Dit wordt veroorzaakt door:* *• De lopende en nieuwe projecten vanuit RO, zoals het Masterplan Veluwezoom, het IJsseldistrict, Pinkelseweg vragen meer capaciteit dan verwacht.* *• De buitenruimte van het nieuwe gemeentehuis vroeg extra aandacht.* *• De uitvoering van enkele projecten lopen vertraging op vanwege nieuwe stikstofregels en netcongestie.* *Vanaf eind 2024 is er 1 fte projectleider civiel als tijdelijk beheermaatregel vanwege de financiële tekorten niet ingevuld. Hiermee kunnen we invulling geven aan het ombuigingsvoorstel uit de Kadernota om een jaarschijf uit de planning te halen (zie Nota Kapitaalgoederen).*	
In het beheer en inrichting van de openbare ruimte geven we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of inwoners met inkomensondersteuning de mogelijkheid om werkervaring op te doen. (Dorus Klomberg)	
In 2024 hebben mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in het beheer en inrichting van de openbare ruimte de mogelijkheid gekregen om werkervaring op te doen. *In de herinrichtingsprojecten is er SROI toegepast en bij team Buurtbeheer hebben inwoners deelgenomen/gewerkt in diverse constructies (o.a. Garantiebanen, werkervaringsplekken, beschut werk, behoud van uitkering).*	
Wateroverlast, hitte en droogte(stress) in de fysieke leefomgeving wordt beperkt en voorkomen. (Dorus Klomberg)	
Maatregelen om 'Wateroverlast, hitte en droogte(stress)' te voorkomen, zijn zoveel mogelijk meegenomen in alle integrale (rioolvervangings) projecten. *In het kader van hittestressmaatregelen zijn er 55 bomen gepland in Velp Zuid. De aanplant van de bomen zorgt ervoor dat we in de toekomst een hogere score op de 3-30-300 regel realiseren.*	
Kinderen en jongeren in de gemeente Rheden spelen volop buiten. Daarvoor zijn er voldoende, uitdagende en gevarieerde speelplekken in de openbare ruimte. (Dorus Klomberg)	
In 2024 hebben we verschillende speelplaatsen heringericht. Ook hebben we een buurtspeelplaats gerealiseerd (grotere speelplek met volop uitdagingen voor 4-12 jaar) en zijn we gestart met het participatietraject en voorbereidingen voor nog een aantal buurtspeelplaatsen (realisatie 2025). Naast inrichting van fysieke speelplaatsen zijn we gestart met wijksport- en spelactiviteiten in Velp om buitenspelen te stimuleren. In 2026 ontvangen we nieuwe cijfers (GGD) over de mate waarin kinderen buiten spelen.	
Bewoners participeren in onze (her)inrichtingsprojecten en beheer van de openbare ruimte. (Dorus Klomberg)	

Ook in 2024 hebben inwoners geparticipeerd in het beheer en de herinrichtingsprojecten in de openbare ruimte. *Er zijn verschillende "Ik buurt mee" initiatieven gestart om de buurt mooier, groener en veiliger te maken (inrichting). Op deze manier zijn inwoners betrokken bij de inrichting en beheer van de openbare ruimte.*
De gemeente Rheden streeft met haar openbare verlichting veiligheid voor haar inwoners na. Op het gebied van duurzaamheid wil zij verder stappen zetten, door te investeren in energiebesparende LED-armaturen met dimmodules. (Dorus Klomberg)
Voor 2024 hebben we onze doelstelling voor dit jaar behaald en zijn er verdere stappen gezet door te investeren in energiebesparende LED-armaturen met dimmodules. Daarmee zitten we op de planning naar 100% duurzame energie in 2031.
De openbare ruimte is duurzame, schone, hele en veilige onderhouden. (Dorus Klomberg)
Wij hebben de openbare ruimte in 2024 beheerd conform de in december 2021 door de Raad vastgesteld integraal beheerplan met onderliggende beheerplannen.
De functionaliteit van de riolering en daarmee de volksgezondheid is geborgd in het kader van goed, toekomstbestendig stedelijk waterbeheer. (Dorus Klomberg)
In 2024 is de functionaliteit van de riolering en daarmee de volksgezondheid geborgd binnen het vastgestelde Watertakenplan Olburgen 2023-2027

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: De openbare ruimte is duurzaam, heel en veilig ingericht, waarin de verschillende thema's zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit worden verwerkt. (Dorus Klomberg)	
Bij de herinrichting en vervanging binnen de openbare ruimte vindt een integrale afweging plaats van de verschillende belangen van o.a. water en riolering (WTPO), wegen, groen, spelen, verkeersveiligheid, klimaatadaptatie, biodiversiteit en energietr	
Om een integrale aanpak te realiseren worden de betrokken disciplines (Water en riolering, Wegen, Groen, Spelen, Verkeer en Klimaatadaptatie) vanaf het begin van het project bij de voorbereiding betrokken. Zo worden de planningen, wensen en onderhoudsbehoeften op elkaar afgestemd. Tevens wordt gekeken naar de meldingen, die van de bewoners zijn binnengekomen. Waar mogelijk worden ook deze in het project meegenomen. Hierdoor kunnen mensen en middelen effectiever en efficiënter ingezet worden en worden meekoppelkansen optimaal benut.	
2 x per jaar wordt de Raad geïnformeerd over de voortgang van de grote civiele projecten (> €500.000,-) In 2024 worden we o.a. de volgende projecten uitgevoerd: De Laakweg, Oranjeweg Rheden, Godard van Reedelaan De Steeg en de Oranjebuurt in Dieren	
In 2024 is de Raad 2x per jaar geïnformeerd over de voortgang van de grote civiele projecten (> €500.000,-) In 2024 is de Raad o.a. geïnformeerd over de volgende projecten welke zijn uitgevoerd: De Laakweg, Harderwijkerweg, Oranjeweg Rheden en de Oranjebuurt in Dieren.	
We vervangen/herinrichten de openbare ruimte als object aan het einde is van zijn levensduur is, of er sprake is van gewijzigde inrichting en/of functie	

In 2024 zijn er verschillende projecten vanuit het Watertakenplan Olburgen gerealiseerd. *Een aantal projecten is vertraagd waar de riolering in slechte staat verkeert. Het gaat hierbij om o.a. De Zuider Parallelweg in Velp, Het Vogelplantsoen in Dieren, Cluster Meester Cort v d Lindenstraat en Thorbeckestraat in Dieren. Daar waar de veiligheid in het geding is, wordt noodzakelijk onderhoud uitgevoerd.*
Behorend bij Doel: In het beheer en inrichting van de openbare ruimte geven we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of inwoners met inkomensondersteuning de mogelijkheid om werkervaring op te doen. (Dorus Klomberg)
Bij de werkzaamheden in de openbare ruimte leiden we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of inwoners met inkomensondersteuning op naar werk, door ze een plek te bieden waar zij in een veilige omgeving werkervaring op kunnen doen
In 2024 zijn hebben we met 6 Garantiebanen bijgedragen aan het te behalen quotum in de Wet banenafspraak. Ook zijn er 6 beschutte werkplekken en 3 werkervaringsplekken ingevuld. In verschillende herinrichtingsprojecten is SROI toegepast. We hebben 4 studenten/leerlingen begeleid in hun stage en/of afstudeeropdrachten binnen het beheer en inrichting van de openbare ruimte.
Behorend bij Doel: Wateroverlast, hitte en droogte(stress) in de fysieke leefomgeving wordt beperkt en voorkomen. (Dorus Klomberg)
Wateroverlast: waar overlast door hevige regenval is nemen we maatregelen in de openbare ruimte
In 2024 zijn er een aantal projecten gerealiseerd waarbij maatregelen zijn genomen om wateroverlast door hevige regenval in de openbare ruimte te voorkomen. Voorbeelden hiervan zijn o.a. de Oranjeweg en Laakweg in Rheden en de Oranjebuurt in Dieren.
Hitte en droogte: in de (integrale) projecten openbare ruimte vormen we gemiddeld 10% verharding om naar groen, ten opzichte van de bestaande situatie
Daar waar mogelijk wordt verharding vervangen door groen, door de beperkte openbare ruimte is het met name in de oudere (bestaande) wijken niet altijd haalbaar om 10% te vergroenen. *In 2024 zijn o.a. de volgende projecten gerealiseerd:* *1. De Laakweg in Rheden zijn heel veel m2 grijs omgevormd naar groen en mooie bijdrage biodiversiteit* *Er zijn parkeervakken vergroend door grasbetontegels toe te passen, waterafvoer is verlaagd, een watergeul is hiervoor aangelegd en er zijn nieuwe lichtmasten geplaatst.* *2. De Oranjeweg in Rheden, hier is meer vergroening aangebracht voor de biodiversiteit in deze omgeving.* *Heel veel hemelwater is afgekoppeld en zijn er nieuwe wadi's aangelegd.* *3. De Oranjebuurt in Dieren (toevoeging in de vorm van beplanting en bomen)* *Totaal vergroening 4032 m2 (bestaand uit 4032 m2 tegelpad niet meer toegepast).*
Behorend bij Doel: Kinderen en jongeren in de gemeente Rheden spelen volop buiten. Daarvoor zijn er voldoende, uitdagende en gevarieerde speelplekken in de openbare ruimte. (Dorus Klomberg)
Kinderen en jongeren stimuleren om buiten te spelen

In 2024 hebben we de wekelijkse Wijksport- en spelactiviteiten uitgebreid: van Velp naar de hele gemeente. Zie ook www.sportinrheden.nl/wijksport. Het concept Loose Parts Play hebben wij nog niet toegepast. De focus heeft in 2024 gelegen op het uitbreiden van de wijksportactiviteiten. Een volgende stap is om ook nieuwe concepten zoals Loose Parts uit te proberen.	
Van de 10 te realiseren buurtspeelplaatsen zijn er inmiddels 4 gerealiseerd en in 2024 richten we 3 buurtspeelplaatsen: Burg. Brandtplein (Velp), Speenkruidstraat (Rheden) en Koning Willem Alexanderplein (Velp)	
Van de 10 te realiseren buurtspeelplaatsen zijn er inmiddels 5 gerealiseerd. De realisatie van de 3 plaatsen in 2024 duurt langer dan gepland. Reden hiervoor is dat het participatietraject bij het Koning Willem Alexanderplein (Velp) meer tijd in beslag. Met de buurtspeelplaats Burg. Brandtplein (Velp) starten we in 2025 (start participatietraject). De locatie Speenkruidstraat Rheden hebben we on-hold gezet, omdat we in Rheden reeds een buurtspeelplaats (Koningsland) en Natuurspeelplaats (Zuidflank) hebben gerealiseerd. We overwegen (in samenhang met andere locaties in de gemeente) of de locatie Speenkruidstraat nog steeds waardevol is.	
Behorend bij Doel: Bewoners participeren in onze (her)inrichtingsprojecten en beheer van de openbare ruimte. (Dorus Klomberg)	
In 2024 hebben we 3 initiatieven voor een klimaatbestendige inrichting van de leefomgeving ondersteund	
In 2024 is er een initiatief geweest vanuit bewoners/ondernemers in de Groenestraat in Rheden geweest. Dit initiatief ligt voor verdere uitwerking en draagvlak bij de initiatiefnemers. *'Wateroverlast, hitte en droogte(stress)' wordt meegenomen in alle integrale (rioolvervangings) projecten, in overleg (participatie) met onze inwoners.*	
Inwoners zijn betrokken bij het onderhoud van de woon en leefomgeving door in de vorm van opruimen van zwerfafval en de adoptie van groen, afvalbakken en plantsoenbanken	
De groenadoptie is in 2024 uitgebreid van 31.800 m2 naar circa 32.500 m2; *In 2024 is 48% van het totale areaal (200 afvalbakken/dispenser/hondenbak) geadopteerd. In 2025- houden we dit in stand en waar mogelijk breiden we uit.* *In 2024 is 10% van het totale areaal (50 plantsoenbanken/picknick set) geadopteerd. In 2025 houden we dit in stand en waar mogelijk breiden we uit.*	
Van de "Ik Buurt Mee" bewonersinitiatieven worden er 30% gerealiseerd binnen groen, spelen en wegmeubilair	
Van de "Ik Buurt Mee" bewonersinitiatieven zijn er totaal 40% gerealiseerd in de openbare ruimte. *In het openbaar groen en op wegen 32% binnen sport en spelen 8%*	
In 2024 zijn 6 tot 8 Operatie Steenbreek buurtinitiatieven gerealiseerd	
In 2024 hebben we bij 2 basisscholen een initiatief ondersteunt om de schoolpleinen helpen te vergroenen. *Met circa 30 bewoners in Dieren West, zijn tuinen vergroend en is regenwater afgekoppeld.* *In de Oranjebuurt Dieren zijn met 6 bewoners tuinen vergroend en regenwater afgekoppeld.* *Op 20 locaties (verspreid in de gemeente) zijn boomspiegels vergroot, ingeplant en worden deze nu onderhouden door bewoners (groenadoptie)* *Vanuit Steenbreek faciliteren we een tuinenproject in Velp Zuid waarbij bewoners elkaar helpen met tuinklussen tbv beperken hitte en vergroten biodiversiteit*	

Behorend bij Doel: De gemeente Rheden streeft met haar openbare verlichting veiligheid voor haar inwoners na. Op het gebied van duurzaamheid wil zij verder stappen zetten, door te investeren in energiebesparende LED-armaturen met dimmodules. (Dorus Klomberg)
De gemeente gaat door met het verdere verlaging van het energieverbruik van de OVL
Het energieverbruik van de openbare verlichting is door het vervangen van de openbare verlichting van 75% duurzame verlichting naar 79% duurzame verlichting verlaagd. .
In 2024 is 79% van de gemeente Rheden voorzien van duurzame energiebesparende verlichting, ten opzichte van 75 % in 2023 en 71 % in 2022
In 2024 is 79% van de gemeente Rheden voorzien van duurzame energiebesparende verlichting, ten opzichte van 75 % in 2023 en 71 % in 2022. *In Dieren Noord Oost zijn alle lichtmasten en armaturen van 4 meter hoogte vervangen voor duurzame ledverlichting.*
In 2031 is de hele gemeente voorzien van duurzame energiebesparende verlichting
In 2024 is 79% van de openbare verlichting voorzien van duurzame energie verlichting en daarmee zitten we op de planning naar 100% in 2031.
Behorend bij Doel: De openbare ruimte is duurzame, schone, hele en veilige onderhouden. (Dorus Klomberg)
Het beheer en onderhoud richt zich op het minimaal veilig en functioneel houden van de openbare ruimte. We onderhouden bijna de hele openbare ruimte op minimaal een CROW-kwaliteitsniveau B (basis)
Het beheer en onderhoud richt zich op het minimaal veilig en functioneel houden van de openbare ruimte. We onderhouden bijna de hele openbare ruimte verzorgingsstaat op minimaal CROW-niveau B (basis). Wegen technische staat op minimaal CROW-niveau C (laag) *Op basis van monitoring de openbare ruimte voldeed minimaal 90% aan de CROW kwaliteitsnormering B (basis). Uitzondering is wegen, deze is vastgesteld op CROW kwaliteitsnormering C (laag) en ook deze voldeed grotendeels op basis van monitoring voor minimaal 90% aan dit niveau.*
Behorend bij Doel: De functionaliteit van de riolering en daarmee de volksgezondheid is geborgd in het kader van goed, toekomstbestendig stedelijk waterbeheer. (Dorus Klomberg)
We onderhouden de riolering op basis van functionaliteit. Waar mogelijk wordt hemelwater afgekoppeld en gescheiden van huishoudelijk afvalwater. Hemelwater wordt lokaal benut en/of vertraagd afgevoerd om overlast bij extreme regenval te voorkomen
In 2024 is er veel onderhoud gepleegd aan de riolering op basis van functionaliteit. *Er is 4800 m1 vervangen en aangelegd aan riolering, het betreft o.a. de projecten Oranjebuurt Dieren, Hogeweg Velp, Zutphensestraatweg Spankeren.* *Van het rioolstelsel is circa 40.000 m2 afgekoppeld, o.a. een gedeelte Oranjebuurt Dieren, Laakweg en Oranjeweg Rheden*

Wat heeft het gekost?

Wat mag het kosten?					(x € 1.000,-)
	R 2023	PB 2024	GB 2024	R 2024	Saldo
Lasten					
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	888	857	1.150	1.133	17
5.7 Openbaar groen en recreatie	3.569	3.687	3.819	3.665	154
7.2 Riolering	3.100	3.848	4.037	3.995	42
7.3 Afval	4.168	4.608	4.619	4.399	221
7.4 Milieubeheer	3.004	3.161	3.490	3.308	182
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	774	624	643	678	-34
Subtotaal	15.503	16.785	17.760	17.178	581
Baten					
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	621	442	442	492	50
5.7 Openbaar groen en recreatie	171	225	225	298	73
7.2 Riolering	4.812	5.676	5.816	5.605	-211
7.3 Afval	5.343	5.606	4.856	4.967	111
7.4 Milieubeheer	887	1.315	1.315	1.585	270
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	774	806	806	670	-136
Subtotaal	12.609	14.070	13.460	13.617	156
Saldo van baten en lasten	-2.894	-2.715	-4.299	-3.562	737

Belangrijkste afwijkingen

Taakveld (afwijkingen per taakveld => 50.000)	Bedrag in € 1.000	Inc. / Struct.
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	66	I
Geen nadere toelichting vereist.		
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	227	I
Binnen Biodiversiteit is minder gerealiseerd dan begroot en levert een voordeel op van 105K. Bezetting is gehalveerd, slagkracht en kosten zijn daardoor afgenomen. Binnen Speelplaatsen is een voordelig resultaat ad 79K. Vanuit de inspecties is gebleken dat er minder onderhoud nodig was voor dit jaar. Binnen openbare groen is er ook een voordeel van 30K en overige posten binnen taakveld levert gesaldeerd ook nog een voordeel van 13K.		
7.2 Riolering	-170	I
Lagere onttrekking aan voorziening riolering.		
7.3 Afval	332	I

Hogere vergoedingen Nedvang & bijdragen derden (137K), vervanging/ruil minicontainers voordeel (111K); investering in containers uit de exploitatie gehaald en op de activastaat opgevoerd (41K). Lagere lasten op afvalbrengstation (125K). Het voordeel van 332K wordt gestort in de reserve afvalverwerking (zie TV 0.10).		
7.4 Milieubeheer	452	I
Minder doorbelaste personeelskosten (534K) en nadeel op klimaatactie/Duurzaamheids agenda (-/- 62K). Daarnaast op overig een nadeel (20K).		
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-170	I
Nadeel wordt veroorzaakt door 171K minder onttrokken aan reserves/voorzieningen. De omzet is 35K gestegen t.o.v. de Begroting. De totale kosten zijn echter ook 34K gestegen t.o.v. de Begroting.		
Totaal	737	I

Mobiliteit en infra

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
We bouwen aan een verkeersveilige, bereikbare en op een duurzame mobiliteit ingerichte woon-, werk- en leefomgeving. (Gea Hofstede)	
In 2024 pasten we diverse wegen aan (zoals de Oranjeweg in Rheden, de President Kennedylaan in Velp) en zetten we ons in op verkeersveilige woonomgevingen. In Laag-Soeren legden we door slim te combineren met asfaltonderhoud de allereerste GOW30-weg aan, waarmee het hele dorp nu binnen een 30km-zone valt. Ook ten noorden van de Oranjeweg in Rheden maakten we de 30km-zone in de woonbuurt af.	
We dragen bij aan de mobiliteitstransitie. (Gea Hofstede)	
Eind 2024 heeft de gemeenteraad de Bouwsteen Mobiliteit vastgesteld als input/onderdeel van de nog te vormen integrale Omgevingsvisie. Voor de mobiliteitstransitie is dit een kantelpunt voor duurzame mobiliteit: Uitgangspunt wordt niet meer Auto/transport - OV - fiets en lopen, maar juist andersom: we zetten eerst in op maatregelen voor voetgangers en fietsers en pas als laatste op maatregelen voor (privé)auto's.	

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: We bouwen aan een verkeersveilige, bereikbare en op een duurzame mobiliteit ingerichte woon-, werk- en leefomgeving. (Gea Hofstede)	
Toetsen van de gefaseerde aanpak in overwegbeveiliging door de spoorwegbeheerder	
De tweede en vierde fase van het project Verbetermaatregelen overwegen Rheden zijn verder voorbereid en lopen volgens planning. Daarnaast heeft afstemming plaatsgevonden met diverse stakeholders over de andere thema's en ontwikkelingen die spelen op en langs het spoor. De gemeenteraad is met een raadsinformatiebrief hiervan op de hoogte gesteld (30-01-2025 Ontwikkelingen op en rondom het spoor).	
Een actuele visie op (duurzame) mobiliteit	

17 december 2024 stelde de gemeenteraad de Bouwsteen Mobiliteit vast.
We breiden de laadinfrastructuur voor motorvoertuigen uit
De uitrol van de openbare laadinfrastructuur is iets achtergelopen op de planning, vanwege de problemen op het gebied van netcongestie (vooral in De Steeg en Velp). In Velp is in 2024 echter al volop op stroomnetverzwaring ingezet, zodat daar in de komende jaren de uitrol van meer oplaadpalen wel weer mogelijk wordt. In 2024 zijn in de gemeente Rheden desondanks 20 nieuwe openbare oplaadpunten gerealiseerd. Het totaal aan openbare oplaadvoorzieningen komt daarmee op 90. Ongeveer 9 laadpalen hadden geen inhoudelijke belemmering om in 2024 geplaatst te worden, echter is de plaatsing ervan de uitvoerende partij om planningstechnische redenenen niet gelukt.
Verkeersveiligheid verbeteren door waar mogelijk in de bebouwde kom 30km zones instellen
Naast de eerder genoemde primeur van de Harderwijkerweg in Laag-Soeren als eerste gemeentelijke GOW30-weg, hebben we bij diverse schoolomgevingen gesprekken gevoerd en acties gehouden om de verkeersveiligheid rondom (basis)scholen te verbeteren. Daarnaast hebben we in het westelijk deel van Rheden (ten oosten/noorden van de Oranjeweg) met het verkrijgen van rijkssubsidie een gebied van woonstraten -waar nog een maximumsnelheid van 50km/u gold- met diverse verkeersremmende maatregelen omgevormd naar een complete 30km-zone. De werkzaamheden hiervan zijn als werk-met-werk uitgevoerd. Ook in Dieren (ten noorden van het spoor rondom de Gazellefabriek) hebben we de 30km-zone in deze woonbuurt verder uitgebreid. Tot slot is in 2024 samen met bewoners gewerkt aan een voorlopig ontwerp voor de Imboslaan. Ook deze weg zal als GOW30-weg ingericht gaan worden.
Behorend bij Doel: We dragen bij aan de mobiliteitstransitie. (Gea Hofstede)
in de opgave Verbonden Regio van de GMR Arnhem Nijmegen geven we invulling aan een gedragsaanpakprogramma, deelmobiliteit en hubs
In 2024 is in de regio intensief samengewerkt aan het Regionale Mobiliteitsprogramma 2030. Op 22 januari 2025 heeft het dagelijks bestuur van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen hiervan het Koersdocument en de Agenda vastgesteld.
Digitale mobiliteitsdata op orde voor slimme sturing in verkeersstromen en voor goede werking van voertuiginnovatie
Op hoofdlijnen zijn mutaties doorgevoerd in de landelijke systemen van het Nationaal Dataportaal Wegverkeer (NDW). Dit is een doorlopend proces bij aanpassingen op en langs de wegen.

Wat heeft het gekost?

Wat mag het kosten?					**(x € 1.000,-)**
	R 2023	**PB 2024**	**GB 2024**	**R 2024**	**Saldo**
Lasten					
2.1 Verkeer en vervoer	6.304	6.337	6.627	6.766	-139
2.2 Parkeren	248	77	78	130	-52
2.5 Openbaar vervoer	212	125	125	152	-27
Subtotaal	6.764	6.539	6.830	7.048	-218
Baten					

2.1 Verkeer en vervoer	500	302	302	547	245
2.2 Parkeren	17	25	25	25	0
2.5 Openbaar vervoer	165	97	97	138	41
Subtotaal	681	425	425	710	286
Saldo van baten en lasten	-6.082	-6.115	-6.405	-6.338	67

Belangrijkste afwijkingen

Taakveld (afwijkingen per taakveld => 50.000)	Bedrag in € 1.000	Inc. / Struct.
2.1 Verkeer en vervoer	106	I / S
Op wegen technische staat is structureel een tekort (- 53K). Vanwege prijsstijgingen is het begrootte bedrag overschreden met 1,5%, gezien de indexering via CBS 2 % is deze nog met 0,5 % beperkt. Binnen verkeerssignalering is erin 2024 minder besteed dan begroot en levert een incidenteel voordeel op van 51K. De overig posten binnen dit taakveld verkeer en vervoer leveren een voordeel op van 36K. Minder personeelskosten doorbelasten naar taakveld 2.1 dan begroot levert een voordeel van 70K.		
2.2 Parkeren	-52	I
Er is overschrijding bij parkeergarage Dieren.		
2.5 Openbaar vervoer	13	I
Geen nadere toelichting vereist.		
Totaal	67	I / S

Verbonden partijen

Voor het bereiken van de doelstellingen van het programma Leefomgeving, in het bijzonder de beoogde maatschappelijke effecten, heeft de gemeente Rheden zich met een aantal partijen verbonden waarin zij een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Het gaat hier om de volgende organisaties:

- Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA);
- Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen;
- Euregio Rijn-Waal (privaatrechtelijke samenwerking naar Duits recht).

In de paragraaf Verbonden Partijen wordt nader inzicht gegeven in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid en risico's van de gemeente in deze organisaties.

Wat heeft het gekost?

Programma 2. Leefomgeving

(Bedragen x € 1.000)	Rekening	Primi-tieve begroting	Gewijzig-de begro-ting	Rekening (realisatie)	Afwijking
	2023	2024	2024	2024	2024
Lasten	35.611	29.524	31.297	31.220	77
Baten	18.545	15.780	15.219	15.551	332
Saldo van baten en lasten	-17.066	-13.744	-16.077	-15.669	408
Reserves					
Toevoeging	981	810	2.002	2.324	-322
Onttrekking	1.132	985	6.734	6.547	-187
Resultaat	-16.915	-13.569	-11.346	-11.446	-100

Belangrijkste afwijkingen

Taakveld (afwijkingen per taakveld => 50.000)	Bedrag in € 1.000	Inc. / Struct.
0.10 Mutaties reserves	-509	I
De afwijkingen zijn als volgt te specificeren: • hogere onttrekking reserve openbare ruimte (wegen) ad 115K • dotatie aan reserve afvalverwerking ad 332K (zie voordelig resultaat taakveld 7.3 Afval) i.p.v. geraamde onttrekking van 302K, leidt op dit taakveld tot een nadeel van -/- 634K. • overige voordelige afwijkingen ad 10K. Totaal saldo -/- 509K.		
Totaal	-509	I

3. Bestuur en organisatie

Wat hebben we bereikt?

De gemeente Rheden blijft inzetten op een toekomstbestendige en wendbare organisatie. Dit is in 2024 verwoord in het 'vijfde vliegwiel' van een slanke en wendbare organisatie. In lijn met de strategische koers zijn wij ons steeds meer gaan richten op het versterken van onze dienstverlening, het vergroten van de digitale slagkracht en het creëren van een aantrekkelijke werkomgeving voor medewerkers. Het betrekken van het nieuwe gemeentehuis is daar een uitzonderlijk mooi voorbeeld van.

De solide kadernota en het voornemen tot omvorming van De Connectie zijn twee grote factoren die ook invloed hebben gehad op de realisatie van de doelstellingen die voor 2024 zijn geformuleerd. De focus voor bedrijfsvoering is steeds meer komen te liggen op het versterken van de functies van bedrijfsvoering zoals personeel, financiën en informatie om ook robuuste basis te vormen voor de slanke wendbare organisatie.

Dienstverleningsagenda

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
Een klantgerichte en adequate dienstverlening aan inwoners, ondernemers en instellingen. (Dorus Klomberg)	
We hebben in 2024 gewerkt aan de digitale toegankelijkheid van onze dienstverlening, het besluit genomen om te komen tot een nieuwe website en een inventarisatie gemaakt van de ondersteuningsmogelijkheden voor het meer digivaardig maken van onze inwoners. Daarnaast hebben we met de raad gesproken over de wenselijkheid/onwenselijkheid van meerdere balies. Ook is het nieuwe gemeentehuis met een moderne nieuwe baliefunctie in gebruik genomen. Dit in afwijking van de eerder vastgestelde 'Herijkte dienstverleningsvisie (2020)'. Afgesproken is dat wij na verdere uitwerking van de overwegingen wij voor de zomer van 2025 een besluit zullen nemen. *Het Rekenkamerrapport dat in 2024 is verschenen is het uitgangspunt voor verbetering in 2025 en verder. Voor de zomer van 2025 wordt de dienstverleningsvisie 2025-2030, een voorstel voor een monitor voor de kwaliteit van de dienstverlening en het verbeterplan besproken met de raad.*	

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: Een klantgerichte en adequate dienstverlening aan inwoners, ondernemers en instellingen. (Dorus Klomberg)	
100% van de producten en diensten is per 31-12-2024 beschikbaar	
In 2024 is ongeveer 50% van de producten en diensten digitaal toegankelijk gemaakt. De wettelijke termijn is een jaar uitgesteld vanwege de grote opgave en de uitbreiding van het producten- en dienstenpakket in oktober 2024.	
60% van de aanvragers geeft een voldoende voor de digitale dienstverlening in 2024 met de ambitie voor een 8 in 2026	
In 2024 heeft de Rekenkamer een onderzoek gedaan naar de kwaliteit van de dienstverlening. Deze is nog steeds voldoende (6,4) maar wel gedaald ten opzichte van de eerdere jaren. In 2025 wordt de raad een dienstverleningsvisie 2025-2030 voorgelegd, met een monitoringsysteem en verbeterplan voor de komende jaren. Het college is zich bewust dat na de verhuizing naar het nieuwe gemeentehuis de dienstverlening structurele aandacht behoeft. De nieuwe website die vanaf 2026 beschikbaar komt, is voorwaardelijk voor het halen van de doelen.	

Wat heeft het gekost?

Wat mag het kosten?					(x € 1.000,-)
	R 2023	PB 2024	GB 2024	R 2024	Saldo
Lasten					
0.1 Bestuur	2.820	2.854	2.893	3.310	-416
0.2 Burgerzaken	1.854	1.800	1.867	2.003	-136
0.4 Overhead	23.324	19.210	22.316	22.732	-416
0.5 Treasury	347	-1.018	-1.018	-103	-915
0.61 OZB woningen	725	730	730	714	16
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0	0	0
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	0	0	0	2	-2
0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	3.886	0	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	1.283	2.962	1.389	-8	1.397
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-5	0	0	0	0
Subtotaal	34.233	26.538	28.177	28.650	-473
Baten					
0.1 Bestuur	85	0	0	97	97
0.2 Burgerzaken	586	825	825	988	163
0.4 Overhead	852	27	27	1.111	1.085
0.5 Treasury	1.497	719	719	886	167

0.61 OZB woningen	7.168	8.288	8.288	7.869	-419
0.62 OZB niet-woningen	2.665	2.854	2.854	2.690	-164
0.63 Parkeerbelasting	4	4	4	0	-4
0.64 Belastingen overig	145	85	145	149	4
0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	99.017	99.774	102.338	102.361	23
0.8 Overige baten en lasten	0	300	300	0	-300
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0
Subtotaal	112.019	112.875	115.499	116.152	653
Saldo van baten en lasten	77.786	86.337	87.322	87.502	180

Belangrijkste afwijkingen

Taakveld (afwijkingen per taakveld => 50.000)	**Bedrag in € 1.000**	**Inc. / Struct.**
0.1 Bestuur	-319	I / S
In 2024 is meer uitgegeven (nadeel -416K). Aan de batenkant is een voordeel behaald van 97K. Totaal saldo -319K nadelig. <u>Lasten:</u> Aan accountantskosten is 53K meer uitgegeven dan begroot (hogere kosten door de toename in SiSa regelingen en extra werkzaamheden a.g.v. bevindingen bij de interim controle). Dit is een structurele afwijking. De overige afwijkingen zijn incidenteel van aard. Aan de voorziening is 292K toegevoegd in verband met aanvulling pensioenvoorziening. Aan de pensioenverzekering is 80K minder uitgegeven dan begroot. Lastenafwijkingen < 50K: totaal 153K. Totaal extra lasten: -416K (nadeel). <u>Baten:</u> Bijdrage aan voorzieningen 80K (wachtgeld bestuur). Baten afwijkingen <50K: 17K. Totaal hogere baten 97K (voordeel).		
0.2 Burgerzaken	28	I
Nadeel op lasten van -136K en voordeel van 163K op baten. Totaal voordelig saldo 28K. Op burgerzaken is 82K meer aan afdracht rijksleges gerealiseerd door hogere uitgifte van reisdocumenten. Hogere lasten < 50K bedroegen totaal 54 K. Extra lasten dus totaal 136K. Voor de baten geldt dat er 163K aan meerinkomsten leges is gerealiseerd (116K aan rijksleges en 47K aan leges burgerzaken). Totaal positief saldo 28K.		
0.4 Overhead	669	I / S
In 2024 is meer uitgegeven, een nadeel van -416K. Aan de batenkant is een voordeel behaald van 1.085K. Totaal per saldo 669K voordelig. De overschrijdingen op informatiemanagement en facilitaire kosten huisvesting zijn (deels) structureel, overige afwijkingen zijn incidenteel van aard. <u>Onderhoud gebouwen 1.365K</u>		

Betreft niet geraamde vrijval van de voorziening groot onderhoud gebouwen, gebaseerd op de recente meerjaren onderhoudsplannen.

Informatiemanagement -399K (deels structurele afwijking)
Deze overschrijding heeft vooral betrekking op licentie- en onderhoudskosten van diverse applicaties. Dit betreft een structurele last van 280K die niet is begroot. Daarnaast betreffen de overschrijdingen de uitgevoerde audit DigiD en meerkosten m.b.t. de implementatie van het nieuwe zaaksysteem.

De Connectie 100K
De totale bijdrage dienstverlening Connectie bedroeg 8.607K versus een totaal beschikbaar budget ad 8.707K, per saldo een voordeel van 100K.

Advieskosten -144K
Betreft meerkosten advisering (projectleiding kadernota en managementadviezen).

Personeel & Organisatie - 157K
Overschrijding vooral door aanvullende dotatie ad 113K aan voorziening spaarverlof en daarnaast 44K aan diverse meerkosten voor o.a. arbodienstverlening.

Huisvesting - 80K (deels structurele afwijking)
Betreft vooral hogere reguliere facilitaire kosten (waarvan afgerond 30K structureel).

Salariskosten en teambudgetten -110K
Het totaaloverzicht van de formatie is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering. Op dit taakveld (0.4) is het resultaat van alle salaris- en teambudgetten afgerond 110K nadelig. Dit betreft enerzijds een nadeel ad 1.210K door hogere lasten, vooral als gevolg van inhuur personeel. Daartegenover staan hogere baten ad 1.100K als gevolg van niet geraamde UWV-inkomsten (559K), hogere doorbelastingen aan taakvelden (466K) en overige baten (75K).

Overige afwijkingen (< 50K), per saldo voordeel 94K

0.5 Treasury	-748	I

Op lasten is een nadeel gerealiseerd van -915K en op baten een voordeel van 167K. Totaal saldo -748K.

Lasten
Op rente kortlopende leningen is een voordeel behaald van 136K en aan toegerekende rente een nadeel van - 1.025K. Dit laatste aspect wordt veroorzaakt omdat er in de begroting van 2024 gerekend is met een omslagpercentage van 2,067% voor toegerekende rente, terwijl het werkelijk berekende omslagpercentage voor 2024 uitgekomen is op 1,477%. Dit leidt tot een nadeel (d.w.z. lagere doorberekening) op dit taakveld. Daartegenover staan voordelen in de vorm van lagere rentelasten op diverse taakvelden binnen de drie programma's, per saldo een budgetneutrale afwijking. Overige kleine verschillen <50K: -26K. Totaal nadeel op lasten: -915K.

Baten
Rente kortlopende leningen levert een voordeel op van 195K door ontvangen rente schatkistbankieren. Voor deze ontvangen rente is niets begroot in 2024. Kleine verschillen <50K: -28K nadeel. Totaal voordeel 167K.

0.61 OZB woningen	-403	S

Aan lasten is een voordeel behaald van 16K (incidenteel). Voor de baten een structureel nadeel van -419K. totaal saldo -403K. Afgelopen jaren zijn er structureel te veel

opbrengsten begroot onder andere doordat de waarde van de woningen lager is dan waar rekening mee gehouden is.		
0.62 OZB niet-woningen	-164	S
Aan OZB niet-woningen is -164K minder ontvangen dan begroot. Afgelopen jaren zijn er structureel te veel opbrengsten begroot onder andere doordat de waarde van de niet-woningen lager is dan waar rekening mee gehouden is.		
0.63 Parkeerbelasting	-4	I
Geen nadere toelichting vereist.		
0.64 Belastingen overig	2	I
Geen nadere toelichting vereist.		
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds (GF)	23	I
Geen nadere toelichting vereist.		
0.8 Overige baten en lasten	1.097	I
Op dit taakveld is een voordeel behaald van 1.097K door enerzijds lagere baten ad 300K en anderzijds lagere lasten ad 1.397K. De lagere baten betreffen de geraamde rijksbijdrage in gestegen energielasten. Deze baten zijn onderdeel van de uitkering gemeentefonds en verantwoord in het saldo van taakveld 0.7. De lagere lasten hebben betrekking op: • niet bestede gelden voor HR21 (herwaardering salarissen) ad 1.014K • niet ingezette middelen prijsstijgingen ad 597K • niet ingezette post incidentele lasten ad 45K • niet geraamde vrijval voorziening debiteuren ad 31K • niet volledig gerealiseerd taakstelling op lagere bijdrage aan GR-en ad -/- 300K • overige voordelen ad 10K.		
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	I
Geen nadere toelichting vereist.		
Totaal	-1.185	I / S

Kansengelijkheid en inclusie

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
Wij geven elke inwoner gelijke kansen. (Dorus Klomberg)	
In 2024 is de Inclusieagenda opgesteld voor gemeente Rheden en door het college geaccordeerd. In deze agenda zijn kaders, focusgroepen en uitgangspunten geformuleerd met als doel om iedereen uit de Rhedense samenleving in staat te stellen om te participeren in de maatschappij. In de Inclusieagenda is de Regenboogagenda geïntegreerd. *Met deze agenda zet gemeente Rheden een stap vooruit naar een inclusievere en meer diverse gemeente, waarbij participatie voor iedereen mogelijk is.*	

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: Wij geven elke inwoner gelijke kansen. (Dorus Klomberg)	
Zichtbaar werken aan kansengelijkheid	
Als gemeente Rheden hebben we ons ingezet voor het vergroten van kansengelijkheid door het ondersteunen en stimuleren van initiatieven die inclusie, participatie en gelijke kansen bevorderen. Via projecten uit het Sport- en Preventieakkoord hebben we ons gericht op kwetsbare doelgroepen. Met symbolische acties zoals het hijsen van de regenboogvlag op actiedagen hebben we onze steun aan de LHBTIQ+ gemeenschap kenbaar gemaakt. *In 2024 hebben we bovendien de Inclusieagenda door het college laten vaststellen om in 2025 aan te beiden aan de gemeenteraad. Hierin bouwen we samen met inwoners en organisaties aan een samenleving waarin iedereen kan meedoen, ongeacht achtergrond, beperking of identiteit. Met deze agenda, waarin ook de Regenboogagenda is opgenomen, geven we onze inzet voor kansengelijkheid concreet*	
50% activiteiten schenkt aandacht aan deelname bijzondere doelgroepen	
Wij hebben in 2024 aandacht besteed aan de onderstaande doelgroepen: *- LHBTIQ+ gemeenschap: Er is actief invulling gegeven aan zichtbaarheid en bewustwording, onder andere door het hijsen van de Regenboogvlag en het bezoeken van scholen op Paarse Vrijdag.* *- Erkenning van het slavernijverleden: De gemeente ondersteunt de werkgroep KetiKoti, onder andere bij de organisatie van de viering en het plaatsen van informatieve bordjes bij koloniale straatnamen.* *- Diversiteit aan initiatieven: We ondersteunen en versterken uiteenlopende burgerinitiatieven die gericht zijn op inclusie en die specifieke doelgroepen raken, zoals mensen met een migratieachtergrond, jongeren of mensen met een beperking.*	
Minimaal 1 uitvoeringsproject vanuit Preventie-akkoord heeft in 2023 als doel kansengelijkheid te versterken	
De activiteiten uit het Sport-en Preventieakkoord focussen zich op doelgroepen waar de meeste gezondheidswinst te behalen is en waar in het bijzonder aandacht is voor een sociaal veilig sportklimaat, inclusie en diversiteit en participeren voor iedereen. *Eén concreet uitvoeringsproject dat hieraan heeft bijgedragen is het initiatief Bewegend Leren op de Fredericusschool. Dit project richt zich op kinderen in het basisonderwijs en combineert fysieke activiteit met cognitief leren. Door bewegend te leren, verbeteren kinderen hun leerprestaties significant. Het project is met name waardevol voor kinderen die extra ondersteuning kunnen gebruiken, waardoor het bijdraagt aan gelijke kansen in het onderwijs.*	

Inwonersparticipatie

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
We betrekken actief onze inwoners en ondernemers bij besluitvorming. (Dorus Klomberg)	

We hebben in 2024 meerdere bewonersbijeenkomsten georganiseerd binnen de afdelingen Leefomgeving en Samenleving. Deze bijeenkomsten hadden steeds vaker een interactief karakter. Ook het onlineplatform is in 2024 meerdere malen gebruikt. *In 2024 hebben we hebben bereikt dat onze inwoners en ondernemers actief betrokken zijn geweest bij besluitvormingsprocessen. Zo hebben we gewerkt aan het vertrouwen in de overheid.*

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: We betrekken actief onze inwoners en ondernemers bij besluitvorming. (Dorus Klomberg)	
Duurzaamheidsagenda uitvoeringsplan	
We hebben bereikt dat onze inwoners actief betrokken zijn bij verschillende projecten in de afdeling Leefomgeving en afdeling Samenleving, dat de structurele participatie in de wijk Stenfert goed loopt en dat de initiële bewonerspanels vanuit de duurzaamheidsagenda doorgang konden vinden. *Dit hebben we bereikt door onder andere het organiseren van een duurzaamheidsfestival voor ondernemers en inwoners. Bij de organisatie zijn ondernemers en maatschappelijke organisaties betrokken geweest. Helaas heeft in de tweede helft van 2024 het uitvoeringsplan voor de Duurzaamheidsagenda geen doorgang gevonden. Dit besluit was onvermijdelijk gezien de financiële druk op de gemeente.*	
90% van de plannen voor (inwoners)projecten heeft een participatiecomponent	
Het participatiebeleid is vastgesteld. Hierdoor kunnen we duidelijke kaders stellen voor de toepassing van participatie bij projecten en beleidsontwikkeling. Het kwantificeren van participatie wordt daardoor makkelijker in de toekomst. Tevens is participatie een verplichte vraag bij raadsvoorstellen geworden, waardoor controle op participatie inzichtelijker is geworden.	
Inzet van een participatie specialist (rol van communicatieadviseur) (2024) die advies kan geven over de aanpak	
Na het vaststellen van het participatiebeleid heeft een projectteam een implementatieplan opgesteld en zijn verschillende bestaande projecten van (participatie)advies voorzien.	
De toolkit participatie is gereed	
De ontwikkeling van een participatietoolkit is in 2024 gestart. Verschillende tools die gebruikt worden in verschillende projecten, worden geëvalueerd en in een overzicht geplaatst. In het overzicht wordt elke tool voorzien van een toepassingsmogelijkheid en advies. Daarnaast hebben we via de VPNG (Vereniging Projectmanagement Nederlandse Gemeenten) een actuele algemene toegang tot een uitgebreide toolbox voor participatie.	
Participatieplatform www.meedenkeninrheden.nl wordt gebruikt voor minimaal 4 participatietrajecten	
Het platform www.meedenkeninrheden.nl is gelanceerd in 2023. In 2024 zijn 7 projecten binnen de digitale omgeving afgerond.	

Regionale samenwerking en internationale betrekkingen

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
Verbetering samenspel Omgeving - Gemeenteraad – College – organisatie. (Carol van Eert)	
We zijn in 2024 gestart met een verbeterd model voor de samenwerking Gemeenteraad-College-Organisatie. Onder andere door de invoering van raadsrapporteurs.	
Vaststelling Lange Termijn Visie. (Carol van Eert)	
In 2024 zijn de Koersnota Samenleven in Rheden en de Koers voor Omgevingsvisie vastgesteld. Een verder beeld van de toekomst van de gemeente Rheden wordt uitgewerkt in en bij de Omgevingsvisie.	
Realisatie van toegevoegde waarde door samenwerking. (Carol van Eert)	
In 2024 is de meerwaarde van enkele gemeenschappelijke regelingen met de Raad afgestemd. De invoering van raadsrapporteurs bij de vijf belangrijkste Gemeenschappelijke Regelingen was het vervolg. *Voor de Groene Metropoolregio is ter voorbereiding op de nieuwe meerjarige Regionale Agenda een informatiebijeenkomst georganiseerd. Tevens is een uitgebreid memo opgesteld GMR-"What's in it for us".*	

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: Verbetering samenspel Omgeving - Gemeenteraad – College – organisatie. (Carol van Eert)	
20% van de raadsvoorstellen is verbeterd	
De kwaliteit van de raadstukken is verbeterd. Met een begeleidingsgroep van raadsleden, ambtenaren, het college en de griffie is een nieuw format voor raadsvoorstellen en Collegevoorstellen ontwikkeld.	
Een verbeterd vergadermodel voor de gemeenteraad	
In 2024 is een verbeterd vergadermodel ontwikkeld en per 01-01-2025 ingevoerd.	
Een strakkere P&C cyclus	
De verschillende P&C-documenten zijn in 2024 op tijd aangeleverd.	
Behorend bij Doel: Vaststelling Lange Termijn Visie. (Carol van Eert)	
Procesvoorstel vastgesteld	
Vanuit de primaire afdelingen (Samenleving en Leefomgeving) zijn koersnota's ontwikkeld en door de Raad vastgesteld. Een verder beeld van de toekomst van de gemeente Rheden wordt uitgewerkt in en bij de Omgevingsvisie.	
Lange Termijn Visie beschikbaar	
Koersnota's Samenleven in Rheden en Omgevingsvisie.	

Behorend bij Doel: Realisatie van toegevoegde waarde door samenwerking. (Carol van Eert)
Visie op partnerschap c.q. samenwerking
In 2024 focus op intensivering en verzakelijking van de samenwerking met Rozendaal. En via informele lijnen verkenning samenwerking met buurgemeenten (vanuit bestuurskracht)
5 samenwerkingsverbanden bestendigen wij: GMR, VGGM, ODRA, De Connectie en MGR SD
In verband met de financiële krapte bij gemeenten en de noodzaak te bezuinigen hebben de wethouders Financiën uit de regio in maart 2024 een brief verzonden aan de gemeenschappelijke regelingen met het dringende verzoek een besparing te realiseren. Hoewel de bezuinigingstaakstelling met name geëffectueerd wordt in 2025 zien we in de resultaten van 2024 voor deze vijf GR'en al een lastenreductie die groter is dan de taakstelling op gemeenschappelijke regelingen van € 300.000 uit de begroting 2024. *Vooral de VGGM toont over 2024 reeds een flinke lastenreductie. Met een aantal GR'en zijn inmiddels afspraken gemaakt over bezuinigingen in 2025. In 2024 zijn we gestart met een heroriëntatie op het samenwerkingsmodel voor De Connectie. Dit zal met name in 2026 kunnen resulteren in lagere lasten. Bij de MGR SD heeft in 2014 een evaluatie plaatsgevonden. Ook dit traject zal in 2026 en volgende jaren moeten uitmonden in lagere financiële bijdragen. De Groene Metropoolregio heeft in haar jaarrekening 2024 een exploitatie-overschot gerealiseerd die terugvloeit naar de gemeenten. Voor Rheden een meevaller van ca € 40.000. Daarnaast hebben wij een financiële compensatie ontvangen van de GMR voor onze capaciteitsinzet in 2024 a ca € 42.000. Voor 2025 ev jaren heeft de GMR voorzien in een reductie op de inwonersbijdrage van 7%. De ODRA heeft na een aantal bezuinig weinig ruimte voor nieuwe bezuinigingen. ODRA verkent een mogelijke fusie met ODRN.*
Inhoudelijke meerwaarde in meetbare termen vastgelegd
Continu in door-ontwikkeling. Wij werken aan een Brede Welvaartsmonitor die naar verwachting ook van toepassing kan zijn op de meerwaarde van de samenwerkingsverbanden.

Vastgoedportefeuille

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
Verduurzaming van de vastgoedportefeuille. (Dorus Klomberg)	

De verduurzaming bij Sporthal Theothorne is afgerond en de organisatie is verhuisd naar een energiezuinig gemeentehuis. Daarmee zijn twee grote vastgoedlocaties verduurzaamd. Verder hebben we in 2024 diverse energiebesparende maatregelen genomen binnen de vastgoedportefeuille.

In de kadernota 2025 is ervoor gekozen om de verduurzaming geen specifieke plek te geven in de begroting. Hierdoor zijn er in 2024 geen nieuwe plannen gemaakt om ander vastgoed projectmatig te verduurzamen. Wel wordt bij planmatig onderhoud gekozen voor de duurzame oplossing waar mogelijk.

Het uitvoeringsplan Verduurzaming Maatschappelijk Vastgoed is onderdeel geworden van de bredere gemeentelijke opgave van de energietransitie. De inhoud van het uitvoeringsplan wordt geïntegreerd in deze opgave en wordt niet separaat vastgesteld.

Het uiteindelijke doel is om vanaf 2050 een geheel energie neutrale en aardgas loze vastgoedportefeuille gerealiseerd te hebben. Door de financiële keuzes die gemaakt zijn, is dit doel mogelijk moeilijker haalbaar.

Verbeteren financiële structuur van de vastgoedadministratie inclusief onderhoud. (Dorus Klomberg)

Nb. Dit gaat niet over de financiële structuur van de gemeente zoals wordt aangepakt in het programma versterking financiële functie.

We zijn bezig om de gehele portefeuille door te lichten en hebben een globale lijst opgesteld met panden welke in aanmerking komen om af te stoten. Deze lijst is tot stand gekomen in overleg met de verschillende beleidsvelden en wordt dus organisatie breed gedragen. Vervolgstappen om af te stoten worden nu voorbereid.

Daarnaast hebben we binnen onze portefeuille de opstal-/ en (erf-)pachtcontracten en marktconforme retributie beter op orde. Dit betekent dat meer contractanten een actuele overeenkomst hebben of gaan krijgen tegen een marktconforme retributie of canon.

Wat betreft het onderhoud van de portefeuille geldt dat er een nieuw meerjarenonderhoudsbegroting zal zijn vastgesteld. Deze meerjarige planning geeft onze opgave voor de komende 4 jaren weer conform de gestelde kaders en het bijbehorende budget.

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: Verduurzaming van de vastgoedportefeuille. (Dorus Klomberg)	
30% van vastgoedportefeuille is energie neutraal	
Eind 2024 is het nieuwe gemeentehuis opgeleverd en in gebruik genomen. Het gemeentehuis is energieneutraal en aardgasloos gerealiseerd. Ook de verduurzaming van Sporthal Theothorne is gereed. Er zijn lucht-water warmtepompen die de warmteopwekking voor het gehele pand verzorgen en er is een warmte-terugwin-systeem gerealiseerd. Hierdoor is het gebouw aardgasloos. Ondanks dat voldoen we nog niet aan de 30% norm die gesteld is.	
Verlaging van de kosten	

Dit resultaat heeft betrekking op kostenverlaging door concentratie van dienstverlening op één locatie. We hebben contracten opgezegd van enkele gehuurde locaties. Door het aanhouden van de locatie in Dieren en de looptijd van contracten is dit doel in 2024 niet gerealiseerd, maar wordt voorzien in 2025.	
Vastgelegde ambitie met betrekking tot de verduurzaming	
Deze ambitie is in 2024 onderdeel geworden in de uit te werken plannen voor de energietransitie.	

Integrale veiligheid

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
Wij willen met elkaar een Rhedense samenleving zijn waarin iedere inwoner en ondernemer een veilige woon-, werk- en leefomgeving ervaart. (Carol van Eert)	
Uit de recente veiligheidsmonitor is gebleken dat inwoners van Rheden hun buurt als veilig ervaren en waarderen met een 7.6 als cijfer. Ten opzichte van voorgaande jaren is hierin een stijgende lijn te zien.	

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: Wij willen met elkaar een Rhedense samenleving zijn waarin iedere inwoner en ondernemer een veilige woon-, werk- en leefomgeving ervaart. (Carol van Eert)	
We intensiveren en verbreden de samenwerking in de jeugdketen (van vroegsignalering tot repressie) om zodoende eerder te signaleren en een sluitende aanpak te creëren	
In 2024 is het convenant aanpak jeugdgroepen vastgesteld. Binnen dit convenant werken we volgens het 7-stappen model en kunnen er meerde partners aansluiten als dat nodig is. Denk aan Leerplicht, Halt en scholen.	
We vergroten de weerbaarheid van inwoners (van jong tot oud), bestuurders, medewerkers en ondernemers op het gebied van ondermijning en digitale veiligheid	
Zowel op ondermijning als digitale veiligheid zijn er circa 15 voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd. Dit is gedaan voor inwoners (jong en oud), ondernemers en interne medewerkers.	
We blijven onze informatiepositie verbeteren, zodat we beschikken over een actueel ondermijningsbeeld	
in 2024 is gestart met het project Theseus op de bedrijventerreinen Dieren-Oost en Kanaal I en II. Met dit project krijgen we zicht op wat er speelt op de bedrijventerreinen. Daarnaast worden ondernemers bewust gemaakt van de gevaren van ondermijning en wordt hen verteld waar ze signalen van ondermijning kunnen melden.	
We verminderen de kans op georganiseerde criminaliteit door middel van het opwerpen van barrières en inzetten van juridische instrumenten	

In 2024 is er 15 keer handhavend opgetreden door de burgemeester naar aanleiding van ondermijningsgerelateerde activiteiten, zoals drugs in woning of lokaal, drugshandel op straat en prostitutie.
We zorgen voor een sluitende aanpak op het gebied van zorg en veiligheid
Het afgelopen jaar zijn er mooie stappen gemaakt in de verschillende processen van zorg en veiligheid. Er is meer zicht op taken en verantwoordelijkheden bij personen met onbegrepen gedrag en bij nazorg ex-gedetineerden. Ook vinden de verschillende partners elkaar steeds beter en proberen we vroegtijdig casuïstiek op te pakken.

Wat heeft het gekost?

Wat mag het kosten?					(x € 1.000,-)
	R 2023	PB 2024	GB 2024	R 2024	Saldo
Lasten					
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.009	3.297	3.017	3.107	-90
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.456	1.152	1.200	1.465	-266
Subtotaal	4.464	4.449	4.217	4.573	-356
Baten					
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	11	6	6	11	6
1.2 Openbare orde en veiligheid	514	21	115	468	353
Subtotaal	525	26	121	479	358
Saldo van baten en lasten	-3.939	-4.423	-4.096	-4.093	3

Belangrijkste afwijkingen

Taakveld (afwijkingen per taakveld => 50.000)	Bedrag in € 1.000	Inc. / Struct.
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-84	I
De rente en afschrijvingslasten van brandweerkazernes leveren een (niet op dit taakveld begroot) nadeel op van -94K. Lastenafwijkingen <50K: +4K, totaal afwijking lasten -90K (nadeel). Op de batenkant is sprake van afwijkingen <50K van 6K (voordeel).		
1.2 Openbare orde en veiligheid	87	I
Aan de lastenkant is sprake van een nadeel van -266K en op de batenkant van een voordeel van 353K. De lastenafwijking wordt veroorzaakt door de hogere doorbelasting van personeelskosten naar andere taakvelden ad -295K. Kleine lastenafwijkingen <50K: +29K, totaal -266K. Het voordeel aan de batenkant is als gevolg van de eindafrekening met de gemeente Doesburg BOA's 2022 en 2023, voordeel van 264K. Kleine batenafwijkingen <50K: totaal 89K.		
Totaal	3	I

Verbonden partijen

Voor het bereiken van de doelstellingen van het programma Bestuur en organisatie, in het bijzonder de beoogde maatschappelijke effecten, heeft de gemeente Rheden zich met een aantal partijen verbonden waarin zij een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Het gaat hier om de volgende organisatie:

- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM);
- Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen;
- The Economic Board;
- Gelders Archief;
- Gemeenschappelijke regeling intergemeentelijke uitvoeringsorganisatie De Connectie;
- Alliander N.V.;
- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten.

In de paragraaf Verbonden Partijen geven we inzicht in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid en de risico's.

Wat heeft het gekost?

Programma 3. Bestuur en organisatie

(Bedragen x € 1.000)	Rekening	Primi-tieve begroting	Gewijzig-de begro-ting	Rekening (realisatie)	Afwijking
	2023	2024	2024	2024	2024
Lasten	38.698	30.987	32.394	33.223	-828
Baten	112.545	112.901	115.620	116.631	1.011
Saldo van baten en lasten	73.847	81.914	83.226	83.409	183
Reserves					
Toevoeging	2.227	780	7.194	7.503	-309
Onttrekking	4.798	277	2.855	3.096	240
Resultaat	76.418	81.411	78.887	79.002	114

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

(Bedragen x € 1.000)	Rekening	Begroting	Gewijzigde begroting	Rekening
	2023	2024	2024	2024
Alg. uitkering gemeentefonds	99.017	99.774	102.338	102.361
Onroerend zaakbelasting	9.828	11.131	11.131	10.553
Hondenbelasting	139	71	131	142
Toeristenbelasting	448	417	448	440
Forensenbelasting	84	66	84	111
Dividend Alliander	30	49	49	75
Dividend BNG	467	469	469	404
Overig dividend	0	0	0	0
Overige dekkingsmiddelen	155	33	33	46
Totaal baten (per saldo)	**110.168**	**112.009**	**114.683**	**114.132**

Belangrijkste afwijkingen

Taakveld (afwijkingen per taakveld => 50.000)	Bedrag in € 1.000	Inc. / Struct.
0.10 Mutaties reserves	-69	I
De afwijkingen zijn als volgt te specificeren: • aanvulling reserve bovenwettelijk verlof ad -/- 114K • dotatie aan reserve gemeentehuis ad -/- 195K. • hogere onttrekking reserve gemeentehuis ad 240K Totaal saldo -/- 69K.		
Totaal	-69	I

Paragrafen

Lokale Heffingen

De lokale heffingen maken een substantieel deel uit van de inkomsten van een gemeente. Voor het heffen van belastingen en retributies is er sprake van een financiële noodzaak, aangezien het Rijk bij haar bepaling van de algemene uitkering uitgaat van de mogelijkheid om eigen inkomsten te genereren. Bij de tariefberekeningen houdt de gemeente rekening met de jaarlijkse inflatoire effecten.

Voor de diverse lokale heffingen gelden wettelijke voorschriften, zo geldt voor retributies dat de opbrengsten maximaal 100% van de kosten mogen bedragen. Voorbeelden van deze retributies zijn de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Voor overige lokale heffingen heeft de gemeente een grotere beleidsvrijheid in de bepaling van de tarieven.

Werkelijke opbrengsten uit lokale heffingen

Onderstaande tabel geeft inzicht in de werkelijke opbrengsten uit lokale heffingen ten opzichte van de begroting (inclusief begrotingswijzigingen en kwijtscheldingen).

	2024 begroting	2024 jaarrekening	Verschil	Mutatie (%)
Onroerende zaakbelastingen	11.131	10.553	-578	-5,2%
Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	4.151	4.210	59	1,4%
Rioolheffing	4.629	4.584	-45	-1,0%
Bouwleges	500	492	-8	-1,7%
Parkeerbelastingen	4	0	-4	-103,9%
Hondenbelasting	131	144	13	10,5%
Toeristenbelastingen	448	440	-8	-1,8%
Secretarieleges	519	600	81	15,5%
Begraafrechten	501	540	39	7,7%
Forensenbelasting	84	110	26	31,2%
Marktgelden	9	10	1	5,5%
Overige heffingen/leges	121	121	0	0,0%
Totaal	**22.227**	**21.804**	**-423**	**-1,9%**

Ten opzichte van de begroting na wijzigingen vallen de opbrengsten uit lokale heffingen in 2024 € 423K lager uit. De afwijkingen van € 50K of hoger worden hieronder nader toegelicht.

<u>Onroerende zaakbelastingen, € 578.000 nadeel</u>
Afgelopen jaren zijn er structureel te veel opbrengsten begroot onder andere doordat de waarde van de woningen en niet-woningen lager is dan waar rekening mee gehouden is.

<u>Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten, € 59.000 voordeel</u>
Er is sprake van een meeropbrengst afvalstoffenheffing en reinigingsrechten en een voordeel door minder kwijtscheldingen op de afvalstoffenheffing.

<u>Secretarieleges, € 84.000 voordeel</u>
Er is sprake van een meeropbrengst leges burgerzaken en een voordeel op rijksleges.

Gehanteerde tarieven 2024

Onderstaand de door de raad vastgestelde tarieven, zoals deze in 2024 zijn gehanteerd.

OZB uitgedrukt in percentage van onroerende zaak		
Woningen	- eigenaar	0,1054%
Niet-woningen	- eigenaar	0,2754%
	- gebruiker	0,2156%

Afvalstoffenheffing	
Basisbedrag	38,57
140 liter container	152,00
180 liter container	194,96
240 liter container	258,85
Verzamelcontainer hoogbouw	152,00

Reinigingsrecht	
Basisbedrag	238,18

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	Begroot in 2024	Werkelijk in 2024
7.3 Afval	4.510.627	4.292.512
0.4 Overhead	107.030	110.634
0.5 Rente	9,054	6.470
0.64 Belastingen overig	110.000	110.000
0.8 Overige baten en lasten	-70.336	-70.336
2.1 Verkeer en vervoer	60.000	60.000
6.3 Inkomensregelingen	175.200	168.441
Btw compensatie	757.254	760.410
Totale kosten	5.658.829	5.438.130
Opbrengst heffingen	-4.856.213	-4.967.356
Dekkingspercentage	85,82%	91,34 %

In 2024 is een voordelig resultaat behaald aan de lastenkant. Er is een besparing van € 220.699,- euro. Daarnaast zijn er meer baten ontvangen dan begroot en levert het een positief resultaat van € 111.143 op. Uiteindelijk is er een positief resultaat van € 331.842 en wordt gestort in het bestemmingsreserve afval.

Rioolheffing		
Eigenaar		74,43
Gebruiker	< 300 m3	132,83
	300-999 m3	375,84
	1000-9999 m3	3.104,38
	> 9999 m3	24.398,87

Kostendekkendheid rioolheffing	Begroot in 2024	Werkelijk in 2024
7.2 Riolering	2.708.578	2.932.827

1.4 Overhead	934.080	965.532
0.5 Rente	942.748	676.648
0.64 Belastingen overig	158.000	158.000
2.1 Verkeer en vervoer	227.905	227.905
6.3 Inkomensregelingen	180.000	119.228
Btw compensatie	437.277	513.541
Inzet voorziening riool	-730.000	-550.495
Totale kosten	4.858.588	5.043.186
Opbrengst heffingen	-5.085.980	-5.044.929
Dekkingspercentage	104,68%	100,03%

Over 2024 is het nadelig resultaat ad € 550.495 op product riolering onttrokken aan de voorziening riolering.

Toeristenbelasting	
Overnachtingen (vakantieonderkomens)	2,48
Seizoenstandplaatsen	317,44
Jaarstandplaatsen	378,45
Overnachtingen (mobiele kampeeronderkomens)	2,09
Seizoenstandplaatsen	267,52
Jaarstandplaatsen	318,93

Forensenbelasting	
Basistarief	366,53
Opslag	1,40

Hondenbelasting	
1e hond	39,30
2e hond	45,24
3e hond	51,17
4e hond	57,10
5e hond	62,91
Elke volgende meer	5,95
Kenneltarief	84,54

Ontwikkeling lokale lastendruk

De provincie Gelderland houdt de jaarlijkse ontwikkeling van de lokale lasten per gemeente bij. Op basis van deze cijfers kan een vergelijking gemaakt worden tussen de lokale lastendruk van naburige gemeenten. In onderstaande overzichten is - in bedrag per inwoner - de lastendruk 2024 van de gemeente Rheden weergegeven in vergelijking tot diverse Gelderse gemeenten. Tevens is de belastingdruk afgezet tegen het Provinciaal gemiddelde.

De gemeentelijke lasten zijn lager dan de lasten in 75% van alle hieronder genoemde Gelderse gemeenten en ligt ruim onder het Provinciale gemiddelde.

	OZB		afvalstoffenheffing		rioolrechten		totale belastingdruk	
Gemeente	**2023**	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**	**2024**	**2023**	**2024**
Renkum	276	335	133	132	160	171	569	639
Arnhem	358	374	122	138	104	106	584	618
Brummen	295	326	81	84	136	164	512	573
Zevenaar	292	328	80	91	112	113	485	532
Provinciaal gemiddelde	**286**	**304**	**101**	**108**	**102**	**106**	**489**	**519**
Zutphen	291	298	133	131	77	78	501	508
Doetinchem	237	245	142	149	108	111	487	505
Lingewaard	279	284	107	109	105	98	491	491
Rozendaal	281	279	124	119	91	92	496	489
Bronckhorst	233	239	101	110	124	135	458	484
Rheden	**228**	**255**	**113**	**116**	**106**	**110**	**447**	**482**
Duiven	256	258	111	123	102	96	469	477
Westervoort	233	251	101	107	113	119	447	477
Doesburg	207	217	146	138	117	119	471	474
Overbetuwe	183	204	122	128	37	51	342	383

Bron: Provincie Gelderland, https://geldersefinancien.nl d.d. 26-03-2025.

* De begrotingen van gemeenten dienen voor de provincie als basis voor de publicatie van bovenstaande cijfers. Door amendementen en begrotingsbijstellingen kunnen deze cijfers in enige mate afwijken.

Kwijtscheldingsbeleid

Rheden kent de mogelijkheid tot kwijtschelding van belastingen. Hierbij hanteren wij een grens van 100% van de uitkeringsnorm. Kwijtschelding is in 2024 mogelijk voor de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing (gedeeltelijk). Daarnaast ook voor de leges van een ID-kaart of voor hondenbelasting (gedeeltelijk) en begraven.

In 2024 is in totaal voor een bedrag van € 293.848 aan kwijtschelding verleend. Dit bedrag is lager dan het begrote bedrag van € 378.682.

Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Om inzicht te krijgen hoe de gemeente Rheden er financieel voorstaat, is het van belang om inzicht te hebben in de financiële positie en de financiële weerbaarheid (welke mogelijkheden zijn er in financieel moeilijke tijden). Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre wij in staat zijn om mogelijke tegenvallers (de risico's) op te vangen zonder dat de uitvoering van het beleid en het voorzieningenniveau van onze inwoners in gevaar komt.

Met behulp van financiële kengetallen die betrekking hebben op de balans en de begroting kan een beeld worden geschetst van onze financiële positie. De normen worden zoveel mogelijk aangesloten op de richtlijnen van de provinciaal toezichthouder.

De kengetallen zijn bedoeld om in relatie tot elkaar te beschouwen. Een afzonderlijk kengetal zegt weinig over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. Zo hoeft een hoge schuld geen nadelig effect te hebben op de financiële positie, maar is dat afhankelijk wat er aan eigen vermogen en baten tegenover die schuld staat en hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Het is dus, met andere woorden, niet mogelijk om één individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie.

Het weerstandsvermogen en de kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van onze financiële positie. Het risicoprofiel wordt bepaald en gepresenteerd aan de hand van de grootste financiële risico's.

Risicoprofiel

Overzicht van de grootste risico's met peildatum 31-12-2024:

Risico-inventarisatie R2024				
nr.	**Risico**	**Kans**	**Financieel gevolg**	**Invloed**
1	Mogelijke hogere uitgaven voor WMO en Jeugdzorg. De budgetten hiervoor blijven onder druk staan.	50%	2.000.000	20%
2	Het niet volledig realiseren van ingeboekte ombuigingen.	25%	1.750.000	18%
3	Bezuinigingsmaatregelen van het Rijk	50%	1.000.000	10%
4	Ontwikkeling algemene uitkering uit Gemeentefonds.	75%	1.000.000	10%
5	Standaard risico met betrekking tot de Participatiewet: 1. Hogere lasten dan begroot omdat het aantal uitkeringsgerechtigden minder hard daalt dan het landelijk gemiddelde. 2. Tegenvallende inkomsten van het Rijk.	50%	1.000.000	10%
6	Kosten van personele inzet. Door nieuwe, vaak meer flexibele taken, is huidige personele inzet vaak niet voldoende. Dit i.c.m. krapte op arbeidsmarkt.	50%	500.000	5%
7	Aanvullende bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen / verbonden partijen i.v.m. mogelijke negatieve exploitatie.	25%	500.000	5%

8	Overheveling SPUK-uitkeringen naar gemeentefonds.	50%	500.000	5%
9	Meerkosten als gevolg van hoge inflatie en CAO-ontwikkelingen.	50%	300.000	3%
10	Kosten voor klimaatopgave	50%	300.000	3%
11	Beheer openbare ruimte en vastgoed: mogelijke meerlasten als gevolg van prijsstijgingen bouwmaterialen en grondstoffen en door vertraging agv stikstofproblematiek.	50%	250.000	3%
12	Implementatie Omgevingswet	50%	250.000	3%
13	Minima- en armoedebeleid: hogere kosten a.g.v. economische ontwikkelingen.	50%	250.000	3%
14	Overige risico's (stelpost)	10%	250.000	3%
	Totaal risicoprofiel bij jaarrekening 2024:		**9.850.000**	**100%**

Toelichting op de kolommen

De kolom “risico” bevat de omschrijvingen van het risico (gebeurtenis) die kan leiden tot een (nadelig) financieel gevolg. De waarschijnlijkheid dat de omschreven risico's zich daadwerkelijk voordoen wordt getoond in de kolom “kans”. Voor risico's die zich herhaaldelijk voor kunnen doen, geeft de kans een indicatie van de frequentie waarmee risico's zich voordoen. Deze indicatie van de frequentie van voordoen wordt in onderstaande tabel getoond:

Omschrijving	Percentage
< 1 keer per 10 jaar	10%
1 keer per 5–10 jaar	30%
1 keer per 2-5 jaar	50%
1 keer per 1-2 jaar	70%
> 1 keer per jaar	90%

Via de kolom “financieel gevolg” wordt getoond wat de financiële gevolgen zijn van het zich voordoen van het risico. Dit is een inschatting van het maximale financiële effect van het betreffende risico. De kolom “invloed” geeft aan welk aandeel het betreffende risico heeft in het totaal van alle mogelijke financiële risico's. Zichtbaar is dat de top 5 risico's 68% uitmaken van alle mogelijke risico's. Voor deze paragraaf merken we het totaalbedrag aan als risicoprofiel.

Ten opzichte van de begroting 2025 (laatste bijstelling) is de omvang van het risicoprofiel gestegen van afgerond € 9,60 miljoen naar € 9,85 miljoen. Hieronder geven we een toelichting op de top 5 risico’s.

1. Hogere uitgaven WMO en Jeugdzorg
De zorgvragen blijven een onvoorspelbaar karakter dragen in wanneer zij zich gaan voordoen, wat de aard en duur ervan is en tot welk financieel beslag dit leidt. Over het boekjaar 2024 was er enerzijds sprake van een financieel voordeel op Wmo-uitgaven en anderzijds een nadeel op uitgaven Jeugdzorg. De budgetten Wmo zijn in 2025 opgehoogd en ook voor Jeugd heeft (in 2024) een verhoging plaatsgevonden. Echter, de budgetten blijven onder druk staan onder andere door het wegwerken van achterstanden. Vanwege de wettelijke zorgplicht en de afgesloten contracten met aanbieders tot en met 2026 is de beïnvloeding gering. (risicobedrag verlaagd van € 2,6 mln. (PB2025) naar € 2 mln.).

Beheersmaatregel: Monitoren, proactief acteren en indien nodig en mogelijk, maken van nieuwe keuzes in het proces van het koersdocument sociaal domein.

2. Ombuigingen
In de Programmabegroting 2025 is in totaal ruim € 7 miljoen aan ombuigingen opgenomen. We moeten ermee rekening houden dat niet alle ombuigingen volledig gerealiseerd zullen worden. (risicobedrag verlaagd van € 2.000K naar € 1.750K).

Beheersmaatregel: Ombuigingsmaatregelen concreet invullen door gerichte plannen en uitvoering van bijbehorende acties. Periodiek monitoren op realisatie en tijdig bijstellen indien nodig.

3. Bezuinigingsmaatregelen van het Rijk
Het ministerie van financiën heeft begin augustus 2023 een ombuigingslijst opgesteld en deze lijst bevat een overzicht van mogelijkheden om uitgaven te verlagen om daarmee de overheidsfinanciën te verbeteren. Dit overzicht van ombuigingen biedt technische ondersteuning voor politieke keuzes. De maatregelen zijn technisch vorm gegeven. Dit wil zeggen dat bekeken is of de maatregelen technisch mogelijk zijn, zonder daarbij een inhoudelijk of politiek oordeel te geven over de maatregelen. In deze lijst zijn besparingen opgenomen m.b.t. de gemeentelijke financiën. Het kabinet zal hierover nog besluiten moeten nemen. Tot die tijd is onduidelijk wat de financiële impact hiervan zal zijn. In het risicoprofiel is hiervoor een bedrag van € 1.000K opgenomen (bedrag ongewijzigd t.o.v. de PB2025).

Beheersmaatregel: Lobby richting het rijk via o.a. de VNG en (lokale) media.

4. Ontwikkeling algemene uitkering
Vanaf 2023 is het nieuwe verdeelmodel gemeentefonds ingevoerd. Gemeente Rheden is een zgn. nadeelgemeente. Vanaf 2027 sprake van vervolgstap m.b.t. het ingroeipad naar de nieuwe verdeling van het gemeentefonds. De huidige suppletie-uitkering (als onderdeel van de algemene uitkering) bedraagt € 2,6 miljoen en zal in komende jaren (vanaf 2027) vanuit het Rijk (Min BZK) worden afgebouwd. Tempo waarin is nog ongewis.
(Nieuw risico t.o.v. PB2025).

Beheersmaatregel: Lobby richting het rijk via o.a. de VNG en (lokale) media.

5. Participatiewet
Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie. De bestaanszekerheid van inwoners met een laag inkomen staat onder druk. Het inkomensbeleid vanuit het Rijk blijkt ontoereikend; gemeenten moeten de negatieve effecten op inwoners opvangen.
(Het risicobedrag van € 1.000K is ongewijzigd t.o.v. de PB2025).

Beheersmaatregel: Adequate toepassing van wettelijke regelgeving en gerichte inzet van re-integratiemiddelen. Monitoren op uitvoering en resultaten en tijdig bijsturen waar nodig en mogelijk.

Overige risico's
In deze inventarisatie is conform de begroting 2025 een stelpost van € 250.000 opgenomen voor diverse overige risico's. Bijvoorbeeld voor mogelijke rekeningtekorten en kostenstijgingen bij diverse projecten.

Frauderisico's
We hebben in deze paragraaf expliciet aandacht voor de preventie en inventarisatie van frauderisico's. Belangrijke beheersingsmaatregelen hierbij zijn de functiescheiding (met name in het proces voor betalingen) en het vier-ogenprincipe. Er heeft zich geen fraude voorgedaan in het boekjaar 2024.

Beheersmaatregelen
Uit de beschrijving van de risico's kunt u opmaken dat diverse risico's grotendeels op korte termijn door ons of door ons alleen niet te beïnvloeden zijn. Voor alle risico's geldt dat we sturen op die onderdelen waar we wel direct of samen met anderen invloed op hebben (zgn. beheersing), dat is echter nog geen garantie dat de risico's zich niet voor zullen doen.
Het verder uitwerken en implementeren van beheersmaatregelen is onderdeel van het groeiproces om te komen tot een professioneel niveau van risicobeheersing. Onderdeel van dit proces is de 'Nota risicomanagement' die door de Raad op 28-1-2025 is vastgesteld. De nota zorgt voor het herkennen, beoordelen van en controle houden op risico's die invloed kunnen hebben op het bereiken van doelen die de gemeente Rheden wil bereiken.

Weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit kan op verschillende manieren worden bepaald. Feitelijk komen alle budgetten, ook vrije reserves of bestemmingsreserves waarvan de bestemming nog gewijzigd kan worden, in aanmerking voor de bepaling van de weerstandscapaciteit. Om praktische redenen worden in deze paragraaf alleen de (nog) niet geoormerkte budgetten meegenomen voor de bepaling van de weerstandscapaciteit, deze ziet er daarmee als volgt uit (peildatum 31-12-2024):

Beschikbare weerstandscapaciteit	
Dekkingen	**Omvang**
Risicoreserve (stand jrrk. 2024 per 31 dec)	€ 3.293.210
Algemene reserve (stand jrrk. 2024 per 31 dec)	€ 11.140.158
Bestemming resultaat 2024	€ 6.087.000
Begrotingssaldo 2025	€ 135.000
Bijstelling o.b.v. 1e berap 2025	€ 399.000
Incidentele begrotingsruimte	€ 45.000
Totale weerstandscapaciteit	**€ 21.054.368**

De standen van de algemene en de risicoreserve betreffen de saldi zoals in deze jaarrekening opgenomen conform het overzicht reserves. Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit is bij 'Resultaat 2024' het voorlopige rekeningresultaat opgenomen inclusief voorgestelde resultaatbestemming.

De weerstandscapaciteit komt uit op € 21,1 miljoen. Dit is € 12,7 miljoen hoger ten opzichte van de meeste recente herziening van de weerstandscapaciteit (in de begroting 2025). Deze forse verhoging wordt vooral veroorzaakt door een hoger saldo algemene reserve als gevolg van herschikking reserves (raadsbesluit 17-12-2024) en (voorlopige) bestemming van het voordelige rekeningresultaat over 2024.

Algemene reserve
De algemene reserve is meegeteld omdat hierop geen nadere verplichtingen rusten. Die verplichtingen zijn afgedekt via de bestemmingsreserve "te besteden gemeentelijke budgetten" en de overige bestemmingsreserves. Om die reden komt ook de (vrij te besteden) algemene reserve in aanmerking voor de berekening van de weerstandscapaciteit.

Onbenutte belastingcapaciteit

Bestaand beleid is dat er bij afval en riool al naar 100% kostendekkendheid wordt gestreefd. Ten aanzien van de onbenutte belastingcapaciteit gaat het dan vooral over de OZB. Hiervoor geldt als uitgangspunt dat maximaal de inflatiecorrectie wordt gehanteerd. Om die redenen wordt de onbenutte belastingcapaciteit bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing gelaten omdat deze door dat uitgangspunt feitelijk niet aanwezig is.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en het risicoprofiel. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in de weerstandsratio.

Weerstandsratio	Jaarrekening 2023	Begroting 2025	Jaarrekening 2024
Totale weerstandscapaciteit	5.633.190	8.309.287	21.054.368
Risicoprofiel	9.700.000	9.600.000	9.850.000
Weerstandsratio	0,6	0,9	2,1

Weerstandsratio
Voor een nadere duiding van de ratio kan onderstaande normtabel worden gehanteerd.

Weerstandsratio	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,4	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Conclusie
Het risicoprofiel is ten opzichte van de begroting 2025 (laatste herziening) gestegen met € 250.000 en de weerstandscapaciteit is fors toegenomen met € 12,7 miljoen.
Als gevolg van deze mutaties stijgt de weerstandsratio van 0,9 (stand begroting 2025) naar 2,1 met de kwalificatie 'uitstekend'. Dit is conform het streven zoals opgenomen in (toelichting bij artikel 22 van) de vigerende Financiële verordening.

Kengetallen

De financiële positie van de gemeente is onder meer te beoordelen aan de hand van een aantal financiële kengetallen. Om ook de vergelijkbaarheid tussen gemeente te bevorderen zijn er met ingang van 2015 door het BBV een vijftal voorgeschreven. De betreffende kengetallen zijn hieronder opgenomen en nader toegelicht.

Kengetallen:	Rekening 2023	Begroting 2024	Rekening 2024	Cat.
Netto schuldquote	59%	89%	75%	A
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	55%	85%	71%	A
Solvabiliteitsratio	16%	14%	14%	C
Structurele exploitatieruimte	-1%	1,1%	1,6%	B

Grondexploitatie	-2%	0%	-2%	A
Belastingcapaciteit	92%	92%	92%	A

Toelichting
De kengetallen tezamen geven een beeld van de financiële gezondheid van onze gemeente. Daarbij zijn voor zowel de netto schuldquote en de solvabiliteit normen afgesproken, die verankerd zijn in de financiële verordening.

Netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen
De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 90% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog. Hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarenzone. Het bestuur moet er werk van maken om de schuld te verlagen. (Bron: VNG -website).

De norm voor de netto schuldquote is lager dan 130%.

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio wordt berekend door het totale eigen vermogen te delen door het totaal van de passiva.

De norm voor de solvabiliteitsratio is minimaal 20%.

De structurele exploitatieruimte dient om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een percentage van 0% betekent een sluitende begroting, een positief percentage wil zeggen dat er begrotingsruimte is. Feitelijk biedt het financieel meerjarig perspectief bij de begroting een betere indicatie.

Het kengetal grondexploitatie kan een grote invloed op de financiële positie van een gemeente hebben (zowel positief als negatief). Dit kengetal geeft een indicatie van het relatieve belang van de grondexploitatie. Het percentage is de waarde van bouwgronden in relatie tot de totale baten exclusief de reserves. De jaarlijkse actualisatie van de grondexploitatie geeft overigens een concreter beeld van het verwachte verloop van grondexploitaties.

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen kan worden gerelateerd aan de totale woonlasten. De woonlasten worden bepaald aan de hand van de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde. Overigens zegt dit percentage niets over de feitelijke onbenutte belastingcapaciteit, dat is immers een politieke keuze.

Beoordeling van de kengetallen
Net zoals bij de bepaling van de weerstandscapaciteit gelden er ook voor deze kengetallen geen harde voorgeschreven normen. Door de Provincie Gelderland is wel een indeling in drie categorieën opgegeven als richtinggevend voor de beoordeling. Aan de categorieën wordt in principe geen kwalificatie gegeven, omdat normering in eerste instantie door de gemeente zelf dient plaats te vinden. Wel kan er worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest. Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles, de kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden bezien. In onderstaande tabellen is een en ander weergegeven.

Handreiking beoordeling	Categorie A (minst risicovol)	Categorie B	Categorie C (meest risicovol)
Netto schuldquote	< 90 %	90 - 130 %	> 130 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90 %	90 - 130 %	> 130 %
Solvabiliteitsratio	> 50 %	20 - 50 %	< 20 %
Structurele exploitatieruimte	BEGR en MJB > 0 %	BEGR of MJB > 0 %	BEGR én MJB < 0 %
Grondexploitatie	< 20 %	20 - 35 %	> 35 %
Belastingcapaciteit	< 95 %	95 - 105 %	> 105 %

Conclusie
Drie van de vijf kengetallen laten een score zien die thuishoort bij categorie A (minst risicovol). De netto schuldquotes zijn t.o.v. de jaarrekening 2023 weliswaar gestegen, maar blijven lager dan 90% en belanden daarmee in categorie A. Dit geldt ook voor de kengetallen 'grondexploitatie' en 'belastingcapaciteit'. De solvabiliteitsratio is verslechterd ten opzichte van de jaarrekening 2023 en komt uit op 14% en blijft daarmee vallen in categorie C. Om de solvabiliteitsratio te verbeteren, is het zaak om ons vreemd vermogen te verminderen en onze algemene reserve op te hogen. Op die manier zorgen we voor een betere verhouding tussen ons eigen en vreemd vermogen en daarmee voor een verbetering van onze financiële positie. De structurele exploitatieruimte blijft ongewijzigd in categorie B door het geraamde begrotingstekort in jaarschijf 2026.

Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor het beheer van de openbare ruimte. De openbare ruimte bestaat uit een aantal kapitaalgoederen (wegen, riolering, groen, openbare verlichting, speelvoorzieningen en gebouwen) die onderhouden moeten worden.

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in het beleidskader en de financiële consequenties van het onderhoud van kapitaalgoederen in de openbare ruimte. Het onderhouden van kapitaalgoederen legt een grote claim op de begroting. Transparantie ten aanzien van de uitvoering en risico's is derhalve van groot belang. Het onderhoud van de diverse vakgroepen zal de komende jaren zoveel mogelijk in samenhang met de diverse projecten worden uitgevoerd in integrale projecten.

Wettelijke eisen en informatievoorziening

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn de bepalingen opgenomen waaraan de verslaglegging inzake het onderhoud kapitaalgoederen moet voldoen. In de 'financiële verordening gemeente Rheden' zijn eveneens bepalingen opgenomen. Ter informatie zijn hieronder de bepalingen van de BBV en de 'financiële verordening gemeente Rheden' opgenomen die de inhoud van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen bepalen. In de uitwerking van deze paragraaf zijn deze bepalingen als uitgangspunt gehanteerd.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
Artikel 12
De paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen bevat tenminste de volgende kapitaalgoederen:

- Riolering en Water;
- Wegen;
- Openbare Verlichting;
- Gebouwen;
- Groen.

Van de kapitaalgoederen, bedoeld in het eerste lid, wordt aangegeven:

- Het beleidskader;
- De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
- De vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Financiële verordening gemeente Rheden
Artikel 18, lid 1
Het college biedt tenminste eens in de raadsperiode van vier jaar de diverse nota's voor het onderhoud van de openbare ruimte aan. Deze nota's geven het kader weer voor de inrichting van het onderhoud en het beoogde onderhoudsniveau voor het openbaar groen, riolering, wegen, kunstwerken/straatmeubilair en onderhoud gebouwen en eveneens de normkostensystematiek en het meerjarig budgettair beslag. De raad stelt de nota's vast. Indien een ruimere periode wordt gehanteerd dan vier jaar dan zal het college de raad informeren.

Artikel 18, lid 2
Bij de begroting en het jaarverslag doet het college in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen verslag over:

- de beschikbare nota's en de beleidsuitgangspunten betreffende het onderhoud van de kapitaalgoederen;
- de hieruit voortvloeiende financiële consequenties;
- de vertaling van de financiële consequenties in de begroting.

Openbare Ruimte

In december 2022 heeft de Raad het Watertakenplan WTPO Olburgen 2023-2027 vastgesteld. Het afvalwatertakenplan 2023 t/m 2027 is samen met de partners gemeente Bronkhorst, Doesburg en Rheden en het Waterschap Rijn en IJssel opgesteld.

In het Watertakenplan hebben gemeenten en het Waterschap een gezamenlijke visie opgesteld en uitgewerkt voor de riolering en zuivering: Het WTPO Olburgen 2023-2027 beschrijft het beleid en planning voor de periode 2023 t/m 2027. De drie gemeente en het Waterschap werken samen om hun inspanning op elkaar af te stemmen, van elkaar te leren gezamenlijke projecten te ondernemen. Zodoende kunnen we effectiever en efficiënter werken.

De taken die binnen een integrale planning op elkaar afgestemd worden zijn: rioleringswerkzaamheden, weg- en groenonderhoud, openbare verlichting, verkeersveiligheid, woningbouwplannen en het aanbrengen van voorzieningen voor mindervaliden en slechtzienden.

De werkzaamheden voortkomend uit het WTPO Olburgen 2023-2027 en woningbouwplannen zijn leidend. Het betreft hier werken waar een wettelijke termijn aan gesteld is, waar politiek een duidelijke prioriteit ligt of waar veiligheidsaspecten mee gemoeid zijn.

Integrale uitvoering betekent per definitie dat bepaalde werkzaamheden vervroegd of vertraagd worden uitgevoerd ten opzichte van de optimale technische en financiële planning van de afzonderlijke disciplines. Op termijn (cyclische onderhoudsperiode) nivelleert echter dit verschil. Een integrale planning ("werk met werk maken") heeft uit financieel en maatschappelijk oogpunt de voorkeur.

In 2020 is de Beheernota Openbare Ruimte en de actualiteitenrapportage vastgesteld. Aansluitend is in 2021 het integraal beheerplan openbare ruimte vastgesteld, met daaronder het beheerplan wegen, groen en spelen.

Hieronder wordt per onderwerp ingegaan op kerncijfers, het beleidskader en ontwikkelingen.

Riolering en water

Kerncijfers:	Begroting	Rekening
Vrijverval	243.756 m1	246.000 m1
Infiltratieriool	22.547 m1	23.248 m1
Persleiding	38.515 m1	36.445 m1

Kaders

Uw raad heeft in december 2022 het Watertakenplan WTPO Olburgen 2023-2027 vastgesteld. In dit Watertakenplan is het meerjarenplan en de financiële onderbouwing vastgesteld.

In 2024 zijn er verschillende maatregelen uit het Watertakenplan Olburgen 2023-2027 uitgevoerd.

En zijn er verschillende integrale investeringsprojecten gerealiseerd, zie ook programma Leefomgeving: inrichting en beheer openbare ruimte.

Financiële consequenties

In onderstaand overzicht is een vergelijking gemaakt tussen de begrote en werkelijke kosten en baten die verband houden met riolering.

Post	Begroting 2024	Werkelijk 2024	Verschil
Baten			
Baten rioolheffing	4.808.680	4.703.015	-105.665
Kwijtschelding rioolheffing	-180.000	-119.228	60.772
Per saldo inkomsten	**4.628.680**	**4.583.787**	**-44.893**
Lasten:			
Rente	942.783	676.648	266.135
Afschrijving	865.351	897.035	-31.684
Totaal rente en afschrijving	1.808.134	1.573.683	234.451
exploitatie werkzaamheden	2.509.293	2.908.718	-399.425
Totaal lasten	**4.317.427**	**4.482.401**	**-164.974**
Btw compensatie	-437.277	-513.541	-76.264
Overig			
Per saldo mutatie	**-126.024**	**-412.155**	**-286.131**

Wegen

Kerncijfers	
Asfalt	1.129.815 m²
Elementen	1.278.209 m²
Beton	88.399 m²
Overig	14.548 m²

Kaders

In 2020 is de nieuwe Beheernota Openbare Ruimte en de actualiteitenrapportage vastgesteld. Hierin zijn de ambitieniveaus vastgesteld, de budgetten en de wettelijke kaders opgenomen. Aansluitend is in 2021 het integraal beheerplan openbare ruimte vastgesteld, met daaronder het beheerplan wegen, groen en spelen.

Op basis van inspecties, genoemd totaaloverzicht en de landelijke CROW-norm wordt per jaar een jaarprogramma vastgesteld en uitgevoerd.

De gemeente wil een kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte realiseren binnen haar kernen. In dit kader is het begrip Integraal Beheer Openbare Ruimte van belang. Dit betekent dat zowel de technische kwaliteit als de belevingskwaliteit van wegen, straatverlichting, groen en speelvoorzieningen op elkaar zijn afgestemd.

In 2024 is er conform jaarplanning, klein en groot onderhoud gepleegd aan de wegen in de gemeente Rheden.
En zijn er verschillende integrale investeringsprojecten gerealiseerd, zie ook programma Leefomgeving: inrichting en beheer openbare ruimte.

Verloop reserve Beheerplan onderhoud wegen	
Saldo 1-1-2024	2.587.867
Toevoeging 2024	163.423
Saldo 31-12-2024	2.751.290

Openbare Verlichting

Kerncijfers:	Begroting	Rekening
Lichtmasten	7.339	7.230
Armaturen	7.456	7.516
Lichtbronnen	7.456	7.516

Kaders

In 2024 zijn weer verder stappen gezet in de implementatie van het in 2021 vastgestelde beleidsplan openbare verlichting. Hierbij gaan we voor een duurzamer beheer van onze OVL en gaan we door met het verdere verlaging van het energieverbruik van de OVL.

• In 2024 is circa 79 % van de gemeente Rheden in duurzame energiebesparende verlichting ten opzichte van 75 % in 2023. Tevens gaan we verder met de uitrol naar 100% duurzame verlichting wat we uiterlijk in 2031 gerealiseerd willen hebben;

• Er is in 2024 klein en groot onderhoud conform jaarplanning (klachtenonderhoud maakt hier deel van uit, uitvoering door aannemer) uitgevoerd;

• We hebben in 2024 uitvoering, zover van toepassing, gegeven aan de integrale investeringsprojecten zoals aangeven bij water en riolering.

Risico’s

Door het uitvoeren van de grootschalige vervanging zijn de risico’s teruggebracht naar het geringe niveau van een defecte lamp. Wel zien we meer en meer dat het (verouderde) net van Liander storingen veroorzaakt waardoor het lijkt alsof de verlichting stuk is maar de oorzaak in het net moet worden gezocht.

Ontwikkelingen

De armaturen en masten die worden vervangen zijn vanaf 2021 100% circulair.

Verloop reserve vervanging straatverlichting	
Saldo 1-1-2024	0
Onttrekking 2024	0
0Saldo 31-12-2024	0

Groen en spelen

Kerncijfers:	Begroting	Rekening
Kerncijfers beplanting en gazons	159 ha	159 ha
Bomen	14.113 st	14.564 st
Speelplaatsen/speeltoestellen	95 st / 452 st	102 st / 508 st

In 2020 is de nieuwe Beheernota Openbare Ruimte en de actualiteitenrapportage vastgesteld. Hierin zijn de ambitieniveaus vastgesteld, de budgetten en de wettelijke kaders opgenomen. Aansluitend is in 2021 het integraal beheerplan openbare ruimte vastgesteld, met daaronder het beheerplan wegen, groen en spelen.

De gemeente wil een kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte realiseren binnen haar kernen. In dit kader is het begrip Integraal Beheer Openbare Ruimte van belang. Dit betekent dat zowel de technische kwaliteit als de belevingskwaliteit van wegen, straatverlichting, groen en speelvoorzieningen op elkaar zijn afgestemd.

• In 2024 is er uitvoering geven aan het speelbeleid Buiten spelen en sporten in Rheden 2022-2026.

• In 2024 is er uitvoering gegeven aan de integrale projecten vanuit met name het Watertakenplan Olburgen 2023-2027, zie ook programma Leefomgeving: inrichting en beheer openbare ruimte.

• In 2024 is op basis van inspecties en meerjaren-onderhoudsplanning het jaarprogramma groen en spelen uitgevoerd.

Spelen
Voor het budget spelen is een reserve ingesteld.

Verloop reserve Spelen	
Saldo 1-1-2024	398.365
Onttrekking 2024	0
Saldo 31-12-2024	398.365

Groenonderhoud
Voor het groenonderhoud is geen voorziening of reserve ingesteld. Groenonderhoud wordt verantwoord binnen de exploitatie.

Exploitatie 2024	Begroot 2024	Werkelijk 2024	Verschil 2024
Onderhoud groen	1.064.769	1.008.249	56.520

Bewoners en projecten
Bewoners worden betrokken in de voorbereiding van (groene) uitvoeringsplannen. Bewoners kunnen hun verantwoordelijkheid nemen om een bijdrage te leveren aan de leefbaarheid in de straat door een stuk groen, afvalbak of bank te adopteren. Deze manier van werken leidt nog steeds tot betrokken en enthousiaste bewoners. Daarbij is er nu de mogelijkheid om met de Ik Buurt Mee vouchers een extra bijdrage te leveren aan de leefbaarheid.

Kerncijfers:	31-12-2023	31-12-2024
Groenadopties	31.800 m2	32.500 m2
Afvalbak adoptie	200 st	196 st
Adoptie plantsoenbanken	56 st	50 st

Gebouwen

In 2024 zijn de projecten Gemeentehuis en verduurzaming Theothorne in uitvoering en nog niet helemaal afgerond. Deze twee projecten gaan in 2025 over in beheer in de vastgoedportefeuille. Voor het maatschappelijk vastgoed wat al in beheer is, is besloten het te onderhouden op elementscore 5 (slecht) en 6 (zeer) slecht. Op dit niveau is ook in 2024 het onderhoud uitgevoerd.

Financiën: bekostiging onderhoud

Het planmatig onderhoud verloopt via de voorziening onderhoud gebouwen en is conform begroting geboekt in 2024. Het preventief en correctief onderhoud verloopt via de exploitatie.

	Begroot	Gerealiseerd
Preventief onderhoud	748.800	161.885
Planmatig onderhoud	416.927	416.972
Correctief onderhoud	0	234.536

In 2024 was er geen geactualiseerd MJOB aanwezig en dus geen goed overzicht van uit te voeren onderhoud. Dit heeft geleid tot een onvolledige begroting voor al ons onderhoud. Hierdoor is er geen correctief onderhoud begroot, terwijl deze kosten voor uitvoeren van dagelijks onderhoud er altijd wel zijn.

We hebben, met de bezuinigingsopgave in beeld, ons terughoudend opgesteld in het uitvoeren van al het onderhoud. Het planmatig onderhoud loopt via de voorzieningen en de onttrekking hiervoor is wel volgens begroting gerealiseerd.

In 2025 is er een nieuw MJOB welke de basis vormt voor de begroting 2025.

Financiering

Treasury is het besturen en beheersen, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, waarbij een tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement wordt belegd en het daarbij afdekken van met name rente- en kredietrisico's.

De financieringsparagraaf bevat volgens het BBV de beleidsvoornemens voor het risicobeheer van de financieringsportefeuille. We geven daarom in deze paragraaf een samenvatting van het (verwachte) risicoprofiel van de gemeente.
De financieringsparagraaf gaat daarnaast in op de eisen die de Wet Fido stelt. Dat wil zeggen dat de uitvoering van de financieringsfunctie uitsluitend de publieke taak dient, dat het beheer prudent is en dat aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm is voldaan.
Tenslotte besteden we in deze paragraaf ook aandacht aan de financieringspositie.

Risicobeheer treasuryfunctie

In deze paragraaf geven we een analyse van de risicoaspecten die verbonden zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie. We onderscheiden daarbij renterisico's en kredietrisico's.

Voor het renterisico, wordt door middel van een normering een goede spreiding van renteaanpassingen binnen de leningenportefeuille bevorderd. Het doel hiervan is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten welke consequenties kunnen hebben voor de financiële positie. Aldus bevordert de Wet Fido een solide financieringswijze bij openbare lichamen.

Kredietrisico's worden beperkt door de eisen die de Wet Fido stelt aan tegenpartijen en producten op de geld- en kapitaalmarkten. Tegenpartijen dienen over een minimale kredietwaardigheid te beschikken in de A-categorie. Tevens dienen financiële producten de garantie te bevatten dat aan het einde van de looptijd de hoofdsom nog intact is.

Renterisico vlottende schuld (kasgeldlimiet)

Dit instrument dient om de omvang van de kortlopende financieringsmiddelen te kunnen bewaken. De kasgeldlimiet is een percentage van de omzet van de gemeente dat de ruimte voor korte financiering aangeeft. De limiet heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar (vlottende schuld) en bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal van de lasten (exclusief stortingen in reserves). Wanneer de vlottende schuld dit percentage van 8,5% overschrijdt moet een deel van de vlottende schuld worden omgezet naar vaste (langlopende) schuld. Daarnaast kan een overschrijding leiden tot een strenger toezichtregime.

Op basis van de primitieve begroting 2024 (€ 149.784.000) bedraagt de kasgeldlimiet van de gemeente Rheden € 12.732.000. In 2024 is er in januari en februari gebruik gemaakt van een kasgeldlening van € 3.000.000. Dus is er een totaal aan kasgeldleningen geweest van € 6.000.000. Deze kasgeldleningen zijn in februari afgelost.

Berekening *(bedragen x € 1.000)*	**2024**
1. Toegestane kasgeldlimiet (8.5% * 149.784)	12.732
2. Vlottende schuld	
- opgenomen gelden korter dan 1 jaar	0
- schuld in rekening courant	0
3. Vlottende middelen	

- contanten in kas	17
- Te goeden in rekening courant	443
4. Toets kasgeldlimiet	
Totaal netto-vlottende schuld (2-3)	-460
Toegestane kasgeldlimiet	12.732
Ruimte (+)/overschrijding (-) kasgeldlimiet (4 - 3)	**13.192**

Bovenstaande berekening van de kasgeldlimiet is gebaseerd op balansdatum 31-12-2024.

Renterisico vaste schuld (renterisiconorm)

De renterisiconorm heeft betrekking op leningen met een looptijd vanaf 1 jaar (vaste schuld). Het doel hiervan is om tot een zodanige opbouw van de leningportefeuille te komen, dat het renterisico in een bepaald jaar als gevolg van renteaanpassingen en herfinanciering van leningen wordt beperkt. Indien een leningportefeuille gelijkmatig is opgebouwd, zal ook het renterisico over de vaste schuld in de tijd gelijkmatig zijn gespreid. Ongewenste financiële gevolgen van rentewijzigingen worden hierdoor beperkt. De norm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Berekening *(bedragen x.€ 1.000)*	**2024**
1 Renteherzieningen (herfinanciering)	20.500
2 Aflossingen	0
3 Renterisico (1 + 2)	**20.500**
4a Begrotingstotaal (primitief 2024)	149.784
4b Percentage conform ministeriële regeling	20%
4 Renterisiconorm (4a x 4b)	**29.957**
5 Ruimte (+)/overschrijding (-) renterisiconorm (4 - 3)	**9.457**

Conclusie: er is ruim voldaan aan de renterisiconorm.

In 2024 zijn er langlopende leningen voor € 20,5 miljoen geherfinancierd.

Kredietrisico's

Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren. Ten eerste is er het risico dat de gemeente loopt over verstrekte leningen en beleggingen. Ten tweede is er sprake van indirecte kredietrisico's bij verstrekte gemeentegaranties (ook wel borgstellingen genoemd).

Kredietrisico op leningen en beleggingen

De gemeente Rheden heeft uit hoofde van haar publieke taak leningen verstrekt en in deelnemingen geïnvesteerd. In het hierna volgende overzicht zijn de uitgezette gelden vermeld.

Kredietrisico op verstrekte gelden aan derden

Uitzettingen	**2024**	**%**
Uit hoofde van publieke taak:		
1. Deelnemingen	608.767	12,0
2. Overige leningen	4.562.934	88,0
Totaal	5.171.701	100,0

Ad 1. Onderstaand de specificatie van de deelnemingen.

Omschrijving	Deelnemingen
Aandelen BNG	424.207
Aandelen Alliander	184.560
Totaal	608.767

Genoemde deelnemingen worden uit hoofde van de uitvoering van de publieke taak aangehouden. Over het aandelenbezit wordt koersrisico gelopen maar dit risico is minimaal. De aandelen zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Deze waardering is (doorgaans) lager dan wanneer de waarde bepaald zou worden door vraag en aanbod op de beurs.

Ad 2. De overige leningen betreffen verstrekte leningen aan SVN (starterslening, duurzaamheidslening en blijverslening) en een obligatie- en achtergestelde lening aan Alliander.

Kredietrisico ten aanzien van gemeentegaranties (borgstellingen)

De gemeente Rheden kan jegens geldgevers borg staan voor de betaling van rente en aflossing op langlopende geldleningen die door organisaties, instellingen of verenigingen zijn aangetrokken die activiteiten verzorgen welke in het verlengde liggen van de gemeentelijke publieke taak. Ultimo 2024 staat de gemeente garant voor een bedrag van € 483.308.

Waarborgfonds sociale woningbouw (wsw)

De gemeente Rheden neemt deel in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en staat in dit kader, door middel van een achtervangovereenkomst, garant voor € 221,9 miljoen aan leningen die zijn verstrekt aan woningcorporaties. Het garant staan door middel van achtervangovereenkomst houdt in dat in eerste instantie het WSW wordt aangesproken indien de geldnemer niet aan zijn verplichtingen voldoet. Pas als het risicovermogen van het WSW onder een bepaald minimum komt, worden de deelnemende gemeenten verplicht om een renteloze lening te verstrekken. De gemeente loopt dus eigenlijk alleen een renterisico.

Gezien de vermogenspositie van het WSW, de goede controle en toetsing door dit fonds en de spreiding van het risico over de deelnemende gemeenten is dit als een laag risico te kwalificeren.

Beleid inzake financiering en financieringspositie

Solvabiliteit

Een oordeel over de vermogenspositie kan worden gevormd met behulp van de solvabiliteitsratio. Solvabiliteit is de mate waarin een instelling in staat is om aan haar korte en lange termijn-verplichtingen te voldoen. Deze maatstaf wordt bepaald door de verhouding tussen het eigen vermogen (reserves) en het totale vermogen (eigen- en vreemd vermogen)

Omschrijving *(bedragen x € 1.000)*	Boekwaarde per 1 januari 2024	Boekwaarde per 31 december 2024
Eigen vermogen	26.319	29.201
Totaal vermogen	164.032	215.161
Ratio (ev/vv)	16%	14%

De solvabiliteitsratio is afgenomen vergeleken met het voorgaande jaar. Nadere duiding is opgenomen in de paragraaf weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen.

Financiering activa

Bij voorkeur worden de investeringen in de voorraad kapitaalgoederen gefinancierd met eigen middelen (interne financiering). Ten opzichte van de externe financiering worden hiermee de renterisico's en de rentelasten beperkt. Dit uitgangspunt is in ons treasury statuut opgenomen.

Financieringsstructuur

Een evenwicht in de financieringsstructuur leidt tot een beperking van de renterisico's. Investeringen in duurzame kapitaalgoederen worden hierbij afgedekt met langlopende financieringsmiddelen, waardoor de gemeentelijke exploitatie minder gevoelig wordt voor rentebewegingen. Het onderstaande overzicht geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringsstructuur in 2024.

(bedragen x € 1.000)	Aanvang 2024	Mutaties 2024	Ultimo 2024
Vaste activa			
Immateriële activa	371	195	566
Materiële vaste activa	126.757	35.937	162.694
Financiële vaste activa	5.160	12	5.172
Totaal vaste activa	**132.288**	**36.144**	**168.432**
Eigen vermogen			
Algemene reserves	9.805	4.628	14.433
Bestemmingsreserves	18.062	- 10.395	7.667
Gerealiseerd resultaat	-1.549	8.650	7.101
Totaal eigen vermogen	**26.319**	**2.883**	**29.202**
Voorzieningen	8.008	841	8.849
Langlopende schulden	90.933	24.925	115.858
Totaal financiering	**125.260**	**28.649**	**153.909**
Financieringssaldo (- = tekort)	**-7.028**	**-7.495**	**-14.523**

Eind 2024 was het financieringssaldo -/- € 14.523.000. In 2024 zijn er twee nieuwe langlopende leningen met een totaalbedrag van € 25 miljoen afgesloten.

Rentemethodiek

Rentebeleid en renteresultaat

In 2024 zijn langlopende leningen voor € 20,5 miljoen geherfinancierd.

Ontwikkelingen in 2024: Schatkistbankieren

Alle decentrale overheden zijn verplicht deel te nemen aan schatkistbankieren. Dit houdt in dat alle liquide middelen boven een bepaalde drempelbedrag aangehouden moeten worden bij het ministerie van Financiën. Wanneer decentrale overheden hun tegoeden aanhouden in de Nederlandse schatkist, daalt de financieringsvraag van de Nederlandse staat op de financiële markten. Schatkistbankieren draagt hierdoor bij aan de verlaging van de overheidsschuld. Vanaf 1 juli 2021 is het drempelbedrag voor gemeenten gewijzigd tot 2% van het begrotingstotaal.

Bedrijfsvoering

Wat hebben we bereikt?

Met het vijfde vliegwiel van een slanke en wendbare organisatie heeft in 2024 het college in de programmabegroting 2025 goede dienstverlening en bedrijfsvoering een prominente plek gegeven. De basis hiervoor zijn goede samenwerking met partners en ons eigen personeel, financiën en informatie. Op alle onderdelen is er continuïteit in de bedrijfsvoering en dienstverlening geweest. En dat naast de verbeteringen die zijn doorgevoerd en die ook nog doorgevoerd moeten worden om steeds te blijven leren en ontwikkelen als organisatie.

Digitale toegankelijkheid van dienstverlening aan de inwoners, ondernemers en instellingen (Digitaal Rheden)

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
Toegankelijke effectieve en efficiënte dienstverlening. (Dorus Klomberg)	
Inwoners 24 uur per dag de mogelijkheid bieden met de gemeente een aanvraag te doen betreffende landelijk gestandaardiseerde producten en diensten.	

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: Toegankelijke effectieve en efficiënte dienstverlening. (Dorus Klomberg)	
Verbeterde digitale dienstverlening	
In 2024 is ongeveer 50% van de 580 producten en diensten van de gemeente Rheden digitaal toegankelijk gemaakt. Dit als project WMEBV binnen het programma Digitaal Rheden. Er is een actuele monitor voor de voortgang van de realisatie beschikbaar. De tweede 50% van de producten en diensten wordt door de verantwoordelijke lijnmanagers in 2025 zelf opgepakt. Op 1 januari 2026 zijn alle producten en diensten naar verwachting digitaal toegankelijk. In 2024 is ook een inventarisatie gemaakt van alle digitale ondersteuningspunten voor inwoners, dit in het kader van de wettelijke zorgplicht binnen de WMEBV.	
Volledig digitaal toegankelijke website	
In 2024 zijn er stappen gezet voor het ontwikkelen van een nieuwe website voor de gemeente Rheden. In 2025 wordt dit project verder opgepakt.	

Goed werkgever- en werknemerschap

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
Goed werkgever- en werknemerschap. (Gea Hofstede)	
Het personeel is het kapitaal van onze organisatie waarmee wij onze dienstverlening uitvoeren. Het afgelopen jaar was een uitdagend jaar, waarin de organisatie zich wendbaar heeft getoond. De tijdelijke locaties, de verhuizing en de financiële keuzes in de tweede helft van het jaar hebben druk op het personeel gelegd. Verzuimcijfers zijn daardoor ook relatief hoog. *Voor behoud en aanname van personeel hebben we ingezet op scholing, eHRM en arbeidsmarktcommunicatie. Vacatures zijn meer onder de aandacht gekomen en veelal vlot ingevuld. Tot slot heeft de actualisatie van de functie-indelingen meer tijd gekost dan verwacht. Deze wordt in 2025 afgerond.*	

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: Goed werkgever- en werknemerschap. (Gea Hofstede)	
Score aantrekkelijk werkgeverschap	
% Ziekteverzuim	
Het verzuimpercentage over 2024 was 7,2%, is licht gedaald maar wat hoger dan het landelijke gemiddelde (6,3 procent). Het hoge ziekteverzuim staat in verhouding tot alles wat we gevraagd hebben van het personeel in de tijdelijke locaties, de verhuizing en financiële keuzes in de tweede helft van het jaar.	
% tijdige en passende invulling vacatures	
Het aantal vacatures is wat gedaald ten opzichte van 2023. De vacatures die in 2024 open stonden zijn bijna allemaal goed ingevuld. Er is regelmatig inzet van werving en selectiebureaus voor het behalen van deze doelstelling. Door de financiële ombuigingen uit de kadernota is er een nieuwe besluitvormingsroute voor het invullen van vacatures en tijdelijke inhuur opgezet, deze heeft ertoe geleid dat vacatures gemiddeld iets langer open hebben gestaan.	

Interne en regionale samenwerking vanuit toegevoegde waarde

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
Interne en regionale samenwerking. (Dorus Klomberg)	

Rheden levert zowel bestuurlijk als ambtelijk belangrijke bijdragen aan de regionale ontwikkeling. Daarnaast is een traject gestart gericht op verzakelijking van de samenwerking met (dienstverlening aan) buurgemeenten.

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: Interne en regionale samenwerking. (Dorus Klomberg)	
Visie op partnerships	
In onze partnerships hebben wij ons in 2024 met name gericht op regionale samenwerking (VGGM, GMR ed.), samenwerking met buurgemeenten (o.a. vanuit bestuurskracht) en triple-helix samenwerking (met ondernemers en onderwijspartners).	
Perceptie van partners over dienstverlening	
De vruchtbare samenwerkingen waarin wij participeren getuigen van wederzijdse tevredenheid over de samenwerking. Wij doen geen expliciet onderzoek naar de beleving van de samenwerking.	
Dienstverlening De Connectie	
In maart 2024 verstuurde onafhankelijk onderzoeksbureau Enneüs een vragenlijst naar alle eindgebruikers van De Connectie. Ongeveer 2.500 collega's, verdeeld over de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden en De Connectie, konden meedoen aan het onderzoek. Uiteindelijk vulden 785 collega's de vragenlijst in. Dat maakt het onderzoek betrouwbaar. Eindgebruikers zijn in het algemeen tevreden over De Connectie. Meer dan de helft van de eindgebruikers (55%) laat weten in het algemeen (heel) tevreden te zijn over De Connectie. 30% is neutraal en 13% ontevreden. Hieruit blijkt dat 85% indicatief aangeeft dat aan de servicenormen 55% (heel) tevreden en 30% (neutraal) is voldaan. Een kwart van de eindgebruikers merkt een verbetering in de dienstverlening het afgelopen jaar. Dit laatste resultaat is een grote prestatie. Daarom kunnen wij stellen dat is voldaan aan de servicenormen.	

Verbeteren structurele inrichting van interne (administratieve) processen en systemen

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
Stevig en betrouwbaar fundament. (Dorus Klomberg)	

Met het vijfde vliegwiel van een slanke en wendbare organisatie heeft in 2025 het college in de programmabegroting 2025 de doelstelling van transparante en kwalitatieve sturing een meerjarige prominente plek gegeven. Een stevig en betrouwbaar fundament is een randvoorwaarde om hier invulling aan te geven. Vooral het programma Versterken Financiële Functie, Digitaal Rheden en de expeditie Rheden bouwen aan het stevige en betrouwbaar fundament van de financiële functie, de informatiefunctie en de organisatie. Daarmee is er op meer resultaten ingezet om het doel te realiseren dan de genoemde resultaten in de Programmabegroting 2024. In 2024 is op de gezamenlijke route verdergegaan met commitment van de organisatie, het college en de raad.

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: Stevig en betrouwbaar fundament. (Dorus Klomberg)	
Bestuurlijke P&C rapportages juist en tijdig	
Met het opstarten van het Programma Versterking Financiële Functie medio 2024 hebben we de eerste stappen gezet om de basis op orde te krijgen zodat we de P&C documenten juist en tijdig op kunnen leveren. Het programma loopt van medio 2024 tot medio 2027.	
Jaarrekeningcontrole conform planning	
De jaarrekeningcontrole over 2023 is niet geheel conform planning verlopen. Na evaluaties zijn afspraken en planning in overleg met de accountant aangepast voor de jaarrekeningcontrole 2024. Resultaten uit het programma versterken financiële functie zorgen op lange termijn voor verlichting van de druk op de planning.	
Prestatie-indicatoren inkoop	
In 2024 is verder ingezet op versterking van de onderlinge samenwerking en het zoeken naar synergie tussen Rheden en haar samenwerkingspartners, de gemeenten Arnhem en Renkum en ondersteunende organisatie De Connectie. Er is gestart met de inrichting en implementatie van een nieuw contractbeheersysteem, waarmee de vastlegging van overeenkomsten inzichtelijker wordt, de juiste informatie op het juiste tijdstip en op de juiste plaats beschikbaar is en contractmanagement beter mogelijk wordt.	

Transparante en kwalitatieve sturing

Welke doelen zijn gerealiseerd?

Doel	Voortgang
Transparante en kwalitatieve sturing. (Dorus Klomberg)	

Met het vijfde vliegwiel 'Werken aan een slanke en wendbare organisatie' heeft het college in de programmabegroting 2025 de doelstelling van transparante en kwalitatieve sturing een meerjarige prominente plek gegeven. In 2024 zijn een aantal verbeteringen afgerond, verder uitgevoerd of gestart. Afgerond is bijvoorbeeld de doorontwikkeling van de programmabegroting. Dit heeft laten zien dat er in de afgelopen jaren behoorlijke stappen zijn gemaakt in de transparantie en kwaliteit van dit sturingsdocument. Verder uitgevoerd zijn het programma Digitaal Rheden en de expeditie Rheden. Daarnaast zijn er in 2024 verbeteringen gestart zoals het nieuwe vergadermodel en het programma Versterken Financiële Functie. Daarmee zijn er meer resultaten gehaald dan de voorgenomen resultaten in de Programmabegroting 2024.

Welke resultaten zijn gerealiseerd?

Resultaat	Voortgang
Behorend bij Doel: Transparante en kwalitatieve sturing. (Dorus Klomberg)	
Digitale werkomgeving bezwaarschriften	
Inwoners kunnen hun bezwaarschriften nu digitaal indienen.	
Effectindicatoren VNG (Sustainable Development Goals) toegepast	
Het werken met effectindicatoren is doorgeschoven naar 2025. In 2024 heeft de impact van de kadernota prioriteit gekregen.	
Nota risicomanagement	
De nota Risicomanagement is opgeleverd en vastgesteld.	

Personeel & Organisatie

Organisatie

Gemeente Rheden werkt als organisatie aan duidelijke lijnen voor een goede dienstverlening. In 2024 is ingezet op het aanscherpen van de sturing door het management. Met deze aanscherping is gewerkt aan verduidelijking van onze strategische keuzes, structuur / processen (projecten en programma's) en cultuur. De dienstverlening intern en extern wordt hiermee versterkt. Hiermee is een voorzet gemaakt op een toekomstbestendige en wendbare organisatie, zoals dit in vliegwiel 5 is beschreven.

Personeelskosten 2024

In de cijfers van 2024 zien we het effect terug van de maatregelen die in het voorjaar van 2024 zijn genomen om de uitgaven externe inhuur terug te dringen. Vanaf medio 2024 worden functies alleen opengesteld na een positief advies van de adviescommissie. Dit heeft ertoe geleid, dat een aantal functies niet direct zijn ingevuld. Verder is inhuur bij langdurige ziekte beduidend afgenomen. In een aantal gevallen zijn de werkzaamheden binnen de teams door collega's overgenomen of geautomatiseerd. De inhuur bedroeg eind 2024 in het totaal 77,41 fte. Dat is een daling van 16 fte ten opzichte van de stand van eind december 2023. Het is van belang te weten dat het tijdelijke karakter van programma's zoals Migratie & Integratie, die grotendeels door het

Rijk vergoed, hierin meegenomen zijn. Als we de inhuur voor de tijdelijke opgaven eraf halen, is er sprake van een daling van 26,65 fte.

	Formatie	Bezetting	Inhuur totaal	Inhuur zonder programma Migratie & Integratie en overige projecten
31/12/2023	373,93 fte	381,65 fte	93,42 fte	66,85 fte
31/12/2024	392,37 fte	374,37 fte	77,41 fte	40,20 fte

In onderstaande tabel worden de salariskosten per programma weergegeven. Alle kosten worden in eerste instantie geboekt op de teambudgetten bij taakveld overhead (programma Bestuur & Organisatie). Vervolgens worden de kosten verdeeld naar de taakvelden binnen de drie programma's. De doorbelaste salariskosten zijn voor het grootste deel verwerkt in programma Bestuur en Organisatie.
De inhuurlasten die betrekking hebben op projecten, en waarvoor financiële dekking aanwezig is, worden hier niet meegenomen. In 2023 is dezelfde werkwijze gehanteerd. Een deel van de overschrijding, namelijk €166.000 bij programma Bestuur en Organisatie, heeft betrekking op inhuur t.b.v. het project Nieuwkomers. Dekking is opgenomen binnen dit project (zie voordeel op taakveld 6.1).

Tabel: Formatie en bezetting in euro's per programma (bedragen x € 1.000)

Programma	Begroot vast	Begroot tijdelijk (inhuur)	Realisatie vast*	Realisatie tijdelijk (flexibele schil)	Doorbel. salariskst.	Dekking uit overige budgetten	Totaal
Samenleving	12.867	90	11.488	2.084	-71		-686
Leefomgeving	10.087	121	9.555	626	127		154
Bestuur & Organisatie	11.922	346	11.348	1.729	885	-180	-104
Totaal	**34.876**	**557**	**32.391**	**4.439**	**941**	**-180**	**-636**

** inclusief bijdrage van projecten*

In deze tabel worden de salariskosten per programma weergegeven. Alle kosten worden in eerste instantie geboekt op de teambudgetten in taakveld Overhead (programma Bestuur & Organisatie). Vervolgens worden de kosten verdeeld naar de taakvelden en worden zo zichtbaar in de overige programma's. De doorbelaste salariskosten zijn voor het grootste deel verwerkt in programma Bestuur en Organisatie. De inhuurlasten die betrekking hebben op projecten, en waarvoor financiele dekking aanwezig is, worden hier niet meegenomen.
Een deel van de overschrijding, namelijk 166.000 euro binnen programma Bestuur en Organisatie, heeft betrekking op inhuur t.b.v. project Nieuwkomers. Dekking is opgenomen binnen dit project.

Voor 2023 is dezelfde werkwijze gehanteerd.

Tabel: Formatie en bezetting in euro's per programma (bedragen x € 1.000)

Programma	Begroot vast	Begroot tijdelijk (inhuur)	Realisatie vast*	Realisatie tijdelijk (flexibele schil)	Doorbel. salariskst.	Dekking uit overige budgetten	Totaal
Samenleving	10.835	1	8.907	3.357	0		-1.428
Leefomgeving	9.487	94	9.163	498	0		-80
Bestuur & organisatie	11.076	1.127	11.206	2.623	557	435	-634
Totaal	**31.398**	**1.222**	**29.276**	**6.478**	**557**	**435**	**-2.142**

** inclusief bijdrage van projecten*

Planning & Control

Doorontwikkeling programmabegroting

In 2020 heeft de Rekenkamercommissie een onderzoek uitgevoerd naar de opzet van de programmabegroting. De hoofdconclusie is als volgt:

1. Begroting sluit qua inhoud en proces onvoldoende aan bij behoefte
2. Begroting is geen coherent stuk dat voldoende basis biedt om besluiten te nemen en controlerende taak uit te voeren

N.a.v. het rekenkamer onderzoek is een traject gestart om de programmabegroting beter te laten aan te sluiten aan de behoefte van de raad, en meer geschikt te laten zijn als sturingsinstrument voor het college en de organisatie. De voorgestelde aanpak is een groeimodel, dat is gestoeld op tussentijdse evaluatiemomenten met de financiële commissie. In 2024 leverde dit een programmabegroting 2025 waarin weer een nieuwe stap is gezet in het groeimodel.

Op basis van een aantal aanbevelingen van de financiële commissie, zijn de volgende verbeteringen doorgevoerd in de programmabegroting 2025:

1. Nadrukkelijker onderscheid tussen indicatoren en resultaten. De indicatoren maken meer concreet en meetbaar welk doel we willen bereiden. Daarbij sturen we op maximaal 3 indicatoren per doel;
2. Meer scherpte aangebracht in verantwoording van doelen, op basis van het uitgangspunt dat raadsleden de aanleiding en actueel beleid kennen. Voor meer achtergrond informatie is per doel een lijst opgenomen met relevant beleid, voorzien van een mogelijkheid om door te klikken (zgn. hyperlinks);
3. De resultaten beschrijven alleen nog maar het nieuwe dat we gaan doen om onze resultaten te bereiken. Daarbij worden resultaten ook meer actief en concreet opgeschreven.
4. Voor resultaten is indicatief opgenomen wat ze mogen kosten. Hiermee wordt meer inzicht gegeven in de kosten voor wat we extra moeten doen om een doel te bereiken.

In 2024 is wederom een evaluatie uitgevoerd. Met de focus op de ombuigingen constateren we dat de uitwerking van deze verbetering nog wisselend is. Op sommige plekken in de begroting zijn de verbeteringen duidelijk zichtbaar en op andere nog niet.

Daarnaast heeft het project kwaliteit van raadsvoorstellen geleid tot een nieuwe werkwijze. In deze nieuwe werkwijze is er een expliciete relatie tussen het raadsvoorstel en het beoogde maatschappelijk effect (doel) waar het voorstel aan bijdraagt.

Het project *Doorontwikkeling programmabegroting* gaat met de evaluatie van de programmabegroting 2025 over naar een afrondende fase. Het project zal in 2025 worden afgerond resulterend in een laatste set aanbevelingen. Daarmee is de doorontwikkeling niet klaar, we blijven de P&C cyclus en documenten met elkaar verbeteren en houden elkaar scherp en alert op eenieders rol.

Doorontwikkeling risicomanagement

Risicomanagement richt zich op het identificeren, beoordelen en beheersen van risico's. We hebben in 2024 de nota risicomanagement opgesteld. Deze nota is een beschrijving van de huidige werkwijze, en geeft daarmee een overkoepelend beeld van wet- en regelgeving op het gebied van risicomanagement binnen de gemeente Rheden. De raad heeft deze nota op 17 december 2024 vastgesteld.

We hebben daarmee een kader voor het identificeren, beoordelen, en beheersen van risico’s en de communicatie daarover die de realisatie van gemeentelijke doelen kunnen beïnvloeden. In de programmabegroting is per (bestuurlijk) doel opgenomen welke risico's het bereiken van dit doel in de weg staan, in deze jaarstukken legt het College hier verantwoording op af.

Daarnaast is een nadere toelichting van de grootste financiële risico's opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing. Het risicoprofiel in deze paragraaf bestaat voornamelijk uit risico's die naar hun aard lastig, of zelfs niet, te beheersen zijn terwijl risicomanagement verder reikt dan dat en ook betrekking heeft op niet-financiële risico's.

Interne beheersing

In deze subparagraaf wordt het onderwerp financiële rechtmatigheid behandeld en wordt een toelichting gegeven op de rechtmatigheidsverantwoording van het College van Burgemeester en Wethouders. De rechtmatigheidsverantwoording zelf is opgenomen als aparte paragraaf in de jaarrekening 2024.

Achtergrond

Met ingang van de Jaarstukken 2023 moet het College van Burgemeester en Wethouders een rechtmatigheidsverantwoording opstellen en in de paragraaf Bedrijfsvoering ingaan op het onderwerp rechtmatigheid.

Dit is het tweede jaar dat het College van Burgemeester en Wethouders de rechtmatigheidsverantwoording heeft opgesteld. Doorontwikkeling moet de komende jaren niet alleen op gemeentelijk, maar zeker ook op landelijk niveau nog plaatsvinden.

Naast doorontwikkeling van de rechtmatigheidsverantwoording is er binnen onze gemeente ook sprake van doorontwikkeling op het gebied van de begroting en het versterken van de financiële functie. Ontwikkelingen die nauw met elkaar samenhangen. In dit licht is het extra belangrijk om de dialoog over de financiële rechtmatigheid tussen college en raad gaande te houden. Daarmee wordt het doel van de invoering van de rechtmatigheid – om de bestuurlijke dialoog te bevorderen – nog meer van belang.

Bruto versus netto onrechtmatigheid

Op het gebied van de begrotingsrechtmatigheid wordt onderscheid gemaakt tussen bruto en netto onrechtmatigheid. Alle significante afwijkingen, groter dan de rapportagegrens, zijn bruto onrechtmatig. Vervolgens is getoetst in hoeverre deze afwijking past binnen de afspraken die zijn gemaakt met de raad, we noemen dit acceptabele overschrijdingen. Wat acceptabel is valt terug te lezen in de financiële verordening. De afwijkingen die niet passen binnen de afspraken met de raad noemen we de netto onrechtmatigheid. De netto onrechtmatigheid is gelijk aan de bruto onrechtmatigheid, minus de “acceptabele” afwijkingen.

Verantwoordingsgrens

De verantwoordingsgrens is vastgesteld op 2% van het lastentotaal en bedraagt € 3.565 duizend.

Wanneer de totale netto onrechtmatigheid boven de verantwoordingsgrens uitkomt, moet worden geconcludeerd dat er sprake is van niet financieel rechtmatig handelen.

De bevindingen in de rechtmatigheidsverantwoording

Het college concludeert dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Het totaal aan netto financiële rechtmatigheidsfouten bedraagt € 2.053 duizend (1.15%).

In onderstaande tabel is een cumulatief overzicht opgenomen van geconstateerde rechtmatigheidsfouten over 2024. Onder de tabel leest u een nadere toelichting aan de hand van de verschillende criteriums die voor de rechtmatigheidsverantwoording van toepassing zijn. Daarnaast zijn de constateerde fouten boven de rapporteringsgrens van € 60.000 benoemd. Tot slot zijn de belangrijkste maatregelen opgenomen.

Uitkomsten Rechtmatigheidsverantwoording (bedragen x€1000)	**Bruto**	**Bruto**	**Netto**	**Netto**
A. Begrotingscriterium				
1 Overschrijding exploitatiebudgetten taakvelden begroot versus werkelijk				
Overschrijding lasten	€ 1.955		€ 774	
Onderschrijding baten	€ 104		€ 104	
Totaal		€ 2.059		€ 877
2 Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)		€ 74		€ 74
3 Niet geautoriseerde reserve mutaties		€ 0		€ 0
4 Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten		€ 0		€ 0
Subtotaal A. Begrotingsonrechtmatigheden		€ 2.134		€ 952
B. Voorwaardencriterium				
1 Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed		€ 1.091		€ 1.091
2 Overige uitkomsten Verbijzonderde Interne Controles		€ 10		€ 10
C. Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium		€ 0		€ 0
D. Totaal rechtmatigheidsfouten		€ 3.235		€ 2.053
Uitgedrukt in percentage t.o.v. lasten incl mut				1,15%

A. Toelichting bevindingen begrotingscriterium

Het begrotingscriterium gaat over de vraag: zijn alle gerealiseerde baten en lasten in overeenstemming met de door de raad vastgestelde programmabegroting inclusief alle goedgekeurde begrotingswijzigingen?
Hierbij geldt als uitgangspunt dat:

- Alle overschrijdingen van lasten en onderschrijdingen van baten (m.a.w. negatieve financiële effecten) ten opzichte van de vastgestelde begroting onrechtmatig zijn;
- Alle onderschrijdingen van lasten en overschrijdingen van baten (m.a.w. positieve financiële effecten) ten opzichte van de begroting onrechtmatig zijn wanneer deze niet zijn toegelicht in het eerstvolgende P&C document.

De over- en onderschrijdingen van lasten en baten worden toegelicht in het onderdeel 'Wat heeft het gekost?' per programma.

Het belangrijkste instrument om over- en onderschrijdingen van lasten en baten tijdig bij de raad te melden, deze door de raad te laten autoriseren, en daarmee begrotingsonrechtmatigheid te voorkomen; is de bestuursrapportage. Deze moet een zo goed mogelijke prognose vormen van de verwachte eindstanden van lasten en baten, om zo vroegtijdig afwijkingen te signaleren en een goede voorspelling te kunnen geven voor het jaarrekeningresultaat. Het college stelt zich als doel om de kwaliteit van de financiële beheersing in de brede zin en de bestuursrapportages specifiek op dit punt te verbeteren. Dit vraagt een investering in de financiële functie, waarvoor voor 2024 t/m 2027 middelen beschikbaar zijn gesteld. Het project versterken financiële functie is inmiddels opgestart.

De raad stelt de begroting vast op themaniveau. In de jaarstukken zijn de kosten dit jaar voor het eerst ook op themaniveau verantwoord. De controle op de begroting is daardoor dit jaar op themaniveau in plaats van op taakveldniveau gedaan.

Fouten in het kader van overschrijding van de exploitatiebudgetten begroot versus werkelijk is als volgt opgebouwd (1, cumulatief € 877 duizend):
Overschrijding lasten (thema's):

1. Vitaal en gezond € 220 duizend
2. Vernieuwing omgevingsbeleid € 104 duizend
3. Volkshuisvesting € 450 duizend

Onderschrijding baten (taakvelden):

1. Vernieuwing omgevingsbeleid € 104 duizend

Overschrijding investeringsbudgetten is als volgt opgebouwd (2, cumulatief € 74 duizend):

1. Zuidflank Rheden 1e Fase € 9 duizend
2. Beiltjeshof Velp Zuid € 26 duizend
3. Vervanging wegdek Laakweg € 32 duizend
4. Vernieuwing KC Robin / KC de Wensvogel € 7 duizend

Een toelichting op de kredietoverschrijding is opgenomen in de jaarrekening, onderdeel balans en toelichting.

Er is geen sprake van een netto onrechtmatigheid op de onderdelen:

- Niet geautoriseerde reserve mutaties (3, € 0 duizend)
- Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten (4, € 0 duizend).

B. Toelichting bevindingen voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium gaat over de vraag: zijn de financiële handelingen verricht volgens de daarvoor geldende wet- en regelgeving?

De controle hiervoor richt zich op meerdere onderdelen, zoals inkoop en aanbesteding, sociaal domein en subsidies. Er zijn een aantal inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed. Deze inkopen hebben vooral betrekking op langlopende inhuur van menskracht ten behoeve van specifieke kennis. Daarnaast zijn er bij de WMO een aantal dossier niet vindbaar of niet benaderbaar wat heeft geleid tot een onrechtmatigheid.

Fouten in het kader van de naleving van de Europese Aanbestedingsregels van cumulatief € 1.091 duizend is als volgt opgebouwd:

1. Onrechtmatige inhuur personeel € 828 duizend
2. Onrechtmatige inkoop ICT-diensten € 107 duizend
3. Onrechtmatige inkoop PMD zakken € 83 duizend
4. Onrechtmatige inkoop verzekeringen € 73 duizend

Fouten in het sociaal domein met betrekking tot ontbrekende of niet correct opgeslagen beschikkingen zijn op basis van extrapolatie geraamd op een onrechtmatigheid van €10 duizend. De daadwerkelijke bevinding bedraagt €230.

C. Toelichting misbruik-en oneigenlijk gebruik -criterium

Het misbruik- en oneigenlijk gebruik (M&O) -criterium gaat over de vraag: is er sprake van opzettelijk onjuiste of onvolledige informatieverstrekking om een financieel voordeel te behalen (misbruik) of van toekenning van financieel voordeel volgens de letter, maar tegen de bedoeling van de geldende wet- en regelgeving (oneigenlijk gebruik)?

M&O ziet toe op veel verschillende beleidsterreinen. Het M&O beleid is geïntegreerd binnen de

processen, er is nog geen overkoepelend M&O-beleid opgesteld. Voor zover getoetst kon worden aan M&O-beleid op deelterreinen, zijn er geen bevindingen gedaan die de rapportagegrens overschrijden.

Het college stelt zich als doel om in 2025 een overkoepelend M&O-beleid te formuleren dat als toetsingskader kan dienen voor de rechtmatigheidsverantwoording.

Beheersingsmaatregelen

Wat ons betreft is de rechtmatigheidsverantwoording een goede ontwikkeling die naadloos aansluit op onze visie op control. Een visie waarbij we uitgaan van lerend vermogen en systematisch verbeteren van de (interne) beheersing.

Wij hechten belang aan een goede interne beheersing en zijn deze aan het verbeteren. Het is echter ook belangrijk om realistisch te zijn. In een periode waarin we scherper aan de wind moeten zeilen en ons financieel perspectief om aandacht en capaciteit vraagt, willen wij door het stellen van prioriteiten ook in 2025 verbeteringen realiseren. We blijven sturen op de koers die we vorig jaar zijn ingezet met als belangrijke prioriteiten het beheersen van arbeidskosten (inhuur) en het versterken van de financiële functie, waarbij budgetbeheer in het komende jaar een belangrijk speerpunt zal zijn.

De uitkomsten van de rechtmatigheidsverantwoording 2024 houdt ons een goede spiegel voor op zowel de stappen die we gemaakt hebben als de stappen die we nog te zetten hebben.

Verbonden Partijen

Het doel van deze paragraaf is de Raad inzicht te verschaffen in beleidsmatige en financiële betrokkenheid en risico's van de gemeente Rheden in private en publiekrechtelijke organisaties. In de Financiële verordening is vastgelegd dat in de programmabegroting van elk van de verbonden partijen wordt weergegeven: het openbaar belang, het eigen vermogen, de solvabiliteit, het financieel resultaat en het financieel belang alsmede de aanwezige financiële risico's en de zeggenschap van de gemeente. Verder dient in elk geval te worden ingegaan op nieuwe verbonden partijen, het beëindigen van bestaande verbonden partijen, het wijzigen van bestaande verbonden partijen en eventuele problemen bij bestaande verbonden partijen.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (artikel 15) definieert een verbonden partij als een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk- én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is, dan wel het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

In een enkel geval is de jaarrekening 2024 niet tijdig ontvangen. in die gevallen wordt volstaan met de cijfers uit de jaarrekening 2022 / 2023.

Gerelateerd aan de definitie van verbonden partijen in het BBV kent de gemeente Rheden de volgende verbonden partijen in 2024:

Rechtsvorm	Verbonden partij	Verbonden programma
	Modulair Gemeentelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (MGR)	1. Samenleving 2. Leefomgeving
	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)	1. Samenleving 3. Bestuur en organisatie
	Stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden	3. Bestuur en organisatie
	Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen (DRAN)	1. Samenleving
	Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	2. Leefomgeving
	Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen	1. t/m 3.
	Gelders Archief	3. Bestuur en organisatie
	De Connectie	3. Bestuur en organisatie
	Euregio Rijn-Waal	2. Leefomgeving
	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	3. Bestuur en organisatie
Overige verbonden partijen	Alliander N.V.	3. Bestuur en organisatie

Modulair Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De MGR SDCG kent drie programma's, waarbinnen zij de haar opgedragen taken regionaal uitvoert in zes modules. Met er boven een kleine beheerorganisatie die voldoende is toegerust om de taken waarin gemeenten willen samenwerken, effectief, efficiënt en in samenhang uit te voeren.

De programma's met de zes modules zijn als volgt:

- Programma Zorg met de modules Inkoop Zorg en Regionale Facilitering Zorg;
- Programma Onderwijs met de module Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL);
- Programma Participatie met de modules WerkgeversServicepunt (WSP), Werkgeverschap Sociale Werkvoorziening (WgSW) en Contractmanagement Inburgeringstrajecten.

Het programma Zorg richt zich op inkoop van maatwerkvoorzieningen voor de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning. In 2024 is de module Regionale Facilitering Zorg aan het programma Zorg toegevoegd. Binnen deze module wordt uitvoering gegeven aan het regiosecretariaat Zorg, regioadvies jeugd en enkele regionale projecten.

Binnen het programma Onderwijs worden de belangen behartigd van de aan de samenwerkingsmodule RBL deelnemende gemeenten op het gebied van de uitvoering van de leerplichtwet en de wettelijke taken van het Doorstroompunt (voor heen Regionaal Meld- en Coördinatiepunt).

Het programma Participatie focust zich o.a. op de ondersteuning van werkgevers bij arbeidsgerelateerde vraagstukken met daarbij het accent op de (inclusieve) personeelsvraag en op het plaatsen van werkzoekenden/uitkeringsgerechtigden uit de bestanden van gemeenten om daarmee uitstroom uit de uitkering te bevorderen. Daarnaast richt het programma zich op het formeel werkgeverschap voor SW medewerkers en op contractbeheer en contractmanagement van inburgeringstrajecten.

Zeggenschap

De hoofdstructuur van de MGR bestaat uit een algemeen bestuur (AB) en een dagelijks bestuur (DB). Alle deelnemende gemeenten vaardigen 1 vertegenwoordiger namens het college af in het AB dat daarmee uit 11 leden bestaat.

De MGR als openbaar lichaam is een samenwerkingsvorm met rechtspersoonlijkheid. Gemeenten dragen (uitvoerende) verantwoordelijkheden over aan de MGR en hebben daarmee minder lokale autonomie. Het betreft hier uitvoeringstaken, waarbij de beleidsverantwoordelijkheid blijft liggen bij de gemeente (raad en college).

Programmadoelstelling

De deelname aan de MGR levert een bijdrage aan de programmadoelstellingen van het programma Samenleving.

De beleidsvoornemens

Met deze samenwerking beogen we een flexibele regionale samenwerkingsconstructie voor het sociaal domein, die voldoende is toegerust de taken waarin gemeenten willen samenwerken effectief, efficiënt en in samenhang uit te voeren.

De MGR ''staat'' na een aanloopfase met relatief veel tijd en aandacht voor het inrichten van de organisatie en processen. Zij richt zich nu op het regionale samenspel van afstemming, beleidsontwikkeling en uitvoering en het versterken van de onderlinge samenhang tussen modules.

Bij de module Inkoop Zorg hebben in 2024 meerdere onderzoeken plaatsgevonden die bijdragen aan een hogere kwaliteit van dienstverlening door Inkoop SDCG, aan een betere beheersing van (zorg)kosten en aan het beschikbaar hebben van voldoende passende zorg. Verder zijn in de doorontwikkeling van zorgvormen, de inkoop en het contractmanagement zowel nieuwe producten toegevoegd als bestaand zorgaanbod gewijzigd en verbeterd.

De module Regionale Facilitering Zorg stond in het teken van opbouw van de module, die bestaat uit het Regioadvies Jeugd en het Regiosecretariaat. Door het Regioadvies Jeugd is uitvoering gegeven aan het Regionaal Uitvoeringsplan Jeugd 2024.

In 2024 is een nieuwe organisatiestructuur van het RBL geïmplementeerd en is de leerplichtformatie uitgebreid. Met de nieuwe structuur wordt de verbinding met (lokale) ketenpartners, de kwaliteit van dienstverlening en deskundigheidsbevordering om goed te kunnen inspelen op alle ontwikkelingen versterkt.

Het Werkgeversservicepunt (WSP) is strategisch partner, een gids voor de werkgevers en draagt bij aan het bij elkaar brengen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. In 2024 is in de regio Midden-Gelderland gestart met de hervorming van de arbeidsmarkt infrastructuur. Daarmee sluit de regio aan bij de landelijke ontwikkelingen. Onderdeel daarvan is het toewerken naar een Regionaal WerkCentrum (RWC) waarbinnen de werkgeversdienstverlening wordt opgenomen. In dit bestuurlijke en samenwerkingsproces neemt het WSP actief deel.

In 2024 hebben de 11 gemeenten een besluit genomen over de voortzetting van de afspraken en de voorwaarden die daarvoor gelden met Scalabor. Hetzelfde geldt voor de MGR en voor Scalabor. Besloten is om voor een periode van drie jaar (2026-2028) de samenwerking voort te zetten.

Voor de module Contractmanagement Inburgering (CmI) is in 2024 de startende samenwerking ingevuld met deelname aan de regionale werkgroep Inburgering en het verbinden van de Regionaal verbinder statushouders. Daarnaast hebben de aanbieders van inburgeringstrajecten een SROI-verplichting waarbij het steunpunt SROI (onderdeel van het WSP) ondersteuning biedt.

Financiële informatie

Financieel overzicht					(x € 1.000)
Jaar	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2023 JR	714	7.149	0	7.085	0
2024 JR	560	4.512	0	7.179	0

Risico’s

Niet zozeer een risico maar wel goed te benoemen is dat door de uitvoering van deze taken bij een gemeenschappelijke regeling te beleggen, de directe autonomie met betrekking tot de uitvoering ook is overgedragen.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM), Arnhem

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De uitvoering op basis van de wet veiligheidsregio's en de gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden. De VGGM is een samenwerkingsverband op het gebied van brandweer (hulpverlening), volksgezondheid (GGD) en rampenbestrijding/ crisisbeheersing. Veiligheid en gezondheid zijn in de regio de kerntaken.

Zeggenschap Gemeente

De burgemeester maakt deel uit van het dagelijks bestuur van de VGGM en algemeen bestuur van de VGGM. De Wethouder Volksgezondheid/ WMO neemt deel aan de bestuurscommissie van de VGGM.

Programmadoelstelling

De VGGM levert een bijdrage aan de doelstellingen van:

1. Programma bestuur en veiligheid, onderdeel een veilige leefomgeving;
2. Programma welzijn, onderdeel opvoeden en opgroeien.

Bereikt

Brandweer/crisisbeheersing
De implementatiefase van de reorganisatie van brandweer en crisisbeheersing is gestart. Vorig jaar is de structuur vastgesteld en dit jaar hebben de nieuwe afdelingsmanagers gezamenlijk het organisatie- en implementatieplan vormgegeven.

GGD (Jeugdgezondheidszorg & Algemene Gezondheidszorg)
Door verschillende ontwikkelingen loopt de GGD tegen de grenzen van haar capaciteit aan. Daarom is er samen met gemeenten gewerkt aan toekomstplannen voor de GGD met bijbehorende financiering.

Bedrijfsvoering
Er is een programma Samen. Beter. Bedrijfsvoeren opgesteld dat nadrukkelijk aandacht heeft voor de versterking van de planning & control cyclus en versterking van de bewaking van de bedrijfsvoeringsprocessen binnen de organisatie.

Financiële informatie

Financieel overzicht					(x € 1.000)
Jaar	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2023 JR	9.309	48.887	1.730	4.246	0
2024 JR	14.331	47.664	* 4.058	4.986	0

* Het resultaat bedraagt 4.058K (positief). De VGGM heeft voorgesteld om hiervan € 1,5 mln te gebruiken om de algemene reserve van de VGGM te verhogen. Discussie loopt nog of niet het volledige saldo teruggestort moet worden naar de deelnemende gemeenten.

Risico's

Het financiële risico bestaat uit onzekerheid van hiervoor genoemde ontwikkelingen en daarmee de financiële bijdrage aan de VGGM.

Stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden

Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden is verantwoordelijk namens de gemeenten om zorg te dragen voor de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling, vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO).

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Het uitvoeren van taken op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling als bedoeld in de WMO in de regio Gelderland-Midden.

Zeggenschap

De burgemeester maakt deel uit van dagelijks en algemeen bestuur van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) en de Stichting Veilig Thuis (VT) valt hier als een onafhankelijke stichting onder. Belangrijke besluiten van het bestuur moeten ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht worden voorgelegd. Ieder lid van de Raad van Toezicht heeft één stem. Besluiten worden in beginsel genomen met een meerderheid van stemmen.

Programmadoelstelling

De Stichting Veilig Thuis levert een bijdrage aan de doelstellingen van:

1. programma bestuur en veiligheid, onderdeel een veilige leefomgeving;
2. programma welzijn, onderdeel opvoeden en opgroeien.

Ontwikkelingen

- De instroom van de gegeven adviezen is gestegen, mede door publieksactie en communicatie. Daar staat tegenover dat het Tijdelijk Huisverbod fors minder is.
- VT ziet een toename aan complexe casussen, dit is een landelijk beeld bij de verschillende partners in de veiligheidsketen.
- Door de wachtlijsten in de zorgketen kan VT casuïstiek niet altijd snel overdragen. Ook VT heeft een wachtlijst. Mede door de complexere problematiek, personeelstekort en het niet door kunnen zetten van casuïstiek.

Financiële informatie

Financieel overzicht					(x € 1.000)
Jaar	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2023 JR	350	1.284		284	0
2024 JR	140	1.487		337	0

Risico's

Het risico is beperkt tot de financiële bijdrage aan de Stichting Veilig Thuis.

Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen, formeel de Bedrijfsvoering Organisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN), is een Gemeenschappelijke Regeling van 18 gemeenten in de regio voor de uitvoering van het gemeentelijk doelgroepenvervoer. Doelgroepenvervoer is vervoer waar inwoners op grond van Wmo, Jeugdwet of Onderwijswetgeving aanspraak maken.

Doel van de Gemeenschappelijke Regeling is ontwikkeling en instandhouding van een hoogwaardig systeem van doelgroepenvervoer. Het vervoer wordt aangeboden onder de naam Avan.

Met de provincie Gelderland heeft de BVODRAN een samenwerkingsovereenkomst gesloten. In deze overeenkomst komen de provincie Gelderland en de BVODRAN overeen dat de vervoersorganisatie het aanvullend openbaar vervoer voor de provincie Gelderland uitvoert.

Zeggenschap

Namens de gemeente Rheden is één wethouder lid van het Bestuur. Alle gemeenten hebben één stem. Bij stemming wordt besloten op basis van gewone meerderheid. Er is voorzien in een gewogen besluit op basis van inwonertal. Een gemeente kan hiervoor een schriftelijk verzoek indienen voorafgaand aan de betreffende bestuursvergadering.

Programmadoelstelling

Via onze deelname in de vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen leveren wij een bijdrage aan de programmadoelstellingen "Wij bevorderen de zelfredzaamheid van inwoners in hun dagelijkse leven" en "wij stellen kwetsbare inwoners in staat om mee te blijven doen in de samenleving.

Financiële informatie

Financieel overzicht					(x € 1.000)
Jaar	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2023 JR	0	10.691	3.288	1.572	0
2024 JR	0	10.103	1.991	1.622	0

Risico's

De meerjarenbegroting is aan fluctuaties onderhevig als gevolg van de prognoses van de vervoersomvang, de subsidie vanuit de Provincie en de effecten van de nieuwe aanbesteding. Dit kan de hoogte van de gemeentelijk bijdrage sterk beïnvloeden.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA), Arnhem

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) is per 1 april 2013 gestart. Gemeente Rheden heeft de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht en handhaving (vth-taken) op het gebied van milieu ondergebracht in ODRA. Daarnaast ondersteunt ODRA in milieuadvisering. Doel van de samenwerking in deze regeling is kwaliteitsverbetering, het verhogen van de robuustheid en het efficiënter kunnen uitvoeren van deze grotendeels wettelijk voorgeschreven taken.

Zeggenschap gemeente

De portefeuillehouder is lid van het Algemeen Bestuur dat bestaat uit 11 personen. Van de 102 stemmen heeft Rheden 8 stemmen. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit 5 leden. Eén lid vertegenwoordigt de gemeenten Doesburg, Renkum, Rheden en Rozendaal.

Programmadoelstelling

ODRA draagt bij aan de programmadoelstellingen van het programma Leefomgeving.

Beleidsvoornemens en ontwikkelingen

ODRA geeft uitvoering aan de VTH-taken op het gebied van milieu door middel van een dienstverleningsovereenkomst en een jaarlijks uitvoeringsprogramma.

Vanaf 2020 is de begroting van ODRA gebaseerd op beheerste outputfinanciering. In 2024 heeft ODRA een Meerjarenprogramma 2025-2028 (MJP) vastgesteld, waarin ODRA de ambities van de partners heeft uitgewerkt in ontwikkelrichting en in prioritering in de uitvoering.

Landelijk zijn in 2023 robuustheidscriteria voor omgevingsdiensten vastgesteld. ODRA is volgens deze criteria op dit moment een robuuste organisatie. ODRA verwacht echter over enkele jaren te klein te zijn door de steeds complexer wordende maatschappij en wet- en regelgeving. In 2023 heeft het bestuur van ODRA daarom besloten samenwerking en eventueel fusie met andere Gelderse omgevingsdiensten te verkennen. Eind 2024 heeft het bestuur van ODRA besloten fusie met de Omgevingsdienst Regio Nijmegen nader te onderzoeken. Tegelijkertijd loopt er ook een Gelders traject om te komen tot minder omgevingsdiensten in Gelderland.

Financiële informatie

Financieel overzicht					(x € 1.000)
Jaar	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2023 JR	713	7.243	144	685	0
2024 JR	803	6.622	67	710	0

Risico's

Outputfinanciering brengt een aantal (financiële) risico's met zich mee, we noemen de volgende:

- meer vraaggericht werk dan waar in de begroting van Rheden rekening mee is gehouden.
- minder vraag door andere partners dan waar in de begroting van ODRA rekening is gehouden. Wanneer de vraag sterk afneemt, kunnen waarschijnlijk niet alle vaste kosten worden gedekt en wordt van alle partners een aanvullende bijdrage gevraagd.

Verder zijn er onzekerheden rond:

- afgesproken is dat een eventuele fusie niet mag leiden tot meer kosten voor de deelnemers. Inherent aan een fusieproces zijn financiële risico's;
- landelijk is een andere financieringssystematiek van omgevingsdiensten ontwikkeld. ODRA gaat deze systematiek implementeren. Mogelijk brengt dit herverdelingskosten mee.
- de Omgevingswet maakt het werk complexer. Kentallen van diverse producten staan hierdoor onder druk;
- met de kennis van nu is gebleken dat bij de start van ODRA in 2013 te weinig aandacht is besteed aan informatiebeheer, waaronder archivering. ODRA heeft in 2023 een Visie informatiebeheer op laten zetten en ontwikkelt het informatiebeheer stapsgewijs en integraal. Mogelijk vraagt dit komende jaren nog een inhaalslag en extra kosten;
- de krapte in de arbeidsmarkt wordt bij de omgevingsdiensten al duidelijk gevoeld. Zeker specialisten zijn moeilijk vindbaar. De kosten van externe inhuur van medewerkers nemen hierdoor toe.

ODRA heeft afgelopen jaren laten zien strak te sturen op uitvoering binnen de begroting. Daarnaast heeft ODRA een algemene reserve van 644k (raming eind 2024) om tegenvallers zelf op te vangen. Als Rheden kunnen we enigszins sturen om meer vraaggericht werk incidenteel te compenseren met minder regulier werk.

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

In de gemeenschappelijke regeling "Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen" (GMR) bundelen, sinds 2021, 18 gemeenten met ruim 800.000 inwoners hun krachten om in balans een schaalsprong (Groene Groei) te realiseren. De ambitie is om de groei van wonen, werken, mobiliteit, energietransitie, verduurzaming en natuurversterking zo te realiseren dat we een balans vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen groene leefkwaliteit. Om dit te bereiken zijn de 18 gemeenten samen aan de slag met vijf opgaven;

- Groene groeiregio (verbinden van ruimtelijke opgaven en woningbouw)
- Productieve regio (economie en arbeidsmarkt)
- Ontspannen regio (leefbaarheid, natuur en landschap, cultuur en erfgoed)
- Verbonden regio (mobiliteit en bereikbaarheid)

- Circulaire regio (circulariteit, duurzaamheid, klimaat en energie)

Daarbij werkt de GMR nauw samen met The Economic Board, de provincie, de regio Foodvalley en de waterschappen, het Rijk (verschillende departementen) en andere maatschappelijke partners. Gemeente Rheden participeerde in 2024 in alle GMR-opgaven.
De financiële bijdrage van Rheden bedroeg in 2024 € 400.000 incl de bijdrage aan The Economic Board.

Ontwikkelingen

In 2024 hebben wij vanuit economie, innovaties en transities ons ingezet voor de verdere versterking van de brede welvaart in Lifeport Regio Arnhem Nijmegen. In 2024 hebben we samen met ondernemers, overheid en kennisinstellingen uit Lifeport Regio Arnhem Nijmegen een talentplan ingediend als onderdeel van het Nationaal Versterkingsplan Microchip-talent bij het Rijk en Brainport Eindhoven. Sindsdien hebben we, samen met ons consortium, de plannen verder uitgewerkt en afgestemd met partners. Er is veel ingezet om de tweede semicon-regio van Nederland te versterken en zo bij te dragen aan de groei en continuïteit van de Nederlandse halfgeleiderindustrie. Eveneens hebben we afgelopen jaar hard gewerkt met veel partners aan de projecten en programma's waaronder de Regio Deal. Voor de realisatie van een nieuw strategisch plan 2026-2030 is een evaluatie gehouden onder meer dan 40 stakeholders (triple helix), overheden waaronder de Groene Metropoolregio (GMR), bedrijfsnetwerken en maatschappelijke organisaties.. Dit plan, ontwikkeld in samenwerking met partners, richt zich op duurzame groei en brede welvaart. Samen met bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen en overheden versterken we de economie en het welzijn van onze inwoners.

De gemeenteraad van Rheden is met 2 leden vertegenwoordigd in de Regionale Agenda Commissie (RAC).

Financiële informatie

Financieel overzicht					(x € 1.000)
Jaar	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2023 JR	381	5.324	198	369	0
2024 JR	372	6.729	679	400	39

Van het positieve jaarrekeningresultaat 2024 van € 679.000 zal de GMR het corresponderende aandeel van Rheden van € 38.988 terugstorten.

Risico's

De regionale samenwerking in GMR-verband is nog jong en opereert in een dynamische maatschappelijke, bestuurlijke en economische context.

De opgaven zijn complex en concurreren met elkaar om schaarse ruimte. De urgentie van de opgaven (woningbouw, natuurversterking, drinkwaterreserves, energie-transitie, reductie van emissies zoals CO2 en Stikstof, mobiliteitsknelpunten, recreatiedruk, circulaire economie, ed.) neemt toe. Het Rijk oefent druk uit om te versnellen, maar de uitvoeringscapaciteit staat onder druk.

De uitkomsten van provinciale verkiezingen brengen onzekerheden met zich mee onder andere m.b.t. de politieke prioriteiten en aanpak van opgaven.

Ook is de economische context, met de naweeën van de Corona-pandemie, momenteel mede ten gevolge van geopolitieke onrust en sterke inflatoire effecten, een onzekere factor. Deze algemene risico's zijn nog onverkort van toepassing.

Gemeenschappelijke regeling Gelders Archief, Arnhem

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Het beheer van archiefbescheiden vindt plaats door de verschillende overheden zelf op grond van de Archiefwet 1995. De hoofdtaak van het Gelders Archief is het beheren van de overgebrachte archieven en collecties van de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland. Het Gelders Archief draagt zorg voor het behoud van archieven van overheden en particulieren die voor blijvende bewaring in aanmerking komen. Dit is een wettelijke taak op basis van de Archiefwet 1995. Het Gelders Archief is tevens toezichthouder op het beheer van niet-overgebrachte archiefbescheiden en geeft vanuit haar inspectietaak aanbevelingen om het informatie- en archiefbeheer te verbeteren. Het Gelders Archief maakt archieven toegankelijker en ontwikkelt onderwijsprogramma’s.

Zeggenschap

Het algemeen bestuur bestaat uit 6 leden. De burgemeester van Renkum vertegenwoordigt in het algemeen bestuur de gemeenten Renkum, Rozendaal en Rheden.

Programmadoelstelling

Het Gelders Archief draagt bij aan de programmadoelstellingen van het programma overhead, onderdeel de ondersteuning van het primaire proces.

Financiële informatie

Financieel overzicht					(x € 1.000)
Jaar	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2023 JR	852	20.094	-60	257	0
2024 JR	1.394	19.223	603*	279	0

***** Van het resultaat 2024 is een bedrag van bijna € 569K ingezet als bestemmingsreserve voor de Strategische agenda 2025-2028. Als netto-resultaat blijft dan nog 8K over.

Risico’s

De deelneming aan het Gelders Archief is beperkt tot een lumpsumverdeling. De lumpsum bijdrage is gebaseerd op de werkelijk in te brengen dossiers gegenereerd vanuit de gemeentelijke organisatie. Voorheen was de lumpsumbijdrage gebaseerd op de oorspronkelijk ingebrachte dossiers in strekkende meters.

De Connectie

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De gemeente Rheden heeft in 2017 een groot deel van haar bedrijfsvoeringstaken ondergebracht in De Connectie. In de bedrijfsvoering organisatie De Connectie werken Arnhem, Renkum en Rheden samen op het gebied van bedrijfsvoeringstaken.

Zeggenschap

De gemeente Rheden wordt in het bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder bedrijfsvoering.

Programmadoelstelling

De Connectie draagt bij aan de doelen benoemd in paragraaf E. Bedrijfsvoering en Programma 3 Bestuur en organisatie.

De beleidsvoornemens

De Connectie komt voort uit een gezamenlijke noodzaak en behoefte van de gemeenten om de krachten te bundelen op het gebied van bedrijfsvoering. De doelen van deze samenwerking zijn geformuleerd als de 5 K's: Kwaliteit van de (digitale) dienstverlening minimaal op hetzelfde niveau te houden, Kosten reduceren (door leveren van meer kwaliteit en/of lagere kosten), Kwetsbaarheid verkleinen (door het bieden van continuïteit), Kansen te bieden aan medewerkers. Met de later toegevoegde K van klant wordt expliciet het belang van goede samenwerking met de gemeenten en andere afnemers en de klantgerichte dienstverlening binnen die samenwerking, benadrukt.

In 2024 zijn vervolgstappen gemaakt in de ontwikkeling naar outputsturing en -bekostiging. Er heeft een validatie van het kostprijsmodel plaatsgevonden. Toepassen van het kostprijsmodel geeft inzicht in de kosten van de werkzaamheden die wij van De Connectie vragen. Een eerste toepassing maakt inzichtelijk dat onverkort toepassen van dit model leidt tot herverdelingseffecten. Dit inzicht heeft bijgedragen aan het voornemen tot heroriëntatie op de samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering.

De colleges van Arnhem, Rheden en Renkum hebben in 2024 de intentie uitgesproken om De Connectie om te vormen tot een centrumregeling bij de gemeente Arnhem. De voorbereiding van de besluitvorming hierover (door de gemeenteraden) is in 2024 gestart.

Een belangrijk gegeven hierbij is dat het in 2024 uitgevoerde klanttevredenheidsonderzoek onder eindgebruikers aangeeft dat eindgebruikers over het algemeen tevreden zijn over De Connectie. Het onderzoek heeft waardevolle inzichten opgeleverd die worden gebruikt om de beleving van de dienstverlening te verbeteren. Met vastgestelde Kritische Prestatieindicatoren (KPI's)wordt de dienstverlening objectief meetbaar gemaakt. Hierin zijn het afgelopen jaar groten stappen gemaakt.

In 2024 is gezocht naar besparingen in de bedrijfsvoering. Vanuit de gemeenten is gekeken naar besparingen op de afname van diensten van De Connectie. Vanuit De Connectie is gekeken naar mogelijkheden te besparen op de eigen, interne bedrijfsvoering. De realisatie van de gevonden besparingen is voorzien voor 2025 en zal verwerkt worden in de begroting 2025.

Eind 2024 is het nieuwe gemeentehuis succesvol in gebruik genomen. De Connectie heeft met name op het gebied van ICT en Facilitaire Zaken grote inspanning verricht om de ingebruikname tijdig en goed te laten verlopen.

Financiële informatie

Financieel overzicht					(x € 1.000)
Jaar	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2023 JR	4.073	17.199	1.947	9.767	0
2024 JR	508	16.772	-1.155	9.814	0

Risico’s

Het traject voor uitwerking van de intentie van de voorgenomen omvorming in de samenwerking op het gebied van bedrijfsvoering, is recent opgestart. Er zijn op dit moment nog geen grote risico's in beeld. Een belangrijk uitgangspunt bij de omvorming is de continuïteit van de bedrijfsvoering. Aandacht voor de risico's komt terug in de besluitvorming rondom de omvorming, en eerder mochten de bevindingen dit noodzakelijk maken.

Voor de lijst met financiële risico’s verwijzen we u graag naar de jaarstukken 2024 van De Connectie.

Het afgelopen jaar is De Connectie door de gemeenten niet volledig gecompenseerd voor loon- en prijsstijgingen. Een structureel begrotingstekort is afgewend door keuzes in de dienstverlening en besparing op de eigen bedrijfsvoering van De Connectie. Gezien de financiële onzekerheden waar de gemeenten mee te maken hebben, houdt De Connectie opnieuw rekening met een begrotingstekort door het uitblijven van volledige compensatie voor loon- en prijsstijgingen door de gemeenten.

Euregio Rijn-Waal

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De Euregio werkt sinds 1958 aan de opbouw en versterking van grensoverschrijdende structuren. De Euregio is een openbaar lichaam naar buitenlands (Duits) recht en bestaat uit ca. 55 lidorganisaties. Tot de lidorganisaties behoren onder meer gemeenten, regionale overheden en kamers van koophandel uit de grensregio.

Zeggenschap

De Euregioraad bestaat uit 149 leden, die tenminste twee keer per jaar bijeenkomen. Rheden heeft drie vertegenwoordigers in de Euregioraad. De mate van zeggenschap is gering. Het dagelijks bestuur is in 2019 uitgebreid van zeven naar acht leden. Ter voorbereiding van de raadsbesluiten zijn er drie commissies ingesteld:

- Commissie voor Grensoverschrijdende Verstandhouding
- Commissie voor Economische Aangelegenheden
- Commissie voor Financiën en Projecten

Een specifieke financiële controlecommissie controleert de jaarrekening.

Programmadoelstelling

De deelname aan de Euregio Rijn-Waal levert voornamelijk een bijdrage aan de programmadoelstellingen van programma's Gebiedsontwikkeling, Economie en Welzijn.

Beleidsvoornemens

Gelet op de wijze waarop de Euregio Rijn/Waal het openbaar belang behartigt, is er voor de gemeente geen reden om het beleid te wijzigen.

Financiële informatie

Financieel overzicht					(x € 1.000)
Jaar	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2023 JR	2.650	29.943	-86	11	0
2024 JR	2.577	39.553	-37	11	0

Risico’s

Het risico is beperkt tot de gemeentelijke bijdrage.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Den Haag

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. De gemeente Rheden heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op aandelen die de gemeente bezit.

Door de gemeente Rheden zijn geen specifieke doelstellingen m.b.t. de participatie in de BNG (in 2014 en navolgende jaren) geformuleerd. De omvang van het stemrecht in de BNG biedt geen (potentiële) mogelijkheden om als individuele gemeente op beleidswijzigingen te sturen.

Zeggenschap

Wethouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Rheden in de aandeelhoudersvergadering. Het percentage aandelen van de gemeente Rheden is 0,336%. De zeggenschap is dus uiterst minimaal.

Programmadoelstelling

De BNG levert een bijdrage aan de programmadoelstellingen voor programma 3 Bestuur en Organisatie.

Beleidsvoornemens

Behoud van het aandelenbezit BNG, primair vanuit het oogpunt van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de gemeenten om gezamenlijk de financiering van de publieke taak zo efficiënt mogelijk te organiseren. Expertise op dit vlak ligt bij de BNG. Daarnaast ontvangt de gemeente Rheden dividend uit het aandelenbezit.

Financiële informatie

Financieel overzicht					(x € 1.000)
Jaar	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2023 JR	4.721	110.819	254.000	0	343
2024 JR	4.777	123.614	294.000	0	470

*) Bijdrage aan gemeente zijn ontvangen dividenden.

Risico's

In het gemeentelijke risicoprofiel zijn geen risico's opgenomen ten aanzien van het aandelenbezit BNG door de gemeente Rheden. Het theoretisch risico voor de gemeente Rheden ligt vervat in het moeten bijstellen van de hoogte van de waardering op de balans van de onderhavige aandelen. Gezien de omvang van het gerealiseerd rendement is herwaardering niet aan de orde. Daarnaast bestaat de kans dat de gemeente een lager dividend ontvangt dan in de begroting wordt voorzien. Periodiek wordt de verwachte omvang van de te verkrijgen dividenden herijkt, wat ertoe leidt dat het (potentieel) risico in de lopende exploitatie wordt opgevangen.

Het bruto dividend over 2023 van € 403.847 is in 2024 uitgekeerd. Over het jaar 2024 heeft de BNG een nettowinst behaald van € 294 miljoen (€ 2,51 per aandeel), een stijging van € 40 miljoen t.o.v. 2023. Van de winst over 2024 wordt voorgesteld om € 140 miljoen uit te keren als dividend. Dit zal in 2025 worden uitbetaald en meegenomen worden in de cijfers over 2025 (Voor Rheden: ruim 470K).

Alliander N.V.

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Netwerkbedrijf Alliander beheert regionale energienetwerken en levert netwerk gerelateerde diensten op het gebied van complexe energie-infrastructuren en de openbare ruimte.

Door de gemeente Rheden zijn geen specifieke doelstellingen m.b.t. de participatie in de Alliander geformuleerd; er is sprake van participatie op basis van een historisch gegroeide situatie. De omvang van het stemrecht in de Alliander biedt geen (potentiële) mogelijkheden om als individuele gemeente op beleidswijzigingen te sturen.

Zeggenschap

De gemeente heeft stemrecht via het platform Nuval namens de deelnemende gemeenten. Het percentage aandelen dat de gemeente Rheden heeft is 0,043%. Zeggenschap is uiterst minimaal.

Programmadoelstelling

Alliander levert een bijdrage aan de programmadoelstellingen voor programma 3 Bestuur en Organisatie.

Beleidsvoornemens

Het beleidsvoornemen is behoud van het aandelenbezit, primair vanuit het oogpunt van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de gemeenten om invloed te houden op de wijze waarop Alliander haar diensten levert.

De gemeente Rheden ontvangt dividend uit het aandelenbezit. De huidige aandelen Alliander zijn voor € 184.560 op de balans gewaardeerd (verkrijgingswaarde).

Financiële informatie

Financieel overzicht					(x € 1.000)
Jaar	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2023 JR	4.749.000	6.897.000	267.000	0	35
2024 JR	6.038.000	6.918.000	976.000	0	23

*) Bijdrage aan gemeente zijn ontvangen dividenden.

De gemeente Rheden heeft in 1997 een eeuwig durende lening van € 1.948.532 aan Alliander verstrekt. Jaarlijks ontvangen we hierover rente ad € 194.853. Inmiddels is er in december 2023 een vaststellingsovereenkomst getekend tussen Alliander en de gemeenten Apeldoorn, Brummen en Rheden. In de vaststellingsovereenkomst is opgenomen dat de looptijd van de lening is bijgesteld naar 1 december 2029.

Risico’s

In het gemeentelijke risicoprofiel zijn geen risico’s opgenomen ten aanzien van het aandelenbezit Alliander door de gemeente Rheden. Het theoretisch risico voor de gemeente Rheden ligt vervat in het moeten bijstellen van de hoogte van de waardering (€ 184.560) op de balans van de onderhavige aandelen. Gezien de omvang van het gerealiseerd rendement is herwaardering niet aan de orde. Daarnaast bestaat de kans dat de gemeente een lager dividend ontvangt dan in de begroting wordt voorzien. Periodiek wordt de verwachte omvang van de te verkrijgen dividenden herijkt, wat ertoe leidt dat het (potentieel) risico in de lopende exploitatie wordt opgevangen.

Het bruto dividend over 2023 van € 74.723 is in 2024 uitgekeerd. Van de winst over 2024 is een éénmalig dividend in verband met de verkoop van Kenter uitgekeerd in april 2024 (totaal € 53 mln, voor Rheden ruim 23K). Het restant van € 95,8 mln (€ 148,8 - € 53 mln) zal als dividend worden uitgekeerd in 2025 aan de aandeelhouders (voor Rheden bijna 42K) . Dit wordt meegenomen in de cijfers over 2025.

Grondbeleid

De paragraaf grondbeleid geeft inzicht in het grondbeleid en de doelstellingen die worden nagestreefd. Tevens wordt in deze paragraaf de financiële positie van de grondexploitatie uiteengezet. Deze paragraaf kent de volgende indeling:

- Wettelijke eisen en informatievoorziening;
- Uitgangspunten grondbeleid;
- Financiële uitgangspunten grondexploitatie;
- Resultaten grondexploitatie;
- Ontwikkeling bufferreserve;
- Winstneming grondexploitatie;
- Risico's.

In de paragraaf grondbeleid wordt inzicht verschaft in de resultaatverwachting van de grondexploitaties zoals deze blijkt uit de jaarrekening 2024 in vergelijking met de prognoses volgens de overeenkomstige paragraaf in de begroting 2025. Momenteel heeft de gemeente Rheden één grondexploitatie, namelijk "IJssel District".

Wettelijke eisen en informatievoorziening

De verslagleggingsvoorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording: BBV) vragen om transparantie in het grondbeleid voor de raad. In eerste plaats vanwege de grote financiële belangen en risico's die inherent zijn aan de grondexploitatie. In de tweede plaats zal de relatie van de doelstellingen van het grondbeleid met de doelen in het programmaplan dienen te worden gelegd. In de financiële verordening gemeente Rheden zijn bepalingen opgenomen inzake het grondbeleid. De verordening voorziet in een vierjaarlijkse actualisatie van het grondbeleid in de vorm van een nota grondbeleid. In de raadsvergadering van januari 2020 heeft de raad ingestemd met de beleidsnota grondbeleid 2020. In deze beleidsnota zijn de uitgangspunten voor begroting en realisatie van het grondbeleid en de grondexploitatie uitgewerkt. Naar verwachting wordt in 2025 (april) een nieuwe nota ter vaststelling voorgelegd aan de raad.

Uitgangspunten grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid is geen doel op zich, maar dient primair om andere beleidsdoelen te realiseren. Via het strategisch grondbeleid kan worden gestuurd op gewenste ontwikkelingen en kan regie worden behouden over nieuwe ontwikkelingen en zaken die niet door de markt worden opgepakt. De instrumenten van de Omgevingswet zijn hierbij een hulpmiddel. De structuurvisie (omgevingsvisie) bepaalt primair waar grondbeleid zal worden ingezet om gewenste ontwikkelingen te initiëren. De doelstellingen c.q. uitgangspunten van de woonvisie zijn eveneens leidend voor het te voeren grondbeleid en ook bij het actualiseren van de omgevingsplannen worden keuzen mede bepaald door het te voeren grondbeleid. De volgende uitgangspunten vormen in de gemeente Rheden de basis voor het strategisch grondbeleid:

1. De omgevingsvisie dient als input voor het strategisch grondbeleid;
2. Daar waar marktontwikkelingen aansluiten bij het gemeentelijke beleid is geen gemeentelijke interventie in de vorm van actief grondbeleid nodig;
3. Het grondbeleid ondersteunt het ruimtelijk beleid en daarmee een aantal maatregelen die ruimtelijk, functioneel en financieel met elkaar samenhangen;
4. Voor een goede regievoering is een zekere mate van grondbezit noodzakelijk;
5. Het grondbeleid wordt uitgevoerd via een zelfvoorzienende grondexploitatie.

In de huidige nota grondbeleid staat dat *primair wordt gekozen voor een faciliterend grondbeleid, waarbij gemeentelijke sturing via het ruimtelijk beleid wordt vormgegeven. De gemeente is terughoudend ten aanzien van actief grondbeleid*. Met de nieuwe nota 2025 wil de gemeente inzetten op een actievere rol bij de aanpak van de opgaven (bijvoorbeeld woningbouwversnelling) waar de gemeente voor staat. Vanuit dit oogpunt wordt met deze nieuwe nota Grondbeleid gekozen voor situationeel grondbeleid. Hierbij wordt per situatie gekeken welke rol de gemeente wil en kan aannemen.

Financiële uitgangspunten

Financiële kaders

In de Nota Grondbeleid 2020 zijn de financiële uitgangspunten van de grondexploitatie opgenomen. Naast de uitgangspunten betreffende de raming van de inkomsten en uitgaven zijn hierbij tevens de financiële kaders in beeld gebracht.

Voor het opvangen van macro-economische ontwikkelingen voor het bestaande beleid, alsmede voor de ontwikkelingen van toekomstige plannen komen de verwachte winsten met ingang van 2010 ten gunste of ten laste van de bestemmingsreserve Risicobuffer Grondexploitaties.

Financiële uitgangspunten prognoses

Naast de bovengenoemde financiële kaders zijn in de beleidsnota grondbeleid Rheden 2020 de volgende financiële uitgangspunten opgenomen, die bepalend zijn voor de financiële prognoses in de begroting 2025 en meerjarenraming 2025-2028:

- Twee keer per jaar wordt per complex een actualisatie opgesteld van de te verwachten inkomsten en uitgaven (exploitatie opzet). Hierbij worden voor de bepaling van de hoeveelheden en prijzen de uitgangspunten gehanteerd, zoals deze zijn vastgelegd in de beleidsnota grondbeleid;

- Overeenkomstig de beleidsnota grondbeleid en de algemeen aanvaarde grondslagen van resultaatbepaling worden de volgende uitgangspunten gekozen inzake de verantwoording van de toekomstige resultaten:

  - Voor de verliesgevende deelcomplexen wordt een voorziening gevormd ter hoogte van het verwachte verlies, op het moment dat het verlies zichtbaar wordt (voorzichtigheidsprincipe). De voorziening wordt gevormd op het moment dat een (deel)complex in exploitatie wordt genomen. Met het bestuurlijk vaststellen van het te realiseren plan wordt ook het financieel kader vastgesteld. Met dit uitgangspunt voor het in exploitatie nemen van een complex wordt een reëel beeld gegeven van het te verwachten exploitatieresultaat en de noodzakelijke hoogte van de voorziening voor verliesgevende complexen;

  - Voor de winstgevende deelcomplexen zijn nieuwe verslagleggingsvoorschriften vastgelegd in de notitie grondexploitatie 2016. Een nadere uitleg is opgenomen in een in 2018 gepubliceerde actualisatie van de notitie grondexploitatie. De methodiek van winstneming gebeurt volgens de Percentage of Completion methode (POC-methode). Met deze methode wordt zowel rekening gehouden met het toerekeningbeginsel, het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel. Het voorzichtigheidsbeginsel leidt ertoe dat realisatie van winst moet worden uitgesteld tot daarover voldoende zekerheid bestaat. Wanneer er echter voldoende zekerheid bestaat moet voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn

gerealiseerd en kosten zijn gemaakt tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hierbij mag wel rekening worden gehouden met risico's. De genomen winst wordt gestort in de Risicobuffer Grondexploitaties.

- Vanuit de grondexploitatie worden de kosten van het gemeentelijk personeel gedekt, waarbij de bijdrage vanuit de grondexploitatie aan het concern is gebaseerd op de omvang van de ontwikkelingen in de grondexploitatie. Uitgangspunt hierbij is dat alle personele kosten gedekt worden voor zover deze zijn toe te rekenen aan de grondexploitatie.

Resultaten

In dit onderdeel wordt inzicht verschaft in de resultaatverwachting van de grondexploitatie zoals deze blijkt uit de jaarrekening 2024 in vergelijking met de financiële situatie zoals vastgelegd in de laatste begroting. De belangrijkste verschillen worden hierbij nader verklaard.

Resultaatverwachting grondexploitatie

Voor de grondexploitaties wordt twee keer per jaar op basis van de uitgangspunten van de vastgestelde bestemmingsplannen een prognose gemaakt van de te verwachten resultaten. De frequente actualisatie van de exploitatieopzetten waarborgt een continu inzicht in de financiële positie van de grondexploitatie. In het onderstaande overzicht blijkt welke resultaten worden verwacht van de 'lopende' grondexploitaties, volgens de meest recente prognose. Deze resultaten zijn op basis van de eindwaarde. De eindwaarde is het saldo van kosten en opbrengsten op einddatum van de exploitatie, rekening houdend met alle rentekosten en -opbrengsten en kosten- en opbrengstenstijgingen gedurende de looptijd van het project. Het saldo contante waarde is het saldo eindwaarde uitgedrukt in de geldwaarde van vandaag (of een ander nader aan te geven datum).

Grondexploitatie	Resultaat begroting 2025 (eindwaarde)	Resultaat actualisatie 2025 / jaarrekening 2024 (eindwaarde)	Resultaatontwikkeling (eindwaarde)
IJssel District	- 2.952.000	- 3.197.823	- 245.823
Totaal	**- 2.952.000**	**- 3.197.823**	**- 245.823**

Algemene toelichting

Het totaal voor verliesgevende complexen neemt met € 245.823,- (eindwaarde) toe van € 2.952.000,- naar € 3.197.823,-. Er zijn geen winstgevende complexen. Onderstaand wordt kort ingegaan op de grondexploitatie IJsseldistrict.

<u>IJsseldistrict</u>

- De grondexploitatie IJssel District is in de maand juni 2023 vastgesteld.
- Het eindresultaat conform de actualisatie 2025 (ten behoeve van de jaarrekening 2024) is gelijk aan - € 3.197.823,-.
- Voor dit project vindt een mutatie plaats op de verliesvoorziening van - € 245.823,- (nadelig).
- Belangrijkste reden van de mutatie is:
  - Naar verwachting stijgen de kosten bouw- en woonrijp maken de komende jaren harder dan eerder geraamd. Eerder was voor 2025 en 2026 uitgegaan van 2,0% stijging. Met deze actualisatie wordt uitgegaan van respectievelijk 4,5% (2025) en 3,5% (2026). Belangrijkste oorzaken zijn het personeelstekort en stijging van de materiaalkosten.

Ontwikkeling reserve risicobuffer

De bufferreserve is in 2010 ingesteld en heeft per 1-1-2024 een positief saldo van € 273.207,-. Er is geen sprake van tussentijdse winstnemingen. Er hebben ook geen onttrekkingen plaatsgevonden. Het saldo van de risicobuffer is gelijk gebleven aan € 273.207

Risicobuffer	
Saldo 1-1-2024	273.207
Dotaties 2024	0
Onttrekkingen 2024	0
Saldo per 31-12-2024	273.207

Winstneming

De verwachte resultaten zijn in zijn geheel en per complex uiteengezet. Dit op basis van de algemeen aanvaarde grondslagen van resultaatbepaling. Voor alle verliesgevende deelcomplexen die in exploitatie zijn genomen zijn voorzieningen gevormd. Momenteel hebben we geen winstgevende complexen en is er zodoende geen sprake van tussentijdse winstneming.

Risico's

Exploitatie van bouwgrond gaat per definitie gepaard met risico’s. De volgende risico’s kunnen worden genoemd:

- nationale en regionale marktomstandigheden betreffende woningbouw en bedrijventerreinen;
- (verwachte) overheidsmaatregelen (zoals milieuvoorschriften, ruimtelijke ordening, subsidiemogelijkheden);
- prijsontwikkeling in onder andere de bouwsector;
- procedures die moeten worden doorlopen en de resulterende (mogelijk lange) doorlooptijd;
- claimgevoeligheid (onder andere planschade);
- algemene economische ontwikkeling;
- invloed van provincie en rijksoverheid op gewenste woningbouwprogramma’s en uitgifte van bedrijventerreinen.

Binnen bepaalde marges zijn de risico’s beheersbaar. Inherent aan een bouwgrondexploitatie is altijd het meerjarig karakter. Om dit proces goed te kunnen beheersen is het noodzakelijk voortdurend inzicht te hebben in de ontwikkeling van baten en lasten.

Op grond van een analyse van de risico’s zijn de volgende verhoogde risico’s te benoemen.

- Als algemeen risico kan worden vermeld dat er tussentijds als gevolg van (inspraak) procedures, wetswijzigingen e.d. plannen inhoudelijk aangepast zullen moeten worden. De financiële effecten hiervan kunnen een negatieve invloed hebben op de zelfvoorzienendheid van de grondexploitatie.
- Wanneer de niet in exploitatie genomen gronden in exploitatie genomen worden kunnen deze verlies- gevend zijn. Op dat moment zal een extra voorziening getroffen dienen te worden. Dit hangt af van de uiteindelijke plannen voor deze gronden.

Voor het IJssel District is het risico bepaald op € 250.250,-.

VPB plicht

Tenslotte is per 1 januari 2016 de VPB plicht voor overheidsbedrijven ingevoerd. Dit houdt in dat concurrerende en/of op winst gerichte ondernemingsactiviteiten van overheden vanaf 1 januari 2016 voortaan belastingplichtig kunnen zijn. Hieronder vallen ook de grondexploitaties. In de loop van 2020 is er getoetst of het totaal van de grondexploitaties van de gemeente Rheden als een (winstgevende) onderneming kan worden gezien. Voorlopig is er alleen sprake van te compenseren verliezen.

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo) 2024

De Wet open overheid (Woo), die op 1 mei 2022 in werking is getreden, heeft als doel de transparantie en toegankelijkheid van overheidsinformatie te vergroten. Dit gebeurt zowel via actieve als passieve openbaarmaking. Daarnaast verplicht de Woo bestuursorganen om hun informatiehuishouding op orde te brengen.

De Woo stelt dat bestuursorganen, waaronder de gemeenteraad, in de jaarlijkse begroting en verantwoording expliciet aandacht moeten besteden aan de beleidsvoornemens en de uitvoering van de Woo. Deze verplichting is vastgelegd in artikel 3.5 van de Woo en artikel 28 van de Financiële verordening van de gemeente Rheden 2024, en sluit aan bij de kaders van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

In deze paragraaf wordt op hoofdlijnen toegelicht welke activiteiten de gemeente Rheden in 2024 heeft uitgevoerd op het gebied van actieve en passieve openbaarmaking en de versterking van de informatiehuishouding.

Actieve openbaarmaking

Actieve openbaarmaking is een belangrijk element van de Woo. Bestuursorganen zijn verplicht om bepaalde categorieën informatie uit eigen beweging actief openbaar te maken. Per 1 november 2024 moesten de eerste vijf informatiecategorieën verplicht actief openbaar gemaakt worden (de eerste tranche).

De gemeente Rheden heeft aan deze verplichting voldaan. Dit betreft:

1. Wetten en algemeen verbindende voorschriften (art. 3.3, eerste lid, onderdeel a);
2. Overige besluiten van algemene strekking (art. 3.3, eerste lid, onderdeel b);
3. Organisatie en werkwijze (art. 3.3, eerste lid, onderdeel d);
4. Bereikbaarheidsgegevens (art. 3.3, eerste lid, onderdeel e);
5. Vergaderstukken Staten-Generaal (art. 3.3, tweede lid, onderdeel b).

Hoewel de tweede tranche van verplichtingen nog niet officieel is aangekondigd, wordt verwacht dat hierover vanaf juli 2025 meer duidelijkheid komt.

Passieve openbaarmaking

Passieve openbaarmaking, ook wel bekend als openbaarmaking op verzoek zoals beschreven in hoofdstuk 4 van de Wet open overheid (Woo), betreft het openbaar maken van documenten op verzoek van eenieder.

Binnen het programma Digitaal Rheden heeft de gemeente in 2024 belangrijke stappen gezet om het proces rond Woo-verzoeken te professionaliseren. Eind 2024 is een Kwartiermaker Woo is aangesteld om dit proces binnen de organisatie te implementeren en te borgen. Het doel is om verzoeken tijdig, zorgvuldig en conform de wet af te handelen. De ambitie is om verzoeken altijd binnen de wettelijke termijn, of binnen een met de verzoeker afgesproken termijn, af te ronden. In dit kader wordt ook gewerkt aan het verbeteren van de interne werkprocessen, zodat de afhandeling van Woo-verzoeken gestructureerd, transparant en efficiënt verloopt.

De Woo gaat ook over de houding, het gedrag en de cultuur binnen onze organisatie. Het gaat erom dat onze organisatie transparantie en openheid omarmt als fundamentele waarden. Dit houdt in dat medewerkers en leidinggevenden zich bewust moeten zijn van het belang van transparantie en openheid in hun werk en besluitvormingsprocessen. Het vereist een cultuur waarin informatie actief wordt gedeeld, toegankelijk is en begrijpelijk wordt gemaakt voor het publiek.

Informatiehuishouding

Informatie moet vindbaar en uitwisselbaar zijn, eenvoudig toegankelijk, goed gearchiveerd en duurzaam beschikbaar. Tegelijkertijd is het van belang dat persoonsgegevens goed worden beschermd en dat er adequate beveiligingsmaatregelen zijn om ongeautoriseerde toegang te voorkomen. Daarnaast is het noodzakelijk om informatie te voorzien van juiste metadata en documentatie, zodat deze zowel intern als extern begrijpelijk en bruikbaar is. Ook op het gebied van de informatiehuishouding zijn in 2024 belangrijke stappen gezet.

Om dit te ondersteunen is in 2024 begonnen met de introductie van de softwaretool Datamask, die helpt bij het anonimiseren van documenten. De implementatie hiervan is nog in volle gang en wordt naar verwachting in 2025 afgerond.

Tot slot is er een start gemaakt met de voorbereiding van een bewustwordingscampagne om medewerkers vertrouwd te maken met de Woo. Het principe ‘Alles openbaar, tenzij’ vormt hierin het uitgangspunt. De campagne bevindt zich nog in de voorbereidende fase, maar zal in 2025 worden uitgerold om zo het bewustzijn en de kennis binnen de organisatie verder te vergroten.

COVID-19

In 2024 zijn er bestedingen geweest die een relatie hebben met de effecten van de COVID-19 epidemie en de daarvoor beschikbaar gehouden bestemmingsreserve. In deze paragraaf is tevens de financiële impact op het resultaat van de jaarrekening 2024 aangegeven voor de posten die niet uit deze bestemmingsreserve zijn te dekken.

(Bedragen x € 1.000)	Reserve / Ontvangen	Besteed	Inkomsten -derving	Invloed op resultaat	Reserve-restant
1.1 Samenleving – Re-integratie, Schuldhulpverlening & Minima	229	150	0	0	79
1.2 Samenleving – Jeugd & Onderwijs	326	263	0	0	63
1.3 Samenleving – Wmo Breed	48	8	0	0	40
1.4 Ondernemers & 450 jaar Rheden	0	0	0	0	0
1.5 Restant / Onvoorzien	0	0	0	0	0
	603	421	0	0	182
2 Samenleving – Zorg	0	0	0	0	0
3 Samenleving – Sportbedrijf	0	0	0	0	0
4 NPO	27	27	0	0	0
5 Belastingen	0	0	0	0	0
6 Steunpakketten 2022	0	0	0	0	0
7 CTB	0	0	0	0	0
Totalen	630	448	0	0	182

In de kolom “Reserve / Ontvangen” is in totaal € 603 k opgenomen vanuit het restant van de bij de Jaarstukken 2020 en 2021 vastgestelde Bestemmingsreserves COVID en het in 2024 ingezette deel van de resterende NPO-middelen.

Alle kosten die zijn of worden gemaakt zijn onderdeel van het betreffende taakveld (binnen verschillende programma’s) zoals opgenomen in deze jaarrekening.

Het bedrag in de kolom “Reserve-restant” zal conform het voorstel “Opschonen Reserves” rechtstreeks ten gunste van de Algemene Reserve worden gebracht..

1.1 Samenleving – Re-integratie, Schuldhulpverlening & Minima

De bestedingen betreffen de in de Beraps 2024 vastgestelde vrijval.

1.2 Samenleving – Jeugd & Onderwijs

De bestedingen betreffen de in de Beraps 2024 vastgestelde vrijval.

1.3 Samenleving – Wmo Breed

De bestedingen betreffen de in de Beraps 2024 vastgestelde vrijval.

4 NPO

Het gaat hier om de kosten gemaakt in het kader van het Nationaal Plan Onderwijs. Gemeenten krijgen extra geld om in samenwerking met scholen, kinderopvang, (jeugdgezondheids)zorg, bibliotheken en andere partijen activiteiten aan te bieden om de vaardigheden van leerlingen op cognitief, executief, sociaal en emotioneel vlak aanvullend te stimuleren

Taakvelden - Beleidsindicatoren

Pr.	Beleidsindicatoren (verplicht):	Waarde	Jaar
	Taakveld 0. Bestuur en ondersteuning		
3	1. Formatie (fte per 1.000 inwoners)	8,74	2024
3	2. Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	8,67	2024
3	3. Apparaatskosten (kosten per inwoner in €)	1.889	2024
3	4. Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	24,06%	2024
3	5. Overhead (% van totale lasten)	13,62%	2024
	Taakveld 1. Veiligheid		
3	6. Verwijzingen Halt (aantal per 1.000 jongeren)	14	2024
3	8. Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	1,6	2024
3	9. Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	3,0	2024
3	10. Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	1,1	2024
3	11. Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)(aantal per 1.000 inwoners)	5,0	2024
	Taakveld 3. Economie		
2	14. Functiemenging (%)	46,1%	2023
2	16. Vestiging van bedrijven (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	167,3	2023
	Taakveld 4. Onderwijs		
1	17. Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	1,3	2022
1	18. Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	36	2023
1	19. Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs)	2,7%	2023
	Taakveld 5. Sport, cultuur en recreatie		
1	20. Niet sporters (%)	46,7%	2022
	Taakveld 6. Sociaal domein		
1	21. Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar)	703,2	2023
2	22. Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	1%	2023
1	23. Kinderen in uitkeringsgezin (% kinderen tot 18 jaar)	6%	2023
1	24. Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van der beroepsbevolking)	70,8%	2024
1	26. Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	2%	2023
1	27. Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 10.000 inwoners)	329,4	2024
1	28. Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar)	273,8	2022
1	29. Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	12,5%	2024
1	30. Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	1,1%	2024
1	31. Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	0,3%	2024
1	32. Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (aantal per 10.000 inwoners)	800	2024
	Taakveld 7. Volksgezondheid en milieu		
2	33. Omvang huishoudelijk afval (kg per inwoner)	150	2023
2	34. Hernieuwbare elektriciteit (%)	19,4%	2022
	Taakveld 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		
2	35. Gemiddelde WOZ-waarde (in € 1.000)	361	2024
2	36. Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	0,5	2023
1	37. Demografische druk (%)	84,3%	2024
3	38. Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (in €)	910	2024
3	39. Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in €)	953	2024

Jaarrekening

Baten en lasten en toelichting

In dit onderdeel wordt er ingegaan op het overzicht baten en lasten, de post onvoorzien, incidentele baten en lasten en de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

Overzicht baten en lasten

Dit onderdeel van de jaarrekening geeft inzicht in het resultaat van de programma's voor de primitieve begroting, de actuele begroting en de realisatie 2024. Daarbij wordt een uitsplitsing gemaakt tussen het saldo van baten en lasten en het saldo van toevoegingen (=lasten) en onttrekkingen (=baten) in de reserves.

De jaarstukken zijn integraal opgesteld en bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Om onnodige dubbelingen in tekst te voorkomen wordt voor een nadere toelichting op de afwijking van baten en lasten verwezen naar de programma's. Ieder programma wordt afgesloten met een financiële tabel waarin per taakveld de baten en lasten worden weergegeven en tevens (voor het gehele programma) de mutaties op de reserves worden vermeld. Deze tabel wordt gevolgd door een tabel met de afwijkingen van dat programma ten opzichte van de vastgestelde begroting en een nadere inhoudelijke toelichting op de grootste afwijkingen. De betreffende toelichtingen op de afwijkingen worden als zodanig tevens als onderdeel van de jaarrekening beschouwd.

De verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen Wmo is geen gemeentelijke verantwoordelijkheid en valt derhalve niet onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente.

In onderstaande tabel is de feitelijke realisatie van de lasten, de baten en het saldo opgenomen.

Overzicht baten en lasten				(Bedragen x € 1.000)
Programma	2024 Primitieve begroting	2024 Gewijzigde begroting	2024 Werkelijk	2024 Afwijking
Lasten				
1. Samenleving	89.273	107.226	102.415	4.811
2. Leefomgeving	29.524	31.297	31.220	77
3. Bestuur en organisatie	30.987	32.394	33.223	-828
subtotaal lasten programma's	149.784	170.917	166.857	4.060
Toevoegingen aan reserves				
1. Samenleving	425	1.565	1.565	0
2. Leefomgeving	810	2.002	2.324	-322
3. Bestuur en organisatie	780	7.194	7.503	-309
subtotaal toevoegingen	2.015	10.761	11.392	-631
Baten				
1. Samenleving	22.931	35.574	37.606	2.031
2. Leefomgeving	15.780	15.219	15.551	332
3. Bestuur en organisatie	112.901	115.620	116.631	1.011
subtotaal baten programma's	151.612	166.414	169.788	3.374
Onttrekkingen aan reserves				
1. Samenleving	161	5.918	5.919	1
2. Leefomgeving	985	6.734	6.547	-187
3. Bestuur en organisatie	277	2.855	3.096	240
subtotaal onttrekkingen	1.424	15.507	15.562	55
Saldo baten en lasten	1.828	-4.503	2.930	7.434
Saldo ontrekkingen en toevoegingen	-591	4.747	4.171	-576
Totaal saldo	1.237	243	7.101	6.858

In deze tabel zijn de baten, onttrekkingen, lasten en toevoegingen afzonderlijk inzichtelijk gemaakt.

Overzicht baten en lasten (Bedragen x € 1.000) Programma	2024 realisatie Baten	2024 realisatie Lasten	2024 Saldo
1. Samenleving	43.525	103.979	-60.455
2. Leefomgeving	22.098	33.544	-11.446
3. Bestuur en organisatie	119.727	40.725	79.002
Totaal	185.350	178.249	7.101

Aanwending bedrag voor onvoorzien

Bij de Primitieve Begroting 2024 is er een bedrag van € 45.000 opgenomen voor onvoorzien. Deze post is in 2024 niet besteed.

Incidentele baten en lasten

Het onderstaand overzicht betreft de incidentele baten en lasten in de jaarrekening 2024, niet zijnde incidentele afwijkingen op structurele budgetten.

Taakveld / Omschrijving	Lasten	Baten
Programma 1. Samenleving		
0.10 Mutaties reserves	1.564.630	5.874.709
Totaal	**1.564.630**	**5.874.709**
Programma 2. Leefomgeving		
0.10 Mutaties reserves	1.524.060	5.963.849
8.1 Omgevingswet	1.127.582	
8.2 Mutaties grondexploitatie	356.414	35.279
Totaal	**3.008.056**	**5.999.127**
Programma 3. Organisatie en bestuur		
0.10 Mutaties reserves	7.502.850	3.092.400
0.4 Storting voorziening	260.446	
0.4 Versterken Financiele Functie	2.534	
Totaal	**7.765.830**	**3.092.400**
Totaal-Generaal	**12.338.516**	**14.966.237**

Programma 1

0.10 Mutaties reserves

Wat: In onderstaande tabel staat een specificatie van de incidentele reserve-mutaties in programma 1. In de toelichting op de balans staat een tekstuele toelichting op de mutaties.

Taakveld / Omschrijving	Lasten	Baten
Programma 1. Samenleving		
Reserve Maatregelen energiearmoede		1.954.700
Nieuwbouw Biljoenbad		1.319.116
Kapitaallasten Biljoenbad	1.139.630	1.139.630
Reserve Covid		604.387
Reserve TBGB		547.569
Hervormingsagenda	425.000	
Algemene reserve		161.000
Reserve Carion		148.307
Overige <50.000		
Totaal:	**1.564.630**	**5.874.709**

Aard: Reserve-mutatie, dus in beginsel incidenteel.

Programma 2

0.10 Mutaties reserves

Wat: In onderstaande tabel staat een specificatie van de incidentele reserve-mutaties in programma 2. In de toelichting op de balans staat een tekstuele toelichting op de mutaties.

Taakveld / Omschrijving	Lasten	Baten
Programma 2. Leefomgeving		
Reserve TBGB		2.314.246
Reserve Klimaat		200.000
Reserve SBO wegen		115.577
Reserve Afvalverwerking	331.842	
Reserve Herstructurering woongebieden		1.332.040
Reserve Dorpsvisie		2.001.985
Reserve Implementatie Omgevingswet	1.192.218	
Overige <50.000		
Totaal:	**1.524.060**	**5.963.849**

Aard: Reserve-mutatie, dus in beginsel incidenteel.

8.1 Implementatie Omgevingswet

Wat: In 2024 is de uitvoering van onze vergunningsverlening, toezicht en handhavingstaken onder de omgevingswet in werking getreden. Het jaar 2024 kenmerkt zich verder als een jaar waar grote stappen zijn gezet voor zowel het omgevingsplan als de omgevingsvisie. Zo is de bruidsschat van het Rijk opgenomen in het omgevingsplan en zijn belangrijke stappen gezet in het bouwen van het fundament van het omgevingsplan.
In mei 2024 is de "Koers van de Omgevingsvisie" vastgesteld, waarna de verdere voorbereidingen zijn getroffen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de afstemming met de raad ten aanzien van de inhoudelijke thema's en de oriëntatie op het gewenste abstractieniveau en de voorbereiding van de besluitvorming over de keuze voor een effectenscan (OES) en de bijbehorende onderzoeks-agenda.
Aard: Eenmalig.

8.2 Mutaties grondexploitatie

Wat: In 2024 kwam met vaststelling van de jaarrekening de verliesvoorziening voor het berekende nadelige resultaat van grondcomplex IJssel District op € 2.952.000. De omvang van deze voorziening is met een ophoging van € 245.823 bijgesteld naar € 3.197.823.
Aard: Grondexploitatie, dus in beginsel incidenteel.

Programma 3

0.10 Mutaties reserves
Wat: In onderstaande tabel staat een specificatie van de incidentele reserve-mutaties in programma 3. In de toelichting op de balans staat een tekstuele toelichting op de mutaties.

Taakveld / Omschrijving	Lasten	Baten
Programma 3. Bestuur en organisatie		
Algemene Reserve	6.413.179	
Reserve Nieuwbouw Gemeentehuis	975.569	940.302
Reserve SBO gem. gebouwen		973.373
Reserve onderhoud gebouwen		652.399
Reserve Bovenwettelijk Verlof	114.102	
Reserve TBGB		526.326
Overige <50.000		
Totaal:	**7.502.850**	**3.092.400**

Aard: Reserve-mutatie, dus in beginsel incidenteel.

0.4 Storting voorziening
Wat: De raad heeft op 17-12-2024 besloten tot de opschoning van een aantal reserves (en voorzieningen) ten gunste van de algemene reserve. De reserves voor Onderhoud gebouwen en SBO gemeentelijke gebouwen voor in totaal € 1.625.772,25, zijn daarbij opgeheven en de saldi zijn gedeeltelijk omgezet naar de voorziening onderhoud gebouwen (€ 260.446,25) om de kosten van de MJOB (Meerjaren Onderhoudsbegroting 2025-2028, inmiddels door de raad op 25 februari 2025 vastgesteld) te kunnen financieren. Het restant is in de exploitatie vrijgevallen.
Aard: Eenmalig.

0.4 Versterken Financiële Functie
Wat: Voor het programma Versterken Financiële Functie zijn in 2024 de voorziene lasten geraamd op het inhuren van de noodzakelijk geachte expertise. We hebben er echter voor gekozen om zoveel mogelijk gebruik te maken van eigen medewerkers zodat de opgedane kennis en de resultaten van het programma beter worden geborgd in onze organisatie. Zeker in de opstartfase van het programma heeft dit ervoor gezorgd dat we de lasten beperkt hebben kunnen houden.
Aard: Eenmalig.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Bedragen	Toevoegingen	Onttrekkingen
P1 Reserve Carion		4.935
P1 Reserve Nieuwbouw Zwembad		39.513
P2 Reserve Dorpsvisie		62.210
P2 Reserve SBO Wegen	800.000	521.000
P3 Reserve Onderhoud Gebouwen		3.444
Totaal	**800.000**	**631.102**

Reserve Carion

Wat: Betreft de dekking van de afschrijvingslasten voor de verbouwing van de OASE in Dieren.
Aard: Bestedingsfunctie

Reserve Nieuwbouw Zwembad

Wat: De reserve is destijds gevormd in verband met het realiseren van een nieuw overdekte zwemvoorziening. In het najaar 2020 is het Biljoenbad opgeleverd. De reserve zal worden ingezet ter dekking van de kapitaallasten nieuwbouw zwembad.
Aard: Bestedingsfunctie

Reserve Dorpsvisie

Wat: De reserve is bestemd voor de stationsomgeving en wordt ingezet ter dekking van de afschrijvingslasten.
Aard: Bestedingsfunctie

Reserve SBO Wegen

Wat: De bestemmingsreserve SBO Wegen is onder andere erop gericht om de toekomstige stijgende kapitaallasten Openbare Ruimte te egaliseren. Vanaf 2023 worden alle overschotten in de exploitatiebegroting Openbare Ruimte gestort in deze bestemmingsreserve.
Aard: Bestedingsfunctie

Reserve Onderhoud gebouwen

Wat: Uit deze reserve worden de afschrijvingslasten gedekt van de investeringen zoals die in het SBO gebouwen zijn opgenomen. In de kadernota 2021 (vastgesteld in 2020) is deze jaarlijkse dekking verminderd van circa € 17.000 naar circa € 3.000 vanwege het omzetten van een reserve in een voorziening.
Aard: Bestedingsfunctie

Wet normering topinkomens (WNT)

Sinds 2013 geldt de verplichting om inzage te geven in de bezoldiging van topfunctionarissen. Binnen de definitie van de wet worden bij gemeenten zowel de gemeentesecretaris als griffier als topfunctionaris aangemerkt. Onderstaand wordt conform de wet in de wet gespecificeerde uiteenzetting de bezoldiging getoond.

Gegevens 2024			
bedragen x € 1	**C.Knipping**	**B.Drewes**	
Functiegegevens	**Griffier**	**Gemeentesecretaris**	
Aanvang6 en einde functievervulling in 2024	01/01 t/m 31/12	01/01 t/m 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,00	1,00	
Dienstbetrekking?	ja	ja	
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	101.552	131.972	
Beloningen betaalbaar op termijn	15.543	21.058	

Subtotaal	**117.095**		**153.030**			
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000		233.000			
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.		N.v.t.			
Bezoldiging	**117.095**		**153.030**			
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.		
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.			
Gegevens 2023						
bedragen x € 1	**C.Knipping**		**B.Drewes**		**N.Renkema-Holstein**	
Functiegegevens	**Griffier**		**Gemeentesecretaris**		**Gemeentesecretaris**	
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 t/m 31/12		01/12 t/m 31/12		01/01 t/m 31/8	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0		1,0		1,0	
Dienstbetrekking?	ja		ja		ja	
Bezoldiging						
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	95.111		10.465		87.136	
Beloningen betaalbaar op termijn	13.587		1.796		14.743	
Subtotaal	**108.698**		**12.261**		**101.879**	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000		18.940		148.463	
Bezoldiging	**108.698**		**12.261**		**101.879**	

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking.

Gegevens 2024				
bedragen x € 1	**M. Rommers**			
Functiegegevens	**Gemeentesecretaris**			
Kalenderjaar	**2024**	**2023**		
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)		18/07 t/m 07/12		

Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar		6		
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar		689,5		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum				
Maximum uurtarief in het kalenderjaar		€ 212		
Maxima op basis van de normbedragen per maand8		177.000		
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	**146.174**			
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)				
Bezoldiging in de betreffende periode		89.635		
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	**89.635**			
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.			
Bezoldiging	**89.635**			
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.		
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.			

Balans en toelichting

In dit onderdeel wordt er ingegaan op de balans, de grondslagen en de toelichting bij de balans.

Activa

ACTIVA Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	566.251	370.971
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling van activa	466.251	250.971
- Eigendom in activa van derden	100.000	120.000
Materiële vaste activa	162.693.944	126.756.919
- Investeringen met een economisch nut	80.784.614	54.326.364
- Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	50.870.860	46.543.191
- Investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	31.038.470	25.887.364
Financiële vaste activa	5.171.701	5.160.237
- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	608.767	608.767
- Leningen aan deelnemingen	2.207.240	2.207.240
- Overige langlopende leningen	2.355.694	2.344.230
Totaal vaste activa	**168.431.896**	**132.288.127**
Vlottende activa		
Voorraden	-2.915.189	-2.824.637
- Onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie)	-2.915.189	-2.824.637
Uitzettingen < 1 jaar	22.671.010	13.341.366
- Vorderingen op openbare lichamen	5.034.429	409.666
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	9.287.223	5.051.872
- RC-verhoudingen met niet-financiële instellingen	11.799	6.326
- Overige vorderingen	8.337.559	7.873.502
Liquide middelen	11.351.302	11.672.002
- Kassaldi	17.321	15.282
- Banksaldi	11.333.981	11.656.720
Overlopende activa	15.622.431	9.554.910
- Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	15.622.431	9.554.910
Totaal vlottende activa	**46.729.554**	**31.743.641**
TOTAAL ACTIVA	**215.161.450**	**164.031.768**
Bedrag waarvan het recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 bestaat	0	0

Passiva

PASSIVA Omschrijving	31-12-2024	31-12-2023
Vaste passiva		
Eigen vermogen	29.201.386	26.318.612
- Algemene reserve	14.433.368	9.805.287
- Bestemmingsreserve	7.667.043	18.062.423
- Gerealiseerde resultaat	7.100.975	-1.549.098
Voorzieningen	8.848.965	8.008.104
Vaste schulden > 1 jaar	115.858.259	90.933.259
- Onderhandse leningen aan binnenlandse banken en overige financiële instellingen	115.500.000	90.500.000
- Waarborgsommen	358.259	433.259
Totaal vaste passiva	**153.908.610**	**125.259.975**
Vlottende passiva		
Vlottende schulden < 1 jaar	33.369.852	27.348.365
- Overige schulden	22.479.352	16.167.753
- Overige kasgeldleningen	0	0
- Bank en girosaldi	10.890.500	11.180.612
Overlopende passiva	27.882.988	11.423.428
De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:		
- Europese overheidslichamen	0	0
- Het Rijk	23.726.185	5.939.103
- Overige Nederlandse overheidslichamen	0	0
Voorruitontvangen subsidies	4.156.803	5.484.325
Totaal vlottende passiva	**61.252.840**	**38.771.793**
TOTAAL PASSIVA	**215.161.450**	**164.031.768**
Garantstellingen	483.308	584.086
Gewaarborgde leningen	221.900.000	206.336.000

Toelichting op de balans

De gehanteerde uitgangspunten bij het opstellen van de jaarrekening hebben achtereenvolgens betrekking op:

Toepassing besluit begroting en verantwoording
De jaarrekening 2024 is opgesteld met inachtneming van het 'Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten' van 17 januari 2003, inclusief de daarop reeds besloten wijzigingen.

Waarderingsgrondslagen en resultaatbepaling algemeen

In de financiële verordening gemeente Rheden (verordening ex artikel 212 VAN de Gemeentewet) zijn enkele artikelen opgenomen met betrekking tot waardering en resultaatbepaling. De bepalingen uit de financiële verordening zijn opgenomen in onderstaande grondslagen.

Algemeen geldt dat bij waardering tegen verkrijgingsprijs, deze gedefinieerd als zijnde de inkoopprijs en de bijkomende kosten. Bij waardering tegen vervaardigingsprijs wordt dit gedefinieerd als zijnde de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak van de vervaardiging worden opgenomen.

De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling.

Eigen bijdrage op grond van de WMO.
Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacyredenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de Wmo geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

Waarderingsgrondslagen vaste activa

Immateriële vaste activa
Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief worden onder de immateriële vaste activa verantwoord. Kosten voor afsluiten van geldleningen worden door de gemeente Rheden niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie gebracht.

De voorbereidingskosten voor een bepaald actief worden beschouwd als onderdeel van de verkrijgingsprijs van materiële activa. De afschrijvingstermijn van het geactiveerde materiële actief is geldend voor het totale bedrag.
M.i.v. 2017 moeten de bijdragen aan activa in eigendom van derden ook worden verantwoord onder de immateriële vaste activa. (Was financiële vaste activa).

Door de wijziging van de BBV zijn bepaalde investeringen in de activa van derden geherclassificeerd van financiële vaste activa naar immateriële vaste activa.

Materiële vaste activa
Dit betreffen investeringen met een meerjarig economisch nut, meerjarig economisch nut waarvoor heffing wordt geheven en een meerjarig maatschappelijk nut. Sinds 2017 worden ook de niet in exploitatie genomen bouwgronden verantwoord onder de materiële vaste activa. Deze werden voorheen verantwoord onder de voorraden.

Activa met een meerjarig economisch nut en activa met een meerjarig economisch nut waarvoor heffing wordt geheven zijn opgenomen tegen de boekwaarde. De boekwaarde betreft de verkrijgingsprijs of historische kost- prijs verminderd met de reeds vervallen afschrijvingstermijnen. De verkrijgingsprijs of historische kostprijs wordt bruto geactiveerd. Dit betekent dat onttrekkingen uit bestemmingsreserves geen deel uitmaken van de verkrijgingsprijs of historische kostprijs, maar over de gehele looptijd (lineair) worden gecorrigeerd op de berekende afschrijvingslasten. Deze activa komen niet in aanmerking voor extra afschrijving.

Investeringen met een economisch nut hebben betrekking op:
- De gemeentelijke organisatie: gebouwen waarin gemeentelijke activiteiten zijn ondergebracht;

- Inventaris, apparatuur, installaties, machines en vervoersmiddelen;
- Objecten die door de gemeente geëxploiteerd worden: woningen, gebouwen, terreinen, riolering e.d.

Activa met een meerjarig maatschappelijk nut in de openbare ruimte moeten m.i.v. 2018 worden geactiveerd. Bijdragen van derden worden hierop in mindering worden gebracht. Bestemmingsreserves mogen alleen nog worden ingezet ter dekking van de afschrijvingslasten. Investeringen met een maatschappelijk nut hebben betrekking op: aanleg en onderhoud van (inrichting van) wegen, watergangen, civiele kunstwerken, (inrichting van) groen, kunstwerken en speelplaatsen.

Afschrijving
Afschrijving van materiële vaste activa geschiedt in beginsel volgens de lineaire methode. Het startmoment van afschrijvingen is in principe het jaar volgend op het jaar van ingebruikname. Afwijking hiervan is slechts mogelijk bij raadsbesluit, indien hier gegronde redenen voor zijn.

Afschrijvingstermijnen
Hiervoor verwijzen we naar de Financiële verordening gemeente Rheden 2024 (artikel 15 en bijbehorende bijlage).

Financiële vaste activa
Onder financiële vaste activa vallen kapitaalverstrekkingen en verstrekte leningen. Waardering geschiedt tegen nominale waarde en afschrijving vindt alleen plaats indien sprake is van duurzame waardevermindering.

Waarderingsgrondslagen vlottende activa

Voorraden
De voorraden grond in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. De ontvangen verkoopopbrengsten worden in mindering gebracht op de boekwaarde. Bij een verliesgevend plan wordt voor het gecalculeerde verlies een voorziening gevormd. Deze voorziening wordt in mindering gebracht op de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie (onderhanden werk). Winst op grondexploitatie wordt genomen naar rato van de voortgang volgens de percentage of completion methode.

Vorderingen
De vorderingen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, onder aftrek van eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid. De voorziening wordt bepaald op basis van een statische en dynamische beoordeling van de debiteuren algemeen en debiteuren belastingen.

Overige vlottende activa
De overige vlottende activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs.

Waarderingsgrondslagen vaste passiva

Reserves
Reserves worden gevormd conform de door de raad genomen besluiten. Dit geldt eveneens voor de toevoegingen en onttrekkingen. Belangrijke afwijkingen zijn vermeld in de toelichting op de balans. Bestemmingsreserves zijn de voor een specifiek doel afgezonderde bestanddelen van het eigen vermogen. De reserves worden tegen nominale waarde gewaardeerd.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd wegens:

1. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
2. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
3. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
4. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven.

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Met uitzondering van de Voorziening pensioen bestuur, deze is gewaardeerd tegen contante waarde. De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarbij rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn.

Langlopende schulden
De langlopende schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Waarderingsgrondslagen vlottende passiva

De waardering van de vlottende passiva gebeurt op nominale waarde. Met ingang van 2008 worden ontvangen voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen voor uitkering met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten in volgende begrotingsjaren, afzonderlijk verantwoord onder de overlopende passiva.

Grondslagen resultaatbepaling

Deze grondslagen zijn grotendeels ontleend aan de waarderingsgrondslagen. Voor het overige geldt dat de lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Alle lasten en baten, die betrekking hebben op het boekjaar en tijdens het opstellen van de jaarrekening bekend zijn worden in het betreffende verslagjaar verwerkt. Daarbij geldt dat verliezen worden verantwoord op het moment dat ze voorzienbaar zijn en winsten eerst worden verantwoord nadat ze gerealiseerd zijn.
Alle lasten en baten zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Kosten toerekening

De extra comptabele toerekening van de overhead vindt plaats op basis van voorcalculatorisch tarief. Dit gebeurt deels via tijd- schrijven van het ambtelijk apparaat en deels via andere verdeelsleutels.

Toelichting op de afzonderlijke activaposten

In dit onderdeel wordt er ingegaan op de immateriële vaste activa, de materiële vaste activa, de financiële vast activa en de vlottende activa.

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa	
Aanschafwaarde 31-12-2023	834.543
Cumulatieve afschrijving t/m 2023	-463.572
Boekwaarde per 31-12-2023	370.971
Investeringen	226.757
Desinvesteringen	0
Bijdragen van derden	0
Afschrijvingen	-31.477
Aanschafwaarde 31-12-2024	1.061.300
Cumulatieve afschrijvingen t/m 2024	-495.049
Boekwaarde 31-12-2024	566.251

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa		
Post	**2024**	**2023**
In erfpacht uitgegeven gronden	690.060	690.060
Overige investeringen met een economisch nut		
Gronden en terreinen	10.473.535	4.201.416
Woonruimten	11.156	13.944
Bedrijfsgebouwen	61.889.201	41.845.976
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.635.031	2.682.812
Vervoermiddelen	115.449	84.958
Machines, apparaten en installaties	1.065.921	1.220.220
Overige materiële vaste activa	3.904.261	3.887.149
	80.094.554	53.936.474
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		
Riolering, begraafplaatsen en huisvuil	50.870.860	46.543.191
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut		
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (voor 2017)	12.536.631	11.895.247
Overige materiële vaste activa	19.760	22.535
	12.556.391	11.917.782
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut		
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (vanaf 2017)	18.257.347	13.614.094
Overige materiële vaste activa	224.731	55.317
	18.482.078	13.669.411
	31.038.469	25.587.193

Totaal materiële vaste activa	162.693.944	126.756.919

Het verloop van de materiële vaste activa

Verloop materiële vaste activa	
Boekwaarde per 1-1-2024	126.756.919
Investeringen	42.065.473
Desinvesteringen	0
Bijdrage van derden	1.830.530
Afschrijvingen	4.297.917
Boekwaarde 31-12-2024	162.693.944

Verloopoverzicht materiële vaste activa						(bedragen x € 1.000)
Soort vaste activa	BW 1-1-24	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	BW 31-12-24
Grond en terreinen	4.891	6.272	0	0		11.164
Woonruimten	14	0	0	3		11
Bedrijfsgebouwen	41.846	21.774	0	1.408	23	61.889
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.683	235	0	283		2.635
Vervoermiddelen	85	55	0	24		115
Machines, apparaten en installaties	1.220	0	0	154		1.066
Overige materiële vaste activa	3.887	222	0	205		3.904
Econ.nut waarvoor heffing	46.544	5.372	0	1.044		50.871
Inv. Maatsch. nut voor 2017	11.918	0	0	358		11.260
Inv. Maatsch.nut vanaf 2017	13.669	6.329	0	821		19.778
Totalen	126.757	40.260	0	4.301	22	162.694

De belangrijkste investeringen (> € 150.000) in 2024 betreffen:

Belangrijkste investeringen	Investeringen	Bijdragen van derden c.q desinvestering	Totaal
Gemeentehuis	20.608.408		
Aanschaf gronden nieuwkomers	6.244.947		
Vern De Arnhorst	665.264		
Tech aanpassing Leerwijk	205.214		
Verv wegdek Laakweg	498.746		
Reconstructie Kennedylaan Tuinstraat	609.300		
Wijkvern Scheapman	584.340		
Reconstructie Oranjeweg Rheden	2.363.452		
Riool Hogeweg	470.207		
Reconstructie Oranjebuurt Dieren	4.324.686		

Civiele kunstwerken	374.410		
Afsluiten wegen	258.742		
Renovatie groen	453.937		
Theothorne	1.726.054		
Overige Mutaties <150.000	2.677.762		
Totaal	42.065.473		

Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	Kapitaalver-strekkingen aan deelnemingen	Leningen aan deelnemingen	Overige langlopende leningen	Totaal
Boekwaarde 01-01-24	608.767	2.207.240	2.344.230	5.160.237
Vermeerderingen	0	0	15.464	15.464
Aflossingen	0	0	4.000	4.000
Afschrijvingen	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-24	608.767	2.207.240	2.355.694	5.171.701

De vermeerderingen en verminderingen in het verslagjaar zijn:

Vermeerderingen en verminderingen	Vermeerderingen	Aflossing	Afschrijving
AV Gelre	0	4.000	0
SVN	15.464	0	0
Totaal	15.464	4.0000	0

Vlottende activa

Voorraden	2024	2023
Onderhanden werk (bouwgronden in explo)	298.428	422.240
Onderhanden werk IJsseldistrict	155.271	-123.813
Subtotaal	453.699	298.428
Voorziening verliesgevende complexen	-3.368.888	-3.123.065
Totaal	-2.915.189	-2.824.637

Onderhanden werk (bouwgronden in exploitatie)
Het verloop van de in exploitatie genomen bouwgronden is als volgt:

Verloop voorziening verliesgevende complexen	2024	2023
Boekwaarde per 1-1	-3.123.065	-173.065
Vermeerderingen	-245.823	-2.950.000
Verminderingen		
Winstneming de Beemd	0	0
Boekwaarde per 31-12	-3.368.888	-3.123.065
Geraamde nog te maken kosten/opbrengsten		
Geraamd eindresultaat	-3.368.888	-3.123.065

Het geraamde eindresultaat is gewaardeerd tegen de contante waarde (conform BBG 2024).

De boekwaarde per ultimo van het jaar is als volgt te specificeren:

Complex	BW 1-1-2024	Investeringen	Opbrengsten	Winstuitn	BW 31-12-2024
Dr de Visserstraat	338.477	0	0	0	338.477
Vitratonterrein	83.763	0	0	0	83.763
Ijsseldistrict	-123.813	155.271	0	0	31.458
Subtotaal	298.428	155.271	0	0	453.699
Voorziening	-3.123.065	-245.823	0	0	-3.368.888
Totaal	-2.824.637	-90.552	0	0	-2.915.189

Voor (naar verwachting) verliesgevende plannen is ultimo 2024 een voorziening getroffen conform de BBV-regels van € 3.368.888. Deze voorziening wordt in mindering gebracht op de boekwaarde. Het resultaat voor het IJsseldistrict is € -245.823. Zoals aangegeven in de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling, is de hoogte van de voorziening gebaseerd op gegevens uit de BBG 2024. Een gedetailleerdere verantwoording per complex is opgenomen in de paragraaf Grondbeleid.

Uitzettingen < 1 jaar
De uitzettingen < 1 jaar kunnen als volgt worden gerubriceerd:

Omschrijving	2024	2023
Vorderingen op openbare lichamen	5.034.429	409.666
Schatkistbankieren	9.287.223	5.051.872
RC-verhouding	11.799	6.326
Overige vorderingen		
Debiteuren algemeen	4.865.424	1.143.683
Debiteuren belastingen	666.869	675.710
Voorziening dubieuze debiteuren	-223.892	-375.046
Debiteuren samenleving	419.141	288.719
Crediteuren vordering	0	109.437
Overige vorderingen/nog te ontvangen bedragen	2.610.017	6.030.999
Subtotaal overige vorderingen	8.337.559	7.873.502
Totaal	22.671.010	13.341.366

**De uitzettingen < 1 jaar worden hieronder nader toegelicht.*

Voorziening dubieuze debiteuren
Op basis van een beoordeling is voor het saldo van debiteuren algemeen en voor debiteuren belastingen een voorziening gevormd van in totaal € 223.892.

Debiteuren samenleving
Voor de jaarrekening 2024 is op basis van de beoordeling van de openstaande posten het oninbaarheidspercentage vastgesteld op 79%. Er is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd van € 1.578.808 (2023: € 1.773.562). Deze is in mindering gebracht op de waardering van de post debiteuren samenleving.

Het saldo van de post debiteuren samenleving is als volgt samengesteld:

Debiteuren samenleving	
Debiteuren samenleving	1.997.949
Voorziening dubieuze debiteuren (89,65%)	1.578.808
Saldo	419.141

Overige vorderingen/nog te ontvangen bedragen
De nog te ontvangen bedragen hebben betrekking op:

Nog te ontvangen bedragen	
Afrekening subsidie monumenten 2021	10.637
Afrekening AVAN	99.163
Vergoeding PMD glas papier	142.821
MGR afrekening	39.800
Wabo leges	117.110
Doorbelasting BOA's Doesburg & Rozendaal	122.328
Correctie compensabele BTW 2016-2018	55.750
Rente schatkistbankieren 4e kwartaal 2024	65.129
Bijdrage SPUK-IZA 2024	443.288
Afwikkeling Toeslagenaffaire 2023	127.999
Afwikkeling PGB 2024	-54.433
Verrekening Rozendaal 2023	274.173
Doorberekende uren	64.229
SPUK Oekraïne Sisa A16/M29	238.380
SPUK Toeslagenaffaire	253.870
Ront Summeren Groen 2024	10.000
Terugvordering kinderopvang	38.891
Houten Steen (Rhederhof)	10.420
Saldobevestiging De Connectie 2024	60.443
Zwembad Rheden jaarnota 2024	30.285
Theothorne jaarnota 2024	24.986
Bijdrage Bronckhorst 2024	10.000
Bijdrage Provincie 2024	57.500
Uitvoering Doesburg	24.391
Belevingkijkers Veluwezoom	25.000
Vervanging wegdek Laakweg (11574-6185)	80.000
Bijdrage resultaat boekjaar 2023 (veer)	36.361
Resultaat boekjaar 2023 VGGM	36.962
Groene BOA's 2024	30.000
20% icoon dorpspark 2021	20.000
20% subs. Prov. Hittemaatregelen	19.988
Overige posten	94.546
Totaal	2.610.017

Schatkistbankieren
In het kader van het verplicht schatkistbankieren is de gemeente verplicht om overtollige middelen aan te houden in ’s Rijks schatkist voor zover deze boven de drempel komen. In het overzicht hieronder wordt de benutting van de drempelbedragen in het kader van het verplicht schatkistbankieren weergegeven. Vanaf 1 juli 2021 is het drempelbedrag van 0,75% verplicht schatkistbankieren verhoogd naar 2%. Uit de evaluatie van het schatkistbankieren is namelijk gebleken dat de drempel voor schatkistbankieren te krap was vastgesteld. Bij de gemeente Rheden worden de bedragen boven € 400K automatisch afgeroomd, en onder € 400K automatisch aangevuld.

Drempelbedrag	3.036	2% van begrotingstotaal		
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	8	14	69	0
Ruimte onder het drempelbedrag	3.028	3.022	2.967	3.036
Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

Liquide middelen
Dit betreft het kasgeld per 31 december 2024. Deze saldi staan ter vrije beschikking van de gemeente.

Liquide middelen	2024	2023
Kassaldi	17.321	15.282
Banksaldi	11.333.981	11.656.720

Overlopende activa
Hieronder zijn opgenomen de op de balans vooruitbetaalde bedragen.

Overlopende activa	2024	2023
Vooruitbetaalde bedragen	1.171.688	286.450
Overige nog te ontvangen bedragen	14.450.743	9.268.460

Toelichting op de afzonderlijke passivaposten

In dit onderdeel wordt er ingegaan op het eigen vermogen, de voorzieningen, de vaste schulden en de vlottende passiva.

Eigen vermogen

Eigen vermogen
Het verloop van het eigen vermogen in 2024 is als volgt:

Post	Algemene reserve	Bestemmings reserves	Gerealiseerd resultaat	Totaal
Saldo 1-1-2024	9.805.287	18.062.423	-1.549.098	26.318.612
Resultaat 2024			7.100.975	7.100.975
Stortingen	6.413.179	5.053.361	-75.000	11.391.539
Onttrekkingen	1.785.098	15.448.741	-1.624.098	15.609.741
Saldo 31-12-2024	14.433.368	7.667.043	7.100.975	29.201.386

Resultaat boekjaar
De rekening 2024 sluit met een positief saldo van € 7.100.975. Een nadere analyse van het resultaat is opgenomen in het hoofdstuk “toelichting op de programmarekening”.
Voor een totaal overzicht van de stortingen en onttrekkingen in de reserves wordt verwezen naar de toelichting op reserves en voorzieningen.

Voorzieningen

Voorzieningen
De voorzieningen zijn gevormd voor het egaliseren van de exploitatielasten en toekomstige uitgaven voor (groot) onderhoud.

Omschrijving	Voorziening t.b.v. verplichtingen	Voorziening Middelen derden	Voorziening egalisatie	Totaal
Saldo 1 januari	1.766.056	4.507.385	1.734.662	8.008.103
Stortingen	405.270	292.109	1.421.548	2.118.928
Onttrekkingen	115.177	680.650	482.239	1.278.066
Saldo 31 december	2.056.149	4.118.844	2.673.972	8.848.965

Voor een totaal overzicht van de stortingen en onttrekkingen in de voorzieningen wordt verwezen naar de toelichting op reserves en voorzieningen.

Vaste schulden > 1 jaar

Vaste schulden > 1 jaar
Onderhandse leningen
De onderhandse leningen bestaan uit schulden aan derden met een looptijd langer dan 1 jaar.

Post	Banken en Financiële instellingen binnenland	Waarborgsommen	Totaal
Boekwaarde 1-1-2024	90.500.000	433.259	90.933.259
Vermeerderingen	45.500.000	0	45.500.000
Aflossingen	20.500.000	75.000	20.575.000
Boekwaarde 31-12-2024	115.500.000	358.259	115.858.259

De rentelasten van de langlopende leningen bedroegen in 2024 € 1.661.333.

Vlottende passiva

Vlottende schulden < 1 jaar
De vlottende schulden < 1 jaar kunnen als volgt worden gerubriceerd:

Post	2024	2023
Crediteuren	6.511.457	5.266.288
Schulden aan debiteuren	728.274	173.564
Overige vlottende schulden	15.256.874	10.739.295
Rekening courant de Connectie	-17.252	-11.394
Banksaldi	10.890.500	11.180.612
Totaal	33.369.852	27.348.365

Het crediteurensaldo per 31 december 2024 is in 2025 afgewikkeld.

De overige schulden betreft de nog te betalen bedragen over 2024 en hebben met name betrekking op:

Post	Bedrag
Af te dragen loonheffing december 2024	2.022.809
Werkgeversafdracht ABP algemeen	410.728
Af te dragen loonheffing verstrekkingen Bijstand	2.868.896
Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	553.675
Nog te betalen	9.330.648
Overige posten	70.118
Totaal	15.256.874

Overlopende passiva
Dit betreft posten die na 2024 nog afgewikkeld moeten worden.

Post	2024	2023
Het Rijk	23.726.185	5.939.103
Overige Nederlandse overheidslichamen	0	0
Vooruitontvangen subsidies	4.156.803	5.484.325
Totaal	27.882.988	11.423.428

De mutaties die hebben plaatsgevonden bij de vooruitontvangen (Rijks)bijdragen en subsidies zijn hieronder in een separaat verloopoverzicht opgenomen.

Verloopoverzicht vooruit ontvangen rijksbijdragen

Post	Saldo 1-1-2024	Vermeer-deringen	Verminde-ringen	Saldo 31-12-2024
ISV* middelen	249.028			249.028
Geluidsmaatregelen N348	6.750			6.750
Leerlingallert	110.108	32.655	110.108	32.655
Subsidie bodemtaken 2022-2024	19.943		7.752	12.191
OAB	830.503			830.503
Sportakkoord 2021	69.733			69.733
Preventie akkoord	25.000			25.000
NPO	271.675		27.186	244.489
Groene BOA's 2023	56.000	30.000		86.000
SPUK Energiecompensatie 2022-2023	223.054		149.807	73.247
Brede SPUK 2023	194.835	2.257.008		2.451.843
Onderwijshuisvesting tijdelijk ontheemd.	72.892			72.892
SPUK Huisvesting grote gezinnen	32.672		32.672	0
SPUK NIP LAI	1.332.758	3.693.611	1.332.758	3.693.611
IJsseldistrict correctie 2022	2.444.153		55.910	2.388.243
COA voorschot gronden	0	9.980.000		9.980.000
TGO Broekstraat	0	3.510.000		3.510.000
Totaal	5.939.103	19.503.274	1.716.193	23.726.185

* ISV (= Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing) wordt Uitvoeringsmaatregelen Structuurvisies.

Verloopoverzicht overige Nederlandse overheidslichamen

Post	Saldo 1-1-2024	Vermeer-deringen	Verminde-ringen	Saldo 31-12-2024

Verloopoverzicht vooruit ontvangen subsidies

Post	Saldo 1-1-2024	Vermeer-deringen	Verminde-ringen	Saldo 31-12-2024
Natuur en landschap	104.093			104.093
Prov. GLD/Revitalisering de Beemd	269.142			269.142
Pr. Kennedylaan geluidsanering	63.150			63.150
Vitaal sportpark Zuidflank Rheden	35.211			35.211
Subsidie gemeentelijke monumenten	141.888	72.208	86.735	127.361
Prov. GLD/Cascade Beekhuizen	12.868			12.868
Bijdrage woningmarktmonitor	8.834			8.834
Subsidie student & leerling alert	15.000			15.000
Koploper OCO	469.518		195.000	274.518
Ambulantiseringsmiddelen	550.725	202.800		753.525
Menzis Eurobudget	15.000			15.000
Versterking OC 2021	32.450			32.450
Stimulering verkeersveiligheid 22-23	176.600			176.600
Goudzoekers	-10.000			-10.000
SPUK Inburgering Voorzieningen	295.314	478.101		773.415
Preventatieakkoord 2022	339			339
Energiearmoede	1.086.477		497.897	588.580
Winterfonds	69.737			69.737
OAB 2022 extra besteed	-83.081			-83.081
Sportakkoord 2022 extra besteed	-12.446			-12.446
Geluidssanering rest. san. woningen	75.150			75.150
AKLR 2023-2024	80.000			80.000
Maatwerk monument Ellecom	78.545			78.545
ODRA label C controles 2023-2024	32.827			32.827
Vaststelling regeling Energie Woningen	-34.671			-34.671
Bijdrage beschermd wonen 2022-2023	1.296.000		1.296.000	0
Inzet ESF 2024-2025	715.655		150.000	565.655
Zorgverbinder GGZ in de wijk	0	80.000		80.000
Voorlopige bijdrage Bronckhorst 2025	0	40.000		40.000
Belevingskijkers Veluwezoom	0	25.000		25.000
Totaal	5.484.325	898.109	2.225.632	4.156.803

Overzicht reserves

Reserves Omschrijving	Saldi 1-1-2024	Resultaat bestemming 2023	Vermeerdering 2024	Vermindering 2024	Saldo 31-12-2024
Reserves					
Algemene reserve					
Algemene reserve ter financiering	6.512.077	-1.624.098	6.413.179	-161.000	11.140.158
Risico reserve	3.293.210				3.293.210
Totaal	**9.805.287**	**-1.624.098**	**6.413.179**	**-161.000**	**14.433.368**
Bestemmingsreserves					
Doorontwikkeling WABO	55.000			-55.000	0
Reserve SBO speelvoorziening	398.365				398.365
Reserve SBO gem. gebouwen	973.373			-973.373	0
Reserve SBO wegen	2.587.867		800.000	-636.577	2.751.290
Reserve SBO landschapsbeleidpl	51.834			-47.680	4.154
Reserve actalisering bestemmingsplannen	65.825			-65.825	0
Reserve nieuwbouw zwembad	1.358.630			-1.358.630	0
Reserve bos en natuurgebieden	123.357				123.357
Reserve risicobuffer grondexploitaties	273.206				273.206
Reserve herstructurering woongebieden	1.332.040			-1.332.040	0
Reserve dorpsvisie Dieren (i.r.t. traverse Dieren)	2.064.195			-2.064.195	0
Reserve onderhoud gebouwen	655.843			-655.843	0
Reserve te besteden gemeentelijke budgetten	3.267.317			-3.267.317	0
Reserve Carion	153.242			-153.242	0
Reserve klimaat	200.000			-200.000	0
Reserve Covid	604.387			-604.387	0
Reserve Nieuwbouw Gemeentehuis	794.227		975.569	-940.302	829.494
Reserve Maatregelen Energiearmoede	1.954.700			-1.954.700	0
Reserve Bovenwettelijk Verlof	713.479		114.102		827.581
Reserve Afvalverwerking	435.535		331.842		767.377
Hervormingsagenda jeugdstelsel	0		425.000		425.000
Renovatie Pinkenberg	0	75.000			75.000

Best. Impl. Omgevingswet	0		1.192.218		1.192.218
Res. Kapitaallasten zwembad	0		1.139.630	-1.139.630	0
Totaal bestemmingsreserves	**18.062.423**	**75.000**	**4.978.361**	**-15.448.741**	**7.667.043**
Totaal reserves	**27.867.710**	**-1.549.098**	**11.391.539**	**-15.609.741**	**22.100.411**

Beschrijving en toelichting reserves

Hieronder is een beschrijving opgenomen van het doel en toekomstig gebruik van de reserves en voorzieningen per ultimo 2024.

Algemene reserve	Stand 31-12-2024: € 11.140.158
Functie	Bestedingsfunctie en bufferfunctie
Doelstelling	De reserve dient als buffer om nadelige exploitatiesaldi in enig jaar te dekken.
Voeding- en onttrekking	Voor- en nadelige exploitatiesaldi van enig jaar worden met deze reserve verrekend. Onttrekkingen vinden incidenteel plaats t.b.v. bestedingen. In 2024 is ruim € 6 miljoen toegevoegd door het opheffen van diverse bestemmingsreserves (n.a.v raadsbesluit 17-12-2024 'opschonen reserves')
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	Diverse programma's

Risicoreserve	Stand 31-12-2024: € 3.293.210
Functie	Bufferfunctie
Doelstelling	De reserve is bedoeld om incidentele tegenvallers op te kunnen vangen die niet door een specifieke voorziening wordt gedekt. Deze reserve is onderdeel van de totale weerstandscapaciteit.
Voeding en onttrekking	Onttrekkingen aan deze reserve zullen plaatsvinden wanneer risico's zich voordoen. Deze reserve wordt in combinatie met de algemene reserve beschouwd als weerstandscapaciteit.
Noodzakelijk niveau	De omvang van de reserve buffer is afhankelijk van de risico's die de gemeente loopt. De minimale omvang is vastgesteld op € 2.500.000.
Relatie met programma	Diverse programma's

Doorontwikkeling WABO	Stand 31-12-2024: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Dekking voor de toekomstige kosten van plantoetser c.q. klantregisseur voor doorontwikkeling WABO.
Voeding- en onttrekking	Conform het Raadsbesluit d.d. 17-12-2024 is deze reserve geheel vrijgevallen.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2 Leefomgeving

Reserve SBO speelvoorziening	Stand 31-12-2024: € 398.365
Functie	Egalisatiefunctie
Doelstelling	De reserve moet toereikend zijn om de te verwachten kosten op te vangen van onderhoud en vernieuwing van speelvoorzieningen.
Voeding- en onttrekking	Bij de resultaatsbestemming 2015 is € 324.000 toegevoegd. In 2024 is per geen onttrekking geweest. Naar verwachting zal de reserve medio 2025 worden opgeheven
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2 Leefomgeving

Reserve SBO gem. gebouwen	Stand 31-12-2024: € 0
Functie	Egalisatiefunctie
Doelstelling	Deze reserve dient ter dekking van de afschrijvingslasten die voortkomen uit het SBO gebouwen.

Voeding en onttrekking	Conform het Raadsbesluit d.d. 17-12-2024 is deze reserve overgeheveld naar de voorziening SBO gebouwen.
Noodzakelijk niveau	Wordt bepaald aan de hand van de (in 2024) op te stellen Nota herziening reserves & voorzieningen.
Relatie met programma(‘s)	Diverse programma’s

Reserve SBO wegen	Stand 31-12-2024: € 2.751.290
Functie	Egalisatiefunctie
Doelstelling	De reserve moet toereikend zijn om de te verwachten kosten op te vangen van het groot onderhoud, de renovatie en de vervanging van de gemeentelijke wegen op basis van een opgesteld SBO wegen.
Voeding- en onttrekking	In 2024 is per saldo € 53 k onttrokken. Vanuit de actualiteitenprogramma is er € 800.000 gestort.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2 Leefomgeving

Reserve SBO landschapsbeleidplan	Stand 31-12-2024: € 4.154
Functie	Egalisatiefunctie
Doelstelling	De reserve dient ter dekking van toekomstige uitgaven voor de uitvoering van het landschapsbeleidsplan.
Voeding- en onttrekking	Naar verwachting zal de reserve in 2024 kunnen vrijvallen
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2 Leefomgeving

Reserve actualisering bestemmingsplannen	Stand 31-12-2024: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Het opvangen van fluctuaties in de jaarlasten voor het opstellen of actualiseren van bestemmingsplannen.
Voeding en onttrekking	Conform het Raadsbesluit d.d. 17-12-2024 is deze reserve geheel vrijgevallen.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma(‘s)	2 Leefomgeving

Reserve nieuwbouw zwembad	Stand 31-12-2024: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	In de jaarrekening 2013 (aanleiding voorjaarsnota 2012) is deze reserve gevormd ad € 50k in verband met het realiseren van een nieuwe overdekte zwemvoorziening. In februari 2016 heeft besluitvorming plaatsgevonden, waarbij een bedrag ad € 1.374k beschikbaar is gesteld voor incidentele kosten van het project.Dit bedrag is in 2017 aan de reserve toegevoegd. In 2016 (€ 10.700) en in 2017 (€ 54.670) hebben onttrekkingen plaatsgevonden, waardoor het huidige saldo € 1.358.630 bedraagt.
Voeding en onttrekking	Bij de 2de Bestuursrapportage 2024 is een gedeelte overgeheveld en conform het Raadsbesluit d.d. 17-12-2024 is ook het restant vrijgevallen.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	1 Samenleving

Reserve bos en natuurgebieden	Stand 31-12-2024: € 123.357
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Conform de bestuursrapportage 2013 is deze reserve gevormd ter egalisatie van de lasten voor onderhoud aan bos- en natuurgebieden.
Voeding en onttrekking	In 2025 wordt onderzocht of de reserve kan vrijvallen
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma(‘s)	2 Leefomgeving

Reserve risicobuffer grondexploitaties	Stand 31-12-2024: € 273.207
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Voor het opvangen van macro-economische ontwikkelingen voor het bestaande beleid, alsmede voor het ontwikkelingen van toekomstige plannen worden de verwachte winsten of verliezen van grondcomplexen ten gunste of ten laste gebracht van deze bestemmingsreserve.
Voeding en onttrekking	De voeding en onttrekking vindt plaats bij vaststelling van de programmarekening. Een overzicht van de mutaties is opgenomen in de paragraaf grondbeleid.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma(‘s)	2 Leefomgeving

Reserve herstructurering woongebieden	Stand 31-12-2024: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Deze reserve dient ter opvang van de lasten voor vernieuwing van woonwijken.
Voeding en onttrekking	Conform het Raadsbesluit d.d. 17-12-2024 is deze reserve geheel vrijgevallen.
Noodzakelijk niveau	Op basis van prijspeil 2020 is de huidige stand voldoende, waarbij tevens is gekeken naar absolute noodzakelijkheid i.r.t. de totale financiële positie.
Relatie met programma(‘s)	2 Leefomgeving

Reserve dorpsvisie Dieren	Stand 31-12-2024: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Deze reserve dient ter opvang van de lasten voor diverse verkeersmaatregelen betreffende Dieren Noord en Zuid.
Voeding en onttrekking	Conform het Raadsbesluit d.d. 17-12-2024 is deze reserve geheel vrijgevallen.
Noodzakelijk niveau	In de nota heroverwegingen 2010 is het noodzakelijke niveau vastgesteld op € 9.840.000 (inclusief de bijdrage van de Stadsregio van € 4.5 miljoen).
Relatie met programma(‘s)	2 Leefomgeving

Reserve onderhoud gebouwen	Stand 31-12-2024: € 0
Functie	Egalisatiefunctie
Doelstelling	Deze reserve dient ter dekking van de afschrijvingslasten die voortkomen uit het SBO gebouwen.
Voeding en onttrekking	Conform het Raadsbesluit d.d. 17-12-2024 is deze reserve overgeheveld naar de voorziening SBO gebouwen.

Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma(‘s)	2 Leefomgeving

Reserve te besteden gemeentelijke budgetten	Stand 31-12-2024: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Budgetten voor benoemde projecten in enig jaar, waarvan de uitvoering vertraagd is of over de jaargrens doorloopt, beschikbaar te houden voor uitvoering/afronding in het volgende jaar. Zie de specificatie van de afzonderlijke budgetten.
Voeding en onttrekking	Conform het Raadsbesluit d.d. 17-12-2024 is deze reserve geheel vrijgevallen.
Noodzakelijk niveau	Jaarlijks wordt bij de jaarrekening bepaald welke saldi er vrijvallen en welke nieuwe budgetten er toegevoegd worden aan de reserve.
Relatie met progr.	Diverse programma’s

Reserve Carion	Stand 31-12-2024: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Deze reserve is gevormd voor de beperkte risico's die de gemeente loopt als hypotheeknemer op het vastgoed van Carion.
Voeding en onttrekking	Conform het Raadsbesluit d.d. 17-12-2024 is deze reserve geheel vrijgevallen.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met progr.	1 Samenleving

Reserve Klimaat	Stand 31-12-2024: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Deze reserve is ter dekking voor het opstellen van een warmtetransitievisie, zoals vastgesteld bij de vaststelling van de jaarrekening 2019.
Voeding- en onttrekking	Conform het Raadsbesluit d.d. 17-12-2024 is deze reserve geheel vrijgevallen.
Noodzakelijk niveau	Conform vaststelling bij Jaarrekening 2019
Relatie met programma	2 Leefomgeving

Reserve Covid	Stand 31-12-2024: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Deze reserve is naar aanleiding van de jaarrekeningen 2020 en 2021 gevormd voor dekking van de extra kosten die samenhangen met Covid.
Voeding en onttrekking	In de 1ste en 2de Bestuursrapportage is aan deze reserve onttrokken en conform het Raadsbesluit d.d. 17-12-2024 is het restant van deze reserve ook vrijgevallen. Zie ook de paragraaf Covid-19.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	Diverse programma's

Reserve Nieuwbouw Gemeentehuis	Stand 31-12-2024: € 829.494
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Deze reserve is gevormd naar aanleiding van het dekkingsplan nieuwe gemeentehuis.

Voeding en onttrekking	Conform het dekkingsplan realisatie nieuwe gemeentehuis (raadsbesluiten 27-9-2022 en 15-12-2020) worden o.a. beschikbare budgetten voor exploitatielasten gemeentehuis ingezet als dekkingsmiddel. De niet bestede middelen zijn, in lijn met het dekkingsplan, in 2021 t/m 2023 toegevoegd aan de reserve gemeentehuis. In 2024 is er € 940K onttrokken en € 975K toegevoegd aan deze reserve (begroot was € 700K onttrekking en € 780K toevoeging). In 2025 zal het restant ad € 829.494 volledig worden aangewend ter dekking uitgaven nieuwbouw gemeentehuis. De financiële eindverantwoording op dit project volgt voor 1 juli d.m.v. een raadsinformatiebrief.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	3 Bestuur en organisatie

Reserve Maatregelen Energiearmoede	Stand 31-12-2024: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Ondersteunende maatregelen energiearmoede
Voeding en onttrekking	In de 2de BestuursRapportage 2024 is er een gedeelte aan de reserve onttrokken. Conform het Raadsbesluit d.d. 17-12-2024 is het restant geheel vrijgevallen.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	1 Samenleving

Reserve Bovenwettelijk Verlof	Stand 31-12-2024: € 827.581
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Dekking van uit te betalen bovenwettelijke verlofuren.
Voeding en onttrekking	De reserve is gevormd bij vaststelling van de jaarstukken 2022. Vanaf 1 januari 2022 kunnen medewerkers bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Deze vakantie-uren verjaren niet. Dit kan gaan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Deze reserve zal na toetsing aan de voorschreven wettelijke kaders worden omgezet in een voorziening. Deze toetsing moet nog plaatsvinden (gepland Q4-2024, maar nog niet uitgevoerd). Omzetting van reserve naar voorziening zal aan de raad worden voorgelegd.
Noodzakelijk niveau	- (wordt jaarlijks beoordeeld)
Relatie met programma	3 Bestuur en organisatie

Reserve Afvalverwerking	Stand 31-12-2024: € 767.377
Functie	Egalisatiefondsfunctie
Doelstelling	Egalisatie van de afvalstoffenheffing
Voeding en onttrekking	Jaarlijks wordt het resultaat op het product afval verrekend met de reserve. Indien de heffing hoger is geweest dan het saldo van de lasten wordt het verschil toegevoegd aan de reserve. In het omgekeerde geval wordt er onttrokken aan de reserve. In 2024 is 331 k gestort.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma	2 Leefomgeving

Hervormingsagenda jeugdstelsel	Stand 31-12-2024: € 425.000
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Opvangen nadelige effecten Hervormingsagenda jeugd

Voeding en onttrekking	Conform de Programmabegroting 2024 is er € 425.000 gedoteerd in 2024.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma(‘s)	1 Samenleving

Renovatie Pinkenberg	Stand 31-12-2024: € 75.000
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Onderhoud openluchttheater De Pinkenberg.
Voeding en onttrekking	Betreft ontvangen vergoeding van gemeente Rozendaal (resultaat jaarrekening 2023).
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma(‘s)	1 Samenleving

Best. Impl. Omgevingswet	Stand 31-12-2024: € 1.192.218
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	Ter dekking kosten implementatie Omgevingswet
Voeding en onttrekking	Overheveling uit reserve 'Npg te besteden gemeentelijke budgetten' (raadsbesluit 17-12-2024).
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma(‘s)	2 Leefomgeving

Res. Kapitaallasten zwembad	Stand 31-12-2024: € 0
Functie	Bestedingsfunctie
Doelstelling	-
Voeding en onttrekking	In de 2de Bestuursrapportage is deze reserve ingesteld en gevoed vanuit de reserve Nieuwbouw zwembad, echter conform het Raadsbesluit d.d. 17-12-2024 is deze reserve ook weer geheel vrijgevallen.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma(‘s)	1 Samenleving

Reserve te besteden gemeentelijke budgetten

Omschrijving	oorsponkelijk jaar	Saldi 1-1-2024	Vermeer-deringen 2024	Vermin-deringen 2024	Saldi 31-12-2024
Res TBGB: econ.uitvoeringsprogr	2016	15.000		-15.000	0
Duurzaam Rheden	2010	43.157		-43.157	0
RTBGB implementatie omgevingswet	2017	1.192.218		-1.192.218	0
RTGB: huisvest. vraagstuk GemH	2018	526.326		-526.326	0
Res NTBG: Gevelfonds	2018	60.000		-60.000	0
Res NTBG Cultuurhist.landschap	2018	75.000		-75.000	0
RTBGB uitv.plan structuurvisie	2018	144.000		-144.000	0
Gidsgelden 2019	2019	54.000		-54.000	0
WMO hulpmiddelen	2021	116.585		-116.585	0
Subsidies klimaat	2021	80.000		-80.000	0
Inclusieagenda	2022	50.000		-50.000	0
Pilot Doorstroommakelaar	2022	63.778		-63.778	0
Verduurz. Sporthal Theothorne	2022	584.047		-584.047	0
Ventilatie Scholen (SUVIS)	2022	215.000		-215.000	0
Integrale Wijkaanpak	2023	48.206		-48.206	0
Totaal		**3.267.317**	**0**	**-3.267.317**	**0**

Voorzieningen

Voorzieningen Omschrijving	Saldi 1-1-2024	Prijscom- pensatie 2024	Vermeerdering 2024	Vermindering 2024	Saldo 31-12-2024
Voorzieningen					
Voorziening frictiekosten en casco	101.336				101.336
Voorziening pensioen bestuur					
- pensioenvoorziening	1.223.129		291.879		1.515.008
- wachtgeldvoorziening	155.129			-80.382	74.747
Voorziening spaarverlof	220.462		113.391		333.853
Voorziening RVU	66.000			-34.795	31.205
Totaal	**1.766.056**	**0**	**405.270**	**-115.177**	**2.056.149**
Voorzieningen middelen derden					
Voorziening onderhoud riolering	2.686.853		264.109	-550.495	2.400.467
Voorziening afkoopsom onderhoud graven	1.820.532	28.000		-130.155	1.718.377
Voorziening SBO gebouwen	1.734.662		1.421.549	-482.239	2.673.972
Totaal	**6.242.047**	**28.000**	**1.685.658**	**-1.162.889**	**6.792.816**
Totaal Voorzieningen	**8.008.103**	**28.000**	**2.090.928**	**-1.278.066**	**8.848.965**

Beschrijving en toelichting voorzieningen

Hieronder is een beschrijving opgenomen van het doel en toekomstig gebruik van de voorzieningen per ultimo 2024.

Voorziening frictiekosten en Casco	Stand 31-12-2024: € 101.336
Functie	Risicovoorziening toekomstige verplichtingen
Doelstelling	Dekking van incidentele frictiekosten en kosten die voortvloeien uit de beëindiging van de muziekschool.
Voeding en onttrekking	Voeding is destijds eenmalig geweest. Deze voorziening is nog actueel tot het aangegeven bedrag. Er is in 2024 niets aan onttrokken.
Noodzakelijk niveau	De voorziening dient van voldoende niveau te zijn om de toekomstige wachtgelden af te dekken. Jaarlijks wordt bij het opstellen van de jaarrekening een berekening gemaakt om het niveau te bepalen. Eventuele stortingen of vrijval worden verrekend in de exploitatie.
Programma	1 Samenleving

Pensioen- en wachtgeldvoorziening bestuur	Stand 31-12-2024: € 1.589.755
Functie	Risicovoorziening toekomstige verplichtingen
Doelstelling	Dekking van pensioen- en wachtgeldverplichtingen bestuur
Voeding en onttrekking	Voor de toekomstige pensioenverplichtingen van onze bestuurders hebben we in 2021 deze voorziening gevormd. Voor de uitvoering van het APPA-plan maken we vanaf 1-1-2022 gebruik van de diensten van Visma Idella. Zij maken jaarlijks een berekening van het benodigd kapitaal voor elke bestuurder. Daarnaast geven zij aan wat de hoogte van de voorziening moet zijn om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen. In 2024 is € 291.879 voor de pensioenverplichtingen aan deze voorziening toegevoegd en het totaalbedrag komt daarmee op € 1.515.008. In deze voorziening houden we ook rekening met wachtgeldverplichtingen van de bestuurders. In 2022 is hiervoor een voorziening gevormd van € 240.000. Het saldo bedroeg op 1-1-2024 € 155.129. De onttrekking in 2024 bedroeg € 80.382. Het saldo per 31-12-2024 bedraagt € 74.747.
Noodzakelijk niveau	De voorziening dient van voldoende niveau te zijn om eventuele tussentijdse aanvragen voor pensioen of waardeoverdracht op te vangen.
Relatie met programma('s)	3. Bestuur en Organisatie

Voorziening spaarverlof	Stand 31-12-2024: € 333.853
Functie	Risicovoorziening toekomstige verplichtingen
Doelstelling	Dekking verplichtingen als gevolg van opgebouwd spaarverlof
Voeding en onttrekking	Vanaf 1 januari 2022 kunnen medewerkers vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Deze vakantie-uren verjaren niet. Dit kan gaan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, dient hier een voorziening voor gevormd te worden. Voor het spaarverlof gaan we uit van de werkelijk

	opgebouwde verlofuren per 31-12-2024. Elk jaar zal de hoogte van de voorziening opnieuw worden vastgesteld aan de hand van het saldo spaarverlof.
Noodzakelijk niveau	De voorziening dient van voldoende niveau te zijn om aanvragen voor uitbetaling van het opgebouwde spaarverlof op te kunnen vangen.
Relatie met programma('s)	3. Bestuur en organisatie

Voorziening RVU	Stand 31-12-2024: € 31.205
Functie	Risicovoorziening toekomstige verplichtingen
Doelstelling	Dekking van de maandelijkse kosten van de werknemers die gebruik maken van de tijdelijke Regeling Vervroegd Uittreden. Onder bepaalde voorwaarden kunnen werknemers maximaal twee jaar voor de pensioengerechtigde leeftijd gebruik maken van deze regeling. Zij ontvangen dan maandelijks een uitkering. Werknemers kunnen t/m 31 december 2025 gebruik maken van deze regeling. Voor de uitkering aan de werknemers, die deelnemen aan deze regeling, dient een voorziening te worden gevormd.
Voeding en onttrekking	Voeding vindt nu plaats bij de jaarrekening 2024. De maandelijkse kosten worden aan het einde van het jaar uit deze voorziening gedekt. Wanneer nieuwe deelnemers zich aanmelden zal de hoogte van de voorziening opnieuw worden vastgesteld.
Noodzakelijk niveau	De voorziening dient van voldoende niveau te zijn om de kosten van de RVU te kunnen dekken.
Relatie met programma('s)	3 Bestuur en Organisatie.

Voorziening onderhoud riolering	Stand 31-12-2024: € 2.400.467
Functie	Middelen van derden.
Doelstelling	Afwikkeling van resultaat op product riool (in lijn met artikel 44 lid 2) conform het nieuwe watertakenplan.
Voeding en onttrekking	Jaarlijks wordt het resultaat op het product riolering verrekend met de voorziening. Indien de heffing hoger is geweest dan het saldo van de lasten wordt het verschil toegevoegd aan de voorziening. In het omgekeerde geval wordt er onttrokken aan de voorziening. In 2024 is € 286.386 onttrokken aan de voorziening onderhoud riolering.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma(‘s)	2 Leefomgeving

Voorziening afkoopsom onderhoud graven	Stand 31-12-2024: € 1.718.377
Functie	Middelen van derden
Doelstelling	De voorziening dient ter dekking van toekomstige uitgaven t.b.v. onderhoud grafbedekking.
Voeding en onttrekking	De voorziening wordt gevoed door de jaarlijks ontvangen afkoop-sommen voor onderhoud graven. De jaarlijkse toegevoegde prijs-compensatie wordt ingezet t.b.v. de exploitatie voor het onderhouden van de grafbedekking. Jaarlijks wordt het resultaat op het taakveld begraafplaatsen verrekend met de voorziening. In 2024 is per saldo € 102.155 onttrokken.
Noodzakelijk niveau	-

Relatie met programma(‘s)	2 Leefomgeving

Voorziening SBO Gebouwen	Stand 31-12-2024: € 2.673.972
Functie	Voorziening dekking risico’s
Doelstelling	Dekking kosten Gebouwen
Voeding en onttrekking	Voedingen en onttrekkingen vinden plaats conform het nu nog van toepassing zijnde beheerplan onderhoud gemeentelijke gebouwen. De raad heeft op 25-2-2025 het geactualiseerde meerjarenprogramma onderhoud (MJOP) 2025-2028 vastgesteld.
Noodzakelijk niveau	-
Relatie met programma(‘s)	3. Bestuur en organisatie

Overzicht investeringskredieten

Overzicht investeringskredieten Project	Krediet 31-12-2024	Besteding t/m 2024	Bijdrage derden t/m 2024	Restant krediet 31-12-24
Totaal nieuwbouw gemeentehuis	26.552.300	25.648.837	0	903.463
Reconstructie Oranjebuurt Dieren	7.022.000	6.533.000	-22.500	511.500
Stationsomgeving Dieren	5.023.129	11.369.277	-7.134.872	788.724
Vernieuwbouw de Arnhorst	4.458.600	1.000.178	0	3.458.422
Reconstructie oranjeweg Rheden	3.750.000	3.430.000	0	320.000
Vervanging fietspaden	3.000.000	105.903	0	2.894.097
Digitaal Rheden	2.500.000	221.601	0	2.278.399
Reconstr.Kennedyln -Tuinstr.	2.500.000	729.131	0	1.770.869
Masterplan Veluwezoom	2.285.000	225.356	-1.821.379	3.881.023
Dorpsvisie Dieren	2.064.195	0	0	2.064.195
IVA Velp Tussen Broek en Waterland	1.900.000	8.483	0	1.891.517
Zuidflank Rheden 1e Fase	1.565.450	1.956.123	-100.000	-290.673
Herstructurering woongebieden	1.332.040	0	0	1.332.040
Theothorne	1.260.000	1.492.463	-321.852	89.389
Vervanging lichtmasten 2020	1.172.068	893.992	0	278.076
uitwerking winkelgebied Calluna	1.140.000	1.073.798	-7.770	73.972
Verv. Imboslaan	1.090.000	304.753	0	785.247
Vervanging wegdek Nijverheidslaan	630.000	392.050	0	237.950
Beiltjeshof Velp Zuid	625.000	905.933	-198.717	-82.216
Brinkweg 1 Rheden	500.000	10.449	-35.000	524.551
Vervanging wegdek Laakweg	500.000	612.253	-80.000	-32.253
Huisvest. geb.team Velp/Dieren	312.592	305.853	0	6.739
Vernieuwing KC Robin / KC de Wensvogel	284.965	292.050		-7.085
Gronden Hupkes / Gerritsen	0	6.272.119	-9.980.000	3.707.881
Totaal	**71.467.339**	**63.783.602**	**-19.702.090**	**27.385.827**

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

Borg- en garantstellingen aan natuurlijke en rechtspersonen

Gegarandeerde geldleningen
De gemeente staat garant voor door derden aangegane geldleningen.

- Per 31 december 2024 staat de gemeente garant jegens de BNG bank voor de nakoming van alle verplichtingen van een derde partij tot een maximum van € 468.000,= (exclusief boeten, kosten en wettelijke en overeengekomen rente).
- Samen met de Stichting Waarborgfonds Sport staat de gemeente garant voor de lening van een sportvereniging. Per 30 juni 2024 bedraagt de totale lening € 30.616,=. De gemeente en Stichting Waarborgfonds Sport staan ieder voor 50% (€ 15.308,=) garant.

Het totale bedrag aan garantstellingen van de gemeente Rheden bedraagt: € 483.308,=.

Waarborgfonds Sociale Woningbouw
De gemeente Rheden neemt deel in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en staat in dit kader, middels een achtervangovereenkomst, garant voor leningen die zijn verstrekt aan woning-corporaties. Het garant staan middels achtervangovereenkomst houdt in, dat in eerste instantie het WSW wordt aangesproken indien de geldnemer niet aan zijn verplichtingen voldoet. Pas als het risicovermogen van het WSW onder een bepaald minimum komt, worden de deelnemende gemeenten verplicht om een renteloze lening te verstrekken. De gemeente loopt dus eigenlijk alleen een renterisico. Gezien de vermogenspositie van het WSW, de goede controle en toetsing door dit fonds en de spreiding van het risico over de deelnemende gemeenten is dit als een laag risico te kwalificeren. Hier komt bij dat het WSW sinds de oprichting in 1983 nog nooit is aangesproken op haar borgstelling.
Per 31 december 2024 staat de gemeente Rheden garant voor een bedrag van € 221.900.000,=.
Zie voor een nadere toelichting "Overzicht achtervangpositie WSW per ultimo december 2024".

Overige niet in de balans opgenomen rechten en plichten

Europese aanbestedingen
Onderstaande Europese aanbestedingen zijn uitgevoerd in 2024 waar mogelijk financiële verplichtingen mee zijn gemoeid:
- Inhuur vakbekwame minigravermachinist.

Ten aanzien van de in 2024 geconstateerde onrechtmatigheid m.b.t. inkoop & aanbestedingen verwijzen wij naar de paragraaf "Rechtmatigheidsverantwoording College".

Stimuleringsfondsen
Sinds 1997 neemt de gemeente Rheden deel aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVN).
Via de SVN zijn of worden stimuleringsleningen verstrekt voor de volgende regelingen:
- startersleningen
- duurzaamheidsleningen
- blijversleningen
- stimuleringslening consumptief
- stimuleringslening hypothecair
- stimuleringslening zakelijk
- verzilverlening

Het totaalsaldo uitstaande (bovengenoemde) leningen bedraagt afgerond € 2,0 miljoen.

De middelen om leningen te verstrekken zijn door de gemeente gestort bij de SVN en maken onderdeel uit van de financiële vaste activa.

Eigen risico WIA
De gemeente is eigen risicodrager met betrekking tot de WIA. Op het moment van opstellen van de jaarrekening 2024 krijgen 2 medewerk(st)ers in dit kader een uitkering. Toekomstige verplichtingen komen ten laste van het rekeningresultaat van het jaar waarin de verplichting ontstaat.

Overzicht achtervangpositie WSW per ultimo december 2024 (bedragen x € 1.000)

Gemeente Rheden Corporatie (NVR nr.)	A Schuld toerekenbaar aan Gemeente Rheden	B Totaal nominaal geborgd schuldrestant van de corporatie	C A/B in (%)	D Marktwaarde van DAEB bezit in gemeente Rheden	E Totale marktwaarde van DAEB-bezit	F D/E (in %)	G Toename (+) cq. Afname (-) achtervangpositie indien alle leningen onder regime > 1-8-2021 vallen (F x B-A)
De Woonplaats (4550)	€ 915	€ 931.723	0,1%	€ 6.503	€ 2.126.742	0,3%	€ 1.934
Stichting Mooiland (14427)	€ 50	€ 785.276	0,0%	€ 1.931	€ 3.440.615	0,1%	€ 391
Stichting Habion (3182)	€ 10.700	€ 408.358	2,6%	€ 9.657	€ 1.035.971	0,9%	-€ 6.893
Stichting Hof van Wonen (18596)	€ 65	€ 1.188.407	0,0%	€ 2.366	€ 2.662.714	0,1%	€ 991
Stichting Portaal (15807)	€ 184	€ 2.285.657	0,0%	€ 3.123	€ 8.944.192	0,0%	€ 614
Stichting Vivare (4491)	€ 208.401	€ 652.772	31,9%	€ 812.066	€ 3.469.925	23,4%	-€ 55.633
Woningstichting Veluwonen (3370)	€ 1.585	€ 115.237	1,4%	€ 9.404	€ 587.673	1,6%	€ 259
Totaal van alle corporaties in gemeente Rheden	**€ 221.900**	**€ 6.367.430**	**3,5%**	**€ 845.050**	**€ 22.267.832**	**3,8%**	**-€ 58.338**
Totaal van alle corporaties in nederland		**€ 97.219.299**			**€ 353.438.806**		

Gebeurtenissen na balansdatum

Niet van toepassing.

Taakvelden - Realisatie

	Begroting		Realisatie	
Programma / taakvelden	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
P1 Samenleving				
0.10 Mutaties reserves	1.564.630	5.918.186	1.564.630	5.919.157
4.2 Onderwijshuisvesting	3.046.476	506.548	2.633.718	350.903
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.804.602	940.089	2.905.130	1.056.271
5.1 Sportbeleid en activering	495.959	10.018	474.789	70.465
5.2 Sportaccommodaties	4.457.759	1.412.351	4.896.977	1.589.171
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	853.596	0	631.667	-50.000
5.6 Media	887.157	0	1.044.728	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	16.387.508	12.807.400	12.905.401	14.951.887
6.2 Wijkteams	647.630	0	704.114	0
6.3 Inkomensregelingen	22.963.473	16.790.452	22.254.602	16.973.514
6.4 Begeleide participatie	10.567.274	557.750	10.907.252	562.598
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.842.062	588.700	2.429.418	450.585
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	18.199.439	940.000	15.346.086	753.154
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	19.099.593	22.000	21.360.843	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	1.013.196	0	1.022.929	0
7.1 Volksgezondheid	2.960.427	999.000	2.897.192	896.996
P1 Samenleving	**108.790.781**	**41.492.494**	**103.979.477**	**43.524.702**
P2 Leefomgeving				
0.10 Mutaties reserves	2.002.218	6.733.842	2.324.060	6.547.059
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.150.191	441.973	1.133.436	491.693
2.1 Verkeer en vervoer	6.627.491	302.315	6.766.447	547.341
2.2 Parkeren	77.934	25.000	130.064	25.034
2.5 Openbaar vervoer	124.818	97.465	151.980	138.084
3.1 Economische ontwikkeling	455.717	101.000	327.744	99.720
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	9.118	9.118	7.649	9.619
3.4 Economische promotie	407.487	532.698	300.717	550.929
5.5 Cultureel erfgoed	244.544	45.128	212.977	36.763
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.818.906	225.497	3.665.140	298.288
7.2 Riolering	4.037.231	5.815.980	3.995.380	5.604.624
7.3 Afval	4.619.345	4.856.213	4.398.647	4.967.356
7.4 Milieubeheer	3.490.373	1.315.000	3.308.119	1.584.756
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	643.465	805.628	677.705	669.873
8.1 Ruimtelijke ordening	2.677.561	10.000	2.460.310	0
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	35.006	129.220	356.414	35.279
8.3 Wonen en bouwen	2.877.326	507.000	3.327.126	491.683
P2 Leefomgeving	**33.298.731**	**21.953.077**	**33.543.916**	**22.098.099**
P3 Bestuur en organisatie				
0.10 Mutaties reserves	7.193.881	2.855.377	7.502.850	3.095.844
0.1 Bestuur	2.893.336	0	3.309.581	97.049
0.2 Burgerzaken	1.867.078	825.000	2.002.628	988.072
0.4 Overhead	22.316.033	26.700	22.732.076	1.111.451
0.5 Treasury	-1.018.189	718.853	-102.859	886.145
0.61 OZB woningen	730.000	8.287.707	714.366	7.868.954
0.62 OZB niet-woningen	0	2.854.310	0	2.689.890
0.63 Parkeerbelasting	0	3.500	0	-135
0.64 Belastingen overig	0	145.029	1.893	149.250
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	102.338.238	0	102.361.299
0.8 Overige baten en lasten	1.388.955	300.000	-8.012	0
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	250	0

1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.017.423	5.500	3.107.429	11.350
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.199.603	115.284	1.465.191	467.789
P3 Bestuur en organisatie	**39.588.120**	**118.475.498**	**40.725.393**	**119.726.959**
Eindtotaal	**181.677.632**	**181.921.069**	**178.248.786**	**185.349.761**
Resultaat		**243.437**		**7.100.975**

CBS-indeling 2023-2024

Met ingang van het boekjaar 2023 zijn op basis van de 'Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden' de taakvelden 6.71 (Maatwerkdienstverlening 18+), 6.72 (Maatwerkdienstverlening 18-) en 6.82 (Geëscaleerde zorg 18-) uitgesplitst. Deze verbijzondering is weergegeven in onderstaande tabel.

	Begroting		Realisatie	
Programma / taakvelden	**Lasten**	**Baten**	**Lasten**	**Baten**
P1 Samenleving				
0.10 Mutaties reserves	1.564.630	5.918.186	1.564.630	5.919.157
4.2 Onderwijshuisvesting	3.046.476	506.548	2.633.718	350.903
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.804.602	940.089	2.905.130	1.056.271
5.1 Sportbeleid en activering	495.959	10.018	474.789	70.465
5.2 Sportaccommodaties	4.457.759	1.412.351	4.896.977	1.589.171
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	853.596	0	631.667	-50.000
5.6 Media	887.157	0	1.044.728	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	16.387.508	12.807.400	12.905.401	14.951.887
6.2 Wijkteams	647.630	0	704.114	0
6.3 Inkomensregelingen	22.963.473	16.790.452	22.254.602	16.973.514
6.4 Begeleide participatie	10.567.274	557.750	10.907.252	562.598
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.842.062	588.700	2.429.417	457.039
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	7.951.414	22.000	7.372.465	14.700
6.71b Begeleiding (WMO)	6.663.155		6.279.193	0
6.71c Dagbesteding (WMO)	1.071.136		849.449	0
6.71d Overige maatwerkarrangementen (WMO)	1.367.631		839.974	0
6.72a Jeugdhulp begeleiding	2.202.354		4.297.688	0
6.72b Jeugdhulp behandeling	1.231.156		4.041.997	0
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	540.329		469.784	0
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	0		0	0
6.73a Pleegzorg	1.316.073		1.071.459	0
6.73b Gezinsgericht	2.820.157		2.295.983	0
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	6.956.387		5.663.425	0
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	3.384.188		2.755.180	0
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	752.042		612.262	0
6.74c Gesloten plaatsing	188.010		153.066	0
6.81a Beschermd wonen (WMO)	935.000	940.000	5.004	732.000
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0		0	0
6.82a Jeugdbescherming	811.881		879.719	0
6.82b Jeugdreclassering	121.315		143.210	0
7.1 Volksgezondheid	2.960.427	999.000	2.897.192	896.996
P1 Samenleving	**108.790.781**	**41.492.494**	**103.979.475**	**43.524.702**
P2 Leefomgeving				
0.10 Mutaties reserves	2.002.218	6.733.842	2.324.060	6.547.059
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	1.150.191	441.973	1.133.436	491.693
2.1 Verkeer en vervoer	6.627.491	302.315	6.766.447	547.341

2.2 Parkeren	77.934	25.000	130.064	25.034
2.5 Openbaar vervoer	124.818	97.465	151.980	138.084
3.1 Economische ontwikkeling	455.717	101.000	327.744	99.720
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	9.118	9.118	7.649	9.619
3.4 Economische promotie	407.487	532.698	300.717	550.929
5.5 Cultureel erfgoed	244.544	45.128	212.977	36.763
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.818.906	225.497	3.665.140	298.288
7.2 Riolering	4.037.231	5.815.980	3.995.380	5.604.624
7.3 Afval	4.619.345	4.856.213	4.398.647	4.967.356
7.4 Milieubeheer	3.490.373	1.315.000	3.308.119	1.584.756
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	643.465	805.628	677.705	669.873
8.1 Ruimtelijke ordening	2.677.561	10.000	2.460.310	0
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	35.006	129.220	356.414	35.279
8.3 Wonen en bouwen	2.877.326	507.000	3.327.126	491.683
P2 Leefomgeving	**33.298.731**	**21.953.077**	**33.543.916**	**22.098.099**
P3 Bestuur en organisatie				
0.10 Mutaties reserves	7.193.881	2.855.377	7.502.850	3.095.844
0.1 Bestuur	2.893.336	0	3.309.581	97.049
0.2 Burgerzaken	1.867.078	825.000	2.002.628	988.072
0.4 Overhead	22.316.033	26.700	22.732.076	1.111.451
0.5 Treasury	-1.018.189	718.853	-102.859	886.145
0.61 OZB woningen	730.000	8.287.707	714.366	7.868.954
0.62 OZB niet-woningen	0	2.854.310	0	2.689.890
0.63 Parkeerbelasting	0	3.500	0	-135
0.64 Belastingen overig	0	145.029	1.893	149.250
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	102.338.238	0	102.361.299
0.8 Overige baten en lasten	1.388.955	300.000	-8.012	0
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	250	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.017.423	5.500	3.107.429	11.350
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.199.603	115.284	1.465.191	467.789
P3 Bestuur en organisatie	**39.588.120**	**118.475.498**	**40.725.393**	**119.726.959**
Eindtotaal	**181.677.632**	**181.921.069**	**178.248.784**	**185.349.761**
Resultaat		**243.437**		**7.100.975**

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 26 maart 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3.564.976. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2024 van de Commissie BBV van oktober 2024.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 2.053 duizend netto bedraagt. Dit valt beneden de daarvoor gestelde grens van € 3.565 duizend. Het college concludeert dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens. Van de bruto niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 1.182 duizend acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

SISA

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2024 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 7-01-2025

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) *Aard controle D2* *Indicator: B2/01*	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/02*	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/03*	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
			5	16	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/06*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*				
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/08*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/12*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) **Werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*
			€311.694	€ 447.520			€0	€0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/14*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*
			€0	€41.800	€17.845	€55.993	€9.235	€27.185
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/20*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/22*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/23*	**Totaal** Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/24*	
			€123.480	€172.872	€0	€ 0	€462.254	
BZK	C62	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/02*				

			€ 0	Nee				
BZK	**C92**	**Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C92/01*	Bedrag doorgeschoven naar t+1 *Aard controle R* *Indicator: C92/02*	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/03*	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/04*	Aantal gebruikte leermiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C92/05*	
			€ 43.121	€ 0	2	521	6	
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Correctie besteding (jaar T-1) *Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05* *Aard controle R* *Indicator: D8/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/05*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D8/06*
			€ 676.534	€ 69.586	€ 399.667	€ 61.302	€ 734.684	€ 942.888
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/09*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/10*		
		1						
		2						
		100						
OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*			
			€ 72.543	€ 0	€ 0			
			Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/05*	Opgebouwde reserve (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*		
			€ 0	€ 271.675	€ 199.132	Nee		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/08*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/09*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/10*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/11*		
		1						
		2						
		10						
OCW	**D23**	**Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen**	Beschikkingsnummer/referentienummer *Aard controle n.v.t*	Aard van de activiteit besteding (jaar T) *Aard controle n.v.t*	Besteding (jaar T) *Aard controle R*	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2024 naar 2025. *Aard controle n.v.t*	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t*

				Indicator: D23/01	*Indicator: D23/02*	*Indicator: D23/03*	*Indicator: D23/04*	*Indicator: D23/05*	*Indicator: D23/06*
			1	RHD-895163	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 50.349	€ 18.451	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 68.800
			2		c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 110.651	€ 40.549	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorzieng	€ 151.200
			100						
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D23/07*					
			1	Nee					
			2						
			100						
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)		Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*
			1	nvt	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2						
			100						
				Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/07*	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/11*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
			1	*nvt*	€ 0	€ 0	€ 0		Nee
			2						
			100						
IenW	**E44B**	**Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)**		Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/01*	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/02*	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle R* *Indicator: E44B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/04*	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E44B/05*	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/06*
			1	060202 Gemeente Arnhem	IENW/BSK-2022/51985	€ 1.123.728	€ 1.123.728	€ 0	€ 0
			2						
			15						
				Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/07*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/09*			
			1	060202 Gemeente Arnhem	IENW/BSK-2022/51985	Nee			
			2						
			15						
				Kopie CBS(code) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/10*	Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/11*	Naam/nummer maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/12*	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E44B/13*		
			1	060202 Gemeente Arnhem	IENW/BSK-2022/51985	Ontstenen, vergroenen en infiltreren	Nee		
			2						
			15						
IenW	**E84**	**Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023**		Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		

		Provincies en Gemeenten	*Aard controle R* *Indicator: E84/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/02*	*Aard controle R* *Indicator: E84/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/04*		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/05*	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/06*	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/07*	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E84/08*		
		1	330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h|aantal in Stuks	Nee	0	Project buurt noord is in uitvoering en kan in principe afgerond gaan worden		
		2	331 Drempel|aantal in Stuks	Nee	0			
		3	332 Wegversmalling|aantal in Stuks	Nee	0	Projectvoorbereiding loopt nog in 2025.		
		4	346 Voetgangersoversteekplaats (VOP) in gebiedsontsluitingsweg 50 km/h|aantal in Stuks	Nee	0	Projectvoorbereiding loopt nog. Begin 2025 is projectaanvraag weer opgepakt.		
		50						
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 15.397.629	€ 187.479	€ 348.440	€ 1.404	€ 117.562	€ 0
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 126.239	€ 56.646	€ 0	€ 1.064.553	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			€ 0	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/01*	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/02*	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/03*	Besteding (jaar T) Bob Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/04*	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/05*	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/06*
			€ 0	€ 0	€ 2.073	€ 0	€ 0	€ 0
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	

				Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 4.288	€ 18.798	€ 236
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 13.139	€ 167
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 1.200	€ 5.608	€ 103
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 284	€ 15
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 5.488	€ 37.829	€ 521
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6	Totaal	0	0	N.v.t.		
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/11*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/12*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/13*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/14*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.*	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R*	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle D2*	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R*		

				Indicator: G4/16	*Indicator: G4/17*	*Indicator: G4/18*	*Indicator: G4/19*	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	
SZW	**G10**	**Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Besteding (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/01*	Baten (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G10/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G10/03*		
				€ 420.519	€ 0	Ja		
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*		
				€ 0	€ 0	Ja		
SZW	**G13**	**Onderwijsroute_ deel gemeente 2024** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T),ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/01*	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/02*	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/03*	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk) Gemeente *Aard controle R* *Indicator: G13/04*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05
				€ 38.856	€ 0	€ 0	€ 0	Ja
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025** Gemeenten		Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende uitkering *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*			
				€ 1.483.635	€ 867.444			
				Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende uitkering per project (jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) **Dienstverlening door derden** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
			1	Beheer Binnen-zwembad	€ 85.803	€ 49.982	€ 29.163	€ 6.658	
			2	Beheer Openlucht Zwembad	€ 18.287	-€ 18.046	€ 34.744	€ 1.589	
			3	Beheer Sportvelden	€ 27.752			€ 27.752	
			4	Beheer Sporthallen	€ 96.787	€ 27.774	€ 67.589	€ 1.424	
			5	Renovatie Sporthal	€ 500.921	€ 499.363		€ 1.558	
			6	Beheer Gymzalen	€ 35.479	€ 17.006	€ 12.053	€ 6.420	
			7	Sportstimulering Programma's	€ 4.364			€ 4.364	
			8	Personeel & Overig	€ 98.051		€ 3.344	€ 94.707	
			100						
VWS	**H12**	**Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken**		Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)		

				Aard controle R *Indicator: H12/01*	*Aard controle R* *Indicator: H12/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H12/03*			
				€ 15.340	€ 93.671	Ja			
VWS	**H21**	**Specifieke uitkering cliëntondersteuning**		Gerealiseerde activiteit Inzet projectleiding en/of Onderzoek lokale versterking functie (in jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/01*	Toelichting - indien bij H21/01 indicator Nee is ingevuld is een toelichting verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H21/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H21/05*	
				Ja		€ 5.850	€ 50.667	Ja	
VWS	**H30**	**Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026**		Naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/01*	Totaalbedrag (jaar T) toegekend per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/02*	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T) per onderdeel *Aard controle R* *Indicator: H30/03*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) per onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/04*	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/05*	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/06*
			1	Lokaal Sportakkoord	€ 36.799	€ 39.102	€ 72.124	Ja	Ja
			2	Brede regeling combinatiefuncties	€ 251.927	€ 298.859	€ 495.128	Ja	Ja
			3	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 56.614	€ 62.864	€ 110.961	Ja	Ja
			4	Kansrijke Start	€ 45.291	€ 45.291	€ 86.051	Ja	Ja
			5	Mentale Gezondheid	€ 14.153	€ 17.957	€ 33.174	Ja	Ja
			6	Aanpak overgewicht en obesitas	€ 49.536	€ 56.702	€ 97.090	Ja	Ja
			7	Valpreventie	€ 134.457	€ 162.446	€ 267.628	Ja	Ja
			8	Leefomgeving	€ 28.307	€ 28.307	€ 55.480	Ja	Ja
			9	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 7.076	€ 7.076	€ 13.869	Ja	Ja
			10	Versterken sociale basis	€ 101.904	€ 121.741	€ 200.178	Ja	Ja
			11	Mantelzorg	€ 28.307	€ 28.307	€ 62.480	Ja	Ja
			12	Eén tegen eenzaamheid	€ 28.307	€ 34.980	€ 55.480	Ja	Ja
			13	Welzijn op recept	€ 26.891	€ 26.891	€ 38.847	Ja	Ja
			14	Versterking kennis- en adviesfunctie GGD	€ 7.076	€ 7.076	€ 13.869	Ja	Ja
			15	Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 20.664	€ 25.501	€ 255.501	Ja	Ja
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H30/07*					
				Nee					
VWS	**H35B**	**Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)**		Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H35B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H35B/02*				
			1	060275 Gemeente Rheden	€ 443.288				
			2						
VRO	**J9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 6** Gemeenten		Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/01*	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/02*	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: J9/03*	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/04*	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/05*	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/06*
			1	Ijssel District 2021-000009055	Ja	Ja	0	0	0
			2						
			20						

				Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/07*	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/08*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J9/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/10*	Opbrengsten (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J9/11*	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/12*
			1	Ijssel District 2021-000009055	Ja	€ 281.181	€ 1.448.799	€ 70.000	€ 1.099.908
			2						
			20						
				Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/13*	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/14*	Toelichting afwijking(en) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/15*	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J9/16*		
			1	Ijssel District 2021-000009055	Ja		Ja		
			2						
			20						
VRO	**J32**	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten		Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: J32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/06*
			1	SUVIS21-01140440	€ 35.496	€ 307.062	Ja		Nee
			2	SUVIS21-01138077	€ 2.234	€ 2.234	Ja		Nee
			100						
				Kopie Beschikkingsnummer/Naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/07*	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.) *Aard controle D2* *Indicator: J32/08*	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J32/09*			
			1	SUVIS21-01140440		Nee, niet allemaal. We hebben in maart 2024 een wijzingsverzoek ingediend			
			2	SUVIS21-01138077		Onze installeur van Dorp is op dit moment druk bezig met de voorbereidingen. Voordat de LBK op het dak wordt geinstalleerd, zal de dakbedekking vervangen worden. Dit gebeurt in week 10,11 en 12 dit jaar. In week 16 starten we met de installatie van de LBK. De oplevering van de installatie zal plaatsvinden in week 33.			
			100		Nee				
VRO	**J55**	**Aanpak energiearmoede**		Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/01*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/03*	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/04*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/06*
				355	€ 10.890	€ 32.086	3	€ 0	€ 928

			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/07*	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle R* *Indicator: J55/08*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/09*			
			177	€ 487.007	€ 907.964			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/10*	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/11*	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/12*	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/13*	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/14*	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J55/15*
			1.362	1.581	0	51	0	0
VRO	**J94**	**Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/01*	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst *Aard controle R* *Indicator: J94/02*	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a *Aard controle D1* *Indicator: J94/03*	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 429.300 *Aard controle D1* *Indicator: J94/04*	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2). *Aard controle R* *Indicator: J94/05*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a *Aard controle R* *Indicator: J94/06*
		1	*LA/23-03589562*	€ 91.314	36	0	€ 1.013	€ 2.130
		2						
		100						
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/07*	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/08*	Eindverantwoording (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J94/09*			
		1	€ 146.502	€ 0	Nee			
		2						
		100						
VRO	**J97**	**Regeling huisvesting grote gezinnen vergunninghouders 2023**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J97/01*	Besteding per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: J97/02*	Cumulatieve besteding per project (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t* *Indicator: J97/03*	Project is volgens aanvraag, artikel 2, lid 1 uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 05 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld *Aard controle D1* *Indicator: J97/04*	Eventuele toelichting op niet volgens aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 04 'Nee' is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J97/05*	Plaatsingeenheidsnummer van het grote gezin dat in het object is gehuisvest *Aard controle D2* *Indicator: J97/06*
		1	0	€ 0	€ 0	Ja		
		2						
		10						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J97/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J97/08*				
		1	*0*	Ja				
		2						
		10						

VRO	**J107**	**Meerjarige stimuleringsregeling flex- en transformatiewoningen 2023**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J107/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: J107/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: J107/03*	Cumulatief aantal volledig gerealiseerde woonruimten (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J107/04*	Cumulatief aantal gerealiseerde woonruimten voor statushouders en/of Oekraïense ontheemden (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t* *Indicator: J107/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: J107/06*
		1	SFT2023-03658006	€ 0	€ 0	0	0	Ja
		2						
		3						
		4						
		5						
		6						
		7						
		8						
		9						
		10						
		11						
		12						
		13						
		14						
		15						
		16						
		17						
		18						
		19						
		20						
KGG	**K28**	**Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid**	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/01*	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel *Aard controle R* *Indicator: K28/02*	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten *Aard controle R* *Indicator: K28/03*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/04*	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle R* *Indicator: K28/05*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/06*
			€ 417.041	€ 592.000	€ 70.100	€ 1.079.141	€ 120.100	€ 120.100
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: K28/07*					
			Nee					
AenM	**M16**	**Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne** Gemeenten	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/01*	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle R* *Indicator: M16/02*	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/03*	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten *Aard controle R* *Indicator: M16/04*	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie *Aard controle R* *Indicator: M16/05*	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO) *Aard controle R* *Indicator: M16/06*
			€ 7.003.166			€ 237.752	€ 0	€ 305.975
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/07*	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/08*	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M16/09*	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/10*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M16/11*	
			-€ 28.344	€ 17.480	-€ 64.388	€ 7.600.417	€ 18.435.120	
AenM	**M29**	**Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door Regionale openbare lichamen** Regionaal openbaar lichaam, provincie of gemeente	Naam Kostensoort *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M29/01*	Besteding per kostensoort (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden, jaar T) *Aard controle R* *Indicator: M29/02*	Cumulatieve besteding per kostensoort (t/m jaar T inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SiSa 2024) *Aard controle R* *Indicator: M29/03*			

			1	Meerkosten regie	€ 0	€ 0
			2	Meerkosten coördinatie van de spreiding van ontheemden	€ 567.922	€ 567.922
			3	Meerkosten communicatie	€ 0	€ 0
			4	Meerkosten zorgkosten	€ 0	€ 0
			5	Meerkosten materiele uitgaven	€ 44.079	€ 44.079
				Berekening totale besteding (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden, jaar T) Som indicator 02 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M29/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M29/05*	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: M29/06*
			1	€ 612.001	Ja	

Bijlagen

Kerngegevens

Kerngegevens			
Categorie	**Aspect**	**31-12-2023**	**31-12-2024**
Sociale structuur			
Inwoners	0-4 jaar	1.735	1.694
	5-19 jaar	6.437	6.410
	20-64 jaar	23.697	23.770
	> 65 jaar	11.778	11.939
	Totaal	43.647	43.813
Uitkeringsgerechtigden	WWB < 65 jaar	820	847
	IOAW	26	17
	IOAZ	6	8
	Bbz	10	7
Fysieke structuur			
Oppervlakte	Land (in ha)	8.157	8.153
	Binnenwater (in ha)	277	282
	Openbaar groen (in ha)	157	159
	Wegen: asfalt (in m)	1.156.037	1.129.815
	Elementen (in m)	1.424.371	1.381.156
Lengte	Riolering (in km)	244	246
Aantal	Woningen	21.310	21.377
	Lantaarnpalen	7.051	7.230
	Bomen	14.515	14.546
	Speelplaatsen	95	102
	Speeltoestellen	482	508
Voorzieningen: aantallen op teldatum 1-10-2024			
Openbaar basisonderwijs	Aantal scholen	9	9
	Aantal leerlingen	1.505	1.499
Bijzonder basisonderwijs	Aantal scholen	10	10
	Aantal leerlingen	1.553	1.530
Voortgezet onderwijs	Aantal scholen	3	3
	Aantal leerlingen	2.438	2.282

Sustainable Development Goals (SDG)

Deze bijlage bevat een beschrijving van de zogenaamde SDG als onderdeel van de Global Goals waaraan de verschillende thema's in de begroting bijdragen.

	Global Goal (sub)doelen
1.1	Tegen 2030 extreme armoede uitroeien voor alle mensen wereldwijd, die met minder dan $1,25 per dag moeten rondkomen.
1.2	Tegen 2030 het aandeel mannen, vrouwen en kinderen van alle leeftijden die volgens de nationale definities in armoede leven in al haar dimensies, minstens tot de helft terugbrengen.
1.3	Nationaal toepasbare sociale beschermingssystemen en maatregelen implementeren voor iedereen, met inbegrip van sociale beschermingsvloeren, en tegen 2030 een aanzienlijke dekkingsgraad realiseren van de armen en de kwetsbaren.
1.4	Er tegen 2030 voor zorgen dat alle mannen en vrouwen, in het bijzonder de armen en de kwetsbaren, gelijke rechten hebben op economische middelen, alsook toegang tot basisdiensten, eigenaarschap en controle over land en andere vormen van eigendom, nalatenschap, natuurlijke hulpbronnen, gepaste nieuwe technologie en financiële diensten, met inbegrip van microfinanciering.
1.5	Tegen 2030 de weerbaarheid opbouwen van de armen en van zij die zich in kwetsbare situaties bevinden en hun blootstelling aan en kwetsbaarheid voor met klimaat-gerelateerde extreme gebeurtenissen en andere economische, sociale en ecologische schokken en rampen beperken.
1.a	Zorgen voor een aanzienlijke mobilisatie van middelen afkomstig uit verschillende bronnen, ook via versterkte ontwikkelingssamenwerking, om adequate en voorspelbare middelen te voorzien voor ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, om programma's en beleidslijnen te implementeren die een einde moeten maken aan armoede in al haar vormen.
1.b	Solide beleidskaders creëren op nationaal, regionaal en internationaal niveau, die zijn gebaseerd op ontwikkelingsstrategieën ten gunste van de armen en het genderbeleid, om de versnelde investering te ondersteunen in acties die gericht zijn op het uitroeien van de armoede.

	Global Goal (sub)doelen
2.1	Tegen 2030 een einde maken aan honger en voor iedereen, in het bijzonder de armen en de mensen die leven in kwetsbare situaties, met inbegrip van kinderen, toegang garanderen tot veilig, voedzaam en voldoende voedsel en dit het hele jaar lang.
2.2	Tegen 2030 een einde maken aan alle vormen van malnutritie, waarbij ook tegen 2025 voldaan moet kunnen worden aan de internationaal overeengekomen doelstellingen met betrekking tot groeiachterstand en ondergewicht bij kinderen onder de 5 jaar; en eveneens tegemoetkomen aan de voedingsbehoeften van adolescente meisjes, zwangere vrouwen, vrouwen die borstvoeding geven en oudere personen.
2.3	Tegen 2030 de landbouwproductiviteit en de inkomens verdubbelen voor kleinschalige voedselproducenten, in het bijzonder vrouwen, inheemse

	bevolkingen, familieboeren, veefokkers en vissers, onder meer door een veilige en gelijke toegang tot land, andere productieve hulpbronnen en inputs, kennis, financiële diensten, markten en opportuniteiten die toegevoegde waarde bieden en ook buiten de landbouw tewerkstelling genereren.
2.4	Tegen 2030 duurzame voedselproductiesystemen garanderen en veerkrachtige landbouwpraktijken implementeren die de productiviteit en de productie kunnen verhogen, die helpen bij het in stand houden van ecosystemen, die de aanpassingscapaciteit verhogen in de strijd tegen klimaatverandering, extreme weersomstandigheden, droogte, overstromingen en andere rampen en die op een progressieve manier de kwaliteit van het land en de bodem verbeteren.
2.5	Tegen 2020 de genetische diversiteit in stand houden van zaden, cultuurgewassen en gefokte en gedomesticeerde dieren en hun in het wild levende verwanten, ook aan de hand van zaad- en plantenbanken die op een degelijke manier beheerd en gediversifieerd worden op nationaal, regionaal en internationaal niveau; en de toegang bevorderen tot het eerlijk en billijk delen van voordelen afkomstig van het gebruik van genetische hulpbronnen en daaraan gekoppelde traditionele kennis, zoals internationaal overeengekomen.
2.a	Verhogen van de investeringen, door versterkte internationale samenwerking, in landelijke infrastructuur, landbouwkundig onderzoek en uitgebreide diensten, technologische ontwikkeling en genetische databanken voor planten en vee om de landbouwkundige productiecapaciteit in ontwikkelingslanden, in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen, te versterken.
2.b	Corrigeren en voorkomen van handelsbeperkingen en scheefgegroeide situaties op de wereldlandbouwmarkten, door onder andere tegelijk alle vormen van landbouwexportsubsidies en alle exportmaatregelen met een gelijkaardig effect af te schaffen, in overeenstemming met het mandaat van de Ontwikkelingsronde in Doha.
2.c	Maatregelen aannemen die de correcte werking moeten garanderen van de voedselgrondstoffenmarkten en hun afgeleiden en een snelle toegang tot marktinformatie bevorderen, met inbegrip van informatie over voedselreserves, om de extreme volatiliteit van de voedselprijzen te helpen beperken.

3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN	**Global Goal (sub)doelen**
3.1	Tegen 2030 de globale moedersterfte terugdringen tot minder dan 70 per 100.000 levendgeborenen.
3.2	Tegen 2030 een einde maken aan vermijdbare overlijdens van pasgeborenen en kinderen onder de 5 jaar, waarbij alle landen er moeten naar streven om het sterftecijfer van baby's minstens tot 12 per 1000 levendgeborenen te beperken alsook het sterftecijfer van kinderen jonger dan 5 jaar eveneens in te perken tot maximum 25 per 1000 levendgeborenen.
3.3	Tegen 2030 een einde maken aan epidemieën zoals aids, tuberculose, malaria en verwaarloosde tropische ziekten, alsook hepatitis, door water overgebrachte ziekten en andere overdraagbare ziekten bestrijden.
3.4	Tegen 2030 de vroegtijdige sterfte gelinkt aan niet-overdraagbare ziekten met een derde inperken via preventie en behandeling, en mentale gezondheid en welzijn bevorderen.
3.5	3.5 De preventie en behandeling versterken van misbruik van verslavende middelen, met inbegrip van drugsgebruik en het schadelijk gebruik van alcohol.
3.6	Tegen 2020 het aantal doden en gewonden in het verkeer wereldwijd halveren.
3.7	Tegen 2030 universele toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorgdiensten garanderen, met inbegrip van diensten voor

	gezinsplanning, informatie en opvoeding, en voor de integratie van reproductieve gezondheid in nationale strategieën en programma's
3.8	Zorgen voor een universele ziekteverzekering, met inbegrip van de bescherming tegen financiële risico's, toegang tot kwaliteitsvolle essentiële gezondheidszorgdiensten en toegang tot de veilige, doeltreffende, kwaliteitsvolle en betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins voor iedereen
3.9	Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aantal sterfgevallen en ziekten verminderen als gevolg van gevaarlijke chemicaliën en de vervuiling en besmetting van lucht, water en bodem.
3.a	Waar nodig de implementatie van de kaderovereenkomst van de Wereldgezondheidsorganisatie over tabakscontrole versterken.
3.b	Het onderzoek en de ontwikkeling ondersteunen van vaccins en geneesmiddelen voor overdraagbare en niet-overdraagbare ziekten voor de overdraagbare en de niet-overdraagbare ziekten die in hoofdzaak ontwikkelingslanden treffen, toegang verschaffen tot betaalbare essentiële geneesmiddelen en vaccins, volgens de richtlijnen van de Verklaring van Doha aangaande het TRIPS-akkoord en Volksgezondheid. De Verklaring bevestigt het recht van ontwikkelingslanden om ten volle gebruik te maken van de bepalingen van de Overeenkomst aangaande de Handelsaspecten van de Intellectuele Eigendom (TRAIPR) die ruimte laat voor de bescherming van de volksgezondheid; en, in het bijzonder, het verschaffen van toegang tot geneesmiddelen voor iedereen.
3.c	De financiering van de gezondheidszorg aanzienlijk opvoeren, net als de aanwerving, de ontwikkeling, de opleiding en het lange tijd in dienst houden van gezondheidswerkers in ontwikkelingslanden, in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten.
3.d	De capaciteit van alle landen versterken, in het bijzonder die van de ontwikkelingslanden, met betrekking tot systemen voor vroegtijdige waarschuwing, risicovermindering en het beheer van nationale en globale gezondheidsrisico's.

4 KWALITEITS-ONDERWIJS	**Global Goal (sub)doelen**
4.1	Er tegen 2030 voor zorgen dat alle meisjes en jongens op een vrije, billijke en kwalitatief hoogstaande manier lager en middelbaar onderwijs kunnen afwerken, wat moet kunnen leiden tot relevante en doeltreffende leerresultaten.
4.2	Er tegen 2030 voor zorgen dat alle meisjes en jongens in hun vroege kindertijd toegang hebben tot een kwalitatieve ontwikkeling, zorg en opvoeding voorafgaand aan de lagere school zodat ze klaar zijn voor het basisonderwijs.
4.3	Tegen 2030 gelijke toegang garanderen voor alle vrouwen en mannen tot betaalbaar en kwaliteitsvol technisch, beroeps- en hoger onderwijs, met inbegrip van de universiteit.
4.4	Tegen 2030 het aantal jongeren en volwassenen met relevante vaardigheden, met inbegrip van technische en beroepsvaardigheden, voor tewerkstelling, degelijke jobs en ondernemerschap aanzienlijk opdrijven.
4.5	Tegen 2030 genderongelijkheden wegwerken in het onderwijs en zorgen voor gelijke toegang tot alle niveaus inzake onderwijs en beroepsopleiding voor de kwetsbaren, met inbegrip van mensen met een handicap, inheemse bevolkingen en kinderen in kwetsbare situaties.
4.6	Er tegen 2030 voor zorgen dat alle jongeren en een groot aantal volwassenen, zowel mannen als vrouwen, geletterd en rekenvaardig zijn.

4.7	Er tegen 2030 voor zorgen dat alle leerlingen kennis en vaardigheden verwerven die nodig zijn om duurzame ontwikkeling te bevorderen, onder andere via vorming omtrent duurzame ontwikkeling en duurzame levenswijzen, mensenrechten, gendergelijkheid, de bevordering van een cultuur van vrede en geweldloosheid, wereldburgerschap en de waardering van culturele diversiteit en van de bijdrage van de cultuur tot de duurzame ontwikkeling.
4.a	Bouwen en verbeteren van onderwijsfaciliteiten die aandacht hebben voor kinderen, mensen met een beperking en gendergelijkheid en die een veilige, geweldloze, inclusieve en doeltreffende leeromgeving bieden voor iedereen.
4.b	Tegen 2020 het aantal studiebeurzen wereldwijd en substantieel verhogen dat beschikbaar is voor ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, de kleine eilandstaten en de Afrikaanse landen, voor toegang tot het hoger onderwijs, met inbegrip van beroepsopleiding en programma's omtrent informatie en communicatietechnologie, techniek, ingenieurswezen en wetenschappen, in ontwikkelde landen en andere ontwikkelingslanden.
4.c	Tegen 2030 op aanzienlijke wijze de toevloed verhogen van gekwalificeerde leraren, ook via internationale samenwerking voor lerarenopleidingen in ontwikkelingslanden, in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten.

5 GENDER-GELIJKHEID	**Global Goal (sub)doelen**
5.1	Een einde maken aan alle vormen van discriminatie jegens vrouwen en meisjes, overal.
5.2	Alle vormen van geweld tegen vrouwen en meisjes in de openbare en de privésfeer uitroeien, ook inzake vrouwenhandel en seksuele en andere soorten uitbuiting.
5.3	Uit de wereld helpen van alle schadelijke praktijken, zoals kind-, vroege en gedwongen huwelijken en vrouwelijke genitale verminking.
5.4	Erkennen en naar waarde schatten van onbetaalde zorg en thuiswerk door het voorzien van openbare diensten, infrastructuur en een sociaal beschermingsbeleid en door de bevordering van gedeelde verantwoordelijkheden binnen het gezin en de familie, zoals dat nationaal van toepassing is.
5.5	Verzekeren van de volledige en doeltreffende deelname van vrouwen en voor gelijke kansen inzake leiderschap op alle niveaus van de besluitvorming in het politieke, economische en openbare leven.
5.6	Verzekeren van universele toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorg en reproductieve rechten zoals overeengekomen in het kader van het Actieprogramma van de Internationale Conferentie over Bevolking en Ontwikkeling en het Peking-Actieplatform en de slotdocumenten van hun desbetreffende conferenties.

6 SCHOON WATER EN SANITAIR	**Global Goal (sub)doelen**
6.1	Tegen 2030 komen tot een universele en gelijke toegang tot veilig en betaalbaar drinkwater voor iedereen.
6.2	Tegen 2030 komen tot toegang tot gepaste en degelijke sanitaire voorzieningen en hygiëne voor iedereen en een einde maken aan openbare ontlasting, waarbij speciale aandacht wordt besteed aan de behoeften van vrouwen en meisjes en mensen in kwetsbare situaties.

6.3	Tegen 2030 de waterkwaliteit verbeteren door verontreiniging te beperken, de lozing van gevaarlijke chemicaliën en materialen een halt toe te roepen en de uitstoot ervan tot een minimum te beperken waarbij ook het aandeel van onbehandeld afvalwater wordt gehalveerd en recyclage en veilige hergebruik wereldwijd aanzienlijk worden verhoogd.
6.4	Tegen 2030 in aanzienlijke mate de efficiëntie van het watergebruik verhogen in alle sectoren en het duurzaam winnen en verschaffen van zoetwater garanderen om een antwoord te bieden op de waterschaarste en om het aantal mensen dat af te rekenen heeft met waterschaarste, aanzienlijk te verminderen.
6.5	Tegen 2030 het geïntegreerde beheer van de waterhulpbronnen implementeren op alle niveaus, ook via gerichte grensoverschrijdende samenwerking.
6.6	Tegen 2020 de op water gebaseerde ecosystemen beschermen en herstellen, met inbegrip van bergen, bossen, moerassen, rivieren, grondwaterlagen en meren.
6.a	Tegen 2030 de internationale samenwerking en de capaciteitsopbouwende ondersteuning uitbreiden voor de ontwikkelingslanden voor activiteiten die betrekking hebben op water en sanitaire voorzieningen en programma's, met inbegrip van technologieën voor waterwinning, ontzilting, waterefficiëntie, afvalwaterzuivering, recyclage en hergebruik.
6.b	De deelname versterken en ondersteunen van plaatselijke gemeenschappen bij de verbetering van het waterbeheer en van de sanitaire voorzieningen.

	Global Goal (sub)doelen
7.1	Tegen 2030 universele toegang tot betaalbare, betrouwbare en moderne energie-diensten garanderen.
7.2	Tegen 2030 in aanzienlijke mate het aandeel hernieuwbare energie in de globale energiemix verhogen.
7.3	Tegen 2030 de globale snelheid van verbetering in energie-efficiëntie verdubbelen.
7.a	Tegen 2030 de internationale samenwerking verhogen om toegang te vergemakkelijken tot onderzoek en technologie inzake schone energie, met inbegrip van de hernieuwbare energie, de energiedoeltreffendheid en de geavanceerde en schonere fossiele brandstoffentechnologie, en de investering promoten in energie-infrastructuur en schone energietechnologie.
7.b	7.b Tegen 2030 de infrastructuur uitbreiden en de technologie upgraden om moderne en duurzame energiediensten te kunnen aanbieden aan alle ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, de kleine eilandstaten en door land ingesloten ontwikkelingslanden, in overeenstemming met hun respectieve steunprogramma's.

	Global Goal (sub)doelen
8.1	De economische groei per capita in stand houden in overeenstemming met de nationale omstandigheden en, in het bijzonder, minstens 7% aangroei van het bruto binnenlands product per jaar in de minst ontwikkelde landen.
8.2	Tot meer economische productiviteit komen door diversificatie, technologische modernisatie en innovatie, ook door de klemtoon te leggen op sectoren met hoge toegevoegde waarde en arbeidsintensieve sectoren.
8.3	Bevorderen van op ontwikkeling toegespitste beleidslijnen die productieve activiteiten ondersteunen, alsook de creatie van waardige jobs, ondernemerschap, creativiteit en

	innovatie, en de formalisering en de groei aanmoedigen van micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, ook via toegang tot financiële diensten.
8.4	Tegen 2030 geleidelijk aan de wereldwijde efficiëntie, productie en consumptie van hulpbronnen verbeteren en streven naar de ontkoppeling van economische groei en achteruitgang van het milieu, volgens het 10-jarig Programmakader voor Duurzame Consumptie en Productie, waarbij de ontwikkelde landen de leiding nemen.
8.5	Tegen 2030 komen tot een volledige en productieve tewerkstelling en waardig werk voor alle vrouwen en mannen, ook voor jonge mensen en personen met een handicap, alsook een gelijk loon voor werk van gelijke waarde.
8.6	Tegen 2020 het aandeel aanzienlijk terugschroeven van jongeren die niet aan het werk zijn, geen onderwijs volgen en niet met een opleiding bezig zijn.
8.7	Onmiddellijke en effectieve maatregelen nemen om gedwongen arbeid uit de wereld te helpen, een einde te maken aan moderne slavernij en mensensmokkel en het verbod en de afschaffing van de ergste vormen van kinderarbeid veiligstellen, met inbegrip van het rekruteren en inzetten van kindsoldaten, en tegen 2025 een einde stellen aan kinderarbeid in al haar vormen.
8.8	De arbeidsrechten beschermen en veilige en gezonde werkomgevingen bevorderen voor alle werknemers, met inbegrip van migrantenarbeiders, in het bijzonder vrouwelijke migranten, en zij die zich in precaire werkomstandigheden bevinden.
8.9	Tegen 2030 beleidslijnen uitwerken en implementeren ter ondersteuning van het duurzaam toerisme dat jobs creëert en plaatselijke cultuur en producten bevordert.
8.10	Versterken van de mogelijkheden van de plaatselijke financiële instellingen om toegang tot het bankwezen, de verzekeringen en financiële diensten voor allen aan te moedigen.
8.a	Verhogen van de Aid for Trade voor ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, ook via het verbeterde geïntegreerde kader voor handelsgerelateerde bijstand aan de minst ontwikkelde landen.
8.b	Tegen 2020 een globale strategie voor jongerentewerkstelling ontwikkelen en die operationeel maken en het Globale Jobspact van de Internationale Arbeidsorganisatie implementeren.

	Global Goal (sub)doelen
9.1	Ontwikkelen van kwalitatieve, betrouwbare, duurzame en veerkrachtige infrastructuur, met inbegrip van regionale en grensoverschrijdende infrastructuur, ter ondersteuning van de economische ontwikkeling en het menselijk welzijn, met klemtoon op een betaalbare en billijke toegang voor iedereen.
9.2	Bevorderen van inclusieve en duurzame industrialisering en, tegen 2030, het aandeel in de werkgelegenheid en het bruto binnenlands product van de industrie aanzienlijk doen toenemen, in overeenstemming met de nationale omstandigheden, en dat aandeel verdubbelen in de minst ontwikkelde landen.
9.3	De toegang vergroten van kleinschalige industriële en andere ondernemingen, in het bijzonder in de ontwikkelingslanden, tot financiële diensten, inclusief betaalbare kredietverlening, alsook hun integratie in waarde-ketens en markten.
9.4	Tegen 2030 de infrastructuur moderniseren en industrieën aanpassen om hen duurzaam te maken, waarbij de focus ligt op een grotere doeltreffendheid bij het gebruik van hulpbronnen en van schonere en milieuvriendelijke technologieën en industriële processen, waarbij alle landen de nodige actie ondernemen volgens hun eigen respectieve mogelijkheden.
9.5	Verbeteren van het wetenschappelijk onderzoek, moderniseren van de technologische capaciteiten van industriesectoren in alle landen, in het bijzonder in ontwikkelingslanden, waarbij ook tegen 2030 innovatie wordt aangemoedigd en op

	aanzienlijke wijze het aantal onderzoeks- en ontwikkelingswerkers per miljoen inwoners wordt verhoogd en waarbij ook meer wordt uitgegeven aan publiek en privaat onderzoek en ontwikkeling.
9.a	De duurzame en veerkrachtige ontwikkeling van infrastructuur mogelijk maken in ontwikkelingslanden aan de hand van extra financiële, technologische en technische steun aan Afrikaanse landen, de minst ontwikkelde landen, de door land ingesloten ontwikkelingslanden en de kleine eilandstaten.
9.b	Ondersteunen van de binnenlandse technologische ontwikkeling, onderzoek en innovatie in ontwikkelingslanden, ook door een gunstig beleidsklimaat te garanderen voor, onder andere, industriële diversificatie en waarde-toevoeging aan handelsproducten.
9.c	In aanzienlijke mate de toegang verhogen tot informatie- en communicatietechnologie en streven naar het verschaffen van universele en betaalbare toegang tot internet in de minst ontwikkelde landen tegen 2020.

	Global Goal (sub)doelen
10.1	Tegen 2030 geleidelijk tot een inkomenstoename van de onderste 40% van de bevolking komen tegen een ritme dat hoger ligt dan het nationale gemiddelde, en die toename ook in stand houden.
10.2	Tegen 2030 de sociale, economische en politieke inclusie van iedereen mogelijk maken en bevorderen, ongeacht leeftijd, geslacht, handicap, ras, etniciteit, herkomst, godsdienst of economische of andere status.
10.3	Gelijke kansen verzekeren en ongelijkheden wegwerken, ook door het afvoeren van discriminerende wetten, beleidslijnen en praktijken en door het bevorderen van de geschikte wetgeving, beleidslijnen en acties in dit opzicht.
10.4	Beleid voeren dat geleidelijk tot een grotere gelijkheid leidt, in het bijzonder inzake fiscaliteit, lonen en sociale bescherming.
10.5	De regulering en monitoring verbeteren van de globale financiële markten en instellingen en de implementatie versterken van dergelijke reguleringen.
10.6	Een verbeterde vertegenwoordiging verzekeren en een beter gehoor geven aan de ontwikkelingslanden bij de besluitvorming in mondiale, internationale economische en financiële instellingen om te komen tot meer doeltreffende, geloofwaardige, verantwoordelijke en legitieme instellingen.
10.7	Een ordelijke, veilige, regelmatige en verantwoordelijke migratie en mobiliteit van mensen mogelijk maken, ook via de implementatie van geplande en degelijk beheerde migratiebeleidslijnen.
10.a	Het beginsel implementeren van speciale en gedifferentieerde behandeling voor ontwikkelingslanden, in het bijzonder de minst ontwikkelde landen, in overeenstemming met de overeenkomsten van de Wereldhandelsorganisatie.
10.b	Officiële ontwikkelingsbijstand en financiële stromen aanmoedigen, met inbegrip van directe buitenlandse investeringen, voor staten waar de behoefte het grootst is, in het bijzonder in de minst ontwikkelde landen, de Afrikaanse landen, de kleine eilandstaten en de door land ingesloten ontwikkelingslanden, in overeenstemming met hun nationale plannen en programma's.
10.c	Tegen 2030 de transactiekosten van overschrijvingen van migranten reduceren tot minder dan 3% en transfer vanuit landen met kosten hoger dan 5% elimineren.

	Global Goal (sub)doelen
11.1	Tegen 2030 voor iedereen toegang voorzien tot adequate, veilige en betaalbare huisvesting en basisdiensten, en sloppenwijken verbeteren.
11.2	Tegen 2030 toegang bieden tot veilige, betaalbare, toegankelijke en duurzame vervoerssystemen voor iedereen, verbetering van de verkeersveiligheid, met name door uitbreiding van het openbaar vervoer, met speciale aandacht voor de behoeften van mensen in kwetsbare situaties, vrouwen, kinderen, personen met handicaps en ouderen
11.3	Tegen 2030 inclusieve en duurzame stadsontwikkeling en capaciteit opbouwen voor participatieve, geïntegreerde en duurzame planning en beheer van menselijke nederzettingen in alle landen.
11.4	De inspanningen verhogen om het culturele en natuurlijke erfgoed van de wereld te beschermen en veilig te stellen.
11.5	Tegen 2030 het aantal doden en getroffenen aanzienlijk verminderen en in aanzienlijke mate de rechtstreekse economische impact op het bruto binnenlands product terugschroeven dat veroorzaakt wordt door rampen, met inbegrip van rampen die met water verband houden, waarbij de klemtoon ligt op het beschermen van de armen en van mensen in kwetsbare situaties.
11.6	Tegen 2030 de nadelige milieu-impact van steden per capita reduceren, ook door bijzondere aandacht te besteden aan de luchtkwaliteit en aan het gemeentelijk en ander afvalbeheer.
11.7	Tegen 2030 universele toegang voorzien tot veilige, inclusieve en toegankelijke, groene en openbare ruimtes, in het bijzonder voor vrouwen en kinderen, ouderen en personen met een handicap.
11.a	Positieve economische, sociale en ecologische verbanden ondersteunen tussen stedelijke, voorstedelijke en landelijke gebieden door de nationale en regionale ontwikkelingsplanning te versterken.
11.b	Tegen 2020 het aantal steden en menselijke nederzettingen aanzienlijk verhogen die geïntegreerde beleidslijnen en plannen goedkeuren en implementeren inzake inclusie, doeltreffendheid van hulpbronnengebruik, mitigatie en adaptatie aan klimaatverandering, weerbaarheid tegen rampen, en in overeenstemming met het kader van Sendai voor rampen-risicovermindering 2015-2030 een holistisch ramprisicobeheer ontwikkelen en implementeren op alle niveaus.
11.c	De minst ontwikkelde landen steunen, ook via financiële en technische bijstand, in het opbouwen van duurzame en veerkrachtige gebouwen waarbij gebruik wordt gemaakt van lokale materialen.

	Global Goal (sub)doelen
12.1	Het 10-jarig Programmakader inzake Duurzame Consumptie- en Productiepatronen implementeren, waarbij alle landen actie ondernemen, en waarbij de ontwikkelde landen de leiding nemen, rekening houdend met de ontwikkeling en de mogelijkheden van de ontwikkelingslanden.
12.2	Tegen 2030 het duurzame beheer en het efficiënte gebruik van natuurlijke hulpbronnen realiseren.
12.3	Tegen 2030 de voedselverspilling in winkels en bij consumenten per capita halveren en voedselverlies reduceren in de productie- en bevoorradingsketens, met inbegrip van verliezen na de oogst.

12.4	Tegen 2020 komen tot een vanuit milieuvriendelijk beheer van chemicaliën en van alle afval gedurende hun hele levenscyclus, in overeenstemming met afgesproken nationale kaderovereenkomsten, en de uitstoot aanzienlijk beperken in lucht, water en bodem om hun negatieve invloeden op de menselijke gezondheid en het milieu zoveel mogelijk te beperken.
12.5	Tegen 2030 de afvalproductie aanzienlijk beperken via preventie, vermindering, recyclage en hergebruik.
12.6	Bedrijven aanmoedigen, in het bijzonder grote en transnationale bedrijven, om duurzame praktijken aan te nemen en duurzaamheidsinformatie te integreren in hun rapporteringscyclus.
12.7	Duurzame praktijken bij overheidsopdrachten bevorderen in overeenstemming met nationale beleidslijnen en prioriteiten.
12.8	Tegen 2030 garanderen dat mensen overal beschikken over relevantie informatie over en zich bewust zijn van duurzame ontwikkeling en levensstijlen die in harmonie zijn met de natuur.
12.a	Ondersteunen van ontwikkelingslanden ter versterking van hun wetenschappelijke en technologische mogelijkheden om de richting uit te gaan van meer duurzame consumptie- en productiepatronen.
12.b	Ontwikkelen en implementeren van instrumenten om de impact te monitoren van duurzame ontwikkeling op duurzaam toerisme dat werkgelegenheid creëert en de plaatselijke cultuur en producten promoot.
12.c	Inefficiënte subsidies voor fossiele brandstoffen die afval producerende consumptie aanmoedigen rationaliseren, door storende marktinvloeden uit de wereld te helpen, in overeenstemming met de nationale omstandigheden, ook door het belastingsysteem te herstructureren en deze schadelijke subsidies te laten uitdoven, waar deze bestaan, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke noden en omstandigheden in de ontwikkelingslanden en waarbij de mogelijke negatieve invloeden worden geminimaliseerd op hun ontwikkeling op een manier die de armen en de getroffen gemeenschappen beschermt.

13 KLIMAATACTIE	**Global Goal (sub)doelen**
13.1	De veerkracht en het aanpassingsvermogen versterken van met klimaat in verband te brengen gevaren en natuurrampen in alle landen.
13.2	Maatregelen inzake klimaatverandering integreren in nationale beleidslijnen, strategieën en planning.
13.3	De opvoeding, bewustwording en de menselijke en institutionele capaciteit verbeteren met betrekking tot mitigatie, adaptatie, impactvermindering en vroegtijdige waarschuwing inzake klimaatverandering.
13.a	De verbintenis uitvoeren die door de ontwikkelde landen in het kader van het Raamverdrag van de Verenigde Naties inzake Klimaatverandering genomen werd omtrent de doelstelling om tegen 2020 gezamenlijk jaarlijks $ 100 miljard bijeen te brengen uit allerlei bronnen, om tegemoet te komen aan de behoeften van de ontwikkelingslanden in de context van aanzienlijke mitigatieacties en van transparantie inzake implementatie, en om door deze kapitalisatie het Groene Klimaatfonds zo snel mogelijk volledig operationeel te maken.
13.b	Mechanismen promoten om de capaciteit te vergroten in het kader van doeltreffende aan klimaatverandering gekoppelde planning en beheer in de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten, waarbij ook wordt gefocust op vrouwen, jongeren en lokale en gemarginaliseerde gemeenschappen.

	Global Goal (sub)doelen
14.1	Tegen 2025 de vervuiling van de zee voorkomen en in aanzienlijke mate verminderen, in het bijzonder als gevolg van activiteiten op het land, met inbegrip van vervuiling door ronddrijvend afval en voedingsstoffen.
14.2	Tegen 2020 op een duurzame manier zee- en kustecosystemen beheren en beschermen om aanzienlijke negatieve gevolgen te vermijden, ook door het versterken van hun veerkracht, en actie ondernemen om deze te herstellen en om te komen tot gezonde en productieve oceanen.
14.3	De impact van de verzuring van de oceanen minimaliseren en aanpakken, ook via verhoogde wetenschappelijke samenwerking op alle niveaus.
14.4	Tegen 2020 op een doeltreffende manier de visvangst reguleren en een einde maken aan overbevissing, aan illegale, niet-aangegeven en ongereguleerde visserij en aan destructieve visserijpraktijken, en op wetenschap gebaseerde beheerplannen implementeren, om de visvoorraden zo snel mogelijk te herstellen, op zijn minst op niveaus die een maximale duurzame opbrengst kunnen garanderen zoals bepaald door hun biologische kenmerken.
14.5	Tegen 2020 minstens 10% van de kust- en zeegebieden behouden, in overeenstemming met het nationale en internationale recht en gebaseerd op de beste beschikbare wetenschappelijke informatie.
14.6	Tegen 2020 bepaalde vormen van visserijsubsidies afschaffen die bijdragen tot overcapaciteit en overbevissing, komaf maken met subsidies die bijdragen tot illegale, niet-aangegeven en ongereguleerde visserij en geen nieuwe vergelijkbare subsidies invoeren, erkennen dat een passende en doeltreffende speciale en gedifferentieerde behandeling van de ontwikkelingslanden en van de minst ontwikkelde landen integraal deel zou moeten uitmaken van de onderhandelingen inzake visserijsubsidies van de Wereldhandelsorganisatie.
14.7	Tegen 2030 de economische voordelen vergroten voor kleine eilandstaten en voor de minst ontwikkelde landen van het duurzaam gebruik van mariene rijkdommen, ook via het duurzaam beheer van visserij, aquacultuur en toerisme.
14.a	De wetenschappelijke kennis vergroten, onderzoekscapaciteit ontwikkelen en mariene technologie overdragen, waarbij rekening wordt gehouden met de criteria en richtlijnen van de Intergouvernementele Oceanografische Commissie inzake de overdracht van mariene technologie, om de gezondheid van de oceaan te verbeteren en de bijdrage te verruimen van de mariene biodiversiteit tot de ontwikkeling van ontwikkelingslanden, in het bijzonder kleine eilandstaten en de minst ontwikkelde landen.
14.b	Toegang verschaffen aan kleinschalige ambachtelijke vissers tot mariene hulpbronnen en markten.
14.c	Het behoud en het duurzaam gebruik van oceanen en hulpbronnen versterken door het implementeren van internationaal recht zoals dat wordt weerspiegeld in het VN-Zeerechtverdrag, dat een wettelijk kader voorziet voor het behoud en het duurzaam gebruik van oceanen en hun hulpbronnen, zoals ook wordt vermeld in paragraaf 158 van 'De toekomst die wij willen'.

	Global Goal (sub)doelen

15.1	Tegen 2020 het behoud, herstel en het duurzaam gebruik van terrestrische en inlandse zoetwaterecosystemen en hun diensten waarborgen, in het bijzonder bossen, moeraslanden, bergen en droge gebieden, in lijn met de verplichtingen van de internationale overeenkomsten.
15.2	Tegen 2020 de implementatie bevorderen van het duurzaam beheer van alle soorten bossen, de ontbossing een halt toeroepen, verloederde bossen herstellen en op duurzame manier bebossing en herbebossing mondiaal opvoeren.
15.3	Tegen 2030 de woestijnvorming tegengaan, aangetast land en gedegradeerde bodem herstellen, ook land dat wordt aangetast door woestijnvorming, droogte en overstromingen, en streven naar een wereld die qua landdegradatie neutraal is.
15.4	Tegen 2030 het behoud garanderen van de ecosystemen in de bergen, met inbegrip van hun biodiversiteit, om hun vermogen te versterken voordelen te genereren die essentieel zijn voor duurzame ontwikkeling.
15.5	Dringende en doortastende actie ondernemen om de aftakeling in te perken van natuurlijke leefgebieden, het verlies van biodiversiteit een halt toe te roepen en, tegen 2020, de met uitsterven bedreigde soorten te beschermen en hun uitsterven te voorkomen.
15.6	Bevorderen van het eerlijk en billijk verdelen van de voordelen die voortvloeien uit het gebruik van genetische hulpbronnen en bevorderen van gepaste toegang tot dergelijke hulpbronnen, zoals internationaal overeengekomen.
15.7	Dringende maatregelen nemen om een einde te maken aan stroperij en handel in beschermde flora- en faunasoorten en zowel de vraag als het aanbod van illegale wilde dieren aan te pakken
15.8	Tegen 2020 maatregelen nemen om de introductie te voorkomen en de impact van invasieve uitheemse soorten op land- en waterecosystemen aanzienlijk te verminderen en de prioritaire soorten te bestrijden of uit te roeien
15.9	Integreer tegen 2020 de waarde van ecosystemen en biodiversiteit in nationale en lokale planning, ontwikkelingsprocessen, armoedebestrijdingsstrategieën en -rekeningen
15.a	Mobiliseer en verhoog de financiële middelen uit alle bronnen om biodiversiteit en ecosystemen te behouden en duurzaam te gebruiken
15.b	Aanzienlijke middelen uit alle bronnen en op alle niveaus mobiliseren om duurzaam bosbeheer te financieren en ontwikkelingslanden voldoende stimulansen te bieden om dit beheer te bevorderen, ook voor instandhouding en herbebossing
15.c	Wereldwijde steun voor de bestrijding van stroperij en de handel in beschermde soorten te vergroten, onder meer door het vermogen van lokale gemeenschappen om duurzame mogelijkheden voor levensonderhoud na te streven

16 VREDE, VEILIGHEID EN STERKE PUBLIEKE DIENSTEN	**Global Goal (sub)doelen**
16.1	Alle vormen van geweld en de daaraan gekoppelde sterftecijfers wereldwijd aanzienlijk terugschroeven.
16.2	Een einde maken aan het misbruik, de exploitatie, de handel en van alle vormen van geweld tegen en het martelen van kinderen.
16.3	De rechtsregels bevorderen op nationaal en internationaal niveau en gelijke toegang tot het rechtssysteem voor iedereen garanderen.
16.4	Tegen 2030 ongewettigde financiële en wapenstromen aanzienlijk indijken, het herstel en de teruggave van gestolen goederen versterken en alle vormen van georganiseerde misdaad bestrijden.
16.5	Op duurzame wijze komaf maken met corruptie en omkoperij in al hun vormen.

16.6	Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.
16.7	Ontvankelijke, inclusieve, participatieve en representatieve besluitvorming op alle niveaus garanderen.
16.8	Verruimen en versterken van de participatie van de ontwikkelingslanden in de instellingen van mondiaal bestuur.
16.9	Tegen 2030 een wettelijke identiteit voorzien voor iedereen, met inbegrip van geboorteregistratie.
16.10	Publieke toegang tot informatie en beschermen van fundamentele vrijheden, volgens de nationale wetgeving en internationale overeenkomsten garanderen.
16.a	Versterken van de relevante nationale instellingen, ook via internationale samenwerking, voor het opbouwen van capaciteit op alle niveaus, in het bijzonder in de ontwikkelingslanden, om geweld te voorkomen en terrorisme en misdaad te bestrijden.
16.b	Bevorderen en afdwingen van niet-discriminerende wetten en beleidslijnen voor duurzame ontwikkeling.

17 PARTNERSCHAPPEN OM DOELSTELLINGEN TE BEREIKEN	**Global Goal (sub)doelen**
17.1	Versterken van de binnenlandse middelenmobilisatie (DRM), ook via internationale steun aan ontwikkelingslanden, om de binnenlandse capaciteit te verbeteren voor het innen van belastingen en andere inkomsten.
17.2	Ontwikkelde landen dienen ten volle hun verbintenissen aangaande officiële ontwikkelingshulp te implementeren, waaronder ook de verbintenis van vele ontwikkelde landen om 0,7% van het bruto nationaal inkomen te besteden aan officiële ontwikkelingshulp voor ontwikkelingslanden (ODA/GNI) en 0,15% tot 0,20% ontwikkelingshulp aan de minst ontwikkelde landen; ODA-donoren worden aangemoedigd om voor zichzelf een doelstelling te bepalen om minstens 0,2% van de ODA te besteden aan de minst ontwikkelde landen.
17.3	Bijkomende financiële middelen voor ontwikkelingslanden mobiliseren vanuit verschillende bronnen.
17.4	Ontwikkelingslanden bijstaan in hun streven naar schuldhoudbaarheid op lange termijn via gecoördineerde beleidslijnen waarbij aandacht wordt besteed aan het aanmoedigen van de schuldfinanciering, de schuldverlichting en de schuldherstructurering, indien van toepassing, en de externe schuld aanpakken van arme landen met een grote schuldenlast om hun schuldencrisis in te perken.
17.5	Regelingen goedkeuren en uitvoeren die investeringen in de minst ontwikkelde landen moeten bevorderen.
17.6	Versterken van de Noord-Zuid-, de Zuid-Zuid- en de regionale en internationale trilaterale samenwerking inzake wetenschap, technologie en innovatie en vergemakkelijken van de toegang daartoe; en het delen van kennis uitbreiden volgens voorwaarden die wederzijds worden bepaald, ook via de verbeterde coördinatie tussen bestaande mechanismen, in het bijzonder op het niveau van de Verenigde Naties, en via een mondiaal mechanisme voor de facilitering van technologie.
17.7	De ontwikkeling, overdracht, verspreiding en verdeling van ecologische technologieën aan ontwikkelingslanden volgens gunstige voorwaarden, ook inzake gunstige en preferentiële bepalingen, zoals wederzijds overeengekomen.
17.8	De technologiebank en het mechanisme voor het opbouwen van wetenschappelijke, technologische en innoverende capaciteit voor de minst ontwikkelde landen volledig operationeel maken tegen 2017 en het gebruik

	opdrijven van de technologie die dit mogelijk moet maken, in het bijzonder de informatie- en communicatietechnologie.
17.9	De internationale steun verhogen voor het implementeren van doeltreffende en doelgerichte capaciteitsopbouw in ontwikkelingslanden ter ondersteuning van nationale plannen die erop gericht zijn om alle Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen te implementeren, ook via de Noord-Zuid-, Zuid-Zuid- en trilaterale samenwerking.
17.10	Een universeel, op regels gebaseerd, open, niet-discriminerend en billijk multilateraal handelssysteem bevorderen onder de Wereldhandelsorganisatie, ook via het volbrengen van de onderhandelingen onder de Ontwikkelingsagenda van Doha van deze organisatie.
17.11	De export van ontwikkelingslanden aanzienlijk doen toenemen, in het bijzonder met de bedoeling om het aandeel van de minst ontwikkelde landen in de mondiale export tegen 2020 te verdubbelen.
17.12	Tijdige uitvoering van belastingvrije en quotavrije markttoegang op duurzame basis voor alle minst ontwikkelde landen, in overeenstemming met besluiten van de Wereldhandelsorganisatie, onder meer door ervoor te zorgen dat preferentiële oorsprong regels die van toepassing zijn op invoer uit de minst ontwikkelde landen transparant en eenvoudig zijn en bijdragen tot het vergemakkelijken van de markttoegang.
17.13	De globale macro-economische stabiliteit versterken, ook via beleidscoördinatie en beleidscoherentie.
17.14	Beleidscoherentie voor duurzame ontwikkeling versterken.
17.15	De beleidsruimte en het leiderschap van elke land respecteren om beleidslijnen uit te werken en om duurzame ontwikkeling te implementeren om een einde te maken aan armoede.
17.16	Het Globaal Partnerschap voor duurzame ontwikkeling versterken, aangevuld door partnerschappen met meerdere belanghebbenden (multi-stakeholder-partnerschappen) en kennis, expertise, technologie en financiële hulpmiddelen mobiliseren en delen met het oog op het bereiken van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen in alle landen, in het bijzonder in de ontwikkelingslanden.
17.17	Doeltreffende openbare, publiek-private en maatschappelijke partnerschappen aanmoedigen en bevorderen, voortbouwend op de ervaring en het netwerk van partnerschappen.
17.18	Tegen 2020 de steun voor capaciteitsopbouw verhogen aan ontwikkelingslanden, inclusief de minst ontwikkelde landen en de kleine eilandstaten, om de beschikbaarheid van hoogwaardige, actuele en betrouwbare gegevens opgedeeld naar inkomen, gender, leeftijd, ras, etnische afkomst, migratiestatus, handicap, geografische locatie en andere kenmerken relevant in een nationale context, aanzienlijk op te drijven.
17.19	Tegen 2030 voortbouwen op bestaande initiatieven om metingen te ontwikkelen met betrekking tot de vooruitgang van duurzame ontwikkeling die kunnen dienen als aanvulling op het bruto binnenlands product, en de statistische capaciteitsopbouw ondersteunen in ontwikkelingslanden.

18 DEEL EN GEEF DOOR	**Global Goal (sub)doelen**
18.1	Werken vanuit rollen
18.2	Toegevoegde waarde is leidend
18.3	Gelijkwaardigheid in samenwerking

18.4	Regionale samenwerking
18.5	Werken vanuit eigen verantwoordelijkheid
18.6	Formeel en informeel handelen